

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Александра Д. Павић Панић

**ДИЈАХРОНИЈСКИ РАЗВОЈ ИМЕНИЦА
ПОЧЕВ ОД СТАРОЕНГЛЕСКОГ ДО
МОДЕРНОГ ПЕРИОДА РАЗВОЈА
ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА КОРПУСУ ИЗ
КЊИЖЕВНОСТИ, СА ПОСЕБНИМ
ОСВРТОМ НА НЕПРАВИЛНУ МНОЖИНУ
ИМЕНИЦА**

Докторска дисертација

Косовска Митровица, 2018

ПРИШТИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ВРЕМЕННО НАХОДЯЩИЙСЯ В КОСОВСКОЙ МИТРОВИЦЕ
ФИЛОСОФСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Александра Д. Павик Паник

**ДИАХРОНИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ
СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ, НАЧИНАЯ С
ДРЕВНЕАНГЛИЙСКОГО ДО
СОВРЕМЕННОГО АНГЛИЙСКОГО
ЯЗЫКА, НА ОСНОВЕ ВЫБРАННЫХ
ЛИТЕРАТУРНЫХ ТЕКСТОВ, С ОСОБЫМ
ВНИМАНИЕМ К НЕПРАВИЛЬНЫМ
ФОРМАМ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА**

Докторская диссертация

Косовская Митровица, 2018

UNIVERSITY OF PRISTINA
TEMPORARY SETTLED IN KOSOVSKA MITROVICA
FACULTY OF PHILOSOPHY

Aleksandra D. Pavić Panić

**DIACHRONIC DEVELOPMENT OF ENGLISH
NOUNS, FROM THE OLD TO MODERN
ENGLISH PERIOD, BASED ON THE CORPUS
OF SELECTED LITERARY TEXTS, WITH A
PARTICULAR EMPHASIS ON IRREGULAR
PLURALS**

Doctoral Dissertation

Kosovska Mitrovica, 2018

Ментор: проф. др Мирјана Лончар-Вујновић, редовни професор, англофона књижевност, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет

Чланови комисије:

1. Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић, редовни професор, англофона књижевност, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет

2. Проф. др Слободанка Ђолић, редовни професор, англистичка лингвистика, Универзитет Уметности у Београду, Факултет примењених уметности

3. Проф. др Драгана Спасић, редовни професор, англистичка лингвистика, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет

Датум одбране:

Изрази захвалности

Желела бих да изразим посебну захвалност менторки - проф. др Мирјани Лончар-Вујновић, као и проф. др Слободанки Ђолић, на пруженој подршци и стручној помоћи током израде докторске дисертације.

Такође, велику захвалност дугујем својој породици - ћеркама Андреи и Ани, супругу Андрији, сестри Андријани и мами Драгици, на моралној подршци и огромном разумевању током свих година рада.

ДИЈАХРОНИЈСКИ РАЗВОЈ ИМЕНИЦА ПОЧЕВ ОД СТАРОЕНГЛЕСКОГ ДО МОДЕРНОГ ПЕРИОДА РАЗВОЈА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА КОРПУСУ ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ, СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА НЕПРАВИЛНУ МНОЖИНУ ИМЕНИЦА

РЕЗИМЕ

Предмет истраживања су именице енглеског језика и њихов дијахронијски развој од почетка староенглеског периода и првих писаних текстова, преко средњеенглеског до модерног и, наравно, савременог енглеског језика, уз посебан осврт на именице са тзв. *неправилном* множином.

Енглески језик води порекло од протоиндоевропског језика те на почетку развоја има развијен флективни систем. Према језичкој структури и веома развијеној флексији припадао је синтетичком типу језика. Међутим, временом је претрпео одређене квалитативне промене, које су допринеле упрошћавању и, најзад, готово потпуном губљењу флексије, што резултира преласком из синтетичког у аналитички тип језика.

У нашем научном истраживању бавимо се синхроно-дијахроном анализом именица, са примарним циљем да покажемо њихов историјски развој и да кроз примере илуструјемо промене на плану флексије. У раду су обрађене категорије именица које сматрамо најрелевантнијим у оквирима постављене теме истраживања. Рад се састоји од теоријског и практичног дела.

У теоријском делу дисертације, ослањајући се на релевантне лингвистичке изворе, дат је опис три поменута периода у развоју енглеског језика, уз приказ именичког система и његових карактеристика. У другом делу рада, базираном на истраживању спроведеном на одабраном корпусу из репрезентативних књижевних извора, представљени су резултати овог емпиријског истраживања на следећим текстовима из староенглеског периода: *The Voyages of Ohthere and Wulfstan*, *The Battle of Maldon*, *Anglo-Saxon Chronicle*, *Cædmon's Hymn*, *The Dream of the Rood*, *The Lord's Prayer*, као и из најпознатијег средњеенглеског књижевног извора – *Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales*.

Основне хипотезе односе се на следеће тврдње:

1. Именице су током староенглеског развојног периода имале богату флексију;
2. Енглески језик је у староенглеском периоду био синтетички тип језика;
3. Именице, током настанка и развоја енглеског језика, често су мењале групу којој су припадале;
4. Током средњеенглеског периода развоја језика флексија је редукована;
5. Смањење флективних наставака условило је типолошку промену енглеског језика – прелазак из синтетичког у аналитички тип језика;
6. Именице модерног периода развоја енглеског језика карактерише губитак флексије и свођење флективних наставака на наставак *-(e)s/'s*.

Резултати анализе староенглеских и средњеенглеских именичких облика и њихових преводних еквивалената у савременом енглеском језику указују на то да се староенглески период одликовао присуством различитих флективних наставака, који су се током средњеенглеског периода редуковали и свели на један наставак у модерном периоду. Поред наведеног, дата анализа је показала да је изван број именица, упркос времену, успео да задржи облике множине из прошлости. Такве именице представљају изузетке, односно, примере *неправилне* множине у савременом енглеском језику – термин који егзистира у савременим енглеским граматикама.

Квантитативни и квалитативни резултати до којих смо дошли у нашем истраживању поткрепили су теоријске поставке и хипотезе од којих смо кренули и, као такве, представљају допринос историјској лингвистици. Сматрамо да наше истраживање може послужити као аналитички модел за испитивања и других врста речи значајних за развој енглеског језика и њихове крајње, савремене језичке манифестације. У практичном смислу, резултати до којих смо дошли одразиће се у области преводилаштва, као и на наставу енглеског језика у учионици као могући мотивациони фактор за учење језика.

Кључне речи: староенглески, средњеенглески, модерни енглески, промене у језику, именице, флексија именица, неправилна множина, анализа, синхронија, дијахронија.

Научна област: филологија

Ужа научна област: англистичка лингвистика, историја енглеског језика

УДК број: 811.111'01

811.111'04

811.111'06

ДИАХРОНИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ, НАЧИНАЯ С ДРЕВНЕАНГЛИЙСКОГО ДО СОВРЕМЕННОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА, НА ОСНОВЕ ВЫБРАННЫХ ЛИТЕРАТУРНЫХ ТЕКСТОВ, С ОСОБЫМ ВНИМАНИЕМ К НЕПРАВИЛЬНЫМ ФОРМАМ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА

РЕЗЮМЕ К ДИССЕРТАЦИИ

Тема диссертации – диахроническое развитие существительных на английском языке, от древнеанглийского (и первых письменных текстов) и среднеанглийского до современного английского. Особое внимание обращается на происхождение так называемых *irregular plurals* в современном английском языке.

Английский язык произошел от прото-индоевропейского (ПИЕ). Поэтому в начале своего развития английский язык имел богатую флективную систему и был по своей структуре синтетическим (флективным) языком. Во время своего исторического развития из-за некоторых качественных изменений английский постепенно утратил флективность и перешел от синтетического к аналитическому языку.

Исследование посвящено синхронному и диахроническому анализу существительных с главной целью описать и объяснить их ход развития, а также проиллюстрировать изменения во флективных окончаниях. В диссертации рассмотрены те категории существительных, которые мы считаем наиболее значимыми, опираясь на соответствующую литературу. Работа состоит из теоретической и практической частей.

В теоретической части диссертации представлены характеристики древнего, среднего и современного английского периодов, особое внимание уделяется существительным. Практическая часть диссертации – это результаты эмпирического исследования, основанного на репрезентативных литературных текстах древнеанглийского: *The Voyages of Ohthere and Wulfstan*, *The Battle of Maldon*, *Anglo-Saxon Chronicle*, *Cædmon's Hymn*, *The Dream of the Rood*, *The Lord's Prayer* и среднеанглийского – *Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales*.

Гипотезы относятся к следующим утверждениям:

1. Во время древнеанглийского периода существовала богатая номинальная флективность – существительные имели разные формы в зависимости от числа, пола и падежа.
2. Английский язык был синтетическим языком в древнеанглийском периоде.
3. Во время исторического развития английского языка склонения существительных изменялись.
4. Во время среднеанглийского периода флективность уменьшилась.
5. Упрощение флективных окончаний привело к постепенному переходу от синтетического к аналитическому языку.
6. Современный английский представляет собой период утраченной флективности, с единственным флективным окончанием *-(e)s/'s* в существительных.

Анализ различных форм существительных древнеанглийского и среднеанглийского и сравнение их с эквивалентами из современного английского указывает на существование различных флективных окончаний в древнеанглийском, которые упростились в среднеанглийском и свелись к одному окончанию в современном английском языке. Анализ также показал, что в современном английском языке есть некоторые существительные, которые не следуют стандартным правилам образования множественного числа и которые имеют уникальные формы множественного числа, сохранившиеся от древнеанглийского и среднеанглийского. Эти существительные являются исключениями и относятся к так называемым неправильным формам множественного числа в грамматике современного английского языка.

Количественные и качественные результаты работы подразумевают, что утверждения, относящиеся к гипотезам, верны, поэтому результаты являются вкладом в историческую лингвистику. Исследование может быть использовано в качестве аналитической модели для изучения других классов слов, значимых для развития английского языка. С практической точки зрения результаты этого исследования могут быть применены при переводе. Кроме того, объяснения, связанные с историческим развитием разных форм существительных, могут использоваться преподавателями

английского языка, чтобы повысить мотивацию студентов к изучению английского языка как иностранного.

Ключевые слова: древнеанглийский, среднеанглийский, современный английский, изменение языка, существительные, флективность существительных, неправильные формы множественного числа, анализ, синхронность, диахрония.

Область науки: филология

Научная специальность: английская лингвистика, история английского языка

УДК: 811.111'01

811.111'04

811.111'06

DIACHRONIC DEVELOPMENT OF ENGLISH NOUNS, FROM THE OLD TO MODERN ENGLISH PERIOD, BASED ON THE CORPUS OF SELECTED LITERARY TEXTS, WITH A PARTICULAR EMPHASIS ON IRREGULAR PLURALS

SUMMARY

The subject matter of this dissertation is a diachronic development of nouns in the English language, from Old English and first written texts, via Middle English to Modern English. We have paid particular attention to the origin of so-called *irregular plurals* in Contemporary English.

The English language descended from Proto-Indo-European (PIE), so at the beginning of its development, English had a rich inflectional system and it was a synthetic (inflectional) language according to structure. During historical development, due to some qualitative changes, English slowly dropped its inflection and went from the synthetic into the analytic language.

Our research deals with a synchronic and diachronic analysis of nouns, with the main aim to describe and explain their development courses, and to illustrate changes in inflectional endings. The paper examined those categories of nouns that we consider to be the most significant, relying on relevant literature. The paper consists of theoretical and practical part.

In the theoretical part of the dissertation, the characteristics of the Old, Middle and Modern English period are presented, with a particular focus on nouns. The practical part of the dissertation are the results of empirical investigation, based on the representative literary texts from the Old English period: *The Voyages of Ohthere and Wulfstan*, *The Battle of Maldon*, *Anglo-Saxon Chronicle*, *Cædmon's Hymn*, *The dream of the Rood*, *The Lord's Prayer* and Middle English period - *Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales*.

The hypotheses relate to the following assertions:

1. During the Old English period, there was a rich nominal inflection - nouns had different forms according to number, gender and case;
2. English was a synthetic language in the Old English period;

3. During the historical development of the English language, nouns used to change declension classes;

4. During the Middle English period, noun inflection was reduced;

5. The simplification of inflectional endings led to gradual shift from a synthetic to an analytic language;

6. Modern English represents the period of lost inflection, with a single inflectional ending *-(e)s/'s* in nouns.

The analysis of different Old and Middle English noun forms, and the comparison to their Contemporary English equivalents, indicate that there were different inflectional noun endings in Old English which levelled during Middle English and reduced to a single ending in Modern English. It has also shown that there are some nouns in Contemporary English which don't follow the standard rules for pluralization, and they have unique plural forms that have survived from Old and Middle English. These nouns are exceptions and belong to the so-called *irregular plurals* in grammars of Contemporary English.

Quantitative and qualitative results of our work have implied that the statements relating to the hypotheses are true, so the results serve as a contribution to historical linguistics. Our study can be used as an analytical model for studying other word classes, significant for the English language development. In practical terms, the results of this study can be applied in translation. Also, the explanations relating to historical development of different noun forms, can be used by English teachers, in order to enhance students' motivation for learning English as a foreign language (EFL).

Keywords: Old English, Middle English, Modern English, language change, nouns, noun inflection, irregular plurals, analysis, synchrony, diachrony.

Scientific field: Philology

Scientific subfield: English Linguistics, History of the English Language

UDC number: 811.111'01

811.111'04

811.111'06

Садржај

I Увод	1
1.1 Опште особености језика: природа и порекло	5
1.2 Настанак, порекло и периодизација настанка енглеског језика	8
II Староенглески период – опште одлике	12
2.1 Именички систем староенглеског периода.....	13
2.1.1 Род староенглеских именица.....	14
2.1.2 Падежи староенглеских именица и њихове синтаксичке функције.....	14
2.1.3 Класификација деклинација староенглеских именица у граматикама	17
III Средњеенглески период – опште одлике	46
3.1 Именички систем средњеенглеског периода.....	50
3.1.1 Класификација деклинација средњеенглеских именица у граматизи	52
IV Модерни период развоја енглеског језика – опште одлике	64
4.1 Именички систем модерног развојног периода енглеског језика	67
4.1.1 Именице у савременом енглеском језику	70
V Статус савременог енглеског као међународног језика	77
VI Методологија истраживања	80
6.1 Предмет истраживања и хипотезе	80
6.2 Циљеви истраживања и очекивани резултати.....	80
6.3 Задаци истраживања	81
6.4 Методе истраживања	82
VII Резултати истраживања	83
7.1 Анализа староенглеског корпуса.....	83
7.1.1 Квалитативна анализа	85
7.1.2 Квантитативна анализа староенглеског корпуса.....	138
7.2 Закључак о анализи резултата староенглеског корпуса.....	143
7.3 Анализа средњеенглеског корпуса	147
7.3.1 „Општи пролог Кантерберијских прича“ (<i>Chaucer’s Prologue to the Canterbury Tales</i>) - квалитативна анализа.....	149
7.3.2 Квантитативна анализа средњеенглеског корпуса.....	227

7.4 Закључак о анализи резултата средњеенглеског корпуса	229
7.5 Поређење резултата староенглеског и средњеенглеског корпуса	231
7.6 Закључак о развојном путу облика неправилне множине у савременом енглеском језику добијен на бази резултата истраживања корпуса староенглеских и средњеенглеских именица	233
VIII Закључак	242
Корпус	248
Литература	250
Прилог 1: <i>Cædmon's Hymn</i>	262
Прилог 2: <i>The Lord's Prayer</i>	263
Прилог 3: <i>The dream of the Rood</i> (an extract)	264
Прилог 4: <i>The Battle of Maldon</i> (an extract)	265
Прилог 5: <i>The Anglo-Saxon Chronicle</i> (an extract)	266
Прилог 6: <i>The Voyages of Ohthere and Wulfstan</i> (an extract)	271
Прилог 7: <i>The Canterbury Tales. Group A. The Prologue.</i>	276
Прилог 8: <i>The Canterbury Tales. Group A. The General Prologue.</i>	289
Прилог 9: Кантерберијске приче. Општи пролог.	302
Прилог 10: Етимолошки речник	316
Биографија ауторке	334
Изјава о ауторству	335
Изјава о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада	336
Изјава о коришћењу	337

I Увод

“Time changes all things; there is no reason why language should escape this universal law.”

(Ferdinand de Saussure, 1959: 77)

Енглески језик је током свог петнаестовековног развоја претрпео огромне промене које су се одразиле на свим лингвистичким нивоима и обухватиле су све врсте речи. Полазећи од наведеног, поставили смо као задатак у овом раду синхроно-дијахрону анализу именица, почев од староенглеског периода и првих писаних текстова, преко средњеенглеског до модерног и то савременог периода језика, уз посебан осврт на именице са неправилном множином. У раду ћемо покушати да што подробније опишемо и објаснимо ток развоја именичких категорија, које су утицале на промену језика у типолошком смислу, односно које су допринеле да енглески језик од изворног, синтетичког типа језика постепено пређе у аналитички, какав је данас савремени енглески језик.

За тему у вези са историјом енглеског језика, прецизније дијахронијским развојем именица, определили смо се из разлога што се на нашим просторима мали број истраживача бавио овом облашћу, стога и радова на тему историјског развоја енглеског језика нема много. Именице су привукле нашу пажњу, посебно они облици који у савременом енглеском језику представљају изузетке односно примере тзв. *неправилне множине*. Занимљиво је то, што су извесне именице (нпр. *man-men, foot-feet, sheep-sheep, ox-oxen*) одолеле времену и успеле су да задрже облике множине какве су имале у староенглеском и средњеенглеском периоду развоја. Нарочито, што су именице са мутираним вокалом основе, још у староенглеском периоду припадале тзв. „малој или неправилној“ деклинацији (*minor/irregular declensions*), односно имале су начин промене који је обухватао мали број именица и који у староенглеском периоду писмености није више био продуктиван. Наиме, постојеће

именице су током времена тежиле преласку у доминантне деклинације према којима се мењала већина. Такође, нове именице које су улазиле у вокабулар староенглеског периода и касније, прихватале су деклинацију према којој се мењао највећи број именица.

Дисертацију чини осам поглавља. Конципирана је тако да се свако поглавље може засебно читати и проучавати, уз нагласак да комплетну слику о датој теми може пружити само рад као целина, а не и поглавља као одређени делови те комплексне целине.

Након уводног дела, који је информативног карактера и у кратким цртама упућује на организацију истраживања и предмет расправе, следи поглавље о староенглеском периоду развоја енглеског језика. Поменуто поглавље пружа увид у опште карактеристике језика тога доба, а потом прелази на именички систем и опис категорија староенглеских именица. У овом делу, посебна пажња је посвећена деклинацијама и детаљним поделама на типове и подтипове у оквиру релевантних староенглеских граматика. Уочава се разноликост флективних наставака и сходно томе различитост у именичким облицима.

У трећем поглављу разматрају се опште одлике средњеенглеског развојног периода. Истиче се да је овај период праћен бурним променама, како у друштвено-политичком животу Енглеске, тако и у самом језику. Наиме, ово је период када енглески језик добија статус локалног језика којим су се служили обични људи у свакодневној комуникацији. Званични језик државе био је француски, док је латински био језик цркве. Мешање три језика на тлу Британије у средњеенглеском периоду, оставило је трага и на именице тога доба. Долази до губљења граматичког рода, затим до редуковања флективних наставака за падеже што условљава типолошку промену језика. Синтаксички односи речи у реченици утврђују се местом у реченици, а не флективним обликом речи. У оквиру овог поглавља, говорећи о именицама, представили смо и новонастало стање у оквиру деклинација. Примећује се поједностављена подела деклинација, дата у граматици средњеенглеског језика.

Четврто поглавље се бави модерним периодом развоја енглеског језика. Говори се о општим особинама раног и касног периода, уз опис именица у модерном енглеском језику. Потом следи приказ именичких категорија како су представљене у граматицама савременог енглеског језика. Када је реч о флексији именица, дошло је до ишчезавања многих наставака и облика, тако да у модерном периоду постоји само један граматички наставак $-(e)s/'s$, који служи за изражавање множине и присвојног облика. Известан број именица одступа од оваквог начина грађења множине и сврстава се у групу именица с *неправилним* обликом множине.

Пето поглавље има за циљ да образложи статус савременог енглеског као међународног језика. Разматра се шта је допринело оваквом положају енглеског језика у свету, као и како поменути статус утиче на његово мењање. Говори се и о могућим последицама, које толика распрострањеност енглеског језика, може имати на друге језике. Доминација енглеског језика на глобалном нивоу има и позитивне и негативне аспекте, који се у извесној мери одражавају, како на друге језике и културе, тако и на сам енглески језик и културу.

Шесто поглавље је кратко и фокусира се на методологију истраживања, која се заснива на теоријским поставкама које проистичу из претходно поменутих поглавља рада. Овде се наводи предмет разматрања, хипотезе, циљеви, задаци, очекивани резултати и примењене методе.

Седмо поглавље представља анализу резултата, добијених на бази одабраног корпуса из староенглеске и средњеенглеске књижевности. Реч је о староенглеским рукописима - *The Voyages of Ohthere and Wulfstan*, *The Battle of Maldon*, *Anglo-Saxon Chronicle*, *Cædmon's Hymn*, *The dream of the Rood* и *The Lord's Prayer*. За поменуте рукописе смо се одлучили из разлога што, према многим истраживачима (Algeo and Pyles, 1966; Đolić, 2002; Sweet, 1879), представљају део репрезентативног корпуса за анализу језика староенглеског периода. Сви одломци одабрани за анализу писани су западносаксонским дијалектом који се сматрао стандардом енглеског језика у староенглеском периоду. За језичку анализу средњеенглеског периода, желели смо,

такође, текст писан неком врстом стандарда за дати период. Током средњеенглеског доба развоја, постојала је велика разноликост у говору и писању. Стога имамо отсуство стандарда све до касног средњеенглеског периода, односно до Чосеровог доба. Тада се наметнуо говор Лондона у оквиру источномидландског дијалекта, који је прихваћен приликом штампања књига, а којим је писао Џефри Чосер. Стога смо у средњеенглески корпус уврстили одломак из Чосерових „Кантерберијских прича“ – *Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales*. Седмо поглавље је по свом обиму веће од других и састоји се из неколико већих делова. Ти делови се редом баве описом и анализом именичких облика староенглеског периода, затим именичким облицима из средњеенглеског корпуса, потом се пореде резултати добијени анализом књижевних текстова из два различита периода. Последњи део у оквиру седмог поглавља, посвећен је развојном путу облика *неправилне множине* у савременом енглеском језику. Објашњења и закључци се базирају на резултатима који потичу из истраживања староенглеског и средњеенглеског корпуса.

У последњем, осмом поглављу, пажња се усмерава на доношење главних закључака на основу добијених квалитативних и квантитативних резултата. Такође, истичу се и импликације за практичну примену резултата проистеклих из нашег истраживања. У теоријском смислу, истраживање представља допринос историјској лингвистици јер су добијени резултати поткрепили теоријске поставке у вези са развојем именица у енглеском језику, од којих смо кренули у раду. У практичном смислу, детаљан опис анализираних староенглеских и средњеенглеских именичких облика, укључујући етимологију и поређење са преводним еквивалентима у савременом енглеском језику, могу наћи примену у преводилаштву. Такође, објашњења у вези са историјским развојем различитих облика, као на пример, неправилне множине, могу послужити наставницима енглеског језика у процесу развоја психолошких фактора наставе и проширења интересовања за стране језике.

1.1 Опште особености језика: природа и порекло

Како бисмо могли изучавати неки конкретан језик, потребно је да разумемо и познајемо опште одлике језика. Чувени амерички лингвиста, Едвард Сапир, дефинисао је језик као „искључиво људски и неинстинктиван начин комуникације односно саопштавања мисли, осећања и жеља помоћу система симбола који се производе вољом говорника“ (Sapir, 1921: 20). Сапировом дефиницијом сажето су обухваћене битне карактеристике језика. Језик, као комплексан систем, својствен је само људској врсти и није инстинктиван, што подразумева да није урођена већ стечена особина. Говорна комуникација је примарна функција језика, са чим се многи аутори слажу (Algeo, 2010: 15; Crystal, 1997: 1; Marckwardt, 1942: 80). Једна од важних особина језика јесте да је он произвољна активност, па самим тим и произвољан систем. У теоријском смислу, број гласова које човек разликује и реализује је неограничен. Појединац и група се договорно опредељују за одређену групу гласова и писаних симбола, ради међусобног споразумевања. Ни једна група гласова није неограничена, они су увек ограничени (Algeo, 2010: 8).

О пореклу језика¹ се веома мало зна, постоје различите претпоставке и теорије (*the pooh-pooh theory, the bow-wow theory, the ding-dong theory, and the yo-he-ho theory*), најстарији записи (на сумерском језику) настали су пре пет хиљада година, али је човек користио говор стотине хиљада година пре писање (Algeo, 2010: 6, 13; Pyles, 1971: 2).

Језик је апстрактни систем који се реализује кроз говор појединца или кроз један писани текст. Језички систем се састоји од неколико подсистема (*linguistic levels*): подсистема гласова – фонологија, подсистема речи – морфологија, подсистема односа и распореда речи у оквиру реченице – синтакса. Језик је и одређени вид друштвеног понашања (Marckwardt, 1942: 81). Током комуникације ступамо у односе с другим људима, користимо различите норме и стандарде. Језичке

¹ О пореклу језика детаљније видети Aitchison, 1996.

норме се разликују према друштвеним срединама, стога се разликује употреба стандардне и нестандартне језичке форме. Језик без функције комуникације, без говорног језика, јесте мртав језик (Filipović, 2009: 107), он се не мења јер се не користи (нпр. латински)². Из овога закључујемо да је основни услов за језичку промену говорна комуникација.

Сваки језик током времена мења своју структуру (Algeo, 2010: 10; Pyles, 1971: 78), језичке промене су постепене и никада се не односе на све подсистеме језика. Та особина језика да је склон променама, предмет је проучавања историјске односно дијахронијске лингвистике (Aitchison, 2001: 38). Она тежи да објасни начин на који језик мења или задржава своју структуру на свим лингвистичким нивоима. Да би се поједини језички облици могли детаљније проучавати, историјска лингвистика се бави и реконструкцијом језичких облика који су се изгубили током језичког развоја.

Компаративна и историјска лингвистика отпочеле су са проучавањем индоевропске породице језика, а пут томе утрли су Боп (Bopp), Раск (Rask) и Грим (Grimm) у XIX веку (Pyles, 1971: 87-88). Сви индоевропски језици су флективни, односно сви се одликују граматичким системом који је заснован на модификацији облика речи уз помоћ наставака и промени вокала, како би се означиле граматичке функције као што је падеж, број, време, лице, начин и слично (Pyles, 1971:88). Модерни енглески језик је изгубио флективну комплексност којом су се одликовали старији флективни системи (Pyles, 1971:88), а која је била карактеристична за староенглески период.

Насупрот историјској лингвистици, која се бави истраживањем језика са аспекта дијахроније (енгл. *diachrony*), постоји дескриптивна лингвистика која проучава језик са аспекта синхроније (енгл. *synchrony*) (Yunon 1977: 1), односно описује стање језика у једном одређеном тренутку. Став истраживача према димензији времена представља основну разлику између дескриптивне и историјске лингвистике.

² О смрти језика детаљније видети Kristal, 2003.

Када је у питању класификација језика, они се могу класификовати према структури и према пореклу. Полазећи од језичке структуре, извршена је типолошка подела језика на: 1. коренске (изолативне, аналитичке; енгл. *monosyllabic*, такав је нпр. кинески), 2. аглутинативне (енгл. *agglutinative*, нпр. јапански), 3. инкорпоративне (полусинтетичке; енгл. *incorporative*, нпр. ескимски) и 4. флективне језике (синтетичке, фузионе; енгл. *inflective*, нпр. српски). Поред структуре, језици се класификују и на основу заједничког порекла односно заједничког претка и то је генетска (енгл. *genetic*) класификација, према којој се језици сврставају у групе захваљујући заједничким карактеристикама. Пајлз (Pyles, 1971: 80-81) сматра да је прва класификација, иако донекле корисна и широко распрострањена, заснована на застарелој теорији и да у извесној мери постоје преклапања међу типовима језика. Поменути аутор наводи да нпр. разлика између аглутинативног и флективног типа језика није добро дефинисана, стога је подела на основу заједничког претка потпунија.

Бројна истраживања су указала на то да скоро сви европски језици, језици делова света које су Европљани колонизовали као и неки азијски језици имају извесна заједничка обележја, што показује да су настали од једног језика којим се говорило у прастара времена. Тај језик предак назива се индоевропски (*Indo-European*). Језици слични по граматичкој структури и речнику чине једну језичку породицу. Индоевропска породица језика, обухвата језике који се говоре на свих 5 континената, најбоље је проучена и често реконструисана, а језици попут енглеског су веома темељно испитани. Озбиљне студије и расправе о пореклу и развоју енглеског језика, јављају се већ крајем XIX и почетком XX века (Björkman, 1900; Bradley, 1904; Brink, 1920; Jaspersen, 1905; Luick, 1921; Morsbach, 1896; и др.). Током XX века историја енглеског језика наставља да заокупља пажњу истраживача широм света, у прилог томе говори постојање исцрпне литературе (Alexander, 1940; Brook, 1958; Mitchell, 1968; Partridge, 1982; Potter, 1959; Pyles, 1971; Robertson, 1938; Wood, 1961; итд.), што се наставило и у XXI веку (Algeo, 2010; Hogg, 2002; Horobin and Smith, 2002). Додали бисмо да је буран, петнаестовековни развој енглеског језика

пробудио интересовање и међу нашим истраживачима, међу којима се истичу Слободанка Ђолић (Ђолић, 2002), Гордана Кораћ (Кораћ, 1993; 2002) и Драгиња Перваз (Pervaz, 1958; 1996).

1.2 Настанак, порекло и периодизација настанка енглеског језика

Енглески језик је германског порекла, припада индоевропској породици која се развила од протоиндоевропског језика, који је реконструисан како би се извели извесни закључци о том прајезику. Не зна се тачно у ком периоду је постојала заједница која је говорила овим језиком (Vaugh and Cable, 2002: 35), међутим, постоје опште прихваћене претпоставке да су Протоиндоевропљани живели између 3500. и 2500. године пре нове ере (Ђолић, 2002: 22). Миграције Протоиндоевропљана довеле су до настанка различитих језика и дијалеката широм света који имају заједничког претка, протоиндевропски језик, стога сви ти новонастали језици припадају индоевропској породици језика. Верује се да су су кретања Индоевропљана интензивирала око 3000. године пре нове ере, што их је одвело на тло Азије и Европе (Ђолић, 2002: 22). Језици слични по граматичкој структури и речнику сврстани су у продице, у оквиру којих се језици даље сврставају у гране, групе и подгрупе. Бринтон (Brinton, 1990: 47) помиње да у свету постоји 350 различитих језичких породица и 4900 језика у оквиру њих. Овде морамо нагласити да често није могуће утврдити разлику између дијалекта и језика, критеријуми се разликују, те се укупан број језика различито наводи у различитим изворима³.

Индоевропску породицу језика чини десет грана (Ђолић, 2002: 31; Pyles, 1971: 88): 1. индоиранска, 2. јерменска, 3. грчка, 4. балтијско-словенска, 5. албанска, 6. келтска, 7. италска, 8. германска, 9. токарска и 10. анатолијска. Као што смо

³ На пример, ауторка Хинтон (Hinton, 2003: 44), ослањајући се на *Етнолог* (*Ethnologue*, 2002) - базу података о језицима, наводи да постоји око 6 700 језика у свету.

поменули, енглески језик⁴ припада германској грани, а у оквиру ње западној групи и доњонемачкој подгрупи (Vaugh and Cable, 2002: 45; Ђолић, 2002: 37).

Напоменули бисмо да иако енглески језик припада германској грани, на његов развитак су утицале и друге гране. Индоиранска грана и у оквиру ње индијска група којој припада санскрит, јер је на класичном санскриту написана прва граматика која је имала утицаја на све индоевропске језике. Затим грчка грана и старогрчки језик јер су на класичном грчком велика дела филозофије. Италска група јер јој припада класични латински језик, који је био језик цркве и науке током средњег века на британском тлу. И на крају келтска грана, јер се пре доласка германских племена на британско тло говорило келтским. Келти су били првобитни становници Британије, међутим, Ђолић (Ђолић, 2002:18) наводи да је келтски оставио трага на енглески језик само у неким географским називима као нпр. *Walcott, The Avon* и др.

Из протогерманског језика, развили су се сви данашњи германски језици. Битно је поменути четири карактеристике које одликују германску грану језика (Bourcier 1981: 22-29; Ђолић, 2002: 41-42), а то су:

1. јака (вокалска) и слаба (консонантска) конјугација глагола, две категорије присутне од прагерманског до данас;

2. двојна придевска промена (јака и слаба придевска деklinација);

3. акценат (две битне одлике акцента су: постепено везивање за корени слог - није више слободан и не може се наћи на било ком слогу, своди се на гласоудар односно јачину - губе се тонске одлике; за разлику од индоевропског који је био слободан и тонски);

4. развој протоиндоевропских плозива (односи се на тзв. прво померање сугласника познато као Гримов закон⁵).

⁴ Скренули бисмо пажњу да су енглески и фризијски језик блиски и најсличнији међу језицима доњонемачке групе, стога се често називају и англо-фризијском подгрупом доњонемачког (Millward, 1989: 51).

Развој енглеског језика почиње доласком германских племена - Англа, Саса и Јута, на територију данашње Енглеске. То се догодило 449. године, према Пречасном Биду (Venerable Bede, 730 AD), нортамбријском монаху и историчару, чије дело *Historia Ecclesiastica Gentis Anglorum* („Црквена историја енглеског народа“, енгл. *The Ecclesiastical History of the English People*) пружа увид у црквену, друштвену и политичку историју Британије (Ђолић, 2002: 50).

Када је у питању периодизација развита енглеског језика, примећујемо да стриктна граница међу периодима језичког развоја не постоји и да се у литератури наилази на различите датуме почетка и краја одређеног периода, а који су увек у вези са неким друштвено-политичким догађајима. Опште прихваћена подела, које ћемо се и ми у нашем раду држати, обухвата три раздобља:

1. староенглески период (*Old English*): 449-1100;
2. средњенглески период (*Middle English*): 1100 (1150) – 1500;
3. модерни период развоја енглеског језика (*Modern English*): 1500 до данас.

Приказана периодизација у терминолошком смислу али и по разликама у погледу флективних промена речи, подразумева период пуне флексије (449-1100), период редуковане флексије (1100/1150 – 1500) и период изгубљене флексије (1500 до данас) (Ђолић, 2002: 45).

Када је реч о историјском развоју именица енглеског језика, што је предмет нашег разматрања, под дејством различитих ванлингвистичких и лингвистичких

⁵ Добио је назив по Јакобу Гриму (Jakob Grimm), који је 1822. године открио принципе замене места сугласника у изговору. До првог померања сугласника дошло је приликом одвајања протогерманског језика од протоиндоевропског. Наиме, звучни аспирирани плозиви из индоевропског језика – *bh, gh, dh* рефлектују се само као звучни плозиви у германским језицима, односно изгубили су аспирацију и гласе - *b, d, g* (нпр. *bhrātar* у санскриту, а *brother* у енглеском). Такође, звучни плозиви из индоевропског језика - *b, d, g* рефлектују се као безвучни плозиви у германским језицима – *p, t, k* (нпр. имамо у српском „два“, у латинском *duo*, а у староенглеском *twā* ‘two’). Имамо даље да су се индоевропски безвучни плозиви померили у безвучне фрикативе у германским језицима, односно *p, t, k* из индоевропског рефлектују се у - *f, th, h* (нпр. *pater* у латинском и *father* у енглеском). Данац Карл Вернер (Karl Verner) је допунио извесне недостатке Гримовог закона и тако је настао Вернеров закон. Он је успео да објасни извесне, Гримове изузетке у оквиру првог померања сугласника и установио је законитост у вези са тим. Вернер је открио да у германској грани, сви безвучни фрикативи који нису у иницијалној позицији, постају звучни између звучних гласова, ако им претходи ненаглашени слог у индоевропском или санскриту. Детаљније погледати <https://www.britannica.com/topic/Verners-law>.

фактора, дошло је до извесних промена унутар поменуте класе речи што се одразило на структуру енглеског језика. Разлика у именичком систему староенглеског и модерног периода је знатна. Разликују се исте граматичке категорије (род, број и падеж), али су се карактеристике ових граматичких категорија измениле. Род је у староенглеском периоду био претежно граматички, под чим се подразумевало да није имао везу са природним родом који је одређена именица означавала (нпр. граматички род староенглеске именице *mægden* n. = девојка, је средњи; именица *wīfman* m. = жена, била је мушког рода, а обе означавају женску особу). Граматички род се изгубио на прелазу из староенглеског у средњеенглески период односно постао је семантички. Категорија броја обухватала је једнину и множину. Остала је изражена и битна и у модерном периоду развоја, а извесне неправилности у изражавању облика множине успеле су да се задрже у савременом енглеском језику. Староенглеске именице одликовале су се падежима и богатом флексијом, која се упрошћавала и свела на један флективни наставак у модерном периоду, то је наставак *-(e)s* за изражавање присвојног облика (генитива) и множину. Граматички род и развијен флективни систем којима се одликовао староенглески период, представљају карактеристике наслеђене из протоиндоевропског и протогерманског језика, које су током развоја енглеског језика ишчезле и не постоје у савременом енглеском језику.

II Староенглески период – опште одлике

У староенглеском периоду германска племена су нову територију, Британију, поделила на седам краљевства тзв. хептархије, што се одразило и на језик (Ђолић, 2002: 50). Политичка надмоћ утицала је на то који ће дијалект бити доминантан. Пајлз (Pyles, 1971: 120) говори о четири дијалекта у англосаксонској Енглеској: кентски (енгл. *Kentish*), западносаксонски (енгл. *West Saxon*), мерсијски⁶ (енгл. *Mercian*) и нортамбријски (енгл. *Northumbrian*)⁷. Претпоставља се да их је било више али нема писаних трагова. Иако се савремени енглески језик великим делом развио из мерсијског дијалекта, када се говори о стандардном облику староенглеског језика, узима се западносаксонски дијалект, јер је већина рукописа писана овим дијалектом. Такође, преписивачи су приликом преписивања текстова који су били писани другим дијалектима, такве текстове исправљали, прилагођавали и транскрибовали у западносаксонски, а оригинални рукописи се нису чували. Западносаксонски дијалект је уживао престиж захваљујући краљу Алфреду, чије се краљевство истицало по просперитету, финансијској и политичкој моћи.

Речник се у староенглеском периоду повећавао процесима деривације и композиције, а контакт са другим народима и језицима није оставио великог трага. Блејк (Blake, 1996: 95) наводи да је 97% речи било германског порекла, стога се староенглеска лексика одликовала хомогеношћу. Позајмљеница је било веома мало, из језика попут старонордијског, италијанског, грчког и скандинавског. Многе речи скандинавског порекла коришћене су током староенглеског периода само у усменој комуникацији, а записиване су тек у средњеенглеском периоду (Pyles, 1971: 322). Нешто значајнији утицај имао је латински језик захваљујући писаним облицима, где су првенствено верски термини ушли у вокабулар староенглеског периода услед примања хришћанства у VII и VIII веку.

⁶ Преводни термин преузет из Деканић-Јаноски (1998: 153).

⁷ Мерсијски и нортамбријски дијалект су због сличности често подвођени под један дијалект тзв. англијски (енгл. *Anglian*).

У староенглеском су се разликовале следеће врсте речи: именице, придеви, заменице (укључујући чланове), глаголи, прилози, предлози, везници и узвици (Mitchell, 1968:14). Староенглески је био синтетички тип језика (Vaugh and Cable, 2002: 50; Pyles, 1971: 126-127), односи речи у реченици нису се утврђивали позицијом, већ флективним наставцима. Флексија, под којом се подразумева промена облика неке речи како би се изразила граматичка функција и значење (Burgow and Turville-Petre, 2005: 19), била је богата. Придеви су се слагали с именицом уз коју стоје, било да су употребљени атрибутивно или да следе именицу у апозицији или предикативно (Sweet, 1879: xc). Такође, једна од важних синтаксичких одлика староенглеског периода била је присуство вишеструке негације, која је током модерног периода развоја ишчезла.

2.1 Именички систем староенглеског периода

Именице су у староенглеском периоду имале наставке за означавање граматичких категорија - рода, броја и падежа. Род именица је био претежно граматички током староенглеског периода. У литератури налазимо податак да је у највећој мери било именица мушког рода – скоро половина (око 45%), потом именица женског рода – нешто мање од трећине (око 30%) и остатак, око четвртина свих именица, чинио је средњи род (око 25%) (Millward, 1989: 81; Pyles, 1971: 128; Quirk and Wrenn, 1955: 20).

Староенглеске именице имале су изражену категорију броја⁸, која је обухватала једнину и множину. Када је реч о падежима, у погледу флексије било их је четири (у једнини и у множини): номинатив, генитив, датив и акузатив. Када су у питању синтаксичке функције падежа, поред четири поменута падежа наводи се и инструментал (Partridge, 1982: 188-189; Quirk and Wrenn, 1955: 64), међутим, за изражавање функције инструментала у староенглеском периоду се користио датив (Vaugh and Cable, 2002: 50; Pyles, 1971: 128). Што се тиче деклинација⁹ именица, до периода писмености, односно до зрелог староенглеског периода, ишчезао је велики

⁸ „Граматичка категорија броја (коју не треба мешати са бројевима као врстом речи, иако је с њима повезана) односи се на количину бића или ствари о којима се говори” (Bugarski, 2003: 149).

⁹ Под деклинацијом се подразумева промена именичких облика по категоријама (Bugarski, 2003: 150).

број њих, па се у рукописима затиче ситуација која се битно разликује од говорног језика. У литератури налазимо општу поделу на јаку (вокалску) и слабу (консонантску) деклинацију (Baugh and Cable, 2002: 50; Đolić, 2002: 63; Robertson, 1938: 115). Под јаком деклинацијом подразумева се промена именица чија се основа завршава на самогласник, док слабој деклинацији припадају именице са завршетком основе на сугласник.

2.1.1 Род староенглеских именица

Као што смо раније поменули, у староенглеском периоду именице су биле мушког, женског или средњег рода. Према Свиту (Sweet, 1879: xxxiv), род староенглеских именица је заправо био „делимично природан, делимично граматички“. Природни род се огледао у томе што су властита имена мушких особа била мушког рода, а имена женских особа била су женског рода. Средњег рода била су деца (*ðæt bearn*, *cild* n. ‘child’) и младунци животиња (нпр. *ðæt cealf* n. ‘calf’), као и деминутиви. Имена ствари имала су граматички род који је био одређен формом а не значењем, нпр. све именице које су се завршавале на *-a* биле су мушког рода (нпр. *se mōna* m. ‘moon’). Свит (Sweet, 1879: xxxiv-xxxv) даље објашњава да су именице, настале додавањем суфикса *-dōm* (нпр. *se wisdom* ‘wisdom’), *-hād* (нпр. *se cildhād* ‘childhood’) и *-scipe* (нпр. *se freōndscipe* ‘friendship’), биле мушког рода. Апстрактне именице које се завршавају на *-nis* (нпр. *sēo ēcnis* ‘eternity’) и *-u* (нпр. *sēo hālu* ‘salvation’), настале од придева, као и именице на *-ung* (нпр. *sēo leorning* ‘learning’) биле су женског рода. Код сложених именица, род је одређивао последњи елемент у саставу одређене сложенице и према тој аналогiji је нпр. именица жена - *se wīfmann* m. била мушког рода. Овде бисмо додали да разликовање староенглеских именица према роду олакшава одређени члан који уз њих стоји, а који је у староенглеском периоду био различит за сва три рода (*se* m., *sēo* f., *ðæt* n.).

2.1.2 Падежи староенглеских именица и њихове синтаксичке функције

Падежи представљају морфосинтаксичку категорију именских речи. Захваљујући падежима, знамо да је реч, у нашем случају именица, у одговарајућем граматичком облику и да остварује одређену синтаксичку функцију.

У овом одељку ћемо представити неке опште синтаксичке одлике падежа староенглеских именица, уз наглашавање да се нећемо бавити изузецима и појединачним примерима употребе падежа. Енглески језик је у староенглеском периоду имао развијен падежни систем. Као синтаксичка јединица, падежи су регулисали синтаксичку функцију именица у реченици. Опште правило је да именица у номинативу врши синтаксичку функцију субјекта односно да је номинатив падеж субјекта а акузатив падеж објекта (Hogg, 2002: 15). Употреба генитива је била слична употреби данашњег присвојног облика (*possessive*), а употреба датива најприближнија је употреби индиректног односно неправог објекта у савременом енглеском језику (Hogg, 2002: 16). До краја староенглеског периода, инструментал се ретко користио и могао се заменити дативом (Hogg, 2002: 71). Партриџ (Partridge, 1982: 189) говорећи о синтакси и падежима староенглеских именица наводи инструментал, наглашавајући да је у староенглеском периоду облик инструментала имао тенденцију ка нестајању, што са функцијом није био случај. Такође, објашњава да је, услед недостатка дистинктивних флективних облика инструментала, датив преузео многе његове употребе (Partridge, 1982: 188). У граматикама староенглеског језика (Quirk and Wrenn, 1955; Wright and Wright, 1914), приликом приказа деκлинација, инструментал је изостављен као засебан падеж.

Иако синтакса староенглеског периода није била развијена као што је то случај са синтаксом савременог енглеског језика, нпр. „термини субјекат и предикат нису ушли у граматику енглеског језика до седамнаестог века“ (Partridge, 1982: 185), ми говоримо о синтаксичким функцијама староенглеских именица у зависности од падежа у ком су се налазиле. Свит у одељку о синтакси староенглеских именица (Sweet, 1879: lxxxviii-xcii), објашњава различите употребе падежа. Тако се облик датива, поред глагола „давања“ (*verbs of giving*) и „обраћања“ (*addressing*), користио и уз глаголе попут *ārian* ‘honour’, *derian* ‘injure’, *fremian* ‘benefit’, *folgian* ‘follow’, затим уз придев *lēof* ‘dear’ и слично. Датив се користио у значењу инструментала односно да означи оруђе (*instrument*) или начин (*manner*). Користио се у значењу

„време када се нешто догодило“ (‘time when’), као и у значењу локатива односно падежа места нпр. *reste wunedon* ‘in bed’.

Када је у питању употреба генитива, Свит наводи партитивни (*partitive*) односно деони генитив као често коришћен облик. Генитив се често употребљавао и као инструментални датив за начин (*manner*) нпр. *wīges heard* ‘brave in war’= „храбар у рату“ или меру (*measure*) нпр. *fiiftiges elna lange* ‘fifty ells long’= „педесет аршина дугачко“. Понекад се употребљавао за време нпр. *wintres and sumeres* у значењу „зими и лети“. Генитив је често представљао предмет у вези са различитим емоцијама и стањем ума. Коришћен је уз глаголе и придеве „радости“ (*joy*) и „жеље“ (*desire*), као што су нпр. *fægen* ‘glad’, *gefēon* ‘rejoice’, *girnan* ‘desire’, *gemyndig* ‘mindful’, *wundrian* ‘wonder’ и други.

Неки глаголи, као нпр. *biddan* ‘ask’ захтевају облик акузатива када је у питању особа, а генитив када се односе на предмет. Затим, глаголи попут *onlīhan* ‘lend’, *tīdian* ‘grant’, *forwirnan* ‘refuse’ и *unnan* ‘grant’ захтевају облик датива када је у питању особа, а генитив када се односе на предмет. Генитив се често подједнако употребљава као и инструментални датив, са глаголима „владања“ (*ruling*) и „поседовања“ (*possessing*), као што је нпр. *wealdan*. Глагол *brūcan* ‘enjoy’ увек има генитив уз себе, као и глаголи и придеви који су у вези са „губитком“ (*loss*) и „лишавањем“ (*deprivation*), нпр. *lēas* ‘without’ и *linnan* ‘cease from’. Прелазни глаголи (*transitives*) који значе „лишавање“ (*deprivation*) захтевају облик акузатива када је у питању особа, а облик генитива или датива (инструментала) за ствари. Облици генитива или инструменталног датива се такође користе уз глаголе који значе „додиривати“ (*touching*), „држати“ (*holding*) и слично, као нпр. *hrīnan* ‘touch’ и *onfōn* ‘receive’.

Свит (Sweet, 1879: xcī-xcii) помиње предлоге (*prepositions*)¹⁰ који захтевају одређени облик именице. Тако предлози попут *geond* ‘throughout’, *ymbe* ‘around’, *þurh* ‘through’ захтевају акузатив. Уз предлоге *æfter* ‘after’, *ǣr* ‘before’, *æt* ‘at’, *be* ‘by’,

¹⁰ Скренули бисмо пажњу да су у староенглеском периоду предлози често следили именицу уместо да јој претходе.

binnan ‘within’, *būfan* ‘above’, *būtan* ‘outside’, *for* ‘for’, *fram* ‘from’, *of* ‘of’, *tō* ‘to’ иде датив (инструментал). Предлози попут *in* ‘in’, *ofer* ‘over’, *on* ‘on’, *under* ‘under’ генерално захтевају акузатив када имплицирају кретање (*motion*), а датив када се односе на мировање (*rest*). Овде свакако постоје одступања, тако нпр. Партриџ (Partridge, 1982: 189) објашњава да су се у зависности од смисла, неки предлози (нпр. *innan* ‘within’, *wið* ‘against’) могли наћи уз различите облике именица.

2.1.3 Класификација деклинација староенглеских именица у граматицама

У овом одељку ћемо приказати како су деклинације именица староенглеског периода даље класификоване у граматицама *Old English Grammar* (Wright and Wright, 1914) и *An Old English Grammar* (Quirk and Wrenn, 1955). Поменуте граматике пружају детаљан увид у деклинације староенглеских именица, њихове подгрупе и изузетке.¹¹

2.1.3.1 Класификација деклинација староенглеских именица према Рајту и Рајту

У XI поглављу граматике *Old English Grammar* (Wright and Wright, 1914: 164-204), представљене су именице и њихов начин промене у староенглеском периоду. Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 164) објашњавају да су се именице енглеског језика, у најстаријем периоду свог развоја, делиле у две велике класе, према томе да ли им се основа завршавала самогласником или сугласником. Именице са завршетком основе на самогласник припадале су тзв. јакој деклинацији, а именице са завршетком основе на сугласник *-n* припадале су тзв. слабој деклинацији. Преостале именице са завршетком основе на сугласник, поменути аутори сврстали су у групу тзв. „малих“ деклинација (*minor declensions*). У оквиру поменутих деклинација, Рајт и Рајт су дали даље поделе које ћемо сажето представити, а потом објаснити и дати одговарајуће примере¹².

¹¹ Постоји још староенглеских граматица у којима се могу погледати детаљније поделе у оквиру деклинација именица (Campbell, 1959: 222-260; Sievers, 1903: 169-214; Wyatt, 1897: 20-38). Ми смо се приликом анализе корпуса ослањали на поменуте две граматике и стога смо одлучили да у овом одељку прикажемо класификације деклинација како их у датим граматицама налазимо.

¹² Примери су такође преузети из граматике *Old English Grammar* (Wright and Wright, 1914: 164-204).

Напоменули бисмо, да су поменути аутори приликом класификације деклинација узимали у обзир облике из прагерманског језика, од којих одговарајуће староенглеске именице воде порекло. С обзиром на то да се у истраживачком делу рада бавимо флективним наставцима у енглеском језику, почев од староенглеског периода и првих писаних текстова до савременог енглеског језика, ми се у приказу деклинација и њихових подтипова нећемо освртати на прагерманске облике. Такође се нећемо бавити изузетцима, односно примерима који одступају на одређен начин, већ ћемо их објашњавати приликом приказа резултата анализе староенглеског корпуса ако за тим буде потребе.

I Вокалска односно јака деклинација (*The Vocalic or Strong Declension*):

1. *a*-декилнација (*The a-declension*):

а) чисте *a*-основе (*Pure a-stems*)

б) *ja*-основе (*ja-stems*)

в) *wa*-основе (*wa-stems*)

2. \bar{o} -деклинација (*The \bar{o} -declension*):

а) чисте \bar{o} -основе (*Pure \bar{o} -stems*)

б) *j \bar{o}* -основе (*j \bar{o} -stems*)

в) *w \bar{o}* -основе (*w \bar{o} -stems*)

3. мислене именице женског рода на *-in* (*Feminine Abstract Nouns in -in*)

4. *i*-деклинација (*The i-declension*):

а) мушки род (*Masculine*)

б) женски род (*Feminine*)

в) средњи род (*Neuter*)

5. *u*-деклинација (*The u-declension*):

а) мушки род (*Masculine*)

б) женски род (*Feminine*)

в) средњи род (*Neuter*)

II Слаба деклинација односно *N-osnove* (*The Weak Declension, N-Stems*):

1. мушки род (*Masculine*)

2. женски род (*Feminine*)

3. средњи род (*Neuter*)

III Мале деклинације (*Minor Declensions*):

1. једносложне именице са консонантским основама (*Monosyllabic Consonant Stems*):

а) мушки род (*Masculine*)

б) женски род (*Feminine*)

в) средњи род (*Neuter*)

2. именице са завршетком основе на *-p* (*Stems in -p*)

3. именице са завршетком основе на *-r* (*Stems in -r*)

4. именице мушког рода са завршетком основе на *-nd* (*The Masculine Stems in -nd*)

5. именице са завршетком основе на *-os, -es* (*Stems in -os, -es*)

2.1.3.1.1 Јака, *a*-деклинација (*The a-declension*)

Ова дефлекција обухвата именице мушког и средњег рода. Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 166) разликују три подтипа ове дефлекције: *a*-основе, *ja*-основе и *wa*-основе, које ћемо представити уз одговарајуће примере.

Чисте *a*-основе (*Pure a-stems*)

Именице мушког рода

Овде је постојало шест различитих облика. Номинатив и акузатив јединице имали су истоветан облик без флексије. Флективни наставак *-es* користио се за генитив јединице, а наставак *-e* за датив јединице. У множини имамо наставак *-as* за номинатив и акузатив, *-a* за генитив и *-um* за датив.

Табела 1. Примери дефлекције чисте *a*-основе у староенглеском периоду: *stān* m. 'stone', *dæg* m. 'day', *meaṛh* m. 'horse'.

	Једнина			Множина		
	Номинатив/Акузатив	Генитив	Датив	Номинатив/Акузатив	Генитив	Датив
Номинатив/Акузатив	<i>stān</i>	<i>dæg</i>	<i>meaṛh</i>	<i>stānas</i>	<i>dagas</i>	<i>mēaras</i>
Генитив	<i>stānes</i>	<i>dægēs</i>	<i>mēares</i>	<i>stāna</i>	<i>daga</i>	<i>mēara</i>
Датив	<i>stāne</i>	<i>dæge</i>	<i>mēare</i>	<i>stānum</i>	<i>dagum</i>	<i>mēarum</i>

Према овој дефлекцији, попут именице *stān* ('stone'), мењале су се нпр. именице: *ǣl* ('eel'), *āþ* ('oath'), *bāt* ('boat'), *bēod* ('table'), *beorg* ('hill'), *beorn* ('warrior'), *cēol* ('ship'), *cræft* ('skill'), *eorl* ('nobleman'), *hām* ('home'), *hlāf* ('loaf'), *hund* ('dog'), *weg* ('way'), *wulf* ('wolf') и друге. Као именица *dæg* ('day') мењале су се: *paþ* ('path'), *stæf* ('staff'), *hwæl* ('whale') и др. Промену попут *meaṛh* ('horse') имале су именице: *ealh* ('temple'), *fearh* ('pig, boar'), *healh* ('corner'), *wealh* ('foreigner') итд. Овој дефлекцији припададе су многе двосложне именице, попут нпр. *cyning* ('king'),

æcer ('field'), *hærfest* ('autumn'), *engle* ('angel'), *finger* ('finger'), *morgen* ('morning'), *heofon* ('heaven'), *cradol* ('cradle'), *eodor* ('enclosure') итд.¹³

Именице средњег рода

Именице средњег рода чисте *a*-основе¹⁴, разликовале су се од именица мушког рода у једном облику, а то је био облик за номинатив односно акузатив множине. Било је именица које су имале номинатив/акузатив множине без флексије, нпр. *word* ('word'), *bān* ('bone'), *beorn* ('child'), *gēar* ('year'), *hors* ('horse'), *hūs* ('house'), *land* ('land'), *līc* ('body'), *weorc* ('work'), *wīf* ('woman'), *behāt* ('promise'), *gebeorc* ('barking'), *tungol*¹⁵ ('star'), *wæter* ('water') итд. Такође, постојала је група именица које су у номинативу/акузативу множине могле звучати двојако, односно могле су имати флективни наставак *-u* или *-o*. Овде су, на пример, спадале именице: *hof*¹⁶ ('dwelling'), *dor* ('door'), *hol* ('hole'), *sol* ('mud'), *fæt*¹⁷ ('vessel'), *hēafod*¹⁸ ('head') и многе друге.

ja-основе (*ja-stems*)

Код именица и мушког и средњег рода *ja*-основе, наглашава се разлика између основа које су оригинално биле дуге и оних које су постале дуге услед западно-германског дуплирања сугласника.

¹³ Детаљније о овоме погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 166-170).

¹⁴ Детаљније о овоме погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 170-172).

¹⁵ Скренили бисмо пажњу да се код ове именице губи самогласник *-o-* из другог слога, приликом додавања флективних наставака (нпр. у генитиву једине гласи *tungles*) (Wright and Wright, 1914: 171-172).

¹⁶ Тако је, на пример, номинатив/акузатив множине ове именице гласио *hofu* и *hofs* (Wright and Wright, 1914: 170).

¹⁷ Код ове именице, као и код других једносложних именица које су садржале *-æ-* (нпр. *bæc*, *gærs*, *glæs*), то *-æ-* је у облицима множине прелазило у *-a-* (нпр. генитив множине гласио је *fata*) (Wright and Wright, 1914: 170-171).

¹⁸ Овој именици додавао се једино наставак *-u* за номинатив/ акузатив множине и гласила је *hēafodu*. Додали бисмо још да се у преосталим флективним облицима ове именице (генитив и датив једине и множине), вокал *-o-* из другог слога губи (тако је нпр. генитив једине гласио *hēafdes*). Више о овоме видети Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 172).

На пример, код именица мушког рода, глас *j* изазвао је тзв. преглашавање вокала (*umlaut*)¹⁹ основе и потом ишчекао у флективним облицима осим кад се налазио иза *r*²⁰. Након губитка прагерманског *-az, -an*, финално *j* вокализовано је у *i*, а потом у *e* (нпр. *here* ‘army’, *ende* ‘end’). Попут *ende* (‘end’), деклинирале су се именице: *esne* (‘servant’), *hierde* (‘shepherd’), *bæcere* (‘baker’) итд. Староенглески облици са дуплим сугласником у номинативу/акузативу једнине, представљали су нове формације настале под утицајем флективних облика (нпр. *secg*²¹ ‘man’). Начин промене попут *secg* (‘man’), имале су нпр. именице: *bridd* (‘young bird’), *dyn(n)* (‘noise’), *hyll* (‘hill’).²²

Именице средњег рода *ja*-основе, разликовале су се у облику номинатива/акузатива множине од именица мушког рода. Имале су облик без флексије (нпр. *cyn(n)* ‘race’) или флективни наставак *-u* (нпр. *wīte* ‘punishment’, *wēsten* ‘desert’).²³

***wa*-основе (*wa-stems*)**

Именице мушког рода *wa*-основе имале су исте наставке као именице мушког рода чисте *a*-основе. Ове именице су у флективним облицима, испред флективног наставка имале *-w-*, тако је нпр. именица *þēo*²⁴ (‘servant’) у генитиву једнине гласила *þeowes* (*þēowes*). Овде припада и именица *bearu*²⁵, *-o* (‘grove’). Овакву промену имале су затим именице: *bēaw* (‘gadfly’), *lārēow*²⁶ (‘teacher’), *þēaw* (‘custom’) и друге.

¹⁹ Код Бугарског (Bugarski, 2003: 122) налазимо термин „преглашени вокали“ за дату промену.

²⁰ Глас *j* (у писању *i, g, ig*) задржао се средишњој позицији, након *r* којем претходи кратак самогласник. Тако је нпр. именица *here* ‘army’ у генитиву једнине гласила *heries, herges, heriges*. Такође су се налазили и облици без *j*, нпр. генитив једнине гласио је и *heres*. (Right and Right, 1914: 173)

²¹ Регуларни облик био би **sege* (Right and Right, 1914: 173).

²² Детаљније о деклинацији именица мушког рода *ja*-основе видети Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 173).

²³ Детаљније о специфичностима деклинације именица средњег рода *ja*-основе видети Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 174-175).

²⁴ Као номинатив/ акузатив једнине налазио се и облик *þēow* (Wright and Wright, 1914: 176).

²⁵ Ова именица је губила крајње *-u* приликом флексије (нпр. у генитиву једнине гласила је *bearwes*, мада је постојао и облик *bearuwes*) (Wright and Wright, 1914: 176).

²⁶ Сложеница настала од *lār+þēow* (Wright and Wright, 1914: 176).

Именице средњег рода имале су исте наставке као и именице мушког рода. Разликовале су се само у облику номинатива/акузатива множине који је код средњег рода био без флексије. Овде су, на пример, припадале именице: *bealu*, *-o* ('evil'), *cnēo* ('knee') итд.²⁷

2.1.3.1.2 Јака, *ō*-деклинација (*The ō-declension*)

Ова деκлинација обухвата само именице женског рода. Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 177) разликују три подтипа ове деκлинације: *ō*-основе, *jō*-основе и *wō*-основе, које ћемо укратко представити уз одговарајуће примере.

Чисте *ō*-основе (*Pure ō-stems*)

Код ове деκлинације било је четири различита облика, ако не бисмо рачунали изузетке. Флективни наставак *-e* користио се за генитив, датив и акузатив једине. У множини се употребљавао наставак *-a* за номинатив, генитив и акузатив, а наставак *-um* за датив.

Табела 2. Примери деκлинације чисте *ō*-основе у староенглеском периоду: *giefu*, *-o* 'gift' и *ār* 'honour'.

	Једнина		Множина	
Номинатив	<i>giefu</i> ²⁸ , <i>-o</i>	<i>ār</i> ²⁹	<i>giefa</i> , <i>-e</i> ³⁰	<i>āra</i> , <i>-e</i>
Генитив	<i>giefe</i>	<i>āre</i>	<i>giefa</i> , (<i>-ena</i>) ³¹	<i>āra</i> ,

²⁷ Детаљније о именицама средњег рода *wa*-основе погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 177).

²⁸ У оригинално трослојним речима, финално *-u* се изгубило у номинативу једине када су основа и средњи слог били кратки (нпр. *firen* 'crime'), а задржавало се када је слог основе био дуг а средњи слог кратак. Међутим, услед аналогije са именицама попут *firen*, финално *-u* се изгубило и у речима попут нпр. *sāwol* 'crime'. (Wright and Wright, 1914: 180)

²⁹ Код ове деκлинације, *-ō* је постало *-u*. Међутим, то *-u* губило се у једносложним речима са дугим слогом основе.

³⁰ Наставак *-e* су именице женског рода добијале у номинативу и акузативу множине у раном староенглеском периоду. Касније, у западносаксонском и кентском дијалекту користио се наставак *-a* за номинатив и акузатив множине, док се наставак *-e* задржао у англијским дијалектима (Wright and Wright, 1914: 178).

				(-na, -ena)
Датив	giefe	āre	giefum	ārum
Акузатив	giefe	āre	giefa, -e	āra, -e

Промену попут именице *giefu* имале су: *caru* ('care'), *daru* ('injury'), *denu* ('valley'), *faru* ('journey'), *snoru* ('daughter-in-law') и многе друге. Као именица *ār* мењале су се: *æsp* ('aspen-tree'), *bād* ('pledge'), *bōt* ('advantage'), *eaxl* ('shoulder'), *hwīl* ('space of time'), *lār* ('learning') итд. Овој деклинацији припадале су затим *feþer* ('feather'), *netel* ('nettle'), *æfnung* ('evening'), *leornung* ('learning'), *strengþu, -o* ('strength') и друге.³²

***jō*-основе (*jō*-stems)**

Именице *jō*-основе имале су исте наставке као и именице чисте *ō*-основе. Једина разлика била је што именице *jō*-основе никада нису градиле генитив множине додавањем наставка *-(e)na*. Овој деклинацији припадале су бројне именице, на пример: *hen(n)* ('hen'), *brycg* ('bridge'), *ecg* ('edge'), *synn* ('sin'), *gierd* ('rod'), *æx* ('axe'), *spræc* ('speech, language'), *byrþen(n)* ('burden'), *byrgen* ('tomb') итд.³³

***wō*-основе (*wō*-stems)**

Именице *wō*-основе³⁴ имале су исте наставке као и именице чисте *ō*-основе. Једина разлика била је што именице *wō*-основе никада нису градиле генитив

³¹ Генитив множине се често завршавао на *-(e)na* у касном старонгелеском периоду, по аналогији са *n*-основама (Wright and Wright, 1914: 178). Међутим, оригинално тросложне именице нису у генитиву множине добијале наставка *-(e)na* (Wright and Wright, 1914: 180).

³² Детаљније о деклинацији именица чисте *ō*-основе погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 178-181).

³³ О појединостима ове деклинације погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 181-182).

³⁴ Код ових именица, у номинативу једине, старогермански завршетак *-wō* постао је *-wi*. Потом је *-w* нестало испред *-i*. То *-i* се задржало иза сугласника којем је оригинално претходио кратак самогласник, али је ишчезло иза сугласника којем је претходио дуг самогласник. Финално *-i* нестало је и иза дугих самогласника и дифтонга, међутим, код неких именца се у облику без флексије вратило *-w* из флективних облика (нпр. *stow* 'place'). (Wright and Wright, 1914: 183)

множине додавањем наставка *-(e)na*. Такође, ове именице у флективним облицима имају *-w-* испред флективног наставка. Овој деклинацији припадале су именице: *beadu, -o* ('battle'), *mǣd* ('meadow'), *sceadu* ('shadow'), *lǣs* ('pasture') и друге.³⁵

2.1.3.1.3 Јака деклинација, мислене именице женског рода на *-in* (*Feminine Abstract Nouns in -in*)

Ова деклинација обухвата апстрактне именице женског рода које су настале од придева, нпр. *brǣdu* ('breadth') од придева *brād* ('broad'), *strengu* ('strength') од придева *strang* ('strong') итд. Код ових именица основа се оригинално завршавала на *-in* и деклинирале су се према слабој деклинацији. Међутим, у староенглеском периоду ове именице промениле начин промене и почеле се деклинирати по аналогiji са кратким *ō*-основама. Номинатив једнине се завршавао на *-u*, потом на *-o*. Остали падежи у једнини су имали флективни наставак *-e*. Само мали број именица, које су припадале овој деклинацији, имао је множину.³⁶

2.1.3.1.4 Јака, *i*-деклинација (*The i-declension*)

Јака, *i*-деклинација обухватала је именице сва три рода. Номинатив и акузатив једнине, били су истоветни, без флексије. Генитив једнине се завршавао на *-es* код именица мушког и средњег рода, док се код женског рода завршавао на *-e*. Датив једнине се код сва три рода завршавао на *-e*. Када се ради о множини, за генитив имамо наставак *-a* код сва три рода, а за датив наставак *-um* такође за сва три рода. Наставци за номинатив/акузатив множине разликовали су се код сва три рода, што се може видети у табелама испод (Табела 3, 4 и 5).³⁷

³⁵ Детаљније о деклинацији именица *wō*-основе погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 182-183).

³⁶ Детаљније о деклинацији мислених именица женског рода на *-in*, погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 183-184).

³⁷ Детаљније о јакој *i*-деклинацији погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 184-189).

Табела 3. Примери *i*-деклинације у староенглеском периоду: *wine* m. ‘friend’ и *giest* m. ‘guest’.

	Једнина		Множина	
Номинатив/Акузатив ³⁸	wine	giest	wine ³⁹ , -as	giestas
Генитив	wines	giestes	wini(ge)a ⁴⁰ , wina	giesta,
Датив	wine	gieste	winum	giestum

Неке од мушких именица, које су имале промену попут именице *wine*, су: *byre* (‘son’), *cwide* (‘saying, speech’), *hefe* (‘weight’), *stede* (‘place’) итд. Као *giest* деklinираle су се: *dæl* (‘part’), *drenc* (‘drink’), *flyht* (‘flight’), *sliiht* (‘slaughter’), *wæg* (‘wave’) и друге.

Табела 4. Пример *i*-деклинације у староенглеском периоду: *cwēn* f. ‘queen’.

	Једнина	Множина
Номинатив/Акузатив	cwēn	cwēne ⁴¹ , -a
Генитив	cwēne	cwēna

³⁸Од старогерманских наставака *-iz*, *-in* за номинатив/ акузатив једнине, у раном староенглеском периоду остало је само *-i*. То *-i* је довело до преглашавања вокала основе (*umlaut*), потом је нестало иза дугих основа, а иза кратких основа се задржало и прешло у *-e*. (Wright and Wright, 1914: 185)

³⁹ Старогермански наставак за номинатив множине *-iz*, прешао је у *-i* а потом у *-e*. Међутим, по аналогији са именицама мушког рода *a*-основе, прихваћен је наставак *-as*. Наставак *-e* за номинатив множине задржао се код неколицине именица, нпр. у називима народа: *Dene* (‘Danes’), *Engle* (‘the English’) итд. (Wright and Wright, 1914: 185)

⁴⁰ Овакав генитив множине задржао се код неколицине речи са кратком основом (Wright and Wright, 1914: 186).

⁴¹ Наставак *-e* користио се првобитно за номинатив множине код кратких *i*-основа. Међутим, заменио га је наставак *-a*, по аналогији са именицама *ō*-основе. (Wright and Wright, 1914: 185)

Датив	cwēne	cwēnum
-------	-------	--------

Именицама женског рода, које су се мењале према *i*-деклинацији, припадале су: *āht* ('property'), *ansīen* ('face'), *bēn* ('prayer'), *dryht* ('troop'), *wyrd* ('fate') и друге.

Табела 5. Пример *i*-деклинације у староенглеском периоду: *spere* n. 'spear'.

	Једнина	Множина
Номинатив/Акузатив	spere	speru ⁴² , -o
Генитив	speres	spera
Датив	spere	sperum

Међу именицама средњег рода, које су припадале *i*-деклинацији, налазе се: *ofdæle* ('downward slope'), *orlege* ('fate'), *sife* ('sieve') итд.

2.1.3.1.5 Јака, *u*-деклинација⁴³ (*The u-declension*)

Ова деклинација укључивала је именице сва три рода. Флективни наставци, исти су за сва три рода⁴⁴. Номинатив и акузатив једнине су били истоветни, без флексије. Генитив и датив једнине имали су флективни наставак *-a*, као и номинатив, акузатив и генитив множине. Датив множине добијао је наставак *-um*. Овде бисмо напоменули, да се у староенглеском периоду задржао само један пример именице средњег рода *u*-деклинације, то је *feolu*, *-o* ('much, many'). Од именица мушког рода, које су припадале овој деклинацији, имамо: *sunu*, *-o* ('son'), *heoru* ('sword'), *wudu*

⁴² Номинатив/акузатив множине првобитно се завршавао на *-ī*, које је постало *-i*, потом прешло у *-e* иза кратких основа а нестало иза дугих основа. Номинатив/ акузатив множине на *-u* (*-o*) развио се под утицајем именица средњег рода кратких *a*-основа.

⁴³ Многе именице, које су првобитно припадале овој деклинацији, прихватиле су *a*-деклинацију у раном староенглеском периоду (Wright and Wright, 1914: 190).

⁴⁴ Скренули бисмо овде пажњу да се не бавимо појединачним примерима односно изузецима, већ тежимо генерализацији. Стога, детаљније о *u*-деклинације видети Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 189-192).

(‘wood’), *feld* (‘field’), *eard* (‘native country’), *weald* (‘forest’), *sumor* (‘summer’) и друге. Од именица женског рода, то су нпр. *duru*, *-o* (‘door’) и *hand* (‘hand’).

Табела 6. Примери *u*-деклинације у староенглеском периоду: *sunu*, *-o* m. ‘son’, *feld* m. ‘field’.

	Једнина		Множина	
	<i>sunu</i> , <i>-o</i>	<i>feld</i>	<i>sunu</i>	<i>felda</i>
Номинатив/Акузатив	<i>sunu</i> , <i>-o</i>	<i>feld</i>	<i>sunu</i>	<i>felda</i>
Генитив	<i>sunu</i>	<i>felda</i>	<i>sunu</i>	<i>felda</i>
Датив	<i>sunu</i>	<i>felda</i>	<i>sunum</i>	<i>feldum</i>

2.1.3.1.6 Слаба деklinација односно *N-osnove*⁴⁵ (*The Weak Declension, N-Stems*)

Слаба деklinација обухватала је именице мушког, женског и средњег рода.⁴⁶ Флективни наставци су углавном били исти за сва три рода. Једина разлика јесте што је акузатив једнине код именица средњег рода био исти као номинатив једнине – без флексије, док је код именица мушког и женског рода имао наставак *-(a)n*. Иначе, флективни наставак *-(a)n* користио се за генитив/датив једнине и номинатив/акузатив множине код сва три рода. За генитив множине додавало се *-na*, док је датив множине добијао *-um*.

Од именица мушког рода, слабој деklinацији су припадале: *guma* (‘man’), *bera* (‘bear’), *blōstma* (‘blossom’), *boda* (‘messenger’), *brōga* (‘terror’), *dogga* (‘dog’), *frogga* (‘frog’), *nama* (‘name’), *oxa* (‘ox’), *plega* (‘play’), *frēa* (‘lord’), *flēa* (‘flea’), *lēo* (‘lion’) и многе друге. Именице женског рода које су имале слабу деklinацију су, на пример: *tunge* (‘tongue’), *belle* (‘bell’), *cirice* (‘church’), *eorþe* (‘earth’), *heofone* (‘heaven’), *heorte* (‘heart’), *bēo* (‘bee’), *tā* (‘toe’) итд. Када је реч о именицама средњег

⁴⁵ Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 193) наводе, да би из угла морфологије, *n*-основе требало поделити у *-an*, *-jan* и *-wan* основе. Међутим, у староенглеском и другим германским језицима, све три групе именица су се деklinирале на исти начин.

⁴⁶ Детаљније о слабој деklinацији погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 192-196).

рода, овој деклинацији су припадале само три именице: *ēage* ('eye'), *ēare* ('ear') и *wange*⁴⁷ ('cheek').

Табела 7. Примери слабе деклинације у староенглеском периоду: *guma* м. 'man', *frēa* м. 'lord'.

	Једнина		Множина	
Номинатив	<i>guma</i>	<i>frēa</i>	<i>guman</i>	<i>frēan</i>
Генитив	<i>guman</i>	<i>frēan</i>	<i>gumena</i>	<i>frēana</i>
Датив	<i>guman</i>	<i>frēan</i>	<i>gumum</i>	<i>frēa(u)m</i>
Акузатив	<i>guman</i>	<i>frēan</i>	<i>guman</i>	<i>frēan</i>

2.1.3.1.7 Једносложне именице са консонантским основама, мала деклинација (*Monosyllabic Consonant Stems, minor declension*)

Овом начину промене припадао је мали број именица мушког, женског и средњег рода. Од именица мушког рода, то су: *fōt* ('foot'), *tōþ* ('tooth'), *man(n)*⁴⁸ ('man') и *wīfm(m)an* ('woman'). Од именица женског рода, овде су припадале: *āc* ('oak'), *bōc* ('book'), *brōc* ('trousers'), *burg*⁴⁹ ('city'), *cū* ('cow'), *dung* ('prison'), *gāt* ('goat'), *gōs* ('goose'), *lūs* ('louse'), *mūs* ('mouse'), *hnutu* ('nut'), *hnutu* ('nut') и још неколицина именица. Од именица средњег рода задржала се само једна – *scrūd* ('garment').⁵⁰

⁴⁷ Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 196) скрећу пажњу да се ова именица могла мењати и према јакој деклинацији.

⁴⁸ Ова именица налазила се и у облику *tanpa* и тада се мењала према слабој деклинацији, *n*-основе (Wright and Wright, 1914: 197).

⁴⁹ Ова именица се могла деклинирати и попут именице *cwēn*, само без преглашавања вокала *-i-* (Wright and Wright, 1914: 198).

⁵⁰ Детаљније о овој малој деклинацији погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 196-198).

Табела 8. Пример мале деклинације једносложних именица са консонантским основама у староенглеском периоду: *fōt* m. ‘foot’.

	Једнина	Множина
Номинатив/Акузатив	fōt	fēt
Генитив	fōtes	fōta
Датив	fēt	fōtum

2.1.3.1.8 Именице са завршетком основе на *-þ*, мала деклинација (*Stems in -þ, minor declension*)

Само четири именице успеле су да задрже овакав начин промене. Ту спадају две именице мушког рода: *hæleþ/hæle* (‘hero, man’) и *mōnaþ* (‘month’). Затим једна именица женског рода – *mæg(e)þ* (‘maiden’) и једна именица средњег рода – *ealu* (‘ale’).⁵¹

Табела 9. Пример мале деклинације именица са завршетком основе на *-þ* у староенглеском периоду: *hæleþ/hæle* m. ‘hero’.

	Једнина	Множина
Номинатив/Акузатив	hæleþ/hæle	hæleþ
Генитив	hæleþes	hæleþa
Датив	hæleþe	hæleþum

⁵¹ Погледати како се мењају све четири именице код Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 199).

2.1.3.1.9 Именице са завршетком основе на *-r*, мала деклинација (*Stems in -r, minor declension*)

Овде су сврстане две групе именица. Именице за означавање породичних веза: *fæder*⁵² ('father'), *brōþor* ('brother'), *mōdor* ('mother'), *dohtor* ('daughter') и *sweoster* ('sister'). И именице које су припадале колективној множини (*collective plurals*): *gebrōþor/gebrōþru* ('brethren') и *gesweostor/-tru/-tra* ('sisters').⁵³

Табела 10. Пример мале деклинације именица са завршетком основе на *-r*, у староенглеском периоду: *brōþor* m. 'brother'.

	Једнина	Множина
Номинатив/Акузатив	brōþor	brōþor, -þru
Генитив	brōþor	brōþra
Датив	brēþer	brōþrum

2.1.3.1.10 Именице мушког рода са завршетком основе на *-nd*, мала деклинација (*The Masculine Stems in -nd, minor declension*)

Овде спада мали број именица мушког рода, на пример: *frēond* ('friend'), *fēond* ('enemy'), *wīgend* ('warrior'), *āgend* ('owner'), *wealdend* ('ruler') и још неколико њих.⁵⁴

⁵² Према Кверку и Рену (Quirk and Wrenn, 1955: 21), ова именица је припадала општој деклинацији именица мушког рода уз извесна одступања (видети поглавље 2.1.3.2.1).

⁵³ Детаљнији увид у деклинирање поменутих примера погледати код Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 199-201).

⁵⁴ Више о овоме видети Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 202-203).

Табела 11. Примери мале деклинације именица мушког рода са завршетком основе на *-nd*, у староенглеском периоду: *frēond* ‘friend’ и *wīgend* ‘warrior’.

	Једнина		Множина	
Номинатив/Акузатив	frēond	wīgend	frīend/frēond, -as	wīgend, -e , -as
Генитив	frēondes	wīgendes	frēonda	wīgendra
Датив	frīend/frēonde	wīgende	frēondum	wīgendum

2.1.3.1.11 Именице са завршетком основе на *-os/-es*, мала деклинација (*Stems in -os -es, minor declension*)

Првобитно је велики број именица припадао овој деклинацији. Међутим, временом су именице промениле деклинацију и род. Према овој деклинацији, у староенглеском периоду, мењала се неколицина именица средњег рода: *æg* (‘egg’), *cealf* (‘calf’), *lamb* (‘lamb’), *cild*⁵⁵ (‘child’), *speld* (‘splinter, torch’) и именица у множини *brēadru* (‘crumbs’).⁵⁶

Табела 12. Пример мале деклинације именица средњег рода са завршетком основе на *-os/-es*, у староенглеском периоду: *lamb* ‘lamb’.

	Једнина	Множина
Номинатив/Акузатив	lamb	lambru
Генитив	lambes	lambra
Датив	lambe	lambrum

⁵⁵ У множини, ова именица је гласила двојако: *cild* и *cildru* (Wright and Wright, 1914: 204).

⁵⁶ Детаљније о овој деклинацији погледати Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 203-204).

2.1.3.2 Класификација деклинација староенглеских именица према Кверку и Рену

Нешто другачију поделу дали су Кверк и Рен (Quirk and Wrenn, 1955: 20), у граматици *An Old English Grammar*. У II поглављу о флексији, деклинације староенглеских именица су подељене у пет група:

I Општа деклинација именица мушког рода (*General Masculine Declension*)

II Општа деклинација именица средњег рода (*General Neuter Declension*)

III Општа деклинација именица женског рода (*General Feminine Declension*)

IV -AN деклинација (слаба деклинација) (*The -an Declension*)⁵⁷

V Неправилне деклинације (*Irregular Declensions*)⁵⁸:

1. именице са плуралом на *-a* (*-a plurals*)
2. именице са плуралом на *-ru* (*-ru plurals*)
3. именица са плуралом без флексије (*uninflected plurals*)
 - а) именице на *-end* (*nouns in -end*)
 - б) именице које имају *-ð*- пре флективног наставка (*nouns which have -ð- before inflexions*)
 - в) именице за означавање чланова породице (*nouns of relationship*)
4. именице са мутацијом вокала основе у плуралу (*mutated plurals*)

⁵⁷ Код Рајта и Рајта налазимо термин „слаба деклинација односно *n-osnove*“ (*The Weak Declension, N-Stems*).

⁵⁸ Рајт и Рајт су за деклинације према којима се мењао мали број именица, користили термин „мале деклинације“ (*Minor Declensions*), а не „неправилне“, што је можда прикладнији термин. Ту су спадале деклинације према којима се мењао мали број именица. Такође, те деклинације нису више биле продуктивне односно како је текао развој језика, није било нових именица које су прихватале овакве начине промене.

Уочавамо да су Кверк и Рен на једноставнији начин класификовали деклинације староенглеских именица у односу на Рајта и Рајта. Заправо, они су поделили именице јаке деклинације према роду, зато што постоје различити флективни наставци код именица различитог рода и отуда прве три групе. У четврту групу су сврстали све именице које се мењају према слабој деклинацији (тзв. *-an* деклинација), јер су наставци за сва три рода исти. На крају, у петој групи, која носи назив „неправилне деклинације“ (*irregular declensions*), представљено је више различитих начина промене, којима је припадао мали број староенглеских именица.

2.1.3.2.1 Општа деклинација именица мушког рода (*General Masculine Declension*)

Према овој деклинацији се мења већина именица мушког рода, а постоји шест различитих облика. Наиме, облици номинатива и акузатива су истоветни, у једнини немају наставак док у множини добијају наставак *-as*. Наставак за генитив једнине гласи *-es*, а за датив једнине *-e*. У множини имамо наставак *-a* за генитив и наставак *-um* за датив.

На овај начин мењају се, на пример, именице: *hund* ('dog'), *cyning* ('king'), *stān* ('stone'), *āð* ('oath'), *bāt* ('boat'), *hlāf* ('loaf'), *hengest* ('horse'), *aðeling* ('prince'), *weal(l)* ('wall'), *dæg* ('day'), *engel* ('angel'), *dēofol* ('devil'), *ende* ('end'), *hyrde* ('shepherd'), *hwæte* ('wheat') и друге.

Табела 13. Пример опште деклинације именица мушког рода у староенглеском периоду: *hund* 'dog'.

	Једнина	Множина
Номинатив	hund	hundas
Генитив	hundes	hunda
Датив (Инструментал)	hunde	hundum
Акузатив	hund	hundas

Кверк и Рен (1955: 21-22) скрећу пажњу на извесна одступања код ове деклинације, односно измене корена речи пре додавања наставака. Тако упрошћавање облика именица са финалним удвојеним сугласником понекад доводи до недоследности код облика без наставака и с наставком (нпр. *weal(l)* ‘wall’, генитив једнине – *wealles*). Затим именица *bearu* (‘grove’) и неколико именица које се у номинативу и акузативу једнине завршавају дифтонгом, имају –w- пре флективног наставака: *bearwes*, *þēo(w)* (‘servant’) – *þēowes*, *hlēo(w)* (‘protection’) – *hlēowes*, *þēa(w)* (‘custom’) – *þēawes*. Скреће се пажња да именица *fæder* (‘father’) има облик без флексије у дативу једнине, понекад и у генитиву једнине.

Именице са завршетком основе на –lh и –rh, губе –h пре наставака (нпр. *wealh* ‘foreigner’ и *tearh* ‘horse’, у генитиву једнине гласе *weales* и *meares*). Једносложне именице које у корену садрже –æ-, у множини имају –a- (нпр. *dæg* – *dagas* ‘day-days’).

Код двосложних именица које имају кратак први слог и завршавају се на један сугласник, други самогласник се често изговара [ə] и у писању прелази у –e- код флективних облика, нпр. *heofon* ‘heaven’, номинатив и акузатив множине – *heofenas*. Када је први слог дугачак а други кратак у двосложној именици, долази до скраћивања другог самогласника код флективних облика, нпр. *dryhten* ‘lord’, генитив једнине – *dryhtnes*.

Многе двосложне и вишесложне именице које се завршавају на –e, губе то –e приликом додавања наставака (нпр. *bæcere* ‘baker’, номинатив множине – *bæceras*). Овде спадају именице које означавају вршиоца радње (*agent nouns*) – завршавају се на –ere. Затим именице: *ende* ‘end’, *hyrde* ‘shepherd’, *hwæte* ‘wheat’, *bite* ‘bite’, *byre* ‘son’, *cyme* ‘arrival’, *cwide* ‘saying’, *gripe* ‘grasp’, *hyge* ‘mind’, *mere* ‘lake’, *slege* ‘blow’, *wlite* ‘beauty’ итд.⁵⁹

⁵⁹ Неколико именица у множини дуплира сугласник (нпр. *hyse* ‘young man’ – *hyssas*, *mete* ‘food’ – *mettum*).

Код многих именица (нпр. *stede* ‘place’), забележен је исти облик - без наставка, у номинативу и акузативу једнине и множине, нарочито у ранијим рукописима. Именица *wine* ‘friend’ има два облика за генитив множине: *wina*, *wini(ge)a*. Именице које представљају називе народа имају *-e* у множини: *Dene* ‘Danes’, *Engle* ‘Englishmen’, *Myrce* ‘Mercians’ и *Seaxe* ‘Saxons’ (генитив множине *Myrcna* и *Seaxna*), као и неколицина именица попут: *ylde* ‘men’, *ylfe* ‘elves’ и *lēode* ‘people’.

2.1.3.2.2 Општа деклинација именица средњег рода (*General Neuter Declension*)

По овој деклинацији се мења већина именица средњег рода. Оне се деклинирају на сличан начин као претходно поменуте именице мушког рода, разлика је само у номинативу и акузативу множине, где именице средњег рода немају наставак (нпр. *land* ‘land’, *bān* ‘bone’, *bearn* ‘child’, *folc* ‘people’, *scēap* ‘sheep’, *sweord* ‘sword’ итд.)⁶⁰ или додају наставак *-u* (нпр. *scip* ‘ship’, *bod* ‘command’, *brim* ‘sea’, *lim* ‘limb’, *gewrit* ‘writing’ итд.). Стога је било пет односно шест различитих облика.

Табела 14. Примери опште деклинације именица средњег рода у староенглеском периоду: *land* ‘land’ и *scip* ‘ship’.

	Једнина		Множина	
Номинатив	land	scip	land	scipu
Генитив	landes	scipes	landa	scipa
Датив (Инструментал)	lande	scipe	landum	scipum
Акузатив	land	scip	land	scip(u)

Извесних одступања, има и у овој деклинацији. Тако именице које се у номинативу и акузативу једнине и множине завршавају на *-h*, губе то *-h* приликом

⁶⁰ Неке именице средњег рода задржале исти облик за једнину и за множину и у савременом енглеском (нпр. *swine*, *sheep*, *deer*).

флексије (нпр. *feorh* 'life', *feoh* 'property' у генитиву једнине гласе *feores* и *feoes*). Затим, именице које су у номинативу и акузативу једнине и множине завршавају на *-u*, то *-u* прелази у *-w* приликом флексије (нпр. *bealu* 'evil', генитив једнине - *bealwes*)⁶¹.

Многе именице средњег рода које се завршавају на *-e* у номинативу и акузативу једнине, губе то *-e* приликом флексије (нпр. *wīte* 'punishment', номинатив/акузатив множине - *wītu*).⁶² Једносложне именице које у основи имају самогласник *-æ-*, то *-æ* у множини прелази у *-a-* (нпр. *fæt* - *fatu* 'vessel - vessels')⁶³.

Када су у питању двосложне именице, постоје значајне разлике у погледу оних које у номинативу и акузативу множине могу бити са наставком *-u* или без њега и оних које губе или задржавају други самогласник основе приликом флексије.⁶⁴

2.1.3.2.3 Општа деклинација именица женског рода (*General Feminine Declension*)

Када је реч о именицама женског рода, имамо именице које се у номинативу једнине завршавају на *-u* (нпр. *lufu* 'love', *talū* 'tale', *cwalu* 'killing', *sacu* 'strife', *gesǣlðu* 'prosperity', *strengðu* 'strength', *lengðu* 'length', *andswaru* 'answer') и оне које се завршавају сугласником (нпр. *glōf* 'glove', *ecg* 'edge', *brycg* 'bridge', *bōt* 'advantage', *eaxl* 'shoulder', *hwīl* 'space of time', *rōd* 'cross', *sorg* 'sorrow'). И једне и друге се деклинирају на исти начин. Код ове деклинације имамо четири различита облика. Номинатив једнине је био без наставка, а остали падежи у једнини - генитив, датив и акузатив, добијали су наставак *-e*. У множини, за номинатив, генитив и акузатив се додавао наставак *-a*, док се за датив користио наставак *-um*.

⁶¹ Овде спадају именице: *searu* 'device', *smeoru* 'fat', *teoru* 'tar' и друге.

⁶² Овде спадају нпр. именице: *ǣrende* 'errand', *fiðere* 'wing', *rīce* 'kingdom', *spere* 'spear', *yrfe* 'inheritance' итд.

⁶³ Ове именице се деклинирају попут *scip*, односно добијају наставак *-u*, у номинативу/акузативу једнине. Овде спадају, нпр. *fær* 'journey', *swæp* 'track' и друге.

⁶⁴ Детаљније видети Quirk and Wrenn, 1955: 24-25.

Табела 15. Примери опште деклинације именица женског рода у староенглеском периоду: *lufu* ‘love’ и *glōf* ‘glove’.

	Једнина		Множина	
Номинатив	<i>lufu</i>	<i>glōf</i>	<i>lufa</i>	<i>glōfa</i>
Генитив	<i>lufe</i>	<i>glōfe</i>	<i>lufa</i>	<i>glōfa</i>
Датив (Инструментал)	<i>lufe</i>	<i>glōfe</i>	<i>lufum</i>	<i>glōfum</i>
Акузатив	<i>lufe</i>	<i>glōfe</i>	<i>lufa</i>	<i>glōfa</i>

Код опште деклинације именица женског рода, такође постоје извесне варијације. Тако нпр. неколицина именица могу и не морају имати дуплиран финални сугласник у номинативу једнине, док увек имају дуплирани сугласник у осталим падежним облицима (*ben(n)* ‘wound’, *hel(l)* ‘Hell’, *sib(b)* ‘kinship’, *wyn(n)* ‘joy’). Исто важи и за изведенице на *-enn* и *-ness* (*byrgen(n)* ‘tomb’, *gōdnes(s)* ‘goodness’). Ту су, затим, изведенице на *-ung* (*leornung* ‘learning’), које имају алтернативне облике са флективним наставком *-a* за генитив, акузатив и датив једнине.

Двосложне именице се деклинирају попут именица *glōf*. С тим што именице које имају дугачак први слог, губе други самогласник основе приликом флексије (нпр. *frōfor* ‘comfort’, *sāwol* ‘soul’ имају у једнини флективни облик *frōfre* и *sāwle*). Именице које имају кратак први слог се не мењају (нпр. *firen* ‘violence’, *duguð* ‘valour’, *ides* ‘woman’).

Такође, већина именица женског рода има наставак *-a* у номинативу и акузативу множине. Међутим, изван број именица (нпр. *dāed* ‘deed’, *bēn* ‘prayer’, *swēn* ‘woman’, *fyrð* ‘levy’, *miht* ‘power’, *nȳd* ‘necessity’, *tīd* ‘time’, *wēn* ‘expectation’, *wyrd* ‘fate’) додаје наставак *-e* за номинатив и акузатив множине, а у номинативу и акузативу једнине има исти облик без флексије.

Табела 16. Пример опште деклинације именица женског рода у староенглеском периоду: *dǣd* ‘deed’.

	Једнина	Множина
Номинатив	dǣd	dǣde
Генитив	dǣde	dǣda
Датив (Инструментал)	dǣde	dǣdum
Акузатив	dǣd	dǣde

Постоји још одступања код опште деклинације именица женског рода, којима се ми нећемо овде бавити.⁶⁵

2.1.3.2.4 –AN (слаба) деклинација (*The -an Declension*)

Ова деклинација обухвата именице сва три рода. Многе именице мушког рода, које се углавном завршавају на –a у номинативу једнине, припадају овој деклинацији (нпр. *nama* ‘name’, *guma* ‘man’, *bana* ‘killer’, *boda* ‘messenger’, *mōna* ‘moon’, *hunta* ‘hunter’ и друге). Затим именице женског рода, које се претежно завршавају на –e у номинативу једнине, попут *heorte* ‘heart’, *byrne* ‘coat of mail’, *cyrice* ‘church’, *eorðe* ‘earth’, *tunge* ‘tongue’, *hlǣfdige* ‘lady’ итд. Када је реч о средњем роду, овде припадају само две именице – *ēage* ‘eye’ и *ēare* ‘ear’.

Код слабе деклинације имамо четири различита облика, што се може видети у Табели 17. У номинативу једнине нема флективног наставка. Наставак –an користи се за грађење: генитива, датива и акузатива једнине, као и за номинатив и акузатив множине. У генитиву множине наставак је –ena, а у дативу множине –um. Једино именице средњег рода немају флективни наставак у акузативу једнине, односно имају облик идентичан номинативу једнине.

⁶⁵ Детаљније о овоме погледати Quirk and Wrenn, 1955: 23-25.

Табела 17. Примери слабе (-an) деклинације именица у староенглеском периоду: *nama* m. ‘name’, *heorte* f. ‘heart’ и *ēage* n. ‘eye’.

	Једнина			Множина		
Номинатив	nama	heorte	ēage	naman	heortan	ēagan
Генитив	naman	heortan	ēagan	namena	heortena	ēagena
Датив	naman	heortan	ēagan	namum	heortum	ēagum
Акузатив	naman	heortan	ēage	naman	heortan	ēagan

Додали бисмо и то да се према слабој деклинацији мења и мали број именица које се завршавају дугим самогласником или дифтонгом. Ту спадају извесне именице мушког (нпр. *gefā* ‘foe’, *gefēa* ‘joy’, *frēa* ‘lord’, *Swēon* ‘Swedes’, *twēo* ‘doubt’, *wēa* ‘woe’) и женског (нпр. *bēo* ‘bee’, *flā* ‘arrow’, *tā* ‘toe’) рода. Оне додају наставак *-na* за генитив множине и наставак *-m* за датив множине. За грађење осталих падежних облика, користе наставак *-n*.⁶⁶

2.1.3.2.5 Неправилне деклинације (*Irregular Declensions*)

У оквиру тзв. неправилних деклинација, Кверк и Рен (Quirk and Wrenn, 1955: 28-31) описују четири подгрупе. Подела је настала према томе како дате именице формирају множину. Овде спадају: 1. именице са плуралом на *-a*, 2. именице са плуралом на *-ri*, 3. именице са плуралом без флексије и 4. именице са мутацијом вокала основе у плуралу.

Именице са плуралом на *-a*

Овој деклинацији припада изванредан број именица мушког (*sunu* ‘son’, *wudu* ‘wood’) и женског (*nosu* ‘nose’, *duru* ‘door’, *hond* ‘hand’) рода. Наставци су исти и за именице мушког и за именице женског рода, разликују се једино у облику без

⁶⁶ Детаљније о слабој деклинацији погледати Quirk and Wrenn, 1955: 27.

флексије, односно у номинативу/акузативу једнине. Код ове деклинације имамо три различита облика, што се може видети у Табели 18. Номинатив и акузатив једнине су без флексије. Наставак *-um* се користио за датив множине. А флективни наставак *-a* се употребљавао за грађење пет падежних облика – у једнини за генитив и датив, у множини за номинатив, генитив и акузатив.⁶⁷

Табела 18. Примери староенглеске деклинације именица са плуралом на *-a*:

sunu m. ‘son’ и *hond* f. ‘hand’.

	Једнина		Множина	
Номинатив	sunu	hond	sun a	hond a
Генитив	sun a	hond a	sun a	hond a
Датив (Инструментал)	sun a	hond a	sun um	hond um
Акузатив	sunu	hond	sun a	hond a

Скренули бисмо пажњу да је највећи број именица које припадају овој деклинацији, изгубио овакав начин промене и почеле су да се понашају по моделу заједничких именица односно додавале су наставак *-s* у множини.

Именице са плуралом на *-ri*

Ова деклинација је у највећем броју обухватала именице средњег рода (нпр. *cild* ‘child’, *brēadru*⁶⁸ ‘bread crumbs’, *lomb* ‘lamb’, *æg* ‘egg’, *cēālf* ‘calf’). Било је шест различитих облика (Табела 19). Номинатив и акузатив једнине су били без флексије. За генитив једнине додавао се наставак *-es*, а за датив једнине *-e*. У номинативу и

⁶⁷ Детаљније погледати Quirk and Wrenn, 1955: 28.

⁶⁸ Дата именица има само облик множине.

акузативу множине наставак је био *-ru*, у генитиву множине *-ra*, а у дативу множине *-rum*.⁶⁹

Табела 19. Пример староенглеске деклинације именица са плуралом на *-ru*:

cild n. 'child'.

	Једнина	Множина
Номинатив	<i>cild</i>	<i>cildru</i>
Генитив	<i>cildes</i>	<i>cildra</i>
Датив (Инструментал)	<i>cilde</i>	<i>cildrum</i>
Акузатив	<i>cild</i>	<i>cildru</i>

Именице са плуралом без флексије

У оквиру ове деклинације имамо поделу на три подгрупе: а) именице на *-end*, б) именице које имају *-ð-* пре флективног наставка и в) именице за означавање чланова породице.

Именице на *-end*

Овде спадају именице мушког рода које означавају вршиоца радње (*rīdend* 'rider'). Било је пет различитих облика, што се може видети из Табеле 20. Номинатив и акузатив и једнине и множине, били су без флективног наставка. У генитиву једнине наставак је био *-es*, а у дативу једнине *-e*. У генитиву множине додавао се наставак *-ra*, а у дативу множине наставак *-um*.

Табела 20. Пример староенглеске деклинације именица са плуралом без флексије: *rīdend* m. 'rider'.

	Једнина	Множина
Номинатив	<i>rīdend</i>	<i>rīdend</i>

⁶⁹ Наставак *-ru* за номинатив множине почео је да слаби још у време Елфрича и замењен је наставком *-a* крајем 10. века.

Генитив	rīdendes	rīdendra
Датив (Инструментал)	rīdende	rīdendum
Акузатив	rīdend	rīdend

Именице које имају –ð- пре флективног наставка

Овој деклинацији је припадало неколико именица мушког (*hæle(ð)* ‘hero’, *mōnað* ‘month’), женског (*mæg(e)ð* ‘maiden’) и средњег (*ealu* ‘ale’) рода. Било је пет облика, што се види у Табели 21. А једина разлика у наставцима, у односу на претходно поменуте именице на –*end*, била је у генитиву множине где је наставак био –*a*.

Табела 21. Пример старонгелеске деклинације именица са плуралом без флексије: *hæle(ð)* m. ‘hero’.

	Једнина	Множина
Номинатив	hæle(ð)	hæleð
Генитив	hæleðes	hæleða
Датив (Инструментал)	hæleðe	hæleðum
Акузатив	hæleð	hæleð

Именице за означавање чланова породице

Овде имамо именице мушког (*brōðor* ‘brother’) и женског (*mōðor* ‘mother’, *dohtor* ‘daughter’) рода. За разлику од претходно поменутих именица, у оквиру деклинације са плуралом без флексије, овде је и генитив једнине био без флексије, стога је било четири различитих облика (Табела 22). На исти начин се мења и именица *sweostor* ‘sister’, једина разлика је што остаје непромењена тј. без флексије у дативу једнине.⁷⁰

⁷⁰ О алтернативним облицима ових именица у одређеним падежима погледати Quirk and Wrenn, 1955: 30.

Табела 22. Пример староенглеске деклинације именица са плуралом без флексије: *brōðor* m. ‘brother’.

	Једнина	Множина
Номинатив	brōðor	brōðor
Генитив	brōðor	brōðra
Датив (Инструментал)	brēðer	brōðrum
Акузатив	brōðor	brōðor

Именице са мутацијом вокала основе у плуралу

Овде спадају именице мушког и женског рода, код којих је множина била изражена само мутираним вокалом основе. Код именица које су у основи имале вокал *-ō-* у номинативу једнине, долазило је до мењања односно мутирања поменутог вокала у *-ē-* (*fōt* m. ‘foot’, *tōð* m. ‘tooth’, *bōc* f. ‘book’, *gōs* f. ‘goose’). Вокал *-a-* из основе мутирао је у *-e-* (*mann* m. ‘man’, *wīfmann* m. ‘woman’), а вокал *-ū-* је мутирао у *-y-* или *-i-* (*lūs* f. ‘louse’, *mūs* f. ‘mouse’; *cū* f. ‘cow’). Било је пет различитих облика, што се види у Табели 23. Номинатив и акузатив једнине су били без флексије. Датив једнине, као и номинатив и акузатив множине имали су облик са мутираним вокалом основе. Наставак за генитив множине био је *-a*, а за датив множине *-um*. У генитиву једнине је постојала разлика, именице мушког рода добијале су наставак *-es*, а именице женског рода наставак *-e*.

Табела 23. Примери староенглеске деклинације именица са мутацијом вокала основе у плуралу: *fōt* m. ‘foot’ и *gōs* f. ‘goose’.

	Једнина		Множина	
Номинатив	fōt	gōs	fēt	gēs
Генитив	fōtes	gōse	fōta	gōsa

Датив (Инструментал)	fēt	gēs	fōtum	gōsum
Акузатив	fōt	gōs	fēt	gēs

2.1.3.3 Закључак о деклинацијама староенглеских именица

Сагледавајући два начина класификације деклинација у староенглеском периоду, можемо извести одређене закључке у вези са флексијом староенглеских именица. Примећујемо да у оквиру једне деклинације није било 8 различитих именичких облика, иако се разликовало четири падежа у једнини и множини. Приметно је осам различитих флективних наставка код именица. То су наставци: *-(e)s*, *-e*, *-as*, *-a*, *-u*, *-um*, *-(a)n* и *-(e)na*. Један исти наставак некад је означавао више падежних облика, нпр. код слабе деклинације имамо наставак *-an* који се користио да изрази пет падежних облика – у једнини генитив, датив и акузатив, а у множини номинатив и акузатив. Међутим, занимљиво је да се наставак *-um* користио само за грађење датива множине и то у свим деклинацијама и код сва три рода именица. Облици за номинатив и акузатив су углавном били истоветни, у облику једнине без флективног наставка, а у множини некад с наставком *a* некад без флексије. Све поменуто указују на то да је флексија именица имала тенденцију ка упрошћавању још у староенглеском периоду. Када је реч о тзв. „малим“ (*minor*) односно „неправилним“ (*irregular*) деклинацијама, примећујемо да су унутар њих постојала правила према којима се мењао мали број староенглеских именица, стога сматрамо да је термин ‘*minor*’ прикладнији од термина ‘*irregular*’. Такође, иако су поменуте деклинације у староенглеском периоду представљале мањину, то не значи да су биле мање важне. Напротив, показале се да су важне и данас, јер су извесни облици, упркос времену, успели да задрже староенглески начин грађења множине и у савременом енглеском језику (нпр. ‘*man-men*’, ‘*foot-feet*’, ‘*goose-geese*’ итд.).

III Средњеенглески период – опште одлике

Норманско освајање Енглеске 1066. године означило је крај староенглеског раздобља, а наступио је нови период тзв. „прелазни” или „средњи” (Pyles, 1971: 152), период развоја енглеског језика који се одликује најинтензивнијим променама. Доласком Вилијама Освајача на престо Енглеске, нормански утицај на језик и земљу уопште постаје огроман (Ђолић, 2002: 45). Језик цркве и даље је био латински. Међутим, овај догађај представља битан ванјезички фактор који је условио промену званичног језика Енглеске. То више није био енглески језик већ један од дијалеката француског језика тзв. нормано-француски (*Norman French*), што је у великој мери утицало на даљи, развојни ток енглеског језика. До промене језика одређене говорне заједнице доводи читав низ ванлингвистичких фактора попут културолошких, социолошких, етноисторијских, економских итд., под чијим притиском говорници одустају од коришћења свог матерњег језика (Görlach, 1995:22; према: Ђолић, 2002: 85). Тако је дошло до мењања језичке структуре фонологије, морфологије, синтаксе и речника енглеског језика у средњеенглеском периоду. Ауторка Ђолић (Ђолић, 2002: 88) наводи да се средњеенглески период дели на рани (*Early*) и касни (*Late*). Рани средњеенглески период је трајао од 1066. године до четрнаестог века, а касни се везује за рани четрнаести век и језик Чосеровог доба. Као три најважније одлике средњеенглеског периода (Burrow and Turville-Petre, 2005: 4; Ђолић, 2002:85), истичу се: 1. упрошћавање флективног система, 2. фиксирање реда речи у реченици и 3. пораст броја речи страног порекла у вокабулару средњеенглеског периода.

Међутим, скренули бисмо пажњу на то да је опште познато да лингвистичке промене нису нагле и да је потребно време како би се усталиле, стога се у језичком смислу не може направити стриктна граница између староенглеског и средњеенглеског периода развоја енглеског језика. Промене у језику дешавале су се и пре норманског освајања, али су се након овог догађаја почеле брже одвијати. Заправо, тек након више од једног века, промене између два језичка раздобља постале су приметне, стога се за почетак средњеенглеског периода обично узима

1100-1150, а за крај 1450-1500 (Burrow and Turville-Petre, 2005: 3). Западносаксонски дијалект, стандард староенглеског језика, почео је да поприма утицаје нове културе и језика који су били свеprisутни под новом влашћу. Писани облик овог престижног облика староенглеског језика одржавао се у манастирима, док се говорна форма одржавала захваљујући нижим слојевима, „њиме је и даље говорио велики број обичних људи“ (Ђолић, 2002: 83). Тај стандардни облик успео је да се одржи до 12. века у оквиру цркве, да би у новонасталом раздобљу развоја енглеског језика завршио као „још један облик писаног средњеенглеског (тзв. југозападни, енгл. *South-Western*)“ (Burrow and Turville-Petre, 2005: 3).

Када су у питању дијалекти средњеенглеског периода, стање је било много сложеније него у староенглеском периоду. Сваки крај је инсистирао на сопственом дијалекту, те отуда огромна разноликост и отсуство стандардног дијалекта све до 14. века, односно до доба Чосерових дела када се наметнуо говор Лондона (*London dialect*). У средњеенглеском периоду издвајају се четири дијалекта: 1. јужни дијалект (*Southern*), 2. северни дијалект (*Northern*), 3. источно-мидландски (*East Midland*) и 4. западно-мидландски (*West Midland*) (Baugh and Cable, 2002: 176; Ђолић, 2002: 90), а ова четири основна дијалекта су се даље делила у поддијалекте. Крајем средњеенглеског периода нестале су дијалекатске разлике, а стандардни енглески језик развио се из источно-мидландског дијалекта и лондонског варијетета (Barber, 1993: 144-145; Baugh and Cable, 2002: 179; Ђолић, 2002: 92; Pyles, 1971: 155-157). Краљ Хенри IV (1366) сматра се првим монархом после норманског освајања, чији је матерњи језик био енглески (Burrow and Turville-Petre, 2005: 16).

С обзиром на то да су сви дијалекти током средњеенглеског периода били подједнако важни, инсистирање на регионалном говору одразило се и на правопис (Barber, 1993: 138; Burnley, 1993: 64; Ђолић, 2002: 90). Није било чврстих правила већ је свако подручје користило своја правила, за разлику од староенглеског где су правописна правила била поприлично постојана. Гласови су били записивани и онако како се чују односно изговарају. Услед недостатка националног писаног стандарда, иста реч могла се записивати на различите начине (Burrow and Turville-Petre, 2005: 8).

Вртлогу промена, који је захватио средњеенглеско доба развоја, није одолео ни систем гласова. Консонантски систем претрпео је веће промене услед увођења нових симбола за обележавање консонаната. Тако су нпр. у средњеенглеском језику фрикативи *ð* и *þ* постепено били замењени диграфом *th*. На пример, староенглеска именица *broðor* је у средњеенглеском постала *brother* (Ђолић, 2002: 99). Фрикатив *ð* био је у употреби до 1300. године, док се *þ* задржао у писаним документима до 1400. године (Barber, 1993: 152). Важну промену представља и цепање фонема односно мењање статуса извесног броја алофона који добијају статус фонеме. Узрок ове промене јесте увођење нових графема у фонд графема средњеенглеског језика, као нпр. графеме *z* и *v*, што је последица уплива бројних позајмљеница из два романска језика – класичног латинског (језик цркве и науке) и француског (језик двора, административне власти и судства).

Поред промене појединачних сугласника, у средњеенглеском периоду је дошло до мењања и неких сугласничких група. Тако је на пример, под утицајем француског, староенглеска именица *swēp* у средњеенглеском постала *queen* односно староенглеска група сугласника *sw /kw/* замењена је групом *qu* у средњеенглеском периоду (Ђолић, 2002: 99). Када су у питању самогласници средњеенглеског периода, догодиле су се извесне и квалитативне и квантитативне промене. Поменули бисмо делабијализацију - где се изгубио тзв. квалитет заокружености усана (нпр. староенглеска реч *tū̄s* постала је *mice*), затим промена *æ* у *a* (нпр. староенглеска реч *appel* постала је *appel*). Ту је и сужавање самогласника, нпр. староенглеска реч *frēond*, гласила је *frend* у средњеенглеском. На пољу квалитета поменули бисмо још једну промену, можда најважнију од свих и то не само у фонолошком смислу. То је изравњавање односно слабљење вокала у ненаглашеним слоговима (нпр. староенглеска реч *nama* постала је *name*). Дата промена допринела је упрошћавању флексије и преласку енглеског језика из синтетичког у аналитички тип језика, а у најблажем смислу утицала је на промену писања и изговора. Промене у самогласничком систему огледају се и у начину записивања дугих самогласника, који су могли бити дуплирани у писању, за разлику од староенглеског где се дужина

означаваала макроном⁷¹. Када је реч о изговору, промене се односе на продужавање и скраћивање вокала. Дифтонзи средњеенглеског периода су такође претрпели извесне промене. Наиме, дифтонзи староенглеског периода постају монофтонзи у средњеенглеском добу (тзв. процес монофтонгизације), а почињу се употребљавати неки нови дифтонзи карактеристични за средњеенглески период (Ђолић, 2002: 97; Pyles, 1971: 149). Паралелно с процесом монофтонгизације текао је процес дифтонгизације⁷² (нпр. дифтонг *ou*, који је унет преко француских позајмљеница, у речима *apouncer, bouncer*).

Промене на фонолошком плану изазвале су даље промене на морфолошком плану и на крају на пољу синтаксе, где ред речи бива фиксиран односно није слободан као у претходном, староенглеском периоду. Карактеристике германске гране, којима се одликовао језик староенглеског периода, почеле су да слабе а неке и да нестају током средњеенглеског доба. Граматички род се губи на прелазу ова два периода. Почиње поједностављивање флексије, губе се наставци за род, слабу и јаку придевску промену, као и највећи број падежних наставака услед слабљења вокала у финалним ненаглашеним слоговима (Barber, 1993: 156-158; Ђолић, 2002: 101). Поменута фонолошка промена представља непосредну последицу везивања акцента за финални слог. Оваква промена структуре језика условила је промену типа језика, па енглески језик прелази из синтетичког у аналитички тип. Задржали су се наставци за број. Услед редуковане флексије, синтакса остаје без инструмената за означавање синтаксичких односа у реченици, стога започиње учвршћивање реда речи у реченици и употреба предлога за утврђивање односа између речи (Barber, 1993: 161; Burnley, 1993: 63; Ђолић, 2002: 112), како би се избегла двосмисленост. Када је реч о синтакси, ауторка Ђолић (Ђолић, 2002: 113) истиче појаву сложених глаголских времена у средњеенглеском периоду, наглашавајући да је томе допринео латински језик, односно његов утицај на синтаксу средњеенглеског језика.

⁷¹ Дијакритички знак (енгл. *macron*) – цртица изнад самогласника за означавање дужине.

⁷² Под дифтонгизацијом (енгл. *diphthongization*) се подразумева било која фонолошка промена приликом које се самогласник конвертује у дифтонг. Монофтонгизација (енгл. *monophthongization*) представља супротан процес. (Trask, 2000 :93)

Модели повећања речника остали су исти као и у претходном периоду, путем позајмљеница и индоевропским процесима формирања речи - деривацијом и композицијом. Међутим, док је вокабулар староенглеског периода садржао „релативно мало“ позајмљеница, вокабулар средњеенглеског периода претрпео је огромне измене услед прихватања великог броја речи из француског, латинског и скандинавских језика (Burrow and Turville-Petre, 2005: 4). Ђолић (Ђолић, 2002: 86; 117) наводи да је „више од 10 000 речи из француског језика, ушло у вокабулар средњеенглеског“.

3.1 Именички систем средњеенглеског периода

С обзиром на то да је током средњеенглеског периода развоја енглеског језика дошло до огромних промена језичког система, знатно измењеним изгледом одликовао се и именички систем овог доба. Овде бисмо нагласили да је постојање граматичких разлика између средњеенглеских дијалеката подразумевало и разлике у флективним наставцима, али се ми тиме нећемо бавити.

Као највеће разлике између староенглеског и средњеенглеског периода, када говоримо о именичком систему, Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1928: 135) наводе пропадање старог система деклинације, замена граматичког рода природним родом и постепено ширење наставка за генитив једнине и за номинатив и акузатив множине старе *a*-деклинације именица мушког рода, на различите именице које нису припадале овој деклинацији и нису имале овакве наставке у староенглеском периоду. Ова радикална промена није се одвијала истовремено у свим дијалектима, међутим, до Чосеровог доба наставак *-s* за множину постао је карактеристичан за све групе именица, са малим бројем изузетака⁷³ (Wright and Wright, 1928: 136). Паралелно с овим процесом, ширио се и наставак *-es* за генитив једнине. Именице које су током староенглеског периода имале другачији наставак у генитиву једнине, могле су се повремено наћи у облику без флексије током средњеенглеског периода, а неколико

⁷³ Реч је о именица које су имале наставак *-n* у множини, остатак слабе деклинације. Такође, наставак *-s* није прихватила неколицина именица које су у староенглеском периоду припадале именицама средњег рода *a*-основе и мутираној множини (попут *fēt* и *men*), погледати Wright and Wright, 1928: 135.

таквих облика се задржало и у модерном периоду⁷⁴. Током средњеенглеског периода имамо употребу предлога *of* испред номинатива и акузатива једнине да би се изразио значење генитива, а предлога *to* за изражавање датива (Wright and Wright, 1928: 136).

Граматички род именица се изгубио у свим дијалектима средњеенглеског периода (Burrow and Turville-Petre, 2005: 4; Wright and Wright, 1928: 134), почев од северног дијалекта у XII веку до југо-источних дијалеката у другој половини XIV века. Сва четири падежа једнине и множине била су сачувана у раном средњеенглеском периоду (Barber, Beal and Shaw, 2009: 168; Wright and Wright, 1928: 133), али су убрзо редукована и свела су се на три облика: 1. облик за номинатив и акузатив једнине (нпр. *eye*), 2. облик за генитив једнине (*eyes* са значењем ‘of an eye’) и 3. облик за читаву множину (*eyen* са значењем ‘eyes’). Потом је дошло до изједначавања облика за генитив једнине и облика за множину, те су се именички облици свели на два облика - *eye* и *eyes*. Овде бисмо додали да се промене у флективним наставцима нису одвијале истовремено у свим дијалектима средњеенглеског периода, у упрошћавању флексије је предњачио север. Средњеенглеско раздобље се назива периодом редуковане односно „ослабљене флексије“ (Barber, Beal and Shaw, 2009: 166). Многи флективни наставци су се сјединили и није било могуће разликовати их. Као два важна узрока који су довели до упрошћавања флексије, Барбер, Бил и Шо (Barber, Beal and Shaw, 2009: 166-167) наводе - 1. мешање староенглеског и старонордијског, два језика са различитим флективним наставцима, јављала се несигурност око употребе наставака па се прибегавало употреби различитих граматичких средстава; и 2. други узрок био је фонолошке природе: губљење и слабљење вокала у финалним ненаглашеним слоговима допринело је урушавању многих дистинктивних флективних наставака из староенглеског доба. Наиме, кратки староенглески вокали на крају речи: *-a*, *-i*, *-e*, постају *-e* у средњеенглеском периоду. Наставци *-an*, *-on*, *-in* и *-it* постају *-en*, које се потом редуковало у *-e*. Наставци *-as* и *-es*, свели су се на један наставак: *-es*, док

⁷⁴ Тако имамо примере без флективног наставка у генитиву попут ‘Friday’ и ‘Lady day’, поред облика с флексијом нпр. ‘Thursday’ и ‘Lord's day’ (Wright and Wright, 1928: 136).

су се *-ar* и *-er* свели на: *-er*. Финално *-e*, једино што је остало од неких поменутих наставака, нестало је током средњеенглеског периода.

3.1.1 Класификација деклинација средњеенглеских именица у граматици

У овом одељку ћемо приказати како су деклинације именица средњеенглеског периода класификоване у граматици *An Elementary Middle English Grammar* (Wright and Wright, 1928). У датој граматици, у VII поглављу (Wright and Wright, 1928: 133-149), описани су начини промена именица који су се задржали у средњеенглеском периоду. Представљене су јака, слаба и мале деклинације и даље поделе унутар њих. Класификација деклинација именица у средњеенглеском периоду је знатно једноставнија у односу на класификацију из староенглеског периода, јер имамо тзв. редуковану флексију.

3.1.1.1 Вокалска или јака деклинација (*The vocalic or strong declension*)

У оквиру јаке деклинације, Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1928: 137-144) су дали поделу према роду. Стога имамо јаку деклинацију именица мушког, средњег и женског рода.

3.1.1.1.1 Именице мушког рода (*Masculine nouns*)⁷⁵

Ова деклинација обухватала је: 1. староенглеске именице мушког рода *a-*, *ja-* и *wa-*основе; 2. староенглеске именице мушког рода *i-*основе; и 3. староенглеске именице мушког рода *u-*основе (Wright and Wright, 1928: 137). У староенглеском периоду, номинатив и акузатив једнине *a-* и *ja-*основе са кратким слогом и дуге *i-* и *u-*основе, завршавали су се обично сугласником, нпр. *stān* ('stone'), *dæg* ('day') и *tearh* ('horse'). Међутим, номинатив и акузатив једнине дуге *ja-*основе и кратке *i-* и *u-*основе, завршавали су се самогласником, нпр. *ende* ('end') и *sunu* ('son'). Ова разлика у завршетку номинатива/акузатива једнине, сачувана је код скоро свих именица у средњеенглеском периоду. Десиле су се и извесне промене у номинативу/акузативу једнине, преласком у ново, средње, раздобље развоја енглеског језика. Именице попут *dæg* ('day'), завршавале су се дифтонгом у средњеенглеском периоду - *dai*

⁷⁵ Детаљније о јакој деклинацији именица мушког рода у средњеенглеском периоду видети Wright and Wright, 1928: 137-140.

(множина *daies/dawes*), у случајевима с флективним *-e* - *daie* (*daye*). Именице попут *tearh* ('horse'), завршавале су се самогласником у средњеенглеском периоду - *mēre*. У касном средњеенглеском периоду, понекад се додавало тзв. нечујно *-e* на једносложне именице које су садржале дуги самогласник а завршавале се једним сугласником, како би се указало на дужину петходног самогласника, нпр. облик *stōne* поред облика *stōn* ('stone'). Код именица које су се завршавале на *-u*, то *-u* је ослабило у *-e*.

Средњеенглеске именице које су се завршавале сугласником или дифтонгом, добијале су *-es* у генитиву једнине (нпр. *stōnes*). Именице које су се завршавале самогласником додавале су наставка *-s* у генитиву једнине (нпр. *schōs* 'shoe'). У раном средњеенглеском периоду, датив једнине завршавао се на *-e*. То *-e* се задржало код именица које су се у номинативу/акузативу завршавале на *-e*. Међутим, у случајевима где се номинатив/акузатив није завршавао на *-e*, исти облик користио се и за датив (нпр. номинатив, акузатив и датив именице 'stone' гласио је *stōn*, именице 'shoe' - *schō* итд.). Тросложни облици који су у средини садржали *-en-*, *-el-* и *-er-*, губили су *-e-* (тако нпр. имамо облике генитива - *apples*, *fingres*, док је номинатив гласио - *appel*, *finger*). Услед слабљења староенглеског наставка *-as* у *-es*, номинатив/акузатив множине гласили су исто као генитив једнине. Староенглески генитив множине на *-a* и датив на *-um* (касни староенглески *-un*, *-on*, *-an*), свели су се на *-e* и *-en* у транзиционом периоду, да би у раном средњеенглеском периоду били замењени обликом номинатива/акузатива, стога су сви падежни облици у множини постали идентични.

Табела 24. Примери јаке деklinације именица мушког рода у средњеенглеском периоду: *stōn* 'stone', *engel* 'angel' и *ende* 'end'.

	Једнина			Множина		
Номинатив	stōn (OE stān)	engel (OE engel)	ende (OE ende)	stōnes (OE stānas)	engles (OE englas)	endes (OE endas)

Генитив	stōnes (OE stānes)	engles (OE engles)	endes (OE endes)	stōnes (OE stāna)	engles (OE engla)	endes (OE enda)
Датив	stōn(e) (OE stāne)	engle (OE engle)	ende (OE ende)	stōnes (OE stānum)	engles (OE englum)	endes (OE endum)
Акузатив	stōn (OE stān)	engel (OE engel)	ende (OE ende)	stōnes (OE stānas)	engles (OE englas)	endes (OE endas)

Велики број именица деклинира се попут именице *stōn*, на пример: *arm*, *bōt*, *fisch*, *king*, *storm*, *snow*, *fēld*, *þēf*⁷⁶ и сл. Именице које су се завршавале дуплираним сугласником, губиле су један сугласник када се налазио у финалној позицији (нпр. именице у генитиву: *bridde*, *hilles*, *pittes*, *walles*, имале су у номинативу поједностављен облик и гласиле: *brid*, *hil*, *pit*, *wal*). Попут именице *engel* деклинирале су се именице на *-el*, *-en* и *-er* (нпр. *appel*, *hunger*, *þunder* и др.)⁷⁷. Именице које су се завршавале самогласником *-e*, имале су облик датива једине идентичан номинативу и акузативу једине, а у генитиву једине и множини добијале су наставак *-s* (нпр. *ende*, *son*, *flē* представљају облик номинатива/акузатива/датива једине; у генитиву једине и множини дате именице гласе - *endes*, *sones*, *flēs*).

3.1.1.1.2 Именице средњег рода (*Neuter nouns*)⁷⁸

Овој деклинацији су припадале староенглеске именице средњег рода 1) *a-*, *ja-* и *wa-*основе; и 2) именице *i-*основе. Флективни наставци ових именица били су у староенглеском периоду исти као наставци за именице мушког рода, осим у номинативу и акузативу множине где су се именице средњег рода завршавале на *-u* или нису имале наставак, а именице мушког рода на *-as*. Стога и овде треба обратити пажњу једино на множину.

⁷⁶ Именица *þēf* "thief" је у генитиву једине гласила *þēves*, исту промену имамо и код именица *lōf*, *wolf* итд.

⁷⁷ У случајевима када је испред датих скупина гласова стајало *-v-* или *-m-* (нпр. у *heven* и *hamer*), није долазило до губљења *-e-* приликом флексије (генитив је гласио: *hevenes*, *hameres*; датив: *hevene*, *hemere*) али се оно није изговарало. Погледати Wright and Wright, 1928: 139-140.

⁷⁸ Детаљније о јакој деклинацији именица средњег рода у средњеенглеском периоду видети Wright and Wright, 1928: 140-141.

Именице које су се у једнини завршавале сугласником добијале су у множини наставак *-es*⁷⁹, нпр. *word – wordes*. Једносложне именице са дугим вокалом основе које су означавале збир, тежину, мерење и време, обично су биле без наставка у множини (нпр. *dēr* ‘deer’, *nēt* ‘cattle’, *schēp* ‘sheep’ итд.), а неке од њих су облик без флексије задржале и у модерном периоду. Такође, именице које су се у средњеенглеском периоду завршавале самогласником или дифтонгом, добијале су само *-s* у множини, нпр. *cōle* ‘coal’ (у множини је гласила - *cōles*), *stēle* ‘steel’, *mēle* ‘meal’, *spēre* ‘spear’ и друге.

3.1.1.1.3 Именице женског рода (*Feminine nouns*)⁸⁰

Овде су припадале: 1) староенглеске именице *ō-*, *jō-* и *wō-*основе; 2) староенглеске именице женског рода *i-*основе и 3) староенглеске именице женског рода *u-*основе. Након што су староенглески вокали у финалним слоговима ослабили у *-e*, дошло је до извесних промена код именица које припадају овој деклинацији. Наиме, код *ō-* и *jō-*основа које су се у староенглеском периоду завршавале сугласником, флективни облици с наставком *-e* изједначили су се с номинативом, нпр. *bōte* ‘advantage’ (у староенглеском - *bōt*). Код *wo-*основа имамо двоструке облике у средњеенглеском, генерализовањем старог номинатива и акузатива једнине, нпр. *schāde* (номинатив у староенглеском - *sceadu*) поред *schadwe* (акузатив у староенглеском - *sceadwe*). Код *i-*основа, *-e* из генитива и датива изједначено је с номинативом и акузативом, нпр. облик *qiēne* (у староенглеском номинатив и акузатив су гласили *swēn*, а генитив и датив - *swēne*). Код дугих *u-*основа, *-e* (у староенглеском *-a*) у генитиву и дативу није изједначено с номинативом и акузативом, нпр. облик *hand* (у староенглеском - *hand*). Остали типови именица који припадају овој деклинацији имају *-e* уместо *-u* у номинативу, нпр. *tāle* (у староенглеском - *talū*), *love* (у староенглеском - *lufu*) итд.

⁷⁹ Важно је обратити пажњу на писање појединих облика, нпр. *lēf* је у множини гласило *lēves*, *water – watres*, *bed – beddes* итд.

⁸⁰ Детаљније о јакој деклинацији именица женског рода у средњеенглеском периоду видети Wright and Wright, 1928: 141-144.

У раном нортамбријском, касније и у западносаксонском и кентском, акузатив једнине код *i*-основа често је имао *-e*, по аналогiji с именицама *o*-основе. Наставак *-(e)s* за генитив код јаке дефлексије именица мушког и средњег рода, прихватиле су временом и именице женског рода, мада су се током средњеенглеског периода могли наћи и облици без *-s*⁸¹. Номинатив и акузатив именица које су се у средњеенглеском периоду завршавале сугласником, почео се користити за датив у раном периоду (нпр. *hand*, *larning*, *fist* и друге)⁸². Наставак за множину који су користиле староенглеске именице мушког рода *a*- и *i*-дефлексије, постепено су прихватиле и именице женског рода јаке дефлексије⁸³. Именице женског рода јаке дефлексије обично су градиле множину додавањем *-(e)s* код Чосера, док су у јужним дијалектима у четрнаестом веку претежно имале наставак *-en* (према аналогiji са *n*-дефлексијом). Касније је и у овим дијалектима прихваћен наставак *-(e)s*.

Табела 25. Примери јаке дефлексије именица женског рода у средњеенглеском периоду: *tāle* ‘tale’ и *hand* ‘hand’.

	Једнина		Множина	
Номинатив	tāle (OE talu)	hand (OE hand)	tāles (OE tala, -e)	handes (OE handa)
Генитив	tāle(s) (OE tale)	hande(s) (OE handa)	tāles (OE tala, -ena)	handes (OE handa)
Датив	tāle (OE tale)	hand(e) (OE handa)	tāles (OE talum)	handes (OE handum)

⁸¹ Именице женског рода које су означавале нешто живо обично су имале наставак *-(e)s*, док су апстрактне именице и оне које су означавале нешто неживо често имале само *-e* (Wright and Wright, 1928: 142).

⁸² Код Чосера је постојао облик датива *honde* поред *hond* (Wright and Wright, 1928: 142).

⁸³ У нортамбријском дијалекту, именице женског рода јаке дефлексије почеле су да користе *-s* за множину још током касног староенглеског периода, нпр. *saules*, *dēdes* итд. (Wright and Wright, 1928: 142-143).

Акузатив	tāle (OE tale)	hand (OE hand)	tāles (OE tala, -e)	handes (OE handa)
----------	-------------------	-------------------	------------------------	----------------------

Попут именице *tāle* деклинирале су се именице: *cāre, love, lengþe, strengþe, schāde/schadwe, nōse* и друге. Попут именице *hand/hond* деклинирале су се *flōr, quern* ‘hand-mill’, *blessing, ēvening, lerning, fist* итд.⁸⁴

3.1.1.2 Слаба односно N-деклинација (*The weak or N-declension*)⁸⁵

Слабој деклинацији припадао је велики број именица мушког и женског рода и само три именице средњег рода које су означавале делове тела (*ēage* ‘eye’, *ēare* ‘ear’ и *wange* ‘cheek’). Једина разлика између именица мушког и женског рода у староеенглеском периоду био је облик номинатива једнине, код именица мушког рода завршавао се на *-a*, а код именица женског рода на *-e*. Услед слабљења завршног вокала *-a* у вокал *-e* у номинативу једнине код именица мушког рода, именице мушког и женског рода имале су исте наставке у свим падежима и за једнину и за множину у раном средњеенглеском периоду.

Табела 26. Падежни наставци за слабу односно N-деклинацију у раном средњеенглеском периоду.

	Једнина	Множина
Номинатив	-e (OE -a, -e)	-en (OE -an)
Генитив	-en (OE -an)	-ene (OE -ena)
Датив	-en (OE -an)	-en (OE -um)
Акузатив	-en (OE -an)	-en (OE -an)

Током средњеенглеског периода дошло је до извесних промена. Наставак *-e* за номинатив једнине, почео се користити и за остале падеже у једнини⁸⁶, а тек касније

⁸⁴ Детаљније погледати Wright and Wright, 1928: 143-144.

⁸⁵ Детаљније о слабој деклинацији именица у средњеенглеском периоду видети Wright and Wright, 1928: 144-146.

се почео употребљавати наставак *-s* за генитив једнине. Облици једнине слабе деклинације, изједначили су се са јаком деклинацијом именица мушког, женског и средњег рода, код које се номинатив једнине завршавао на *-e* у средњеенглеском периоду. Староенглески наставак *-(e)s* за генитив једнине код јаке *a-* и *i-*деклинације именица мушког и средњег рода, прихватиле су прво именице мушког а потом именице женског рода слабе деклинације. И то прво именице мушког рода за означавање живог, а потом и за означавање неживог. Код Чосера, старе именице женског рода имале су обично *-(e)s* у генитиву једнине, међутим, било је и облика генитива попут *lādy, sonne, widwe*. Стари облици множине са наставком *-en* дуже су се задржали у јужном и кентском дијалекту него у мидландском и северном. Такође, у јужном и кентском дијалекту, староенглеске именице јаке класе и именице англонорманског порекла, често су прихватале наставак *-en* у множини. Док је у северном и северомидландском дијалекту, наставак *-en* за множину замењен наставком *-(e)s* још у раном периоду.

Староенглеске именица мушког рода, које су у средњеенглеском периоду имале овакав начин промене, су нпр. *āpe, asse, bere, dogge, frogge, nāme, oxe, sterre* и друге. Од именица женског рода, то су нпр. *asche, belle, chirche, harpe, sonne, swalwe, tonge/tunge* и сл. Додали бисмо да се код Чосера могао наћи мали број именица са старим обликом плурала на *-en*, попут *hōsen* и *oxen*. Као и то, да је за неколико именица, Чосер истовремено имао слабе и јаке облике, нпр. *aschen, been, fleen, foon, toon, schoon*, поред облика - *ashes, flees, foos, toos, schoos*.

3.1.1.3 Мале деклинације (*The Minor Declensions*)

У оквиру малих деклинација, Рајт и Рајт приказују пет начина промене, а имамо присуство именица сва три рода.

⁸⁶ Односно првобитни средњеенглески наставак *-en* (у староенглеском *-an*) за генитив, датив и акузатив једнине, замењен је наставком *-e*.

3.1.1.3.1 Једносложне именице са сугласничком основом (*Monosyllabic consonant stems*)⁸⁷

Именице мушког рода (*Masculine*)

Именице овог типа имале су преглашени самогласник⁸⁸ (енгл. *umlaut*) у дативу једнине и номинативу и акузативу множине, у осталим случајевима наставци су били исти као код староенглеских именица мушког рода *a*-деклинације. У средњеенглеском периоду, нови облик датива једнине на *-e* (без прегласа), формиран је према аналогiji с именицама попут *stōn* (нпр. *fōte*, у староенглеском - *fēt*). Староенглески облик с прегласом у номинативу и акузативу множине успео је да се задржи и почео се употребљавати и уместо датива. На облик номинатива/акузатива/датива множине с прегласом (нпр. *fēt*), почео се затим додавати наставак *-(e)s* за грађење генитива множине (облик *fētes*, док смо у староенглеском периоду у множини имали - номинатив/акузатив *fēt*, генитив *fōta* и датив *fōtum*).

Именице женског рода (*Feminine*)

Именице овог типа имале су у староенглеском периоду преглас у дативу једнине, а многе и у генитиву, нпр. датив једнине - *bēc*, а генитив - *bēc* поред *bōce*. Ови падежни облици су измењени у средњеенглеском периоду по аналогiji са старом *a*-деклинацијом, стога смо добили облике - номинатив/акузатив *bōk*, генитив *bōkes* и датив *bōke*. У староенглеском периоду номинатив и акузатив множине имали су преглас и дата именица гласила је *bēc*, а остали падежни наставци у множини били су исти као код *a*-деклинације. Од староенглеских именица које су припадале овом типу дефлекције, у средњеенглеском периоду је пет именица сачувало је преглас у номинативу и акузативу множине. Ови падежни облици почели су се користити и уместо старог генитива и датива, тако смо у средњеенглеском периоду имали номинатив/акузатив/генитив/датив *gēs* (у староенглеском периоду имали смо -

⁸⁷ Детаљније о датој дефлекцији видети Wright and Wright, 1928: 146-147.

⁸⁸ Код Бугарског (Bugarски, 2003: 122) налазимо термин „преглашени вокали“ као преводни еквивалент за енгл. *umlaut*, који ћемо користити у раду. Додали бисмо да Станојчић и Поповић (1992: 51) користе израз „превој вокала“.

номинатив/акузатив *gēs*, генитив *gōsa* и датив *gōsum*). Слична је ситуација и с именицама попут: *lous* - множина *līs*, *mous* - множина *mīs*, *brēc* 'trousers' (у староенглеском је гласила *brēc*, у једнине *brōc*), *cou* - множина *kī/kū* поред облика *kūn/kīen* с наставком *-(e)n* из слабе деклинације. Код свих осталих именица које су припадале овој деклинацији, дошло је до новог начин формирања множине - додавањем наставка *-(e)s* на једнину, по аналогији са именицом *stōn* – *stōnes*. Тако смо у средњеенглеском периоду добили један облик – нпр. *bōkes* за номинатив/акузатив/генитив/датив множине (у староенглеском периоду смо имали - номинатив/акузатив *bēc*, генитив *bōca* и датив *bōcum*).

Именице средњег рода (*Neuter*)

Једина именица средњег рода, која је у староенглеском периоду имала овакву промену, била је *scrūd* 'garment'. Дата именица је још староенглеском периоду почела да се деклинира попут именица средњег рода дуге *a*-основе, осим у облику датива једнине, где се налазио облик *scrūd* поред облика *scrūde*. У средњеенглеском периоду, деклинирала се као староенглеске именице средњег рода *a*-деклинације, с наставком *-e* у дативу једнине и наставком *-es* у множини (*schroud* - множина *schroudes*).

3.1.1.3.2 Именице са завршетком основе на *-þ* (*Stems in -þ*)⁸⁹

Од четири именица које су у староенглеском периоду припадале овој деклинацији, у средњеенглеском периоду су се задржале две: *mōnþ* (у староенглеском - *mōnþ*) и *āle* 'ale' (у староенглеском – *ealu*, с генитивом и дативом - *ealof*). У староенглеском периоду, именица *mōnþ* се деклинирала попут именица мушког рода *a*-деклинације, изузев у номинативу и акузативу множине где је гласила *mōnþ*. У средњеенглеском периоду, дата именица је у множини поред облика без флексије – *mōnþ*, добила и облик *mōn(e)þes* с наставком *-(e)s*, по аналогији с именицама попут *stōnes*.

⁸⁹ Детаљније о датој деклинацији видети Wright and Wright, 1928: 147-148.

3.1.1.3.3 Именице са завршетком основе на *-r* (*Stems in -r*)⁹⁰

Овој групи су припадале именице за означавање родбинских односа: *fader* (у староенглеском - *fæder*⁹¹), *brōþer* (у староенглеском - *brōþor*), *mōder* (у староенглеском - *mōdor*), *douzter* (у староенглеском - *dohtor*), *suster/soster* (у староенглеском - *sweostor*) и *sister* (у старонордијском - *syster*).

У староенглеском периоду, именица *fæder* је у номинативу/акузативу множине гласила *fæderas*, с наставком *-as* као код именица мушког рода *a*-деклинације. У средњеенглеском периоду имала је облик - *fadres/faderes* у номинативу/акузативу множине, који се почео употребљавати и за остале падеже у множини. У староенглеском периоду, облик *fæder* користио се у једнини у свим падежима, с тим што је постојао и алтернативни облик генитива једнине – *fæderes*. Сличну ситуацију имамо и у средњеенглеском периоду. Наиме, номинатив, акузатив и датив једнине гласили су *fader*, а генитив једнине гласио је двојачко - *fader* и *fadres*.

Облици једнине без флексије - *brōþer*, *mōder* и *douzter* за номинатив, генитив и акузатив, почели су се користити и за датив једнине уместо староенглеских облика са прегласом - *brēþer*, *mēder* и *dehter*. Стога су дате именице у средњеенглеском периоду, у једнини углавном остале исте, осим што су се понекад могли наћи облици генитива с наставком *-es* (*brōþeres*, *mōdres* и *douztres*).

Када је реч о облицима множине, староенглески облици номинатива и акузатива - *mōdor* и *dohtor*, у средњеенглеском периоду гласили су - *mōder* и *douzter*, а као такви почели су се користити и уместо староенглеског генитива и датива. Поред поменутих облика множине, било је и облика с наставком *-es* према аналогiji с обликом *fadres*, као и облика са наставком *-en* по аналогiji са слабом деklinацијом (*mōdres/mōdren* и *douztres/douztren*). Именица *brōþer* имала је три

⁹⁰Детаљније о датој деklinацији видети Wright and Wright, 1928: 148-149.

⁹¹ Према Кверку и Рену (Quirk and Wrenn, 1955: 21), ова именица је у староенглеском периоду припадала општој деklinацији именица мушког рода уз извесна одступања (видети поглавље 2.1.3.2.1). С друге стране, Рајт и Рајт су је сврстали у дату тзв. „малу“ деklinацију, одакле дата одступања потичу, уз објашњење да је дата именица извесне облике градила попут именица мушког рода *a*-деklinације. И једни и други аутори имају основа за поменуте начине класификовања именице *fæder*. Заправо, дата именца је вероватно првобитно имала начин промене као и остале именице за означавање породичних односа. Међутим, у неком моменту у староенглеском периоду, почела је градити извесне облике по аналогiji с јаком деklinацијом именица мушког рода *a*-основе, те отуда различита класификација код различитих аутора.

облика множине у средњеенглеском периоду. Облик *brēþer*, по аналогiji с именичким облицима попут *tōþ* – множина *tēþ*. Затим, облик *brōþeres*, по аналогiji с именицом *fader* – множина *fadres*. И облик *brēþeren* настао додавањем наставка *-en* на облик *brēþer*, по аналогiji са слабом деклинацијом. Именица *suster/soster/sister* је задржала облик без флексије у једнини, као у староенглеском периоду. Дата именица је, попут именице *mōder*, имала три начина изражавања множине у средњеенглеском периоду. Ту спадају облици без флексије - *suster/soster/sister* и облици настали додавањем наставка *-en* или *-es* (*sustren/sustres*).

3.1.1.3.4 Именице мушког рода са завршетком основе на *-nd* (*Masculine stems in -nd*)⁹²

У староенглеском периоду било је неколико именица које су припадале овој групи, међутим, само две именице су се задржале у средњеенглеском периоду - *frēnd* ‘friend’ (у староенглеском - *frēond*) и *fēnd* ‘enemy, fiend’ (у староенглеском - *fēond*). У староенглеском периоду, постојали су облици са прегласом и без прегласа - за датив једнине и номинатив/акузатив множине (датив једнине гласио је - *friend* и *frēonde*, а номинатив/акузатив множине - *frīend* и *frēondas*). У осталим случајевима, именице овог типа имале су флексију као именице мушког рода *a*-основе. У средњеенглеском периоду облици датива једнине без прегласа су ишчезли, тако да је једнина имала флексију попут староенглеских именица мушког рода *a*-основе. Када је реч о облицима множине, у раном средњеенглеском периоду задржао се облик без прегласа *frēnd* (у староенглеском - *frīend*). Касније се облик множина *frēndes* (у староенглеском - *frēondas*), с наставком *-es*, користио за све падеже. Слично се десило и са именицом *fēnd*.

3.1.1.3.5 Именице средњег рода са завршетком основе на *-os, -es* (*Neuter stems in -os, -es*)⁹³

Ова деклинација је првобитно обухватала велики број именица, међутим, већина је прихватила неки други начин деклинирања у „праисторијском периоду“ развоја језика. Шест именица које су сачувале овакав начин промене у

⁹² Детаљније о датој деклинацији видети Wright and Wright, 1928: 149.

⁹³ Детаљније о датој деклинацији видети Wright and Wright, 1928: 149.

староенглеском периоду, биле су: *cealf* ‘calf’, *cild* ‘child’, *ǣg* ‘egg’, *lamb* ‘lamb’, *speld* ‘splinter’ и *brēadru*⁹⁴ ‘crumbs’, од којих су последње две ишчезле у средњеенглеском периоду.

Именице *cealf*, *cild*, *ǣg* и *lamb* су у староенглеском периоду, у једнини имале флексију као именице *a*-основе. Слично је било и у средњеенглеском периоду. Множина ових именица је у староенглеском периоду гласила: *cealfru*, *ǣgru*, *lambru* и *cild* поред облика *cildru*. Наставак *-ru* постао је *-re* у средњеенглеском периоду и на њега се у јужним дијалектима додавао наставка *-n*, по аналогiji са слабом деκлинацијом, тако смо имали облике: *calvren*, *eiren*, *lombren* и *children* поред облика *childer*. У северним дијалектима постојао је облик *children* поред *childer*. Међутим, код осталих именица, множина се формирала додавањем наставка *-es* на облик једнине, стога смо имали: *calves*, *lambes* и *egges*⁹⁵, што је временом прихваћено и у другим дијалектима.

⁹⁴ Дата именица је имала само облик множине.

⁹⁵ Скренули бисмо пажњу да именица *egg* води порекло од старонордијског облика *egg*, а не од староенглеског облика *ǣg* (Đolić, 2002: 115; Wright and Wright, 1928: 149).

IV Модерни период развоја енглеског језика – опште одлике

Петнаести век, након Чосерове смрти, представља прекретницу у историји енглеског језика, јер је током модерног периода, енглески језик претрпео значајне промене на фонолошком плану (Pyles, 1971:181). Гутенбергово откриће штампарске пресе у петнаестом веку, коју је Виљем Какстон почео користити у Енглеској 1476.године, представља догађај који је условио почетак новог, модерног, раздобља развоја енглеског језика. За почетак модерног периода узима се 1500. година, а сматра се да је овај период трајао до 1800. године и везује се за завршетак велике вокалске промене (*the Great Vowel Shift*) и ширење енглеског језика на интернационалном нивоу (Burnley, 1993: 197). Вокалска промена се претежно односила на изговор дугих вокала јер је дошло до померања њиховог места изговора. Ђолић (Ђолић, 2002: 129) наводи да је вокалска промена била квалитативне природе, односила се на изговор и није била праћена променама у писању. Марковић (Marković, 2014: 291-292) објашњава да су „од приближно 1350. године до 1750. године“ дуги вокали подлегли промени квалитета која се сажето описује као подизање висине за један (или два) степена и дифтонгизација високих вокала /i:/ и /u:/. Не може се са сигурношћу утврдити узрок ни развојни пут ове промене, међутим, резултат је очигледан. Постоје бројна теоријска неслагања о природи, правцу и иницијалним покретачима великог померања вокала (Marković, 2014: 291). За разлику од дугих вокала, кратки вокали су „остали релативно стабилни током историјског развоја енглеског језика“ (Pyles, 1971: 186), као и консонанти (Pyles, 1971: 189).

Ауторка Ђолић (Ђолић, 2002: 126) разматра начине на које различити аутори даље деле модерни период развоја енглеског језика, а један од њих је подела на рани (*Early Modern English*) од 1500.-те до 1800.-те и касни (*Late Modern English*) од 1800.-те до данас. Поред различите периодизације у оквиру модерног раздобља, у литератури постоје различити ставови о томе колико је трајао тзв. рани модерни

период. Неки истраживачи се слажу са поменутом поделом, које ћемо се и ми држати (Burnley, 1993:197), док извесни аутори (Millward, 1989: 193; Myers, 1966: 166; Wakelin, 1988: 28; према: Ђолић, 2002: 127) сматрају да је рани модерни период трајао од 1500.-те до 1650/1700.-те.

Рани модерни период назива се „златним добом енглеске књижевности“ (Ђолић, 2002: 128), јер је књижевност цветала а књиге су се могле репродуковати у великом броју и биле су у већој мери доступне него раније, захваљујући проналаску штампарске пресе. Услед оваквог развоја догађаја, наметнула се потреба за чврстим правилима читања и писања. Ђолић (Ђолић, 2002: 128) наводи три велика проблема са којима се развој енглеског суочио у раном модерном периоду: 1. прихватање енглеског језика у областима у којима се користио латински, 2. потреба за утврђеном ортографијом и 3. ширење вокабулара услед различитих утицаја.

Током 15. века источни мидландски дијалект (*East Midland*) учвршћује своју позицију стандардног дијалекта, имајући централну позицију на острву између два екстремна дијалекта, радикалног северног и конзервативног јужног. Какстонова одлука да приликом штампања књига користи лондонско наречје (Vaugh and Cable, 2002: 182), утрла је пут стандардизацији енглеског језика и прихватању лондонског говора као стандарда. Такође, многи аутори су се залагали да енглески језик буде национални језик и да му се да примат над латинским. Захваљујући штампарској преси, постоји доста писаних односно штампаних докумената који нам пружају увид у енглески језик овог периода. Објављују се нове књиге, али се јавило и велико интересовање за штампање класичних дела у XVI веку (период ренесансе). Преводи класичних дела и развој науке утицали су на појаву нових речи за претходно непознате појмове. Крајем петнаестог века, Енглеска је „ушла у трку за колонијалне територије“ (Vaugh and Cable, 2002: 273), а колонизација је допринела ширењу енглеског језика и контакт са различитим језицима и културама. Током овог периода, дошло је до новог уплива позајмљеница из различитих језика, од ранијих извора – француског и скандинавског, класичних језика – латинског и грчког, преко немачког, италијанског, холандског, руског, шведског до егзотичних језика попут неких језика

Африке и Азије (Barber, 1993: 216-219; Vaugh and Cable, 2002: 274-275; Crystal, 1988:191).

Период између 1530.-е и 1660.-е, карактерише најбржи пораст лексике у историји развоја енглеског језика, а седамнаести век представља доба најобимнијег уплива страних речи (Ђолић, 2002: 140). Стога се јавила потреба за стандардизовањем начина писања. Роберт Каудри (Robert Cawdrey) саставио је први речник енглеског језика *A Table Alphabetical*, који је објављен 1604. године (Crystal, 1988: 203; Pyles, 1971: 223). Међутим, први озбиљнији речник, у којем је систематски дефинисано више од 40 000 речи, уз илустрацију њихове употребе, написао је Семјуел Џонсон (Samuel Johnson) 1755. године. Пајлз (Pyles, 1971: 224) је Џонсонов речник назвао „најважнијим лингвистичким догађајем осамнаестог века“, можда и читавог периода, јер је тај речник „учврстио“ правила писања и „поставио стандард за употребу речи“. Током даљег развоја, наставило се са бележењем речи, састављањем нових речника енглеског језика и допуњавањем постојећих, јер је језик „жива“ ствар и склон је промени. Поред потребе да се прикупе речи и утврди њихов начин писања и употребе, јавила се потреба и да се језичка правила установе, систематизују и илуструју примерима. Тако је настала прва граматика енглеског језика, *An English Grammar*, аутора Бена Џонсона (Ben Jonson), објављена 1640. године (Crystal, 1995: 78; Ђолић, 2002: 143), а након тога уследило је писање и објављивање бројних граматика.⁹⁶

Енглески језик из доба ренесансе и језик Шекспира, приметни су у савременом изговору, формирању речи, синтакси и употреби језика (Crystal, 1995: 62; према: Ђолић, 2002: 135). Шекспиров допринос развоју енглеског језика се првенствено огледа на пољу лексике, јер је имао посебан смисао за стварање нових речи. У литератури постоје различити подаци у вези са бројем речи које је Шекспир користио у својим делима, а максималан број речи који му се приписује је 25 000 (McKnight, 1956: 186; према: Ђолић, 2002: 137). Иначе, прави се разлика између речи

⁹⁶ Детаљније о развојном путу речника и граматика енглеског језика погледати Burchfield, 2002: 75-104.

Шекспировог доба које су се задржале у модерном периоду (нпр. *accomodation*) и оних које нису (нпр. *cadent*) (Crystal, 1995: 63; Ђолић, 2002: 136). На пољу граматике, код Шекспира налазимо нпр. облике дупле негације и дупле компарације, који нису присутни у модерном периоду.

Ђолић (Ђолић, 2002: 139-140) закључује да је седамнаести век тежио постизању „правилности“ (*correctness*) у енглеском језику, док је осамнаести век био усмерен на „стабилност“ (*stability*). Деветнаести век донео је „статус сигурности“ (*secure status*) енглеског језика, јер је у том периоду био национални језик Велике Британије, САД-а, Канаде, Аустралије и Новог Зеланда. Доминирала су два варијетета, британски (*British English*) и амерички (*American English*) енглески, да би се временом, поред два поменута варијетета, издвојили још канадски, аустралијски и новозеландски енглески.

Разни политички и друштвени догађаји (ренесанса, развој индустрије, напредак у науци и технологији, колонизација и сл.) утицали су на развој енглеског језика и довели до промена услед којих се енглески језик данас говори и пише другачије од енглеског језика у прошлости. Прешао је пут од синтетичког језика, какав је био у староенглеском периоду, када ред речи у реченици није био од великог значаја, до аналитичког, какав је данас.

4.1 Именички систем модерног развојног периода енглеског језика

Сагледавајући развој именица енглеског језика, од староенглеског преко средњеенглеског до модерног доба, примећујемо тенденцију именичких облика ка упрошћавању, што је довело до ишчезавања флективних наставака и губљења падежног система.

Једини флективни наставак који се задржао код именица у модерном периоду, јесте наставак *-(e)s*, а додавао се свим именицама за генитив једнине⁹⁷ и множину (Ђолић, 2002: 133). Мали број именица задржао је стари облик множине. Робертсон у

⁹⁷ Додали бисмо да се наставак *-(e)s* у модерном периоду користи и за облик генитива множине код неколицине именица које не граде множину додавањем наставака *-(e)s*, као нпр. облици с мутираним вокалом основе у множини (*man's/men's*, *woman's/women's*).

VI поглављу књиге *The Development of Modern English*, објашњавајући историју флексије у енглеском језику, говори у једном делу о именицама које у савременом енглеском језику одступају од правила за грађење множине односно не додају наставак *-es* (Robertson, 1938: 119-124). Овде спадају именице са мутираним вокалом основе у множини (*feet, teeth, men, women, geese, mice* и *lice*), које су се задржале у облику какав су имале у староенглеском периоду. Остале староенглеске именице, које су припадале деклинацији са мутираним вокалом основе у множини, попут *bōc* ('book'), *āc* ('oak'), *scrūd* ('shroud'), *cū*⁹⁸ ('cow') и слично, прихватиле су временом правилан начин грађења множине. Затим именице које су задржале истоветан облик у једнини и множини (*swine, deer, sheep, folk*⁹⁹), а воде порекло од староенглеске опште деклинације именица средњег рода. Овој деклинацији су припадале нпр. *horse, land, year* и друге именице, које су временом прихватиле наставак *-es* у множини. Именица *ox* – множина *oxen* (у староенглеском - *oxan*), представља остатак слабе староенглеске деклинације, којој су некад припадале именице попут *eye, sun, ear* итд. Неправилној множини у савременом енглеском језику припада и именица *child* – множина *children*, која води порекло од староенглеске деклинације именица које су у множини имале основу на *-r*¹⁰⁰. Ту је и именица *brother*, која води порекло од староенглеске деклинације именица којима су се означавали породични односи, а има два облика множине у савременом енглеском језику. То су правилан облик -

⁹⁸ Када је реч о овој именици, у модерном периоду се задржао облик *kine* као архаизам у поезији (Ђолић, 2002: 133; Pyles, 1971: 195; Robertson, 1938: 121). Дати облик води порекло од облика *cūen*, а настао је тако што се мутацијом добио облик множине *cū* коме је потом додат и наставак за множину – *en* из слабе деклинације (Eckersley and Eckersley, 1976: 29).

⁹⁹ Именица *folk* у савременом енглеском језику има облик множине *folks*, према речнику савременог енглеског језика *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (Hornby, 1995: 456). Такође, у бројним граматицама савременог енглеског језика, када се говори о броју, дата именица се не помиње међу изузецима са истим обликом у једнини и множини (Ђорђевић, 1996: 45-54; Eckersley and Eckersley, 1976: 28; Filipović, 1986: 27; Thomson and Martinet, 1986: 26; Quirk and Greenbaum, 1979: 86-87), стога је ми у истраживачком делу рада нећемо издвајати као облик који одступа од правилног начина грађења множине.

¹⁰⁰ Староенглески облик множине *cildru* у средњеенглеском постаје *childer* и потом добија још један наставак за множину – *en*, који води порекло из слабе деклинације, тако је настао облик *childeren* из кога се развило данашње *children*. Видети Eckersley and Eckersley, 1976: 29; Robertson, 1938: 121.

brothers „браћа“ и облик са мало измењеним значењем који одступа од правила за грађење множине – *brethren*¹⁰¹ „братство“.

Неправилну множину у савременом енглеском језику имају и многе именице страног порекла. Ми ћемо неке облике поменути (видети поглавље 4.1.1), међутим, неправилним облицима множине бавићемо се само у оквиру именица изворног порекла. Док неправилни начини грађења множине у савременом енглеском језику код позајмљеница и порекло таквих облика, неће бити обухваћени овим радом.

Додали бисмо још да се у извесним граматикама енглеског језика за студенте¹⁰², у неправилну множину уврштава и група именица код којих долази до тзв. озвучавања (енгл. *voicing*) безвучног фрикатива –*f*, односно поменути сугласник прелази у звучни фрикатив –*v*- услед додавања наставка –(*e*)*s* за множину. Ту спада тринаест¹⁰³ именица: *calf, elf, half, knife, leaf, life, loaf, self, sheaf, shelf, thief, wife* и *wolf* (Quirk and Greenbaum, 1979: 85).

Када је модерни период у питању, поменули бисмо појаву тзв. „групног генитива“ (енгл. *the group-genitive*). Конструкција која се јавља у раном модерном периоду, а представља групу речи (често две именице повезане предлогом, нпр. ‘The Wife of Bath’s Tale’), које се третирају као целина (Pyles, 1971: 197). Такође, у раном модерном периоду, могли су се наћи и облици генитива без флексије и то код неких староенглеских именица женског рода (нпр. у изразима попут ‘for conscience sake’¹⁰⁴). Неколико генитива без флексије задржало се до данас, као нпр. ‘Lady Day’, ‘Lady Chapel’ и ‘ladybird’ (Pyles, 1971: 198).

¹⁰¹ Староенглески облик множине *brothru* постаје *brether* у средњеенглеском периоду, потом добија наставка за множину –*en*, по аналогији са слабом деklinацијом. Из средњеенглеског облика *bretheren* развио се данашњи облик *brethren*. Видети Eckersley and Eckersley, 1976: 29; Robertson, 1938: 121.

¹⁰² Реч је о граматикама савременог енглеског језика - *English Grammar. A University Course*. (Downing and Locke, 2006: 405), *A Student's Introduction to English Grammar* (Huddleston and Pullum, 2005: 277) и *A university grammar of English* (Quirk and Greenbaum, 1979: 81).

¹⁰³ У неким граматикама се помиње дванаест именица, нпр. у „Граматици енглеског језика“ Радмиле Ђорђевић (Ђорђевић, 1996:42-43).

¹⁰⁴ Дати израз се у непромењеном облику задржао и у савременом енглеском језику.

Услед губитка свих дистинктивних флективних наставака код именица крајем средњеенглеског периода осим наставка *-(e)s* за генитив и множину, у раном модерном периоду јавила се већа потреба за предлозима како би се означили граматички односи који су се некада изражавали уз помоћ флективних наставака (Pyles, 1971: 222).

4.1.1 Именице у савременом енглеском језику

У овом делу рада приказаћемо именице у савременом енглеском језику. Укратко ћемо представити како је ова врста речи описана у граматички *A comprehensive English grammar: For foreign students* (Eckersley and Eckersley, 1976: 19-49), уз додатна објашњења из других, релевантних извора.

4.1.1.1 Врсте именица¹⁰⁵ (*Kinds*)

Према Екерслију и Екерслију (Eckersley and Eckersley, 1976: 19), именице у савременом енглеском језику могу се класификовати¹⁰⁶ у две основне категорије: 1. конкретне (енгл. *concrete*) и 2. апстрактне (енгл. *abstract*) именице. Конкретне именице представљају нешто опипљиво, а деле се даље на заједничке¹⁰⁷ (енгл. *common*) - нпр. *ball, girl, country, man*; и властите¹⁰⁸ (енгл. *proper*) - нпр. *John, Ann, London, Australia*. Апстрактне или мислене именице означавају нешто недодирљиво, неопипљиво као што је квалитет, стање, активност (нпр. *health, pleasure, laughter*,

¹⁰⁵ Ђорђевић (Ђорђевић, 1996: 22) наводи да се „традиционалне класификације именица заснивају на семантичким критеријумима, односно врсте именица се дефинишу према реалности коју означавају“. Дата ауторка у оквиру класификације именица набраја пет врста: 1. особне/властите именице, 2. заједничке именице, 3. градивне/материјалне именице, 4. збирне/колективне именице и 5. апстрактне/мислене/нематеријалне именице. Овакву поделу именица према значењу, налазимо и у граматички српског језика (Станојчић и Поповић, 1992: 72-74).

¹⁰⁶ О нешто другачијој класификацији именица погледати – Filipović, 1986: 21; Francis, 1958: 249-251, у: Ђорђевић, 1996: 23; Palmer, 1969: 45, у: Ђорђевић, 1996: 24; Thomson and Martinet, 1986: 24; Quirk and Greenbaum, 1979: 59-61.

¹⁰⁷ „Заједничким именицама се сматрају оне именице које представљају називе ентитета са заједничким особинама“ (Ђорђевић, 1996: 22).

¹⁰⁸ Према Ђорђевић (Ђорђевић, 1996: 22), властите (особне, личне) именице представљају „имена особа и географских ентитета“. Међутим, поменута врста именица у енглеском језику обухвата и „календарске појмове“ (енгл. *calendar items*) – називе празника (нпр. *Christmas*), месеца (нпр. *January*) и дана (нпр. *Monday*) (Quirk and Greenbaum, 1979: 76-78).

arrival). У оквиру заједничких именица, поменути аутори праве разлику између индивидуалних (енгл. *individual*) и колективних¹⁰⁹ (енгл. *collective*) именица.

Као битна граматичка дистинкција истиче се разликовање бројивих (енгл. *countable*) и небројивих (енгл. *uncountable*) именица¹¹⁰. Само бројиве именице могу имати облик множине и у једнини могу имати неодређени члан (*a/an*). Заједничке именице могу бити бројиве и небројиве. Већина апстрактних именица су небројиве, међутим постоје и оне које су бројиве и могу се наћи у облику множине (нпр. *ideas, opinions, truths, fears, hopes* итд.)¹¹¹. Неке именице могу бити и бројиве и небројиве, зависно од контекста, односно мења се значење зависно од употребе (нпр. *glass* „стакло“/*a glass* „чаша“, *marble* „мермер“/*a marble* „кликер“ итд.). Властите односно личне именице обично имају облик једнине, међутим, у извесним случајевима се налазе у множини (нпр. *the Himalayas, The Smiths, three Johns*¹¹² и др.).

Када је реч о граматичким функцијама именица, Екерсли и Екерсли (Eckersley and Eckersley, 1976: 22-23) наводе следеће¹¹³:

1. функција субјекта, нпр: The *boy* opened the door.
2. функција правог објекта, нпр: I saw the *boy*.
3. комплемент (допуна) глаголу, нпр: He is a clever *boy*.
4. неправи објекат, нпр: I told the *boy* a story.
5. у изразу с предлогом, нпр: I spoke to the *boy*. The House of *Commons*.
6. објекат с предлогом, нпр: Give the money to your *brother*.

¹⁰⁹ Колективне именице означавају групу бића или предмета који се третирају као целина нпр. *crowd, army, flock, class* и друге (Eckersley and Eckersley, 1976: 19). Ове именице су обично небројиве, међутим, неке од њих могу имати и облик множине, нпр. *crowds* (Mihailović, 1962: 15, према Ђорђевић, 1996: 23).

¹¹⁰ Подела настала према томе да ли именице означавају појмове који се могу бројати или не (Popović i Mirić, 1982: 2).

¹¹¹ Видети Poutsma, 1914: 241-242 у Ђорђевић, 1996: 23.

¹¹² ‘There are three Johns (three boys with the name *John*) in my class.’ (Eckersley and Eckersley, 1976: 21)

¹¹³ О додатним функцијама именица погледати Ђорђевић, 1996: 18.

7. као односна реч, нпр: The *ship* that took the Pilgrim Fathers to America was called the ‘Mayflower’.

4.1.1.2 Број именица (*Number*)

Граматицка категорија броја у савременом енглеском језику обухвата једнину и множину. Већина именица гради множину додавањем наставка $-(e)s$ ¹¹⁴. У писању имамо $-es$ код именица¹¹⁵: 1) са завршетком на: $-s$, $-sh$, $-ch$, $-x$, $-z$ (нпр. *glass-glasses*, *church-churches*, *box-boxes*) и 2) са завршетком на: $-o$ ¹¹⁶ (нпр. *potato-potatoes*, *hero-heroes*, *volcano-volcanoes*). Код именица које се завршавају на $-y$ ¹¹⁷ којем претходи сугласник, долази до промене $-y$ у $-i$ и додаје се наставак $-es$ (нпр. *lady-ladies*, *baby-babies*, *story-stories*). Код већине именица које се у једнини завршавају на $-f$ или $-fe$, имамо $-ves$ у множини¹¹⁸ (нпр. *wife-wives*, *thief-thieves*, *half-halves*). Мада има и именица код којих не долази до промене (нпр. *roofs*, *cliffs*, *proofs*) или постоје двојаки облици у множини (нпр. *scarfs/scarves*, *staffs/staves*, *hoofs/hooves*¹¹⁹).

Сложенице обично граде множину тако што финални елемент добија облик множине (нпр. *armchair/armchairs*, *horseman/horsemen*, *housewife/housewives*, *tooth-brush/tooth-brushes*, *drawback/drawbacks*, *forget-me-not/forget-me-nots*, *boy scout / boy scouts*, *watch repairer / watch repairers* итд.). Међутим, постоје и сложенице код којих је множина изражена тако што оба елемента добију облик множине (нпр. *man servant / men servants*, *woman doctor / women doctors*, *Knight-Templar/Knights-Templars* итд.). Такође, у случајевима где имамо именицу као прву компоненту сложенице уз предлошку фразу, прилог или придев, дата именица добија облик множине (нпр. *father-in-law/fathers-in-law*, *passer-by/passers-by*, *man-of-war/men-of-war*).

¹¹⁴ О фонемско-графемским променама уз флексију видети Ђорђевић, 1996: 41-43.

¹¹⁵ У осталим случајевима додајемо у писању $-s$.

¹¹⁶ Изузетак су именице страног порекла које се завршавају на $-o$ (нпр. *pianos*, *photos*, *kilos*) и именице код којих се испред $-o$ налази самогласник (нпр. *bamboos*, *studios*, *radios*). Овакве именице добијају само $-s$ у писању. (Eckersley and Eckersley, 1976: 27)

¹¹⁷ Код именице које се завршавају на $-y$ којем претходи самогласник, не долази до промене у писању већ се само додаје наставак $-s$ (нпр. *boy-boys*, *donkey-donkeys*, *toy-toys*).

¹¹⁸ Долази до озвучавања безвучног сугласника $-f$ између два самогласника, тако да $-f$ прелази у свој звучни парњак $-v$, а промена се не односи само на писање већ и на изговор.

¹¹⁹ Френсис (Francis, 1958: 239 према Ђорђевић, 1996: 43) ове именице назива именицама са три облика.

Градивне именице немају облик множине (нпр. *sand, sugar, milk*), као и многе апстрактне именице (нпр. *happiness*). Постоје и именице које немају облик једине односно имају само облик множине¹²⁰ (нпр. *trousers, pyjamas, shorts, scissors, mumps, scales*) и обично су праћене глаголом у множини. Неке именице имају облик множине али су праћене глаголом у једнини (нпр. *news*), а има и оних које могу уз себе имати глагол и у једнини и у множини (нпр. *politics*).¹²¹

4.1.1.2.1 Неправилна множина именица¹²² (*Irregular plurals*)

У савременом енглеском језику постоје облици множине који се називају неправилним из разлога што одступају од општег правила грађења множине односно не додају наставак *-(e)s*. Овде спадају именице са тзв. мутираном множином, које изражавају множину променом вокала основе. То су облици¹²³: *man-men, woman-women, tooth-teeth, foot-feet*¹²⁴, *goose-geese*¹²⁵, *mouse-mice, louse-lice*. Затим именице које имају исти облик у једнини и множини: *sheep, swine, deer* и друге. Три именице имају у множини наставак *-en*: *child-children, ox-oxen* и *brother-brethren*. Заправо именица *brother* има два облика множине. Облик множине *brethren* био је уобичајен до XVII века, у савременом енглеском језику поменути облик је присутан али са измењеним значењем односно са значењем „братство“, док је уобичајен облик множине - *brothers* „браћа“¹²⁶.

Множина именица страног порекла¹²⁷ (*Foreign plurals*)

¹²⁰ То су тзв. *pluralia tantum* облици. Насупрот њима постоје и именице које имају само облик једине тзв. *singularia tantum* (нпр. *baggage, homework, information*). Детаљније о овоме видети Ђорђевић, 1996: 45-50.

¹²¹ Детаљније видети - Eckersley and Eckersley, 1976: 37-38.

¹²² Извесни аутори (Downing and Locke, 2006: 405; Huddleston and Pullum, 2005: 277; Quirk and Greenbaum, 1979: 81) у неправилну множину сврставају и групу именица код којих долази до озвучавања безвучног фрикатива *-f* приликом додавања наставка *-(e)s* за множину (нпр. *calf-calves*).

¹²³ Сложенице које у свом саставу имају неку од поменутих именица, граде множину на исти начин нпр. *gentleman-gentlemen, dormouse-dormice* итд. Ситуација је другачија код облика *Romans, Normans, Germans*, детаљније видети - Eckersley and Eckersley, 1976: 28.

¹²⁴ Код дате именице се може употребити флексија уместо мутације, међутим, у том случају имамо померено значење – *four-foots* „четвороношци“ (Ђорђевић, 1996: 44).

¹²⁵ Код дате именице се може употребити флексија уместо мутације, међутим, у том случају имамо померено значење – *gooses* „кројачке пегле“ (Ђорђевић, 1996: 44).

¹²⁶ Видети Eckersley and Eckersley, 1976: 28.

¹²⁷ Детаљније видети - Ђорђевић, 1996: 39-41; Quirk and Greenbaum, 1979: 87-89.

Од општег правила грађења множине одступа и извешан број именица страног порекла, које су задржале облик множине из језика из ког потичу. Ту већином спадају именице латинског (нпр. *bacterium-bacteria, stratum-strata, larva-larvae*) и грчког порекла (нпр. *basis-bases, thesis-theses, criterion-criteria*). Позајмљенице које су дуже присутне у енглеском језику, показују тенденцију ка прихватању наставка *-(e)s* за грађење множине. Тако имамо позајмљенице са двоструким облицима у множини (нпр. *cactus-cacti/cactuses, aquarium-aquaria/aquariums, curriculum-cirricula/curriculumms*). У неким случајевима, два облика множине једне именице страног порекла, имају различита значења¹²⁸ (нпр. *genius – genii* ‘good or evil spirits’ и *geniuses* ‘persons of unusually great mental powers’).¹²⁹

4.1.1.3 Род именица¹³⁰ (*Gender*)

Род нема граматичку функцију у савременом енглеском језику. Међутим, могуће је груписати именице у три класе на основу тога да ли се могу заменити заменицом ‘he’, ‘she’ или ‘it’. У скоро свим случајевима, ове класе одговарају појмовима „мушког (*male*)“, „женског (*female*)“ и „неживог (*inanimate*)“. За животиње се обично употребљава заменица ‘it’, међутим може се користити ‘he’ и ‘she’ ако се узме у обзир пол. Стога у савременом енглеском језику имамо:

1. мушки род (енгл. *masculine gender*), који се односи на све именице које представљају бића мушког пола (нпр. *boy, king, uncle*);
2. женски род (енгл. *feminine gender*), који се односи на све именице које представљају бића женског пола (нпр. *girl, queen, aunt*) и
3. средњи род (енгл. *neuter gender*), који се односи на неживе ствари (нпр. *book, house, pencil*)¹³¹.

¹²⁸ Постоје и случајеви именица које су изворног порекла, имају само један облик множине с наставком *-(e)s*, али два различита значења у множини, нпр. *glasses*: 1. ‘vessels for drinking from’ (чаше) и 2. ‘spectacles’ (наочаре). Детаљније видети - Eckersley and Eckersley, 1976: 38-39.

¹²⁹ Постоје и позајмљенице које су се у потпуности одомаћиле и граде множину искључиво додавањем наставка *-(e)s* (нпр. *circuses, arenas, eras, ideas, sonatas, umbrellas, villas, albums, museums* итд.). Детаљније видети - Eckersley and Eckersley, 1976: 31.

¹³⁰ Ђорђевић (Ђорђевић, 1996:57) наводи да категорија рода именица у енглеском језику има пет класа: мушки (нпр. *man*), женски (нпр. *woman*), средњи (нпр. *thing*), колективни (нпр. *committee*) и заједнички род (нпр. *parent*). О другачијој подели на класе у оквиру рода у енглеском језику, видети Quirk and Greenbaum, 1979: 90.

У енглеском језику постоје и именице које могу означавати особе и мушког и женског пола, нпр. *parent, servant, friend, cousin, teacher, sheep* итд. За такве именице се понекад каже да припадају тзв. заједничком роду (енгл. *common gender*). У оваквим случајевима дистинкција рода се може постићи грађењем сложенице у којој један елемент означава род, нпр. *manservant/maidservant, boyfriend/girlfriend, he-bear/she-bear, he-wolf/she-wolf, peacock/peahen, landlord/landlady, tomcat/tabbycat* итд.

Када је реч о различитим облицима за мушки и женски род, у извесним случајевима, облик женског рода се може формирати додавањем одређеног суфикса на облик мушког рода, понекад уз мале измене¹³². Тако, нпр. имамо суфикс *-ess*: *poet/poetess, god/goddess, shepherd/shepherdess, actor/actress, waiter/waitress, lion/lioness, tiger/tigress* итд. Имамо затим облике женског рода страног порекла (енгл. *foreign feminines*), нпр. *heroine* (мушки род *hero*), *Czarina* (мушки род *Czar*), *executrix* (мушки род *executor*), *belle* (мушки род *beau*) итд. И имамо примере различитих речи за мушки и женски род¹³³, нпр: *husband/wife, father/mother, son/daughter, brother/sister, king/queen, husband/wife, bachelor/spinster, cock/hen, stag/hind, boar/sow, ram/ewe* итд.

4.1.1.4 Падеж именица (*Case*)¹³⁴

У савременом енглеском језику постоји само један падежни наставак код именица за присвојни облик односно генитив (енгл. *possessive/genitive*)¹³⁵. Код

¹³¹ Ђорђевић (Ђорђевић, 1996: 64-65) наводи да извештан број неаниматних именица (именице које се односе на нежива бића) може бити мушког и женског рода, то је тзв. „емотивни род“ (енгл. *Gender of Animation*). То су примери персонификације који се обично јављају у поетском и колоквијалном стилу. Мушког рода су називи за годишња доба и пороке, а женског рода речи које значе врлине (Curme, 1931: 555-556; Mihailović, 1962: 75; Schibsbye, 1967: 187; Zandvoort, 1977: 132-133; према Ђорђевић, 1996: 64-65). Такође, женски род налазимо код именица које означавају превозна средства (нпр. *ship, car*) и земље (нпр. *France, Scotland*) (Swan, 2005: 196; Thomson and Martinet, 1986: 24).

¹³² Постоје и два примера где је мушки род настао од облика женског рода, то су именице – *bridegroom* (женски род *bride*) и *widower* (женски род *widow*).

¹³³ Занимљиво је да многе од датих именица имају и трећи облик односно облик за тзв. заједнички род, нпр. *spouse* за *husband/wife, parent* за *father/mother, child* за *son/daughter* итд.

¹³⁴ Детаљније видети – Ђорђевић, 1996: 66-84; Eckersley and Eckersley, 1976: 45-49.

¹³⁵ Облик генитива с наставком *'s* се назива и саксонски генитив (енгл. *Saxon Genitive*), јер потиче од староенглеског генитивног наставак *-es* се користио за већину именица мушког и све именице средњег рода јаке деklinације. Поред саксонског генитива, Ђорђевић (Ђорђевић, 1996: 69) наводи још

именица у једнини додаје се наставак 's, нпр. *Ann's car, Keats's*¹³⁶ poems, the *girl's house* итд. Код именица у множини које се завршавају на -s додаје се само апостроф, нпр. the *girls' house*. Код малобројних облика множине који се не завршавају наставком -(e)s, додаје се 's, нпр. the *children's toys*. Када је група речи у присвојном облику, наставак 's се додаје на последњу реч, нпр. *my brother-in-law's car, the prince of Wales's feathers, Ben and Ann's children* итд.

Поред поменутог тзв. присвојног генитива којим се изражава припадност, постоји и генитив субјекта (енгл. *subjective genitive*) којим се указује на вршиоца радње, као и генитив објекта (енгл. *objective genitive*) којим се указује на предмет радње¹³⁷. Затим, имамо и елиптичну употребу генитива (енгл.) где је главна реч из синтагме изостављена, нпр. *Ann went to the butcher's (shop)*. Такође, у енглеском језику постоји и тзв. дупли присвојни облик (енгл. *double possessive*). То је језичка конструкција коју чини генитив с предлогом *of* и генитив с наставком 's. Пример такве конструкције је - *A portrait of Rembrandt's* ('one painted by him or belonging to him')¹³⁸.

три форме генитива: нормански генитив (нпр. the book *of the boy*), дупли генитив (нпр. a book *of the boy's*) и групни генитив (нпр. the boy *across the road's* book).

¹³⁶ Код неких имена која се завршавају на -s, додаје се само апостроф, нпр. *Hercules' labours*. Такође и у неким изразима попут *for goodness' sake*. Видети - Eckersley and Eckersley, 1976: 45.

¹³⁷ У неким граматикама поред поменутога три значења генитива, наводи се и генитив порекла (нпр. the *wines of France*), описни генитив (нпр. a *women's college*), партитивни/деони генитив (нпр. *part of the problem*) и апозитивни генитив (нпр. the *city of York*) (Quirk and Greenbaum, 1979: 95).

¹³⁸ За разлику од израза *A portrait of Rembrandt* ('one portraying him').

V Статус савременог енглеског као међународног језика

Доба глобализације карактерише, између осталог, успон енглеског језика, стога ће „почетак трећег миленијума остати забележен као почетак језичког, можда и културног, империјализма енглеског језика, који се незауостављиво шири целим светом и улази у све сфере, како радног, тако и животног простора сваког појединачног становника наше планете“ (Ђолић, 2013: 21). Енглески језик је прошао дуг период развоја, претрпео различите утицаје и промене, а на том свом путу тежио је упрошћавању, што се може видети на примеру губљења флексије код именица. Нојнер (Neuner, 2002: 7), на пример, наводи једноставне граматичке структуре, као једну од три ствари, које су по мишљењу овог аутора, допринеле данашњој популарности енглеског језика широм света. А развој информационих технологија је у великој мери допринео ширењу и одржању енглеског као светског језика (Crystal, 2001; 2006). Распрострањеност енглеског као првог, другог или страног језика, досегла је светске размере и енглески језик данас има статус међународне лингве франке (*lingua franca*) (Павић Панић, 2017; Ђолић, 2013).

Барбер, Бил и Шо, у одељку о енглеском као „светском језику“ (Barber, Beal and Shaw, 2009: 239-264), говорећи о његовој распрострањености и варијететима широм света, закључују да су разлике у „формалном стилу писаног језика“ свих тих варијетета „мале“, чак „занемарљиве“ и да се у том смислу, може рећи да постоји јединствени „писани стандард енглеског језика“ на глобалном нивоу (Barber, Beal and Shaw, 2009: 264). Овакав закључак је, може се рећи, превише уопштен, а питање енглеског као светског језика приказано је као веома једноставно, са чиме се не бисмо сложили. Проблем глобалне распрострањености енглеског језика, његовог непрестаног ширења и мењања, бројни варијетети и облици у којима се јавља, много је комплекснији проблем¹³⁹. Стога би се овакве тврдње морале поткрепити подробнијим истраживањима писаних облика различитих варијетета енглеског широм света.

Лингвиста Дејвид Кристал, у многим својим радовима, расправља о статусу енглеског као планетарног језика и како такав статус утиче на његов даљи развој и

¹³⁹ Детаљније видети Jenkins, 2006.

мењање. Тако, на пример, наводи да три четвртине енглеског вокабулара чине позајмљенице, које су током периода од хиљаду година ушле у енглески језик из сто двадесет различитих језика (Crystal, 1997: 5). У својим расправама о варијететима енглеског широм света, Кристал користи термин „*new Englishes (of the world)*“ (Crystal, 1997:3; 2000:6; 2006: 7). Употребу облика множине „*Englishes*“ сматрамо оправданом и прикладном, нарочито ако узмемо у обзир чињеницу да на мењање једног језика утичу разни ванлингвистички фактори као што је средина у којој се он користи. Култура, флора и фауна у различитим деловима света се разликују, стога се намеће потреба за проширивањем вокабулара енглеског језика, нови говорници га модификују и прилагођавају свом окружењу и својим потребама (Crystal, 2000: 6). Затим, „сваки варијетет енглеског има сопствену граматику, вокабулар, фонологију и семантику“ (Blake, 1996: 332; према: Ђолић, 2002:153), што се одражава на ортографију, тако да је нереално закључити да су разлике међу формалним облицима, писаног варијетета енглеског језика широм света готово „занемарљиве“, у супротном их треба поткрепити чврстим доказима односно емпиријским истраживањима.

Кристалова књига *English as a Global Language* (Crystal, 1997; 2003), у којој говори о будућности енглеског као водећег светског језика, наишла је на оштре критике неких истраживача. Наиме, Филипсон (Phillipson, 1999: 265-276) износи тврдње да Кристал у овој књизи покушава да промовише доминацију енглеског језика и „слави“ његово ширење, занемарујући битне теме попут лингвистичког империјализма и лингвистичких људских права. С друге стране, можемо рећи да Кристал заправо покушава да понуди идеалан модел, према коме би сви становници планете говорили енглеским језиком али би истовремено неговали сопствени језик и културу, као пример овакве идеалне ситуације у пракси наведене су скандинавске земље (Crystal, 2003: 6). Међутим, са оваквим погледом на будућност енглеског језика као глобалног уз очување матерњег језика и културе, не бисмо могли да се сложимо и поред неких потврђених примера. Нисмо сигурни, да би оваква идеална ситуација била реална, односно да би се могла проширити на остатак света и одржати на глобалном нивоу. Ипак, сматрамо да многе друге Кристалове расправе на ову тему (Crystal, 2006, 2001, 2000, 1997), указују на то да су Филипсонове тврдње, да Кристал глорификује распротрањеност енглеског на рачун аутохтоних језика и култура, претеране. Треба бити обазрив када је у питању лингвистички империјализам, он може

бити претња мањинским језицима, међутим, не треба претеривати. Ширење енглеског језика је потребно сагледати из различитих углова, у супротном, једнострано начин посматрања овог проблема, може довести до стварања искривљене слике, а не сагледавања реалне ситуације. Имамо случај да се први пут се у историји, један језик употребљава на глобалном нивоу, а на његову структуру и садржај у подједнакој мери утичу и изворни говорници и они којима је то страни или други језик (Filipović, 2009: 97).

Енглески језик данашњице, везује се за просперитет и моћ. Напредак на личном и професионалном плану, готово је незамислив без познавања енглеског језика односно „компетентна употреба енглеског језика осигурава доминацију говорника у свакој врсти комуникације међу говорницима европских земаља“ (Janssen, 1999: 46). Познавање енглеског данас пореди се са умећем читања и писања у доба индустријализације (Carmichael, 2000), а на глобалном нивоу омогућава решавање бројних проблема (Raasch, 1999). Енглески језик савременог доба, такође, представља неизоставни део општег образовања (Huber, 1998). Бројни варијетети овог језика широм света, указују на његову доминацију, али и на то да је константно изложен променама, што показују различити варијетети енглеског језика широм света (*World Englishes*), чији говорници утичу на његово мењање и примери су прилагођавања енглеског језика различитим културама.

VI Методологија истраживања

У шестом поглављу рада представљен је методолошки оквир истраживања, што укључује предмет истраживања, хипотезе, циљеве, задатаке, очекиване резултате и примењене методе.¹⁴⁰

6.1 Предмет истраживања и хипотезе

Предмет нашег научног истраживања јесу именице енглеског језика и њихов дијакхронијски развој од староенглеског периода и првих писаних текстова, преко средњеенглеског до модерног и то савременог периода језика, уз посебан осврт на именице са неправилном множином.

У истраживању полазимо од следећих тврдњи:

1. Именице су током староенглеског развојног периода имале богату флексију, а енглески језик је у том периоду био синтетички тип језика.
2. Током средњеенглеског периода именице су се одликовале редукованом флексијом, смањење флективних наставака условило је типолошку промену језика, односно прелазак енглеског језика из синтетичког у аналитички тип.
3. Именице модерног периода развоја енглеског језика карактерише губитак флексије и свођење флективних наставака на наставак $-(e)s$.
4. Именице су често мењале групу којој су припадале као нпр. $b\bar{o}c$ - $b\bar{e}c$ која добија наставак $-s$ у множини и данас гласи $book$ - $books$.

6.2 Циљеви истраживања и очекивани резултати

Када је реч о циљевима нашег истраживања, тежићемо да:

¹⁴⁰ Приликом израде методолошког оквира истраживања ослонили смо се на различите изворе (Клеут, 2010; Раичевић, 2009; Dörnyei, 2007; Kundačina i Bandur, 2007; Kuzmanović Jovanović, Andrijević i Filipović, 2012; Larsen-Freeman and Long, 2014).

1. утврдимо на репрезентативном корпусу да су се именице староенглеског периода одликовале богатом флексијом, која се током средњеенглеског периода редуковала и готово ишчезла у раном модерном периоду развоја овог језика, свдећи се на један наставак $-(e)s$ за множину и изражавање присвојног облика (генитива);
2. покажемо да су извесне именице изворног порекла успеле да, до данашњег доба, задрже облике какве су имале у староенглеском и средњеенглеском периоду и представљају примере тзв. неправилне множине у савременом енглеском језику;
3. илуструјемо промене које је енглески језик претрпео на путу преласка из синтетичког у аналитички тип језика, на примеру именица.

Очекујемо да ће резултати добијени емпиријским истраживањем, потврдити хипотезе од којих смо кренули. Односно да ћемо тврдње поткрепити подацима који ће проистећи из квантитативне и квалитативне синхроно-дијахроне анализе изабраног корпуса.

6.3 Задаци истраживања

Основни задатак нашег истраживања састоји се у томе да се допринесе развоју историјске лингвистике у циљу одређивања теоријских поставки на основу којих се истраживања могу темељити.

У оквиру репрезентативних узорака из књижевних извора врши се граматичка анализа врсте речи, у нашем случају, именица и њихове творбе посматрано дијахроно, односно путем анализе историјског развоја енглеског језика.

Последњи, али не и крајњи, задатак окренут је доприносу развоја теорије наставе језика, јер резултати као што је наше истраживање усмерено на именице, омогућавају наставницима страних језика да искористе дате резултате у процесу развоја психолошких фактора наставе, као што је мотивација за проширење интересовања за стране језике.

6.4 Методе истраживања

У истраживању користимо комбинацију више метода које се прожимају и допуњују¹⁴¹: дескриптивну методу, методу синхроно-дијахроне анализе, методу синтезе и генерализације. Резултати се приказују квантитативно и квалитативно. У квантитативном смислу, бројчано и процентуално кроз одговарајуће табеле и графиконе, док се квалитативна анализа односи на опис, тумачење и категоризацију резултата.

¹⁴¹ Комбинацијом два или више метода истраживања, који се прожимају и допуњавају, добијају се поузданији резултати (Раичевић, 2009: 91).

VII Резултати истраживања

У овом поглављу приказаћемо истраживачки део рада, а резултати ће бити представљени квалитативно и квантитативно, прво за именичке облике староенглеског, а потом за именичке облике средњеенглеског периода. У последњем делу седмог поглавља, осврнућемо се на примере именица из староенглеског и средњеенглеског корпуса, које су успеле да задрже извесне одлике из прошлости када је реч о грађењу множине. Такве именице у савременом енглеском језику припадају малобројним групама именица са тзв. неправилном множином.

7.1 Анализа староенглеског корпуса

Истраживање именичких облика староенглеског периода спровели смо на корпусу који обухвата одломке како из староенглеске поезије (*Cædmon's Hymn, The Lord's Prayer, The dream of the Rood, The Battle of Maldon*) тако и из прозних дела (*Anglo-Saxon Chronicle, The Voyages of Ohthere and Wulfstan*)¹⁴². У староенглеском добу, најранија књижевност писана је у стиху (Ковачевић, Костић, Пervаз и Frajнд, 1991: 15), а дели се на световну односно херојску (*The Battle of Maldon*) и религиозну (*Cædmon's Hymn, The Lord's Prayer, The dream of the Rood*) поезију. Ковачевић (Ковачевић, 1991: 15) наводи да развијен песнички израз и устаљеност форме указују на то „да је англосаксонска поезија имала дуг развојни пут у усменом облику“. Манастири су били центри писмености, утицај цркве и хришћанства био је огроман, што се одразило и на књижевност овог периода. Оригинална проза на англосаксонском језику налази се у хроникама које су записивали калуђери у манастирима (Ковачевић, 1991: 15).

Поезију староенглеског периода одликује стих заснован на говорном језику, односно „алитеративно акценатски стих са цезуром“ (Dekanić-Janoski, 1998: 72). Пervаз (Pervaz, 1991: 21) објашњава да се англосаксонски стих састојао од два полустиха које је одвајала пауза (цезура). Нагласак (акценат) је падао на две речи у првом полустиху и на једној или две речи у другом полустиху. Алитерација је повезивала полустихове у целину.

¹⁴² Преводи текстова и одломака из староенглеске поезије и прозе на српски језик, могу се наћи у књизи „Из старе енглеске књижевности“ (Ковачевић, 1975).

Према основним правилима алитерације односно тзв. „иницијалне германске риме“ (Dekanić-Janoski, 1998: 73), везани слогови почињали су истим сугласником, сугласничким групама (*sc, sp, st*) или било којим самогласником. Када је у питању староенглеска поезија, поменули бисмо да је карактерише употреба различитих стилских фигура, као и то да су рима и строфа представљале реткост¹⁴³.

За разлику од поезије, која је настала на германској традицији у коју су учени калуђери накнадно уплели утицај латинске манастирске културе, проза се првобитно јавила на латинском језику (Dekanić-Janoski, 1998: 241). У деветом веку, под утицајем Краља Алфреда¹⁴⁴, ученог владара и великог просветитеља који је „стекао славу оца енглеске прозе“ (Pervaz, 1991: 40), значајна историјска и филозофска дела превођена су с латинског на енглески језик. Велики број превода приписује се самом Алфреду, а посебно су значајни његови предговори и интерполације. На Алфредову иницијативу је дошло и до систематског записивања битних историјско-културних догађаја у делу под називом „Англосаксонска хроника“. После Алфреда, међу англосаксонским писцима истакли су се Алфрич¹⁴⁵ и Вулфстан¹⁴⁶.

За поменуте рукописе одлучили смо се због тога што, према многим истраживачима (Algeo and Pyles, 1966; Đolić, 2002; Sweet, 1879), представљају део репрезентативног корпуса за језичку анализу староенглеског периода. Такође, сви одломци одабрани за анализу су на западносаксонском дијалекту, из разлога што се овај дијалект сматрао стандардом енглеског језика у староенглеском периоду. За сваки од поменутих рукописа, приказали смо анализираних именице алфабетним редом. Уз сваку

¹⁴³ Детаљније погледати Pervaz, 1991: 21-22; Dekanić-Janoski, 1998: 72-90.

¹⁴⁴ Познат је у енглеској историји као Алфред Велики (*Alfred the Great*, 849-899). Постао је краљ Весекса 871. године, а потом и целе Енглеске (Pervaz, 1991: 39). Био је велики државник, који се поред вођења државе и војевања, посветио образовању и подизању писмености.

¹⁴⁵ Алфрич (*Ælfric*, око 955 - око 1012) био је монах и учитељ у једном манастиру у Дорсету, а пред смрт и опат у манастиру Ејншам у Оксфордској грофовији. Преводио је делове Старог завета, проширивао и сажимао грађу оригинала. Написао је велики број проповеди. Stil му је био јасан и једноставан, његова проза сажима утицаје латинских узора и староенглеске поезије. У литератури је познат и као Алфрич Граматичар (*Ælfric Grammaticus*) јер је написао граматику латинског језика и први латинско-енглески речник. (Pervaz, 1991: 41)

¹⁴⁶ Вулфстан (*Wulfstan*) је био бискуп у Лондону (996-1002), а потом надбискуп у Јорку где је умро 1023. године. Био је саветник краља Етелреда (*Æthelred*) и касније Кнута (*Cnut*), за које је писао законске текстове. Написао је бројне проповеди у вези са ослабљеним моралом у земљи и цркви. Његов стил указује на велику ораторску вештину. Користио је емфатичне изразе, игру речи, алитерацију и риму, постављао реторичка питања. (Pervaz, 1991: 42)

именицу стоји преводни еквивалент на савременом енглеском и српском језику. Квалитативна, морфосинтаксичка анализа староенглеских именица обухвата и информације о роду, броју и падежу сваког именичког облика односно деклинацији којој дата именица припада¹⁴⁷. У морфолошком смислу, апстрахован је и објашњен флективни наставак за падеж ако је флексија присутна, а с аспекта синтаксе сагледава се синтаксичка функција коју дати облик именице обавља у реченици односно анализираном тексту. Квантитативна анализа обухвата табеларно приказан број односно проценат заступљености различитих падежних облика и флективних наставака.

Скренули бисмо пажњу, да су се у корпусу који смо одабрали, многе именице и њихови различити облици поновили. Међутим, ми их нисмо изоставили из анализе зато што је циљ нашег истраживања да потврдимо да су се староенглеске именице одликовале богатом флексијом; као и да покажемо у којој мери су били присутни именички облици с флективним наставцима.

7.1.1 Квалитативна анализа

У оквиру квалитативне анализе описаћемо рукописе које смо уврстили у корпус, као и именичке облике које смо из датих рукописа издвојили.

7.1.1.1 „Кедмонова химна“ (*Cædmon's Hymn*¹⁴⁸)

Ова староенглеска песма састоји се од девет стихова и сматра се „најстаријим примером религиозне поезије староенглеског периода“ (Algeo and Pyles, 1966: 129). Ковачевић (Ковачевић, 1991: 17) објашњава да је песму испевао Кедмон, који је био неуки говедар у једном нортамбријском манастиру. Једне вечери, Кедмон је присуствовао гозби коју је напустио посрамљен јер није умео да свира харфу и уз њу казује стихове. Заспао је у штали и уснио чудесан сан. Јавило му се провиђење и подарило му песнички таленат како би певао о стварању света како пише у Светом писму. Кедмон је могао певати песму коју до тада није чуо, а кад се пробудио испричао је шта му се десило у сну. Игуманија га

¹⁴⁷ Овде бисмо напоменули да смо се приликом анализе староенглеског корпуса ослањали на староенглеске граматике *Old English Grammar* (Wright and Wright, 1914) и *An Old English Grammar* (Quirk and Wrenn, 1955). Међутим, приликом описа именица користили смо терминологију и ужу поделу деклинација коју су дали Кверк и Рен из разлога што је једноставнија, а пружа све потребне информације о именичким облицима којима смо се у истраживању бавили.

¹⁴⁸ Прича и Кедмону и Кедмонова химна налазе се у Бидовој „Црквеној историји“ (*Ecclesiastical History of the English People*, 4, xxiv) (Algeo and Pyles, 1966: 129).

је ослободила говедарског посла. Кедмон је постао песник и испевао је многе песме библијског садржаја, желећи да кроз њих одврати људе од греха и развије љубав према Богу и његовим делима. Поменули бисмо да ову кратку песму одликује богата употреба варијација¹⁴⁹, које се огледају у различитим називима за Бога¹⁵⁰ (Dekanić-Janoski, 1998: 114).

Ова кратка песма садржи укупно двадесет два именичка облика (именице *Wēard* и *Drȳhten* се јављају два пута):

1. *bēarnum* ‘children’ (деца) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је у дативу множине и има наставак *–um*, а врши функцију неправог објекта.
2. *Drȳhten* ‘Lord’ (Господ Бог) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Ова именица се јавља два пута у анализираном тексту, оба пута у номинативу једнине без флексије са функцијом субјекта односно вршиоца радње. Напоменули бисмо да се код ове именице, приликом додавања флективних наставака, губи вокал *–e-* (npr. генитив једнине гласи *drȳhtnes*), што се иначе дешава код двосложних именица код којих је први слог дуг а други кратак (Wright and Wright, 1914: 169; Quirk and Wrenn, 1955: 21).
3. *ēorðan* ‘earth’s’ (земља) је именица је женског рода и припада слабој *–an* деклинацији. У тексту има облик генитива једнине и наставак *–an*, са присвојним значењем и функцијом атрибута. У номинативу једнине ова именица гласи *ēorðe*.
4. *firum* ‘men’ (људи, људски род) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *–um*, а врши функцију неправог објекта.
5. *fōldan* ‘earth’ (земља) је именица женског рода и припада слабој *–an* деклинацији. У тексту има облик акузатива једнине са наставком *–an* и врши функцију правог објекта. У номинативу једнине гласи *fōlde*.

¹⁴⁹ Варијације или паралелне фразе су стилистички елементи који омогућавају песнику да једну исту мисао искаже на више начина (Pervaz, 1991: 21).

¹⁵⁰ Употребљено је чак шест различитих речи: *Wēard* ‘Guardian’ (Чувар, Заштитник), *Mētod* ‘Creator’ (Створитељ), *Wūldorfāder* ‘Glory-father’ (Отац васколике славе), *Drȳhten* ‘Lord’ (Господар, Господ), *Scȳppend* ‘Creator’ (Господ Творац), *Frēa* ‘Lord’ (Владалац).

6. *Frēa* ‘Lord’ (Господ Бог, Владалац) је именица је мушког рода и припада слабој –*an* деклинацији. У тексту има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
7. *hēofon* ‘heaven’ (небо) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флексије и обавља функцију правог објекта. Нагласили бисмо да код ове именице, приликом флексије, долази до промене вокала –*o*- из другог слога, у вокал –*e*-, тако прг. номинатив/акузатив множине гласи *hēofenas* (Wright and Wright, 1914: 169; Quirk and Wrenn, 1955: 21).
8. *heofonríces* ‘heaven- kingdom’s’ (небеско царство) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је у генитиву једнине и има наставак –*s*. Употребљен је да означи припадност, а врши функцију атрибута.
9. *hrōfe* ‘roof’ (кров) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком –*e*, који је употребљен с предлогом *to* и врши функцију неправог објекта.
10. *mēahte* ‘might’ (моћ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Овде има облик акузатива једнине, који се налазио без флексије или са флективним наставком –*e* (Wright and Wright, 1914: 187), што је случај у нашем примеру. Именица обавља функцију правог објекта. Додали бисмо да је ова именица имала је двоструку основу односно облик номинатива једнине – *meaht* и *miht* (Wright and Wright, 1914: 188).
11. *Mētodes* ‘Creator’s’ (Створитељ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Налази се у облику генитива једнине за означавање припадности са флективним наставком –*es*, у служби атрибута. Скренили бисмо пажњу да код ове именице, у свим облицима множине, самогласник –*o*- из другог слога прелази у –*e*- (нпр. генитив множине гласи *Mēteda*) (Wright and Wright, 1914: 169-170).
12. *mīddangēard* ‘middle-dwelling (the earth)’ (земља) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине који је без флективног наставка и обавља функцију правог објекта.

13. *mōdġeþānc* ‘heart-thought’ (мисао) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка са функцијом директног објекта.
14. *mōnncūnnes* ‘mankind’s’ (људи, људска врста) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У тексту има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, који је употребљен да изрази припадност, а врши функцију атрибута.
15. *ōr* ‘beginning’ (почетак) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је у акузативу једнине без флективног наставка и врши функцију правог објекта.
16. *Scūppend* ‘Creator’ (Бог - Творац) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка, а врши функцију субјекта.
17. *Wēard* ‘Guardian’ (Бог - Чувар, Заштитник) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Јавља се два пута у анализираном тексту, оба пута без флексије. Прво појављивање ове именице у тексту представља облик акузатива једнине и има функцију правог објекта, док се други пут ова именица јавља у функцији вршиоца радње односно субјекта и представља номинатив једнине.
18. *wēorc* ‘works’ (дела) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је у акузативу множине без флективног наставка, а врши функцију правог објекта. Скренули бисмо пажњу да дата именица има облик без флексије у номинативу и акузативу и једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 171).
19. *Wūldorfāder* ‘Glory-father’s’ (Свети Отац, Отац васколике славе) је сложеница која припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У анализираном тексту дата именица има алтернативни облик генитива једнине без флективног наставка (Quirk and Wrenn, 1955: 21), са значењем припадности и функцијом атрибута. Овде бисмо нагласили да се сложена именица мења у складу са другим елементом из свог састава, а то је именица *fāder* у овом случају.

20. *wūndra* ‘wonders’ (чуда) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Налази се у генитиву множине са флективним наставком *-a* и врши функцију атрибута. Скренули бисмо пажњу да се ова именица у облику без флексије налази са или без другог вокала - *wūnd(u)r*, а овакав двоструки облик јавља се код именица које имају дуги вокал у првом слогу (Quirk and Wrenn, 1955: 24).

7.1.1.1.1 Дискусија

На основу анализираног корпуса може се видети да су староенглеске именице имале одговарајуће флективне наставке за падеже у једнини и у множини, као и да је поред номинатива једнине и акузатив једнине често био без флексије. Код именица у савременом енглеском језику јавља се само један флективни наставак, то је наставак *-s/'s*. Овде то примећујемо код укупно седам примера, преводних еквивалената анализираних староенглеских облика именица (две именице у којима *-s* означава множину: ‘works’, ‘wonders’ и пет где изражава припадност: ‘earth’s’, ‘heaven-kingdom’s’, ‘Creator’s’, ‘mankind’s’, ‘Glory-father’s’). Када је реч о именица које припадају слабој *-an* деклинацији, у анализираном рукопису налазимо именице и женског и мушког рода. Оне се разликују према номинативу једнине, именице женског рода завршавају се на *-e* (*ēorðe*, *fōlde*), а мушког рода на *-a* (*Frēa*) (Quirk and Wrenn, 1955: 27). Примере именица које су се мењале према некој од тзв. неправилних деклинација овде не налазимо. Примећујемо да се вокабулар староенглеског периода одликовао развијеном синонимијом, тако се нпр. у тексту помиње шест различитих именица које означавају Бога (*Wēard*, *Mētodes*, *Wūldorfēder*, *Drūhten*, *Scyppend*, *Frēa*), затим три именице за означавање земље, од којих су две женског (*ēorðe*, *fōlde*) а једна мушког (*mīddangēard*) граматичког рода.

7.1.1.2 „Молитва господња - Оче наш“ (*The Lord’s Prayer*¹⁵¹)

„Молитва господња“¹⁵² представља најпознатију хришћанску молитву коју проповеда сам Исус Христ, а која је записана у Библији односно Светом писму још у

¹⁵¹ „Молитву господњу“ смо уврстили у корпус, првенствено из разлога што се највећи број речи које ова молитва садржи, задржао и у модерном енглеском језику. Такође, дата молитва и „Библија“ уопште, представљају основу за истраживање развоја енглеског језика.

¹⁵² Постоји више различитих превода „Молитве господње“ на српском језику. У „Студијској Библији“ Имеровског (Imerovski, 2005: 15), у „Јеванђељу по Матеју“, она гласи:

првом веку. Налази се у два од четири јеванђеља Новог Завета, у јеванђељу по Луки и јеванђељу по Матеју. Овом молитвом верник се обраћа Богу - Оцу свих нас, који је добар и милостив. Постоје различита тумачења ове молитве.

Владика Николај Велимировић (2001), у V поглављу књиге „Вера светих“¹⁵³, објашњавајући „Молитву господњу“ каже да она садржи „најпре, поздрав, затим седам молби, и на крају слављење“. Молбе гласе: 1. да се свети име Божје и поштује међу људима; 2. да дође Божје царство односно хармонија на земљи - правда, мир и радост у нашим душама; 3. да буде Божја воља на земљи која је симбол добротe, којој ћемо се предати и одбацити зло односно сатанину вољу; 4. да Бог буде милосрдан и да нам да „хлеба засушног“ односно да нам да духовног и материјалног ни више ни мање од онога што нам је потребно; 5. да нам Бог помогне да опростимо ближњима „дугове“, како би Бог могао опростити нама наше грехе; 6. да Бог не дозволи ђаволу да нас куша у невољи и да нас наведе на лошу страну; и на крају 7. молимо Бога да нас избави од „злога“ односно да нас сачува од рђавих дела и оних који их чине. Молитву завршавамо изразом „Амин“, што је знак потврђивања вере у Бога као јединог који може испунити наше молбе.

Миле Имеровски (Imerovski, 2005: 15) у „Студијској Библији“, у Јеванђељу по Матеју говори о „Молитви господњој“, наводећи да молитву чини шест молби, које сврстава у две целине. Прва целина се односи на Божју светост и намеру: 1. нека се свети име твоје; 2. нека дође царство твоје; 3. нека буде воља твоја. Друга садржи лични захтев: 1. хлеб наш засушни дај нам данас; 2. опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим; 3. немој да нас доводиш у искушење, него нас избави од Злога. Примећујемо да су према тумачењу Имеровског, шеста и седма молба код Велимировића, заправо једна молба.

Приликом анализе поменуте молитве, апстраховали смо дванаест именичких облика:

Оче наш, који јеси на небесима, нека се свети име твоје, нека дође царство твоје, нека буде воља твоја на земљи као и на небу; хлеб наш засушни дај нам данас, и опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим, и немој да нас доводиш у искушење, него нас избави од Злога. Јер је твоје царство, и сила и слава за навек. Амин.

¹⁵³ Користили смо интернет верзију ове књиге, у којој нису нумерисане странице. Преузето са: https://www.rastko.rs/svecovek/duhovnost/vnikolaj/vnikolaj-katihizis.html#_Toc520735243

1. *costnunge* ‘temptation’ (искушење) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *on* ‘into’ и обавља функцију неправог објекта.
2. *eorðan* ‘earth’ (земља) је именица женског рода и припада слабој *-an* деклинацији. У тексту има облик датива једнине и наставак *-an*, а употребљен је с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за место. Додали бисмо да ова именица у номинативу једнине гласи *ēorðe*.
3. *fæder* ‘father’ (Отац) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флексије и обавља функцију субјекта.
4. *heofonum* ‘heavens’ (небеса) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У тексту се јавља два пута. Оба примера имају облик датива множине са флективним наставком *-um*, употребљеним с предлогом *on* ‘in’ и у служби прилошке одредбе за место.
5. *hlāf* ‘loaf of bread’ (хлеб) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и обавља функцију правога објекта.
6. *gyltendum* ‘debtors’ (дужници) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um* и обавља функцију неправог објекта.
7. *gyltas* ‘sins’ (греси) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива множине са флективним наставком *-as* и обавља функцију правога објекта.
8. *nama* ‘name’ (име), припада слабој *-an* деклинацији. Именица је мушког рода, у тексту има облик номинатива једнине функцију субјекта.
9. *rice* ‘kingdom’ (царство) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је у номинативу једнине без флексије, обавља функцију субјекта.
10. *willa* ‘will’ (воља) припада слабој *-an* деклинацији. Именица је мушког рода и у тексту има облик номинатива једнине без флексије, а обавља функцију субјекта.

11. *yfele* 'evil' (зло) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је у дативу једнине и има наставак *-e*, који је употребљен с предлогом *of* 'from' и обавља функцију неправог објекта.

7.1.1.2.1 Дискусија

Анализирајући старонглеску верзију „Молитве господње“, примећујемо и овде различите флективне наставке за падеже. Код еквивалентних облика у савременом енглеском језику, налазимо само наставак *-s* за обележавање множине и то у три случаја ('heavens', 'sins', 'debtors'). Овде, такође, имамо примере именица слабе *-an* деклинације и женског (*ēorðe*) и мушког рода (*nama*, *willa*). Примере именица које су се мењале према некој од неправилних деклинација овде не налазимо, али имамо један пример именице (*hlāf*), код које долази до озвучавања фрикатива *-f* приликом флексије.

7.1.1.3 „Сан о распећу“ (*The dream of the Rood*¹⁵⁴)

„Сан о распећу“¹⁵⁵ је религиозни спев, који није ни препричавање Библије ни хагиографија, већ представља рани облик алегоричне поезије у облику сновиђења (Ковачевић, 1991: 18). Овај краћи спев се не одликује хронолошким казивањем, већ се угао посматрања често мења, час говори песник, час само распеће, као у неком монологу „тока свести“¹⁵⁶. У анализираном одломку стихове казује распеће. Оно се присећа како су га „ишчупали из корена“ у шуми и од њега направили распеће на ком су стајали „преступници“, а онда је угледало Христа како храбро жури с намером да се попне на њега (на распеће). Иначе, ову англосаксонска песму чине 152 стиха, у којима се слави крст на ком су разапели Исуса Христа (Ковачевић, Kostić i Frajnd, 1991: 396).

У анализираном одломку овог спева, издвојили смо дванаест облика именица, с нагласком да се именица *feondas* јавља два пута:

¹⁵⁴ Песма је сачувана у једној од четири збирке старе енглеске поезије, јединој која је пронађена ван Енглеске. Збирка носи назив „Књига из Верчелија“ (*Vercelli Book*) по италијанском граду у којем је пронађена (Dekanić-Janoski, 1998: 70).

¹⁵⁵ Представља анонимно дело позне англосаксонске религиозне поезије и одликује се оригиналношћу (Dekanić-Janoski, 1998: 184). Некада се приписивало песнику Киневулфу, међутим, та теорија је у дашње време углавном напуштена (Dekanić-Janoski, 1998: 171).

¹⁵⁶ О техници тока свести погледати Lončar-Vujnović, 2014.

1. *beorg* ‘hill’ (брдо) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Налази се у облику акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
2. *beornas*¹⁵⁷ ‘men’ (људи) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива множине са флективним наставком –*as* и врши функцију субјекта.
3. *eaxlum* ‘shoulders’ (рамена) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива множине са наставком –*um*, који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за начин.
4. *ende* ‘end’ (крај) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком –*e*, који је употребљен с предлогом *on* ‘at’ и имплицира мировање (Sweet, 1879: xci). Врши функцију прилошке одредбе за место.
5. *feondas* ‘enemies, foes’ (непријатељи) је именица мушког рода, припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. У тексту се јавља два пута у истом облику - номинативу множине са флективним наставком –*as* и функцијом субјекта. Напоменули бисмо да ова именица има алтернативни облик номинатива/акузатива множине са флексијом или без ње *feond(as)* (Quirk and Wrenn, 1955: 30).
6. *Frean* ‘Lord’ (Господ, Бог) је именица мушког рода и припада слабој –*an* деклинацији. Има облик акузатива једнине са флективним наставком –*an*, а врши функцију правог објекта. У номинативу једнине гласи *Frea*.
7. *holtes* ‘forest’s’ (шума) припада јакој деклинацији, а мењала се на два начина: према општој деклинацији именица мушког рода и према општој деклинацији именица средњег рода. Разлика између поменутих деклинација огледа се само у облику номинатива/акузатива множине: код именица мушког рода се додаје наставак –*as*, а код именица средњег рода нема флективног наставка. У тексту имамо облик генитива једнине са флективним наставком –*es*, који је употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута.

¹⁵⁷ Рајт и рајт (Wright and Wright, 1914: 167) као превод ове староенглеске именице на савременом енглеском језику наводе реч *warrior* (ратник).

8. *mancynnes* ‘mankind’s’ (људи, људска врста) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Ова сложеница има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, који је употребљен да означи припадност и врши функцију атрибута.
9. *stefne* ‘root’ (корен) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *of* ‘from’ и врши функцију прилошке одредбе за начин.
10. *wafersyne* ‘spectacle’ (представа, приказ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *to* ‘into’ и врши функцију неправог објекта.
11. *wergas* ‘criminals’ (криминалци) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива множине и флективни наставак *-as* и врши функцију правог објекта.

7.1.1.3.1 Дискусија

Анализом датог рукописа, приметно је и у овом случају да су се староенглеске именице одликовале различитим флективним облицима. На основу еквивалентних облика у савременом енглеском језику, потврђује се упрошћавање флексије и свођење флективних наставака на један наставак *-’s/s* (за изражавање множине: ‘foes’, ‘criminals’, ‘shoulders’ и за изражавање присвојног облика односно генитива једнине: ‘forest’s’, ‘mankind’s’). Имамо један пример слабе деклинације, именицу мушког рода - *Frea*. Овде налазимо и пример тзв. неправилне староенглеске деклинације. То је именица *feondas* која се јавља два пута, а припадала је групи именица са мутираним вокалом основе. Међутим, дата именица није задржала овакав начин промене у савременом енглеском језику и гради множину додавањем наставка *-s*.

7.1.1.4 „Битка код Молдона“ (*The Battle of Maldon*¹⁵⁸)

„Битка код Молдона“ опева догађај из енглеске историје и припада јуначкој поезији. Ова херојска песма се састоји од триста двадесет пет стихова, који представљају

¹⁵⁸ Оригинални рукопис ове херојске песме више не постоји, стога се као изворник користи прво издање које је било штампано док је постојао оригинал или препис са оригинала; то је издање из 1726. године, Томаса Херна (Hearne, 1726: 207). (Dekanić-Janoski, 1998: 70)

одломак из неке дуже песме, а издваја се по томе што опева национални пораз а не победу (Kovačević, 1991: 30). Песма описује битку код Молдона 991. године, у којој је војсковођа Биртнот покушао да одбије напад Нормана. Велича се ратничка верност која се огледа у лојалности и привржености војсковође према ратницима које предводи, њихова оданост војсковођи као и њихова међусобна оданост. Биртнот се јуначки бори и гине на бојишту. У одломку који смо одабрали за анализу, налазе се чувене речи ратника Биртволда, који представља оличење херојског кодекса¹⁵⁹. Он бодри своје саборце да истрају у борби, говори им да буду упорнији, срчанији и смелији како њихова „снага буде опадала“. Њихов вођа лежи „посечен у прашини“ и ко год помисли да напусти битку „нека се вечно каје“, а он (Биртволд) намерава да остане и „легне“ поред свог драгог господара¹⁶⁰.

Одломак који смо узели за анализу, садржи шеснаест именичких облика:

1. *æsc* ‘spear’ (копље) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и обавља функцију правог објекта.
2. *beornas* ‘warriors’ (ратници) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива множине са наставком *-as* и обавља функцију правог објекта.
3. *bord* ‘shield’ (оклоп) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Облик из текста је акузатив једнине без флективног наставка, а обавља функцију правог објекта.
4. *Byrhtwold* ‘Byrhtwold’ је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
5. *ealdor* ‘lord’ (господар) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и

¹⁵⁹ Деканић-Јаноски (Деканић-Јаноски, 1998: 23) објашњава да је херојски кодекс подразумевао „одређени облик понашања у друштву (који је) условљен одређеном етиком“, а обухватао је дужност ратника према господару и према породици. Детаљније о овоме видети Dekanić-Janoski, 1998: 22-29.

¹⁶⁰ Повући се жив са бојног поља након погибије војсковође представљало је доживотну срамоту (Dekanić-Janoski, 1998: 23-24).

врши функцију субјекта. Скренули бисмо пажњу да дата именица у свим облицима множине губи вокал *-o-* из другог слога (нпр. у номинативу/акузативу множине гласи *ealdras*) (Wright and Wright, 1914: 169).

6. *fēores* ‘life’ (живот) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, који је употребљен у функцији неправог објекта. У номинативу једнине гласи *feorh*, међутим, приликом додавања флективног наставка губи *-h* (Quirk and Wrenn, 1955: 23).
7. *genēat* ‘retainer’ (пратилац) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
8. *grēote* ‘dust’ (прашина) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У тексту има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен уз предлог *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
9. *healfe* ‘side’ (страна) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *be* ‘by’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
10. *heorte* ‘heart’ (срце) је именица женског рода, припада слабој *-an* деклинацији. У анализираном тексту има облик номинатива једнине и функцију субјекта.
11. *hige* ‘resolution’ (одлучност) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине и функцију субјекта.
12. *hlāforde* ‘lord’ (господар) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Овде има облик датива једнина са флективним наставаком *-e* и врши функцију атрибута.
13. *mægen* ‘strength, power’ (снага, моћ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
14. *men* ‘man’ (човек) је именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Овде има облик датива једнине који је изражен променом вокала основе *-a-* у вокал *-e-*.

Облик датива је употребљен с предлогом *be* ‘by’ и придевом *lēofan* ‘dear’ (Sweet, 1879: lxxxviii; xci), у функцији прилошке одредбе за место.

15. *mōd* ‘courage’ (храброст) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта. Додали бисмо да ова именица има облик без флексије у номинативу и акузативу једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).

16. *wīgplegan* ‘battle’ (битка) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деклинацији. У номинативу једнине се завршава на *-a*. Овде се налази у дативу једнине са флективним наставком *-an*, који је употребљен с предлогом *fram* ‘from’ и врши функцију прилошке одредбе за место.

7.1.1.4.1 Дискусија

И у овом одломку проналазимо облике са различитим флективним наставцима. Такође смо, на основу одговарајућих преводних еквивалената, показали да су се флективни наставци изгубили у савременом енглеском језику, осим наставка *-s* (за изражавање множине: ‘warriors’). Имамо два примера слабе деклинације, именицу женског рода - *heorte* и именицу мушког рода - *wīgplega*. Овде срећемо један пример именице (*men*), која је у староенглеском периоду припадала малобројној групи именица односно мењала се према неправилној деклинацији и изражавала множину мутираним вокалом основе. Дата именица задржала је исти начин промене и у савременом енглеском језику и представља пример неправилне множине (‘man – men’). Налазимо и један пример именице (*healfe*), коју универзитетске граматике сврставају у неправилну множину у савременом енглеском језику, зато што код дате именице долази до озвучавања безвучног фрикатива приликом додавања наставка *-(e)s*. Такође, у анализираном одломку имамо један пример природног, мушког рода – личну именицу *Byrhtwold*.

7.1.1.5 „Англосаксонска хроника“ (*Anglo-Saxon Chronicle*)

„Англосаксонска хроника“¹⁶¹ представља значајан културно-историјски прозни запис о англосаксонском добу. Хронике су записивали калуђери у манастирима, а најпознатије су хронике вођене у Винчестеру, Кентерберију и Питербороу (Kovačević,

¹⁶¹ Четири верзија овог дела сачувано је у седам рукописа; у најдужој верзији описани су догађаји из англосаксонске прошлости од Цезарове инвазије 55. године пре нове ере, све до 1154. године. (Pervaz, 1991: 40)

Kostić i Frajnd, 1991: 358). Одломци које смо анализирали припадају Хроници из Питербора¹⁶². Наш корпус обухвата пролог, у ком се описује британско острво. Затим 449. годину, када су римски цареви Маркијан и Валентинијан преузели краљевство, а владали су седам година. Потом следи одломак у вези са 596. годином, где се говори да је те године папа Гргур послао Августина да проповеда хришћанство Енглезима. Ту су још догађаји забележени у годинама: 787 (789)¹⁶³, 793, 794, 865, 871, 878, 901 (899), 991, 994, 1017, 1041 (1042), 1042 (1043). Последњи одломак увршћен у анализу односи се на 1066. годину, у њему се помиње судбоносна битка код Хејстингса и проглашење Вилијама освајача за краља Енглеске. Опредељеност баш за ову верзију хронике била је, пре свега, доступност. Додали бисмо још и да је анализирани одломци, писани западносаксонским дијалектом, пратио превод на савременом енглеском језику, што нам је олакшало тумачење и анализу појединих секвенци.

Анализирали смо укупно 124 облика именица, које смо пронашли у поменутиим одломцима овог староенглеског, прозног рукописа¹⁶⁴:

1. *aðas* (60) ‘oaths’ (заклетве) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива множине са флективним наставком *-as* и врши функцију директног објекта.
2. *Æðelredes* (83) ‘Ethelred’s’ (Етелред) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, којим је изражена припадност, а врши функцију атрибута.
3. *Æðward* (96)/*Eadward* (93, 107) ‘Edward’ (Едвард) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском

¹⁶² Елцио и Пајлз (Algeo and Pyles, 1966: 126-129) су дате одломке преузели из издања Бенцамина Торпа – *The Anglo-Saxon Chronicle, According to the Several Original Authorities* (Thorpe, 1861).

¹⁶³ Елцио и Пајлз (Algeo and Pyles, 1966: 126) су у загради додавали тачну годину на местима где су постојале грешке у самој „Хроници“ из које одабрани одломци потичу.

¹⁶⁴ Сваки ред текста на староенглеском (Прилог 5), самоиницијативно смо обележили бројевима ради јасноће приликом објашњавања именица. Наиме, овим смо желели да се лакше пронађе реч и прати анализа јер се извесне именице понављају више пута у тексту. Стога се поред сваке именице у анализи која следи налази у загради и број реда.

периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Јавља се три пута у тексту, у облику без флективног наставка. Од тога два пута има облик номинатива једнине и функцију субјекта (96, 107), а једном облик акузатива једнине и функцију правог објекта (93).

4. *Ælfred* (48, 50, 55, 63) ‘Alfred’ (Алфред) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Јавља се четири пута у анализираном одломку. У сва четири случаја има исти облик и функцију. Реч је о облику номинатива једнине без флективног наставка и функцији субјекта.
5. *Æster* (98) ‘Easter’ (Ускрс) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и врши функцију атрибута.
6. *Æþelwulfing* (49) ‘Ethelwulf’s son’ (Етелвулфов син/син краља Етелвулфа) је изведена именица коју чини властита именица мушког рода јаке деклинације - *Æþelwulf* и суфикс *-ing*. На савременом енглеском језику преводи се описно односно синтагмом ‘Ethelwulf’s son’. Има функцију апозиције и облик номинатива једнине у анализираном тексту. Додали бисмо овде да се у староенглеском периоду суфикс *-ing* додавао на именицу како би се извели тзв. „патроними“¹⁶⁵ (енгл. *patronymics*) (Wright and Wright, 1914: 307).
7. *Angelcyn* (12) ‘English people’ (Енглези) је сложеница која припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Овде има облик акузатива множине без флективног наставка, који је употребљен као директни објекат. Дата именица јавља се још два пута у анализираном одломку и то у облику генитива једнине са флективним наставком *-es*, који је употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута: *Angelcynnes* (26, 81).
8. *Anlaf* (75) ‘Olaf’ (Олаф) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879:

¹⁶⁵ Патроним представља презиме или лично име које у свом саставу садржи име оца или мушког претка особе која то име носи, видети Пешикан, Јерковић и Пижурица, 2010: 221; 229.

xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.

9. *arcebiscope* (122) 'Archbishop' (архиепископ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију апозиције.
10. *Armenia* (6) 'Armenia' (Јерменија) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине, без флективног наставка, који је употребљен са предлогом *of* 'from' (Sweet, 1879: xci; Partridge, 1982:189) и врши функцију прилошке одредбе за место.
11. *Augustinum* (16) 'Augustine' (Августин) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик акузатива једнине и врши функцију директног објекта.
12. *Brihtnoð* (68) 'Byrhtnoth' (Бирхтнот) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка а обавља функцију субјекта.
13. *Brittene* (1) 'Britain' (Британија) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик генитива једнине са флективним наставком *-e* и врши функцију атрибута. Облик генитива је овде употребљен да искаже припадност, што је према Партрицу (Partridge, 1982:188) најчешћа употреба генитива.

Ова именица јавља се још три пута у тексту, такође са флективним наставком *-e*, који одговара генитиву, акузативу и дативу једнине. Овде бисмо скренули пажњу да је било малих одступања у писању дате именице. Два примера представљају датив једнине: *Brytene* (14, 16), који је употребљен са предлогом *to* 'to' (Sweet, 1879: xci) и у служби је прилошке одредбе за место. А један пример - *Bryttene* (7), представља облик акузатива једнине што смо закључили на основу недвосмисленог

облика придева *siðewearde* који стоји уз ову именицу и слаже се са њом у роду, броју и падежу. Облик дате именице у акузативу, врши службу директног објекта.

14. *brogan* (72) ‘terror’ (страх, застрашивање) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деклинацији. Има облик датива једнине са флективним наставком *-an*, који је употребљен у служби неправог објекта. Иначе наставком *-an* се обележава пет падежних облика (генитив/акузатив/датив једнине и номинатив/акузатив множине), стога смо се ослонили на облик придева и показне заменице који стоје уз дату именицу, како бисмо били сигурни да облик *brogan* представља датив у анализираном тексту.
15. *bugend* (5) ‘inhabitants’ (становници) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива множине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
16. *burh* (78) ‘town’ (град) је именица женског рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Има облик акузатива једнине без флективног наставка, на шта нам указује показна заменица која стоји уз дату именицу. Врши функцију право објекта.
17. *Cantwarum* (43) ‘Kentmen’ (становници Кента) је сложеница женског рода која се мења према јакој деклинацији.¹⁶⁶ Поменути облик представља датив множине са флективним наставком *-um*. Употребљен је са предлогом *wið* ‘with’, уместо инструментала, са значењем друштва и врши функцију прилошке одредбе за друштво.
- Ова именица јавља је још једном у тексту, у облику са флективним наставком *-e*, *Cantware* (43), који се користио за грађење генитива, датива и акузатива једнине. Међутим, код ове именице се, поред наставка *-a* за номинатив/акузатив множине, користио и наставак *-e* (Wright and Wright, 1914: 179). Ми закључујемо да је у овом случају реч о номинативу множине. У прилог томе говори нам то што дати облик у реченици врши функцију субјекта и што је у преводу текста на савременом енглеском језику у облику множине.

¹⁶⁶ Сложенице прихватају род и начин промене другог елемента из свог састава. То је у овом случају именица женског рода, јаке деклинације *ō*-основе: *waru* ‘people’ (Wright and Wright, 1914: 168).

18. *Cent* (46) ‘Kent’ (Кент) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и функцију директног објекта.
19. *ceolum* (13) ‘ships’ (бродови) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*, који је употребљен са предлогом *on* у значењу ‘in’ (Sweet, 1879: xci) и врши функцију прилошке одредбе за начин.
20. *cininges* (22)/*cynges* (84) ‘king’s’ (краљ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У датом облику - генитиву једнине са флективним наставком *-es*, ова именица се јавља два пута у анализираном тексту. Генитив је у оба случаја употребљен да означи припадност (тзв. присвојни или посесивни генитив) и има функцију атрибута.
- Дата именица јавља се још петнаест пута у одабраном одломку, у различитим падежним облицима и с различитим синтаксичким функцијама.¹⁶⁷ Пет пута у облику номинатива једнине без флективног наставка - *cining* (51)/*cyning* (56, 63, 81)/*cyng* (87) ‘king’, где представља апозицију. Затим шест пута у облику номинатива једнине без флективног наставка - *cyng* (61, 83, 88, 99, 107, 113) ‘king’, у функцији субјекта. Једном се јавља у облику датива једнине с флективним наставком *-e*: *cyngē* (91) ‘king’, у служби атрибута. Потом два пута у облику датива једнине с флективним наставком *-e*: *cyngē* (93, 123) ‘king’, који је употребљен с предлогом *to* ‘as’ и обавља функцију неправог објекта. И једном у облику акузатива једнине без флективног наставка - *cyng* (97) ‘king’, у функцији правог објекта.
21. *Cnut* (81) ‘Cnut’ (Кнут) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означавала мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Представља облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.

¹⁶⁷ Код дате именице примећујемо извесна отступања у писању истих облика. Претпостављамо да та разноликост у писању истих облика у једном тексту потиче услед присуства више записивача.

Ова именица јавља се још једном у тексту, у облик датива једнине са флективним наставком *-e*: *Cnute* ‘Cnut’ (91). Датив је употребљен с предлогом *mid* ‘with’ да означи друштво уместо инструментала и врши функцију прилошке одредбе.

22. *swene* (84) ‘queen’ (краљица) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине са флективним наставком *-e* и налази се у служби правог објекта.

23. *Cyldamæsse* (107) ‘Childermas’ (празник „Дан недужних - 28.децембар“) је сложена именица која прихвата род и деклинацију другог елемента из свог састава односно именице *mæsse*. У овом случају имамо женски род и слабу *-an* деклинацију. Облик из анализираног текста одговара номинативу једнине без флективног наставка и има функцију атрибута.

24. *cynerice* (112) ‘realm’ (царство, краљевина) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *to* ‘to’ и врши функцију неправог објекта.

25. *cyrican* (36) ‘church’ (црква) је именица женског рода и припада слабој *-an* деклинацији. Има облик акузатива једнине са флективним наставком *-an* и врши функцију директног објекта.

Јавља се још једном у анализираном одломку, у облику датива једнине са флективним наставком *-an*: *circean* (111) ‘church’. Датива је употребљен са предлогом *innan* ‘within’ (Sweet, 1879: хси) и врши функцију прилошке одредбе за место.

26. *dagum* (11) ‘days’ (дани) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*, који је употребљен са предлогом *on* у значењу ‘in’ (Sweet, 1879: хси) и врши функцију прилошке одредбе за време.

Дата именица јавља се још три пута у анализираном тексту. Сва три пута има облик акузатива једнине без флективног наставка: *dæg* (52, 98, 107) ‘day’. Облици акузатива су употребљени с предлогом *on* ‘on/into’ и врше функцију прилошке одредбе за време.

27. *dohtor* (85) ‘daughter’ (ћерка) је именица женског рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са плуралом без флексије. Овде има облик акузатива једнине без флективног наставка и функцију правог објекта.
28. *Donemūðe* (40) ‘Donmouth’ (Донмаут) је сложена¹⁶⁸, властита именица која припада јакој деклинацији. Представља место и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком –*e*, који је употребљен с предлогом *æt* ‘at’ (Sweet, 1879: xci), у служби прилошке одредбе за место.
29. *dracan* (31) ‘dragons’ (змајеви) је именица мушког рода и припада слабој –*an* деклинацији. Има облик номинатива множине са флективним наставком –*an* и у функцији је субјекта.
30. *ea* (36) ‘river’ (река) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине без флективног наставка и функцију прилошке одредбе за место. Напоменули бисмо да именица *ea* обично остаје непромењена у свим облицима једнине, као и у номинативу, акузативу и генитиву множине (Quirk and Wrenn, 1955: 26).
31. *ealdorman* (68) ‘ealdorman’ (краљевски чиновник) је сложена именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Она у свом саставу има именицу *tan* и мења се попут ње. У анализираном тексту има облик номинатива једнине и представља апозицију.
32. *Ealdred* (122) ‘Ealdred’ (Алдред) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
33. *eall* (101) ‘all, everything’ (све) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива множине без флективног наставка и врши функцију директног објекта.

¹⁶⁸ Сложенице прихватају род и деклинацију другог елемента из свог састава. Овде је то именица *mið* (mouth), која је мушког рода и мења се према јакој деклинацији (Wright and Wright, 1914: 168).

34. *Ecgferðes* (39) ‘Ecgfrith’s’ (Екгфрит) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, којим се означава припадност, а обавља функцију атрибута.
35. *Englaland* (89) ‘England’ (Енглеска) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *ofer* ‘over’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
Дата именица јавља се још једном у тексту, у облику генитива једнине са флективним наставком *-es*: *Englalandes* (112) ‘England’s’. Облик генитива је овде употребљен да означи припадност и врши функцију атрибута.
36. *eorl* (112, 115) ‘earl’ (ерл, гроф) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Јавља се два пута у тексту, оба пута у истом облику и с истом функцијом. Реч је о облику номинатива једнине без флективног наставка и функцији апозиције.
37. *fæder* (92) ‘father’ (отац) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Представља апозицију и има облик датива једнине без флективног наставка. Овде бисмо скренули пажњу да именица *fæder* одступа од облика датива једнине који је типичан за деклинацију којој припада, односно не додаје флективни наставак *-e* већ задржава непромењен облик (Quirk and Wrenn, 1955: 21).
38. *feoh* (43) ‘money’ (новац) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и врши функцију директног објекта.
39. *feohbehate* (45) ‘money-promise’ (обећани новац) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* и значењем узрока. Употребљен је с предлогом *on* ‘for’ и врши функцију прилошке одредбе.
40. *folc* (29, 93) ‘people’ (људи) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Јавља се два пута у тексту, оба пута у истом облику и с

истом функцијом. Реч је о облику номинатива једнине без флективног наставка и функцији субјекта. Иначе, ова именица има облик без флексије у номинативу и акузативу и једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).

41. *forebecna* (28) ‘foresigns’ (предсказања) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У тексту стоји облик генитива множине са флективним наставком *-a*, међутим, врши функцију субјекта и уз њу стоји придев *rede* ‘terrible’ који је има облик номинатива/акузатива множине. Ово нас наводи на закључак да је облик у тексту номинатив множине с обзиром на то да има функцију субјекта у реченици и да уз њега стоји придев који има облик номинатива, у прилог овом закључку иде и превод датог текста на савременом енглеском језику. Претпостављамо да је овај флективни наставак доспео ту под утицајем деклинације именица женског рода.
42. *frið* (42) ‘peace’ (мир) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и врши функцију директног објекта.
Дата именица се јавља још једном у анализираном тексту, у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *fríðe* (44) ‘peace’. Облик датива овде има значење узрока, употребљен је с предлогом *wið* ‘for’ и врши функцију прилошке одредбе.
43. *fulwihte* (61) ‘baptism’ (крштење) припада јакој деклинацији. Оригиналнo је била женског рода и у складу са тим се мењала, да би касније делимично или потпуно прихватила деклинацију именица средњег рода (Wright and Wright, 1914: 188). Има облик датива једнинине са флективним наставком *-e*, који је употребљен уз глагол *onfon* ‘receive’ (Sweet, 1879: xc; Partridge, 1982: 189), а врши функцију неправог објекта.
44. *gafol* (70) ‘tribute’ (почаст) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен као директни објекат.
45. *geares* (34) ‘year’ (година) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Представља облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, који је адвербијално употребљен (Partridge, 1982: 188) и врши функцију прилошке одредбе за време.

Поменута именица јавља се још шест пута у анализираном одломку. Једном у облику акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен да изрази трајање и врши функцију прилошке одредбе за време - *gear*¹⁶⁹ (65) 'year'. Затим једном у облику акузатива множине без флективног наставка који је употребљен да изрази трајање и врши функцију прилошке одредбе за време - *gear* (89) 'years'. Четири пута је налазимо у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *geare* (69, 75, 80, 105) 'year', који је употребљен да означи време када се нешто догодило (Sweet, 1879: lxxxix). Сва четири примера датива су употребљена с предлогом *on* 'in' и врше службу прилошке одредбе за време.

46. *gebroðra* (120) 'brethren, brothers' (браћа) је именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са плуралом без флексије. Нагласили бисмо да именица има префикс *ge-* који значи 'together' (Wright and Wright, 1914: 300). Облик *gebroðra* са флективним наставком *-(r)a* представља један од алтернативних облика номинатива множине ове именице (Quirk and Wrenn, 1955: 30), иначе врши функцију субјекта у датој реченици.
47. *gerefa* (21) 'reeve' (настојник, управник) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деклинацији. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
48. *geþeode* (3) 'languages' (језици) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива множине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
49. *geweald* (54) 'control, power' (контрола, моћ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка, који је у функцији правог објекта.
50. *geweorc* (58) 'fortress' (утврђење) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и функцију прилошке одредбе за место.

¹⁶⁹ Дата именица има облик без флексије у номинативу и акузативу једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).

51. *gislas* (59) ‘hostages’ (таоци) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива множине са флективним наставком *-as* и врши функцију директног објекта.
52. *God* (95) ‘God’ (Бог) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода¹⁷⁰. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и у служби је субјекта.
- Дата именица јавља се још два пута у тексту, у облику генитива једнине са флективним наставком *-es*: *Godes* (17, 36) ‘God’s’. Облик генитива је употребљен да изрази припадност (Partridge, 1982:188) и врши функцију атрибута.
53. *golde* (102) ‘gold’ (злато) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* који је употребљен с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију неправог објекта. Овде бисмо додали дата именица има облик без флексије (*gold*) у номинативу и акузативу и једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).
54. *Gregorius* (15) ‘Gregory’ (Гргур) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флексије и врши функцију субјекта.
55. *Gypeswic* (66) ‘Ipswich’ (Ипсвич) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и мења се према општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка а обавља функцију субјекта.
56. *Gyrð* (120) ‘Gurth’ (Гирт) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију апозиције.

¹⁷⁰ Свит (Sweet, 1879: xxxiv) помиње да је именица *God* првобитно била средњег рода.

57. *hæðenan* (38) ‘heathens’ (дивљаци) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деκлинацији. Има облик номинатива множине са флективним наставком *-an* и налази се у функцији субјекта.
58. *handa* (100) ‘hands’ (шаке) је именица женског рода која припада неправилној деκлинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са плуралом на *-a*. Има облик акузатива множине са флективним наставком *-a* који је употребљен с предлогом *to* ‘into’ и функцијом прилошке одредбе за место.
59. *Hardacnut* (87) ‘Harthacnut’ (Харткнут) је властита именица која припада јакој деκлинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деκлинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
60. *Harold* (111, 117) ‘Harold’ (Харолд) је властита именица која припада јакој деκлинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деκлинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Јавља се два пута у тексту у облику номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
61. *here*¹⁷¹ (42, 45, 51, 56, 59, 118) ‘army’ (војска) припада јакој деκлинацији и то општој деκлинацији именица мушког рода. Јавља се шест пута у тексту, у облику без флективног наставка. Од тога четири пута (42, 45, 59, 118) има облик номинатива једнине и у служби је субјекта. А два пута се налази у облику акузатива једнине који је употребљен с предлогом *wið* ‘against/with’ (Partridge, 1982: 187-188), једном у функцији правог објекта (51) и једном у функцији прилошке одредбе за друштво (56). Хог (Hogg, 2002: 27) наводи да је именица *here* прихватила општу деκлинацију именица мушког рода којој првобитно није припадала. Такође, набраја различите облике ове именице који су ишчезли са жељом да илуструје почетак упрошћавања деκлинација у староенглеском периоду.
62. *Hereðalande* (21) ‘Hörthaland’ (Хордаланд) припада јакој деκлинацији и то општој деκлинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним

¹⁷¹ Детаљније о облицима ове именице који се јављају у староенглеском периоду видети Рајт и Рајт (Wright and Wright, 1914: 173).

наставком *-e*, који је употребљен са предлогом *of* у значењу ‘from’ (Partridge, 1982: 189) и врши функцију прилошке одредбе за место.

63. *hergung* (35) ‘harrying’ (пљачкање, уништавање) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
64. *Hestingan* (115) ‘Hastings’ (Хејстингс) је властита именица мушког рода, означава место и припада слабој *-an* деклинацији. Има облик датива једнине са флективним наставком *-an*, употребљен је са предлогом *æt* ‘at’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
65. *hunger* (33) ‘hunger’ (глад) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
66. *hwile* (94) ‘space of time’ (одређено време, период) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Облик из анализираног текста има флективни наставак *-e* и одговара генитиву, акузативу и дативу једнине. Међутим, показна заменица *þa* која уз ову именицу стоји и са њом се слаже у роду, броју и падежу, говори нам да је у питању облик акузатива једнине. Облик акузатива је овде употребљен у функцији прилошке одредбе за време, са значењем трајања.
67. *igland* (1) ‘island’ (острво) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
- Дата именица се јавља још једном у тексту, у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *iglande* (3) ‘island’. Облик датива је употребљен с предлогом *on* ‘on’, имплицира мировање (Sweet, 1879: xci) и врши функцију прилошке одредбе за место
68. *lafe* (83) ‘widow’ (удовица) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине са флективним наставком *-e* и врши функцију директног објекта.
69. *Lambhude* (87) ‘Lambeth’ (Ламбет) је властита именица јаке класе, означава место и припада општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине са

флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *æt* ‘at’ у служби прилошке одредбе за место.

70. *land* (100) ‘lands’ (земље) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива множине без флективног наставка, на шта указују облици који стоје дату именицу. Скренули бисмо пажњу да дата именица има облик без флексије у номинативу и акузативу и једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).

Ова именица се у анализираном тексту јавља још четири пута. Од тога два пута у акузативу једнине без флексије са функцијом правог објекта (26, 121). Затим још једном у акузативу једнине без флексије али с предлогом *ofer* ‘over’ (Partridge, 1982: 187) и функцијом прилошке одредбе за место (29). И једном у облику генитива једнине са флективним наставком *-es*: *landes* (6) ‘land’s’, који је употребљен да означи припадност и врши функцију атрибута.

71. *leoda* (18) ‘people’ (људи) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива множине са флективним наставком *-a*, који је у функцији неправог објекта.

72. *Leofwine* (120) ‘Leofwine’ (Леофин) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију апозиције.

73. *ligræscas* (30) ‘lightnings’ (муње) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива множине са флективним наставком *-as* и функцију субјекта.

74. *Lundenbyrig* (76) ‘London town’ (Лондон) је властита именица и означава место. Други део сложенице - *byrig*, одређује род и деклинацију према којој се мења. Ова сложеница је женског рода, припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу, као и сама именица *byrig* (Quirk and Wrenn, 1955: 30). Облик из анализираног текста је у дативу једнине који је употребљен с предлогом *to* ‘to’ и врши функцију прилошке одредбе за место.

75. *Lundene* (94) ‘London’ (Лондон) је властита именица јаке класе, означава место и припада општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *on* ‘at’ у служби прилошке одредбе за место.
76. *lyfte* (31) ‘air’ (ваздух) припада јакој деклинацији. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен са предлогом *on* у значењу ‘in’ (Sweet, 1879: xci) и врши функцију прилошке одредбе за место. Ова именица се у староенглеском периоду могла мењати према општој деклинацији именица и мушког и женског рода (Wright and Wright, 1914: 187). Међутим, у тексту који смо анализирали употребљена је као именица мушког рода, на шта нам указује показна заменица *þam* која јој претходи и конгруентна је са именицом, а која има облик датива једнине мушког рода.
77. *Mældune* (69) ‘Maldon’ (Молдон) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и мења се према општој деклинацији именица женског или мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *æt* ‘at’ у служби прилошке одредбе за место.
78. (*Twelfta*) *Mæsseæfen* (108) ‘Epiphany eve’ (Богојављенска ноћ) је сложена именица. Припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива множине без флективног наставка и врши функцију прилошке одредбе за време. Уз ову именицу стоји редни број *Twelfta* и ове две речи као целина чине назив празника.
79. *mæssedæg* (116) ‘massday’ (празнични дан) је сложена именица. Припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за време.
80. (*Twelftan*) *Mæssedæg* (110) ‘Epiphany day/Twelfth-day’ (Богојављенски дан) је сложена именица. Припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за време. Уз ову именицу стоји редни број *Twelfta* и ове две речи као целина чине назив празника.

81. *man(n)* (69, 70, 105, 109) ‘man’ (човек) је именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. У датом облику - номинативу једнине без флексије с функцијом субјекта, јавља се четири пута.

Такође, дата именица се јавља још седам пута у тексту. Од тога два пута у облику генитива множине, који се не изражава мутацијом вокала основе већ флективним наставком *-a*: *manna* (25, 35) ‘men’s’. Генитив је овде употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута. Затим једном у облику датива множине са флективним наставком *-um*: *mannum* (71) ‘men’, који је употребљен као индиректни објекат. И четири пута у облику номинатива множине који је изражен променом вокала *-a-* у вокал *-e-*, *men(n)* (103, 113, 114, 133) ‘men’ (људи), а обавља функцију субјекта¹⁷².

82. *mansleht* (37) ‘manslaughter’ (убиство) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен уз предлог *þurh* ‘through’ (Sweet, 1879: lxxxviii). Партриџ (Partridge, 1982: 188) објашњава да се поменути предлог „може јавити с акузативом једино када је употребљен у смислу времена (engl. *temporal sense*)“, што овај пример побија јер је употребљен у функцији прилошке одредбе за начин.

83. *Marie* (76) ‘Mary’ (Марија) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава женску особу и мења се према општој деклинацији именица женског рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик генитива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен је да изрази припадности и у служби је атрибута.

84. *Martianus* (9) ‘Marcian’ (Маркијан) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флексије и врши функцију субјекта.

85. (*Sancte*) *Michaeles* (116) ‘(St.) Michael’s’ (Св. Михаило) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој

¹⁷² Ова именица задржала је овакав облик множине и у савременом енглеском језику (‘man – men’).

деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, који је употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута.

86. *mila* (1) ‘of miles’ (миље) припада јакој деklinацији и то општој деklinацији именица женског рода. Има облик генитива множине са флективним наставком *-a*. У питању је партитивни односно деони генитив, идиоматски употребљен уз број (Partridge, 1982:188) са функцијом прилошке одредбе за количину.
87. *modor* (100) ‘mother’ (мајка) је именица женског рода која припада неправилној деklinацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са плуралом без флексије. Овде има облик номинатива једнине и функцију субјекта.
88. *monað* (50) ‘month’ (месец) је именица мушког рода, припада неправилној деklinацији и у оквиру ње подгрупи именица са плуралом без флексије. Овде има облик акузатива једнине без флективног наставка, којим се изражава трајање (Partridge, 1982: 187), а врши функцију прилошке одредбе за време. Ова именица има истоветан облик, без флективног наставка, у номинативу и акузативу једнине и множине (*monað*). За сваки од преосталих падежа имала је двоструке облике, односно, у генитиву и дативу и једнине (*mon(e)ðes*, *mon(e)ðe*) и множине (*mon(e)ða*, *mon(e)ðum*) могла наћи са и без средишњег вокала *-e-* (Wright and Wright, 1914: 199; Quirk and Wrenn, 1955: 29).
89. *munucum* (17) ‘monks’ (монаси) припада јакој деklinацији и то општој деklinацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*, употребљеног уместо инструментала за изражавање друштва. Стоји уз предлог *mid* ‘with’ и обавља функцију прилошке одредбе за друштво.
90. *mynster* (40, 106) ‘monastery’ (манастир) припада јакој деklinацији и то општој деklinацији именица средњег рода. У датом облику - акузативу једнине без флективног наставка и с функцијом правог објекта, јавља се два пута. Једном се јавља у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *mynstre* (90) ‘minster’, који је употребљен с предлогом *on* ‘in’ у служби прилошке одредбе за место.

91. *niht* (45) ‘night’ (ноћ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен с предлогом *on* ‘at’ и врши функцију прилошке одредбе за време. Дата именица се јавља још два пута у анализираном тексту. Једном у облику акузатива множине без флективног наставка којим се означава трајање, а у служби је прилошке одредбе за време (*niht* (58) ‘nights’). И једном у облику датива множине са флективним наставком *-um*: *nihtum* (89) ‘nights’, где представља део прилошке одредбе за време.
92. *Norðanhymbra* (28) ‘Northumbrians’ (Нортамбријци) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик генитива множине са флективним наставком *-a*, којим је изражена припадност и обавља функцију атрибута. Дата именица се јавља још једном, у облику датива множине са флективним наставком *-um*: *Norðhymbrum* (39) ‘Northumbrians’. Облик датива је употребљен с предлогом *on* ‘among’ у функцији прилошке одредбе за место¹⁷³.
93. *Norðmanna* (20) ‘Northmen’ (Северњаци, Норвежани) је властита, сложена именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Род и деклинацију сложеница одређује други елемент из састава, овде је то именица *manna*. Има облик генитива множине са флективним наставком *-a*, употребљеним да изрази припадност, а обавља функцију атрибута.
94. *papa* (15) ‘pope’ (папа) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деклинацији. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и употребљен је као апозиција.
95. *punda* (73) ‘pounds’ (фунте) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик генитива множине са флективним наставком *-a*, који је употребљен у функцији атрибута, изражава део нечега (тзв. деони или партитивни генитив).

¹⁷³ Овде је датив употребљен уместо инструментала и указује на скуп односно средину којој нешто припада или у којој се нешто догађа.

96. *reafiac* (37) ‘plunder, robbery’ (крађа, пљачка) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Суфикс *-iac* користио се у староенглеском периоду за грађење именица средњег рода (Wright and Wright, 1914: 307). Именица из анализираниог текста има облик акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен уз предлог *þurh* ‘through’ (Sweet, 1879: lxxxviii). Партриџ (Partridge, 1982: 188) објашњава да се поменути предлог „може јавити с акузативом једино када је употребљен у смислу времена (engl. *temporal sense*)“, што овај пример добија јер је употребљен у функцији прилошке одредбе за начин.
97. *Ricardes* (84) ‘Richard’s’ (Ричард) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es*, којим је изражена припадност, а врши функцију атрибута.
98. *rice* (10, 82) ‘kingdom’ (краљевство) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - акузативу једнине без флективног наставка и службом правог објекта, јавља се два пута тексту. Дата именица се јавља и три пута у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *rice*¹⁷⁴. Једном с предлогом *to* ‘to’ у функцији неправог објекта (49). Потом једном с предлогом *of* ‘from’ (Partridge, 1982: 189) у функцији прилошке одредбе за место (60). И једном у служби неправог објекта без предлога (65).
99. *særiman* (72) ‘sea coast’ (морска обала) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деклинацији. Има облик датива једнине са флективним наставком *-an*, на шта нам указује показна заменица која стоји уз дату именицу и са њом се слаже у роду, броју и падежу. Датив је овде употребљен с предлогом *be* ‘along, by’ (Sweet, 1879: xci) и има функцију прилошке одредбе за место.

¹⁷⁴ Приликом додавања наставка за падеж код именица средњег рода јаке деклинације које су се завршавале самогласником *-e*, то *-e* се губило. Стога имамо датив једнине који гласи исто као облик без флексије, али је нпр. датив множине гласио *ricum*, генитив множине *rices* итд. Дата именица имала је и неке алтернативне флективне облике. Детаљније о облицима именице *rice* погледати Quirk and Wrenn, 1955: 24.

100. *scipu* (20, 25) ‘ships’ (бродови) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - номинативу множине са флективним наставком *-u* и у функцији субјекта, налази се два пута у тексту.
Дата именица се једном јавља и у облику датива множине са флективним наставком *-um*: *scipum* (77), који је употребљен инструментално (тзв. датив средства) с предлогом *mid* ‘with’.
101. *seolfre* (102) ‘silver’ (сребро) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* који је употребљен с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију неправог објекта.
102. *Swegen* (75) ‘Svein’ (Свејн) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
103. *tacnum* (32) ‘tokens’ (знаци) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*. Овде имамо пример употребе датива уз глагол „пратити“ (енгл. *follow*) (Sweet, 1879: lxxxviii), који је у функцији прилошке одредбе за време.
104. *Tenet* (42) ‘Thanet’ (Танет) је властита именица женског рода која представља место, припада јакој деклинацији. Има облик датива једнине без флективног наставка, који је употребљен са предлогом *on* у значењу ‘in’ (Sweet, 1879: xci) и врши функцију прилошке одредбе за место.
105. *þingum* (103) ‘things’ (ствари) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um* који је употребљен с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију неправог објекта.
106. *tune* (23) ‘manor’ (кућа) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *to* ‘to’ и обавља службу прилошке одредбе за место.
107. *Ualentinus* (10) ‘Valentinian’ (Валентинијан) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском

периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флексије и врши функцију субјекта.

108. *wælstowe* (54) ‘slaughter-place’s’ (место борбе) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик генитива једнине са флективним наставком *-e*, употребљен је да изрази припадност и врши функцију атрибута.
109. *Westmynstre* (106, 111, 122) ‘Westminster’ (Вестминстер) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и мења се према општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - дативу једнине са флективним наставком *-e*, јавља се три пута у тексту. У сва три примера, дати блик је употребљен с предлозима - *æt* ‘at’ (106), *on* ‘at’ (111), *to* ‘to’ (122) и врши функцију прилошке одредбе за место.
110. *Willelm* (115, 120) ‘William’ (Вилијам) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). У датом облику - номинативу једнине без флективног наставка с функцијом субјекта, јавља се два пута у тексту.
111. *Wiltune* (52) ‘Wilton’ (Вилтон) је властита именица која припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Означава место. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен уз предлог *æt* ‘at’ и има функцију прилошке одредбе за место.
112. *Winceastre* (91, 97) ‘Winchester’ (Винчестер) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и припада општој деклинацији именица женског рода¹⁷⁵. У датом облику - дативу једнине са флективним наставком *-e* који је употребљен с предлогом *on* ‘at’ у служби прилошке одредбе за место, поменутога именица се јавља два пута.
113. *winter* (11) ‘winters’ (зиме) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Представља облик акузатива множине, који је употребљен да изрази „трајање“ (енгл. *duration of time*) (Partridge, 1982:187). Именица је без

¹⁷⁵ Дата сложеница прихватила је род и деклинацију друге именице из свог састава. Реч је о именици женског рода која припада јакој деклинацији: *ceaster* (city, fortress) (Wright and Wright, 1914: 180).

флексивног наставка зато што номинатив и акузатив множине гради по узору на општу деклинацију именица средњег рода (Wright and Wright, 1914: 191; Quirk and Wrenn, 1955: 21), код којих у номинативу и акузативу множине нема флексивног наставка или се додаје наставак *-u*, стога може гласити двојачко: *winter* и *wintru*.

Дата именица се у анализираном тексту јавља још једном – облику акузатива множине са флексивним наставком *-a*: *wintra* (65) ‘winters’, који је употребљен да изрази трајање (Partridge, 1982: 187) и врши функцију прилошке одредбе за време.

114. *word* (17) ‘word’ (реч, говор) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флексивног наставка, са функцијом директног објекта.

115. *wurðscipe* (98) ‘honor’ (част) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флексивним наставком *-e*, који је употребљен уместо инструментала да изрази начин и врши функцију прилошке одредбе.

116. *Wyrtegeorn* (12) ‘Vortigern’ (Вортигерн) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик номинатива једнине без флексије и врши функцију субјекта.

7.1.1.5.1 Дискусија

Властите именица које означавају особу представљају примере природног рода у староенглеском периоду. У анализираном одломку има двадесет девет таквих именица, од тога је једна женског рода (*Marie*) а остале су мушког рода (нпр. *Anlaf*, *Eadward*, *Cnut*, *Leofwine*, *Willelm*, *Wyrtegeorn* итд.). Када је реч о деклинацијама доминирају именички облици који су се мењали према јакој староенглеској деклинацији. Налазимо и десет примера слабе *-an* деклинације, од тога су три облика женског (*Cyldamæss*, *cyrican* и *circean*) и седам облика мушког (*gerefa*, *særiman*, *hæðenan*, *papa* итд.) рода. Примере именица које су се мењале према некој од тзв. „малих“ или „неправилних“ деклинација, срећемо такође у малом броју – укупно двадесет примера. Од тога имамо петнаест облика који си припадали групи именица са мутираним вокалом основе у плуралу: два примера женског рода – *burh* и *Lundenbyrig*, а тринаест примера мушког рода – *ealdorman*,

Norðmanna, *man(n)* (четири пута), *manna* (два пута), *mannum* и *men(n)* (четири пута). Ту су и четири примера именица које су припадале групи са множином без флексије, од тога две именице женског рода – *dohtor* и *modor*, а две мушког рода – *gebroðra* и *monað*. Налазимо и један пример који је припадао групи именица са множином на –*a*, реч је о облику женског рода – *handa*. Сложенице – *ealdorman* и *Norðmanna*, које као други елемент у свом саставу имају именицу *man*, задржале су начин грађења множине као у староенглеском периоду, као и сама именица *man(n)*. Именица *gebroðra* у савременом енглеском језику има двојну множину (‘brethren’ и ‘brothers’), односно задржала је староенглески облик упоредо с обликом који у множини добија наставак –*s*, с извесним разликама у значењу. Остале именице из анализираниог текста, које су припадале некој од тзв. „малих“/„неправилних“ деклинација, временом су промениле групу и у савременом енглеском језику граде множину додавањем наставка –(e)s.

Из угла синтаксе, примећујемо да су падежни облици анализираних именица имали различита значења и употребе. Именице су, зависно од облика у ком су се налазиле, вршиле различите синтаксичке функције у реченици (субјекат, прави и неправи објекат, именски део предиката, атрибут, апозиција и различите врсте прилошких одредби). Исте синтаксичке функције обављају и именице у савременом енглеском језику, разлика је што место именице у реченици одређује функцију коју дата именица врши, а не облик односно флективни наставак за падеж као што је то био случај у староенглеском периоду. Док код анализираних староенглеских именица примећујемо присуство различитих флективних наставака, код одговарајућих преводних еквивалената у савременом енглеском језику примећујемо само један наставак –’s/(e)s: за означавање множине (нпр. ‘inhabitants’, ‘ships’, ‘monks’, ‘nights’, ‘winters’ итд.) и генитива једине (нпр. ‘Ethelred’s’, ‘king’s’, ‘land’s’ итд.).

7.1.1.6 „Путовања Охтера и Вулфстана“ (*The Voyages of Ohthere and Wulfstan*)

„Путовања Охтера и Вулфстана“ налазе се у делу „Историја света“ (*Historia universalis*), које је представљало Алфредов превод Орозијевог дела под насловом „Историја против пагана“ (*Historia adversum paganos*). Краљ Алфред је, приликом превођења, кратку напомену о скандинавским земљама допунио новим подацима и причама морепловаца Охтера и Вулфстана (Pervaz, 1991: 39-40).

У првом одломку који смо анализирали говори се о Охтеровом путовању дуж северних обала Норвешке до Белог мора. Охтере описује своју пловидбу у непознато. Земљу на северу назива јаловом, пустом (*wasteland*). Наводи да су на појединим местима живели Финци, који су се зими бавили ловом а лети риболовом.

У следећем одломку, Охтере нас обавештава да је земља Норвежана „дугачка и узана“ (*long and narrow*), понегде „веома стеновита“ (*very rocky*), са мочварним пределима у којима живе Финци. Јужно од ове земље налази се Шведска (*Sweden*), а дуж њене северне границе је тзв. „земља Квена“ (*the land of the Cwena people*), финског племена које понекад ратује против Норвежана а понекад Норвежани воде борбу против њих итд. Потом помиње луку Скирингсал, полуострво Јутланд и острво Зеланд у Данској.

Последњи (трећи) одломак обухваћен анализом, говори о Вулфстановом путовању дуж обале Балтичког мора до области коју назива „источном земљом“ (*Eastland*), а мисли се на Естонију (*Estonia*). Вулфстан описује пределе кроз које пролази али и особине и обичаје народа који среће. У овом одломку видимо какав начин живота су водили Естонци, нпр. бавили су се пецањем и пили медовину, затим описује ритуале који се спроводе када нека особа премине и слично.

У анализираним одломцима¹⁷⁶ издвојили смо укупно 202 примера именичких облика:

1. *āde* (122) ‘руге’ (ломача) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен уз предлог *to* ‘to’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
2. *Ælfrēde* (1) ‘Alfred’ (Алфред) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означавала мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* и представља апозицију.

¹⁷⁶ Сваки ред текста на староенглеском (Прилог 6), самоиницијативно смо обележили бројевима ради јасноће приликом објашњавања именица. Наиме, овим смо желели да се лакше пронађе реч и прати анализа јер се извесне именице понављају више пута у тексту. Стога се поред сваке именице у анализи која следи, налази број реда у загради.

3. *andēfn* (126) ‘amount’ (количина) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и обавља функцију субјекта.
4. *bæcbord* (17, 44, 91) ‘larboard’ (леви бок брода) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - акузативу једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за место, ова именица се јавља три пута у тексту.
5. *burg* (100¹⁷⁷) ‘town’ (град) је именица женског рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију именског дела предиката.

Дата именица се једном јавља и у облику датива једнине - *byrig* (101) ‘town’, који је изражен мутацијом односно променом вокала основе *-u-* у вокал *-y-* (Quirk and Wrenn, 1955: 30). Датив је овде употребљен уз предлог *on* ‘in’ а врши службу прилошке одредбе за место. Да је реч о једнини, казује нам облик придева *ælcere* који у анализираном тексту стоји уз овај облик именице.

6. *cirre* (11) ‘time, occasion’ (прилика) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* који је употребљен с предлогом *æt* ‘at’ и врши функцију прилошке одредбе за време.
7. *Cwēna* (69) ‘Cwenas, a Finnish tribe’ (Квени) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик генитива множине са флективним наставком *-a*, који је употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута. Дата именица се јавља још два пута у тексту, у облику номинатива множине са флективним наставком *-as*: *Cwēnas* (70, 74) ‘Cwenas’ и врши функцију субјекта.
8. *cyning* (101, 102) ‘king’ (краљ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У датом облику - номинативу једнине без флективног наставка с функцијом субјекта, јавља се два пута.

¹⁷⁷ Овде бисмо скренули пажњу да су Елцио и Пајлз (Algeo and Pyles, 1966: 122) приликом превода реченице с овим обликом именице на савремени енглески језик, из неког разлога, употребили облик множине и за именицу (‘towns’) и за глагол (‘are’) који се на њу односи. Ми смо се ослонили искључиво на оригиналну, староенглеску верзију текста (Sweet, 1879: 21; Algeo and Pyles, 122), у којој стоји једнина и код облика именице - *burh* (‘town’) и код облика глагола - *ðær bið* (‘there is’) који се на њу односи.

Поред поменутог, дата именица се у анализираном тексту појављује још два пута. Једном у облику номинатива множине са флективним наставком *-as*: *cuningas* (113) 'kings', када врши функцију субјекта. И једном у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *cyninge* (2) 'king', где представља апозицију.

9. *daeg*¹⁷⁸ (120) 'day' (дан) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка, на шта нам указује показна заменица *ðone* која стоји уз дату именицу. Употребљен је уз предлог *oð* 'until' и врши функцију прилошке одредбе за време.

Дата именица се јавља још седам пута у анализираном тексту. Од тога, два пута у облику датива једнине са флективним наставком *-e*, једном у функцији прилошке одредбе за време (121), а једном у функцији прилошке одредбе за начин (84). Једном је срећемо у облику акузатива множине са флективним наставком *-as*: *dagas* (17) 'days', када врши функцију прилошке одредбе за време. Налазимо и четири облика датива множине са флективним наставком *-um*: *dagum* (21, 27, 32, 64) 'days', сви су употребљени с предлогом *on* 'in' и врше функцију прилошке одредбе за време.

10. *dæl* (128, 142) 'part' (део) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У датом облику - акузативу једнине без флективног наставка и с функцијом правог објекта, јавља се два пута. У оба случаја уз дати облик стоји показна заменица *ðone* која нам указује да је реч о облику једнине.

Ова именица се јавља још два пута у анализираном одломку. Једном у облику номинатива једнине без флективног наставка - *dæl* (131) 'part', с функцијом субјекта (показна заменица *se* која стоји уз дати облик указује на облик једнине). И једном у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *dæle* (139), који је употребљен с предлогом *to* 'to' и обавља функцију прилошке одредбе за место.

11. *ðeaw* (109) 'custom' (обичај) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Овде има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију именског дела предиката. Додали бисмо да дата именица

¹⁷⁸ Ово је пример једносложне именице која у облику једнине у основи садржи самогласник *-æ-*, који у множини прелази у самогласник *-a-* (Quirk and Wrenn, 1955: 21).

у облику без флексије може гласити *ðea* односно завршавати се само дифтонгом (Quirk and Wrenn, 1955: 21).

12. *ðēowan* (105) ‘slaves’ (робови) је именица женског рода и припада слабој *-an* деклинацији. У номинативу једнине се завршава на *-e*. Овде се налази у номинативу множине и има наставак *-an*, врши функцију субјекта.

13. *ēa* (33) ‘river’ (река) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Дати облик представља номинатив једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.

Ова именица се јавља још три пута у анализираном одломку. Једном у облику акузатива једнине без флективног наставка - *ēa* (34) ‘river’, на шта указује показна заменица која стоји уз дати облик именице. Акузатив је овде употребљен с предлогом *in* ‘into’ и врши функцију прилошке одредбе за место. Затим у облику датива једнине без флективног наставка - *ēa* (35) ‘river’, када врши функцију прилошке одредбе за место. И на крају у облику генитива једнине са флективним наставком *-s*: *ēas* (38) ‘river’s’, који је употребљен да означи припадност и врши функцију атрибута.

14. *ealo* (107) ‘ale’ (светло пиво) је именица средњег рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са плуралом без флексије. У анализираном одломку се налази у номинативу једнине и има функцију именског дела предиката, на шта указује не облик већ место у реченици и превод на савремени енглески језик. Наиме, у староенглеским граматикама се као номинатив (акузатив) једнине ове именице налази једино облик *ealu* (Wright and Wright, 1914: 199; Quirk and Wrenn, 1955: 29). Међутим, Кверк и Рен (Quirk and Wrenn, 1955: 29) ову именицу називају „дефектном“ (*defective*) јер је имала облик *ealoð* у генитиву и дативу једнине, док се у множини користио један облик *ealeða* за све падеже. Ми претпостављамо да је постојала могућност алтернативног облика номинатива/акузатива једнине дате именице и да је гласио *ealo* – облик који добијемо када изоставимо *-ð* из облика *ealoð* за генитив и датив једнине. Претпостављамо да је наш облик настао по аналогiji с именицом *hæleð*¹⁷⁹ ‘hero’,

¹⁷⁹ Погледати Quirk and Wrenn, 1955: 29.

која је припадала истој деклинацији, иако такве тврдње не налазимо у староенглеским граматикама.

15. *eorðan* (117) 'earth' (земља) је именица женског рода и припада слабој *-an* деклинацији. У тексту има облик датива једнине са флективним наставком *-an*, који је употребљен са предлогом *bufan* 'above' (Sweet, 1879: xci) и врши функцију прилошке одредбе за место. У номинативу једнине гласи *ēorðe*.
16. *Estland* (99) 'Eastland, Estonia' (Источна земља, Естонија) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
17. *Estum* (108, 109) 'Estonians' (Естонци) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У датом облику - дативу множине са флективним наставком *-um*, ова именица се јавља два пута у анализираном тексту. У првом случају је употребљена са предлогом *mid* 'with, by' (Partridge, 1982: 189) уместо инструментала и врши функцију прилошке одредбе за начин. Док је у другом случају употребљена такође уз предлог *mid* 'among', али врши функцију атрибута.
18. *fēo*¹⁸⁰ (136) 'property' (имовина) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Дати облик именице представља датив једнине без флективног наставка, на шта нам указује облик показне заменице *ðæt* који уз њу стоји. Употребљен је с предлогом *fram* 'from' и врши функцију прилошке одредбе за место.
Ова именица се јавља још пет пута у анализираном одломку. Једном у облику датива једнине који је употребљен с предлогом *toward* 'toward' и врши функцију прилошке одредбе за место - *fēo* (137) 'property'. Једном у облику датива једнине који је употребљен с предлогом *mid* 'with' уместо инструментала, а врши функцију прилошке одредбе за начин - *fēo* (144) 'property'. Једном се налази у облику акузатива једнине без флективног наставка - *feoh* (123) 'property', с функцијом правог објекта. Једном имамо облик номинатива једнине без флективног наставка - *feoh* (142) 'property', који врши функцију субјекта. И једном срећемо облик

¹⁸⁰ Детаљније о облицима ове именице погледати (Quirk and Wrenn, 1955: 23).

генитива једнине са флективним наставком *-s*: *fēos* (126) ‘property’s’, који врши функцију атрибута.

19. *Finnas* (8, 43, 52) ‘Finns’ (Финци) је властита именица која припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У датом облику - номинативу множине са флективним наставком *-as* и функцијом субјекта, ова именица се јавља три пута у анализираном тексту.

20. *fiscað* (102) ‘fishing’ (пецање) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију именског дела предиката.

Ова именица се јавља још једном, у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *fiscaðe* (10), који је употребљен с предлогом *on* ‘for’ и обавља функцију прилошке одредбе за циљ.

21. *fiscerum* (41) ‘fishers’ (рибари) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*, који је употребљен са предлогом *butan* ‘except for’ и врши прилошку одредбу за изузимање.

22. *frēondum* (112) ‘friends’ (пријатељи) је именица мушког рода, припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Овде се налази у дативу множине и има наставак *-um*, који је употребљен са предлогом *mid* ‘with’ уместо инструментала да изрази друштво (Partridge, 1982: 189). Врши функцију прилошке одредбе за друштво. Поменули бисмо да се именица *freond* у номинативу/ акузативу множине писала и са *-īē-* или *-y-*, као и да је имала алтернативни облик номинатива/ акузатива множине: са флексијом или без ње - *freond(as)* (Quirk and Wrenn, 1955: 30).

23. *fugelerum* (42) ‘fowlers’ (птицоловци) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*, који је употребљен са предлогом *butan* ‘except for’ и врши прилошку одредбу за изузимање.

24. *gēar* (116) ‘year’ (година) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и врши функцију прилошке одредбе за време.

25. *gedrinc* (119) ‘drinking’ (пијење) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Налази се у номинативу једнине и обавља функцију субјекта.
- Дата именица се јавља још једном у анализираном одломку. Тада има облик датива једнине са флективним наставком *-e*: *gedrince* (124), који је употребљен с предлогом *after* ‘after’ и део је прилошке одредбе за време.
26. *Gēotland* (95) ‘Jutland’ (полуострво Јутланд) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и припада општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
27. *Hālgoland* (78) ‘Helgeland’ (Хелгеланд, област у Норвешкој) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и припада општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију именског дела предиката.
28. *hām* (39) ‘home’ (дом) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *from* ‘from’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
29. *healfe* (37, 66, 96) ‘side’ (страна, обала) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен уз предлог *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за место. У поменутом облику се јавља три пута у тексту.
30. *hlāforde* (1) ‘lord, one who provided bread’ (господар) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* и врши функцију неправог објекта.
31. *hors*¹⁸¹ (134) ‘horses’ (коњи) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Дати пример представља акузатив множине без флективног наставка и врши функцију правога објекта.
- Ова именица се јавља још два пута у анализираном тексту. Једном у облику акузатива једнине без флективног наставка - *hors* (138) ‘horse’, на шта указује облик показне заменице *se* која стоји уз дати облик. У овом примеру, поменути

¹⁸¹ Дата именица има облик без флексије у номинативу и акузативу и једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).

облик именице врши функцију правог објекта. И једном имамо облик номинатива множине без флективног наставка који врши функцију субјекта - *hors* (146) 'horsec'. На множину у поменутом примеру указују облик глагола *bēoð* (are) и облик показне заменице *ða* који стоје уз дати облик именице.

32. *hunig* (102) 'honey' (мед) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију именског дела предиката.
33. *huntoðe* (9) 'hunting' (лов) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* који је употребљен с предлогом *on* 'for' и обавља функцију прилошке одредбе за циљ.
34. *huntum* (42) 'hunters' (ловци) је именица мушког рода и мења се према слабој *-an* деклинацији. Има облик датива множине са флективним наставком *-um*, који је употребљен са предлогом *butan* 'except for' и врши прилошку одредбу за изузимање.
35. *hūsum* (118) 'houses' (куће) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива множине и наставак *-um*, који је употребљен са предлогом *on* 'in' и врши функцију прилошке одредбе за место. Скренули бисмо пажњу да је за ову именицу карактеристичан облик без флексије у номинативу и акузативу и једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).
36. *hwælhuntan* (18) 'whale hunters' (китоловци) је именица мушког рода и мења се према слабој *-an* деклинацији. Има облик номинатива множине са флективним наставком *-an* и врши функцију субјекта.
37. *hwīle*¹⁸² (86, 118) 'space of time' (одређено време, период) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Дати облик јавља се два пута у анализираном тексту. Има флективни наставак *-e* који одговара генитиву, акузативу и дативу једнине. Међутим, у оба случаја имамо показну заменицу *þa* која стоји уз поменути именички облик и слаже се са њим у роду, броју и падежу, а облик заменице нам говори да је реч о акузативу једнине. Облик акузатива је овде употребљен у функцији прилошке одредбе за време, са значењем трајања (Partridge, 1982: 187).

¹⁸² Детаљније о облицима дате именице погледати Quirk and Wrenn, 1955: 25.

Ова именица се јавља још четири пута у анализираном одломку. Сва четири примера представљају датив множине са флективним наставком *-um*: *hwīlum* (70, 71, 115, 125), који је употребљен у функцији прилошке одредбе за време.

38. *īgland* (88) 'island' (острво) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива множине без флективног наставка и врши функцију субјекта. Облик показне заменице *ḡā* која стоји уз ову именицу у тексту, указује нам на множину.

39. *īraland* (87) 'Ireland' (Ирска) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означавало место и припада општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.

Јавља се још једном у анализираном одломку, у облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *īralande* (89) 'Ireland'. Датив је овде употребљен с предлогом предлог *betux* 'between' и део је прилошке одредбе за место.

40. *lāfe* (123) 'remnant' (остатак) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине са флективним наставком *-e* и врши функцију правог објекта.

41. *land*¹⁸³ (5, 12, 21, 29, 36, 40, 45, 53, 69, 90) 'land' (земља) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - номинативу једнине без флективног наставка и с функцијом субјекта, јавља се десет пута.

Дата именица се јавља још двадесет пута у анализираном одломку. Три пута у облику акузатива једнине без флективног наставка, у функцији правог објекта - *land* (15, 38, 67) 'land'. Пет пута у облику акузатива једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *on* 'on/into' и врши функцију прилошке одредбе за место - *land* (23, 30, 34, 94, 98) 'land'. Једном у облику акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен с предлогом *ofer* 'over' (Partridge, 1982: 187) и врши функцију прилошке одредбе за место - *land* (74) 'land'. Три пута у облику датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен с предлогом *on* 'in' и врши функцију прилошке одредбе за место - *lande* (4, 81, 135) 'land'. Четири пута у облику датива једнине са флективним наставком *-e* који је

¹⁸³ Дата именица је имала исти облик - *land*, у номинативу и акузативу и једнине и множине. Облици који стоје уз именицу упућивали су на падеж и број.

употребљен с предлогом *be* ‘along/near/by’ (Sweet, 1879: xci) и врши функцију прилошке одредбе за место - *lande* (15, 26, 31, 86) ‘land’. И четири пута у облику датива једнине са флективним наставком *-e* који је употребљен без предлога и врши функцију прилошке одредбе за место - *lande* (52, 65, 68, 89) ‘land’.

42. *līc* (118) ‘body corpse’ (мртво тело, леш) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта. Додали бисмо да ова именица има облик без флексије у номинативу и акузативу једнине и множине (Wright and Wright, 1914: 170).

43. *māgum* (111) ‘kinsmen’ (рођаци) је именица мушког рода и која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи - именицама са плуралом на *-a*. Овде се налази у дативу множине и има наставак *-um*, који је употребљен са предлогом *mid* ‘with’ уместо инструментала да изрази друштво (Partridge, 1982: 189). Врши функцију прилошке одредбе за друштво.

44. *monn* (13)/*man(n)* (47, 62, 64, 79, 81, 83, 84, 94, 132, 138) ‘man’ (човек) је именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. У датом облику - номинативу једнине без флективног наставка с функцијом субјекта¹⁸⁴, јавља се једанаест пута у анализираном одломку.

Дата именица јавља се још четири пута у анализираном тексту. Једном у облику номинатива једнине у функцији именског дела предиката - *mann* (110) ‘man’. И три пута у облику номинативс множине - *menn*¹⁸⁵ (103, 114, 133) ‘men’ (људи), који је изражен променом вокала основе *-a-* у вокал *-e-*, а врши функцију субјекта.

45. *medo* (105) ‘mead’ (медовина) је именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи - именицама са плуралом на *-a*. Овде се налази у акузативу једнине и има функцију правог објекта.

Дата именица јавља се још једном у анализираном одломку, у облику номинатива једнине с функцијом именског дела предиката - *medo* (108) ‘mead’. Додали бисмо да се у староенглеским граматикама као номинатив/акузатив једнине ове именице,

¹⁸⁴ Дати облик употребљен је безлично у значењу ‘one, a person’.

¹⁸⁵ Дата именица је задржала овакав облик множине и у савременом енглеском (‘man - men’).

најчешће помиње облик *meodu* (Wright and Wright, 1914: 32, 50, 191; Quirk and Wrenn, 1955: 28). Међутим, постојао је и облик *medu* (Wright and Wright, 1914: 191), као и могућност завршетка овог облика на *-o* (Wright and Wright, 1914: 189), односно облик номинатива/акузатива једнине могао је гласити и *medo*, што је случај са поменутиим примерима из анализираног корпуса.

46. *meolc* (104) ‘milk’ (млеко) је именица женског рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Овде има облик акузатива једнине без флективног наставка и врши функцију правог објекта.

47. *meran* (103) ‘mare’s’ (кобила) је именица женског рода и припада слабој *-an* деклинацији. У номинативу једнине се завршава на *-e*. Овде се налази у генитиву једнине и има наставак *-an*. Изражава припадност (Partridge, 1982: 188) и врши функцију атрибута.

48. *meras*¹⁸⁶ (73) ‘lakes’ (језера) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Дати облик представља номинатив множине са флективним наставком *-as* и врши функцију субјекта.

Дата именица се јавља још једном у анализираном тексту. Реч је о облику акузатива множине са флективним наставком *-as*: *meras* (75) ‘lakes’, који је употребљен с предлогом *on* ‘onto’ и имплицира кретање (Sweet, 1879: xcī), а врши функцију прилошке одредбе за место.

49. *mīla* (56, 60) ‘miles’ (миље) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. У датом облику - генитиву множине са флективним наставком *-a* који је употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута, јавља се два пута у анализираном одломку.

Дата именица јавља се још пет пута у анализираном тексту. Једном у облику генитива множине са флективним наставком *-a*: *mīla* (97) ‘miles’, који је употребљен да изрази припадност и врши функцију прилошке одредбе за количину. Једном у облику генитива једнине с флективним наставком *-e*: *mīle* (127) ‘mile’, који је употребљен да изрази количину (Sweet, 1879: lxxxix) и врши

¹⁸⁶ Скренули бисмо пажњу, да се код ове именице приликом додавања флективног наставка, изоставља вокал *-e* којим се ова именица завршава у основном облику без флексије (*mere* - номинатив једнине) (Quirk and Wrenn, 1955: 22).

функцију прилошке одредбе за количину. Затим једном у облику генитива једнине с флективним наставком *-e*: *mīle* (130) ‘mile’, који је употребљен у служби атрибута. И два пута у облику датива множине са флективним наставком *-um*: *mīlum* (135, 136) ‘miles’ с функцијом прилошке одредбе за количину.

50. *mōnad*¹⁸⁷ (112) ‘month’ (месец) је именица мушког рода, припада неправилној деklinацији и у оквиру ње подгрупи именица са плуралом без флексије. Дати облик представља акузатив једнине без флективног наставка којим се изражава трајање (Partridge, 1982: 187), а врши функцију прилошке одредбе за количину.

Дата именица јавља се још једном у анализираном тексту. Реч је о облику датива једнине са флективним наставком *-e*: *mōnde* (83) ‘month’, који је употребљен с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за количину.

51. *mōr* (61) ‘moor’ (вресиште) припада јакој деklinацији и то општој деklinацији именица мушког рода. Дати облик представља номинатив једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.

Дата именица јавља се још шест пута у одабраном одломку, у различитим падежним облицима и с различитим синтаксичким функцијама. Једном у облику акузатива једнине без флективног наставка *- mōr* (71) ‘moor’, који је употребљен са предлогом *ofer* ‘over’ и имплицира кретање (Sweet, 1879: xci), а врши функцију прилошке одредбе за место. Једном у облику номинатива множине с флективним наставком *-as*: *mōras* (50) ‘moors’ и функцијом субјекта. Затим једном у облику акузатива множине са флективним наставком *-as*: *mōras* (73) ‘moors’, који врши функцију прилошке одредбе за место. Једном у облику датива једнине с флективним наставком *-e*: *mōre* (60) ‘moor’, који је употребљен с предлогом *to* ‘towards’ и врши функцију прилошке одредбе за место. Имамо једном и облик генитива једнине с флективним наставком *-es*: *mōres* (67) ‘moor’s’, који је употребљен да изрази припадност и врши функцију атрибута. Дата именица се јавља једном и у облику датива множине с флективним наставком *-um*: *mōrum* (52)

¹⁸⁷ Дата именица има истоветан облик, без флективног наставка, у номинативу и акузативу једнине и множине (*monad*). За сваки од преосталих падежа имала је двоструке облике, односно, у генитиву и дативу и једнине (*mon(e)des*, *mon(e)de*) и множине (*mon(e)da*, *mon(e)dum*) могла се наћи са и без средишњег вокала *-e-* (Wright and Wright, 1914: 199; Quirk and Wrenn, 1955: 29).

‘moors’, који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и врши функцију прилошке одредбе за место.

52. *niht* (84) ‘night’ (ноћ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен с предлогом *on* ‘at’ и врши функцију прилошке одредбе за време.
53. *Nordmonna* (2)/*Nordmanna* (45) ‘Northmen’¹⁸⁸ (Северњаци, Норвежани) је властита, сложена именица мушког рода која припада неправилној деклинацији и у оквиру ње подгрупи – именицама са мутацијом вокала основе у плуралу. Род и деклинацију сложеница одређује други елемент из састава, овде је то именица *mann*. У датом облику - генитиву множине са флективним наставком *-a* и функцијом атрибута, ова именица се јавља два пута у анализираном одломку. Дата именица се јавља још три пута у тексту. Једном у облику акузатива множине који је изражен променом вокала *-a-* у вокал *-e-*, употребљеним с предлогом *on* ‘against’ у функцији неправог објекта - *Nordmenn* (71) ‘Northmen’. И два пута у облику номинатива множине који је изражен променом вокала *-a-* у вокал *-e-*, употребљеним у функцији субјекта - *Nordmenn* (72, 76) ‘Northmen’.
54. *Nordweg* (92) ‘Norway (the way leading northwards)’ (пут који води на север тј. Норвешка) је сложена, властита именица јаке деклинације која означава место. Припада општој деклинацији именица мушког рода, што је у складу са именицом *weg* која улази у састав поменуте сложенице. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
55. *Ōththere* (1, 77) ‘Othere’ је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава мушку особу и мења се према општој деклинацији именица мушког рода. Представља пример „природног“ рода у староенглеском периоду (Sweet, 1879: xxxiv). У датом облику - номинативу једнине без флективног наставка и функцијом субјекта, јавља се два пута у анализираном тексту.
56. *plega* (120) ‘marrymaking’ (забава) је именица мушког рода и припада слабој *-an* деклинацији. Дати облик представља номинатив једнине с функцијом субјекта. Ова именица се јавља још једном у анализираном тексту. Реч је о облику датива једнине са флективним наставком *-an*: *plegan* (125) ‘marrymaking’, на шта нам

¹⁸⁸ ‘People coming from the North (Norwegians)’.

указује показна заменица *þæt* која стоји уз дати облик. С именицом у дативу (*gedrince*) и предлогом *after* ‘after’, врши функцију прилошке одредбе за време.

57. *port* (80) ‘port’ (лука) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију именског дела предиката.
58. *ryhtnordanwindes* (28) ‘north wind’ (северни ветар) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es* и врши функцију индиректног објекта.
59. *sē* (10) ‘sea’ (море) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Дати облик представља датив једнине без флективног наставка, који је употребљен с предлогом *be* ‘by, in’ и врши функцију прилошке одредбе за место. Ова именица се јавља још пет пута у анализираном тексту. Од тога четири пута има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта - *sē* (22, 29, 93, 97) ‘sea’. А једном облик акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен уз предлог *wið* ‘by’ и врши функцију прилошке одредбе за место - *sē* (48) ‘sea’.
60. *scipu* (74, 77) ‘ships’ (бродови) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - акузативу множине са флективним наставком *-u*, који је употребљен у функцији правог објекта, јавља се два пута у анализираном тексту.
61. *scīr* (78) ‘shire, district’ (област, округ) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и функцију субјекта.
62. *Scīringes hēale* (90) ‘Skiringssal’ (лука Скирингсал) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и припада општој деклинацији именица мушког рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e*, који је употребљен уз предлог *tō* ‘to’ и врши функцију прилошке одредбе за место. Дата именица се јавља још два пута у анализираном тексту, у облику акузатива једнине без флективног наставка. У једном примеру обавља функцију правог објекта - *Scīringes hēal* (82) ‘Skiringssal’, а у другом представља део прилошке одредбе за место - *Scīringes hēal* (92) ‘Skiringssal’.

63. *Sillende* (97) ‘Zealand’ (Зеланд – острво у Данској) је властита именица која припада јакој деклинацији. Означава место и припада општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
64. *spēda* (115) ‘wealth’ (богатство) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива множине са флективним наставком –*a* и врши функцију правог објекта.
65. *stēorbord* (16, 41, 87) ‘starboard’ (десни бок брода) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. У датом облику - акузативу једнине без флективног наставка који је употребљен с предлогом *on* ‘on’ и функцијом прилошке одредбе за место, јавља се три пута у анализираном тексту.
66. *stōwum* (7, 49, 61, 63) ‘places’ (места) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Дати облик се јавља четири пута у анализираном тексту, а представља датив множине с флективним наставком –*um*. Употребљен је с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за место.
67. *sumera* (9) ‘summers’ (лета) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик генитива множине са флективним наставком –*a*, који је употребљен да изрази време (Sweet, 1879: lxxxix). Стоји с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за време.
68. *Swēoland* (67) ‘Sweden’ (Шведска) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик номинатива једнине без флективног наставка и врши функцију субјекта.
69. *tūne* (128, 132, 142) ‘dwelling’ (кућа) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. У датом облику - дативу једнине са флективним наставком –*e*, који је употребљен с предлогом и врши функцију прилошке одредбе за место, јавља се три пута у анализираном тексту. У једном примеру датив је употребљен с предлогом *fram* ‘from’ (128), а у два примера с предлогом *nēhst* ‘next to’ (132, 142).
70. *unfriðe* (36) ‘hostility’ (непријатељство) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним

наставком *-e* који је употребљен с предлогом *for* ‘for’ и врши функцију прилошке одредбе за узрок.

71. *weg* (15, 40, 91) ‘way’ (пут) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Дати облик се јавља три пута у анализираном тексту, а представља акузатив једнине без флективног наставка - на шта указује облик придева *ealne* ‘all’ који стоји уз дати облик у сва три примера. Облик акузатива је употребљен адвербијално и врши функцију прилошке одредбе за време (Quirk and Wrenn, 1955: 61).

Дата именица се јавља једном и у облику генитива једнине са флективним наставком *-es*: *weges* (144) ‘way’. Генитив је адвербијално употребљен (Quirk and Wrenn, 1955: 63) и врши функцију прилошке одредбе за место.

72. *westanwindes* (24) ‘west wind’ (западни ветар) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик генитива једнине са флективним наставком *-es* и врши функцију индиректног објекта.

73. *wēstenne* (13) ‘wilderness, desert’ (пустош) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица средњег рода. Има облик датива једнине са флективним наставком *-e* и врши функцију прилошке одредбе за место. Скрнули бисмо пажњу да ова именица дуплира крајњи сугласник (*-n*) приликом флексије, у номинативу/акузативу једнине гласи *wēsten* (Wright and Wright, 1914: 174).

74. *Westsǣ* (5) ‘the West Sea’ (западно море) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка, који је употребљен с предлогом *wið* ‘by’ и врши функцију прилошке одредбе за место.

75. *widsǣ* (16) ‘open sea’ (отворено море) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Дати облик представља акузатив једнине без флективног наставка и врши функцију директног објекта. Ова именица се јавља још једном у анализираном одломку, у облику номинатива једнине без флективног наставка с функцијом субјекта - *widsǣ* (43) ‘open sea’.

76. *wind* (85) ‘wind’ (ветар) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик акузатива једнине без флективног наставка и врши функцију правог објекта.

77. *wintra* (9) ‘winters’ (зиме) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица мушког рода. Има облик генитива множине са флективним наставком *-a*, који је употребљен да изрази време (Sweet, 1879: lxxxix). Стоји с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за време.
78. *wicum* (62) ‘weeks’ (недеље) припада јакој деклинацији и то општој деклинацији именица женског рода. Има облик датива множине са флективним наставком *-um* који је употребљен с предлогом *on* ‘in’ и врши функцију прилошке одредбе за количину.

7.1.1.6.1 Дискусија

Примери именичких облика из анализираног староенглеског рукописа илуструју тврдњу да је флексија староенглеског периода била богата. У датом корпусу налазимо различите облике једне именице који су имали различите функције у реченици. На пример, именица *mōr* се поред облика без флексије, среће у различитим флективним облицима - *mōras*, *mōre*, *mōres*, *mōrum*. Код анализираних староенглеских именица уочавамо присуство различитих флективних наставака, међутим, код одговарајућих преводних еквивалената у савременом енглеском језику налазимо само један наставак – *'s/(e)s*: за означавање множине (нпр. ‘Cwenas’, ‘kings’, ‘days’, ‘slaves’, ‘friends’ итд.) и генитива једнине (нпр. ‘property’s’, ‘mare’s’, ‘river’s’ итд.).

Примећујемо да су у анализираном корпусу, најбројније именице које су припадале јакој деклинацији. Примери слабе *-an* деклинације су малобројни – укупно седам именичких облика, од тога су три женског (*ðēowan*, *eordan* и *meran*) и четири мушког (*huntum*, *hwælhuntan*, *plega* и *plegan*) рода. Примери именица које су се мењале према некој од тзв. „малих“ или „неправилних“ деклинација су такође слабо заступљени. Међутим, за разлику од осталих староенглеских рукописа које смо анализирали, овде налазимо највише примера поменутих деклинација - укупно тридесет. Од тога имамо двадесет пет примера који си припадали групи именица са мутираним вокалом основе у плуралу. Ту спадају: именица средњег рода - *ealo*, затим три именичка облика женског рода – *burg*, *byrig* и *meolc*, као и двадесет један именички облик мушког рода – *frēondum*, *tonn/man(n)* (дванаест пута), *menn* (три пута), *Nordmanna*, *Nordmonna* и *Nordmenn* (три пута). Ту су и два примера именице која је припадала групи са множином без флексије,

реч је о именици мушког рода и облицима *tōnað* и *tōnðe*. Имамо присуство и три именичка облика који су припадали групи именица са множином на *-a*, реч је о облицима мушког рода: *māgum* и *medo* (јавља се два пута). Од датих староенглеских именица, само су *men* и *Nordmen* задржале исти начин промене у множини и у савременом енглеском језику и представљају пример неправилне множине ('man – men', 'Northman - Northmen'). Остале, поменуте, именице су временом промениле групу и у савременом енглеском језику граде множину додавањем наставка *-(e)s*. Додали бисмо и то да овде налазимо три примера именичког облика *healfe* (датов једине), који се према извесним универзитетским граматицама сврстава у именице с неправилним обликом множине у савременом енглеском језику, зато што долази до озвучавања безвучног фрикатива *-f* приликом додавања наставка *-(e)s*.

Додали бисмо још да смо у датом корпусу пронашли три примера властитих именица мушког рода (*Ælfrēde* и два пута *Ōhthere*), који представљају примере природног рода у староенглеском периоду.

7.1.2 Квантитативна анализа староенглеског корпуса

У овом одељку, табеларно ћемо приказати бројчани однос различитих падежних облика именица из староенглеског корпуса ($n=457$). Потом ћемо представити уопштену заступљеност флексије код анализираних именица. У оквиру облика с флексијом, приказаћемо заступљеност различитих флективних наставака. Последња табела у овом одељку (Табела 30), односи се на именичке облике у савременом енглеском језику, који представљају одговарајуће преводне еквиваленте анализираних староенглеских облика.

Табела 27: Учесталост падежних облика у староенглеском периоду

	Ном. једн.	Ном. множ.	Ген. једн.	Ген. множ.	Дат. једн.	Дат. множ.	Акуз. једн.	Акуз. множ.	Свега
<i>Cædmon's Hymn</i>	5	0	5	1	1	2	8	0	22

<i>The Lord's Prayer</i>	4	0	0	0	3	2	1	1	11
<i>The dream of the Rood</i>	0	3	2	0	2	1	3	1	12
<i>The Battle of Maldon</i>	7	0	1	0	5	0	2	1	16
<i>Anglo-Saxon Chronicle</i>	56	12	16	6	44	10	37	13	194
<i>The Voyages of Ohthere and Wulfstan</i>	53	17	8	9	42	24	41	8	202
Сврга	125 (27.35%)	32 (7%)	32 (7%)	16 (3.5%)	97 (21.23%)	39 (8.53%)	92 (20.13%)	24 (5.25%)	457

Током анализе старонглеског корпуса наишли смо на примере именица у облику оба броја и сва четири падежа, што указује на то да је у старонглеском периоду постојао развијен флективни систем. На основу података из Табеле 1 сагледавамо заступљеност различитих падежних облика датих именица. Уочавамо да су у анализираном корпусу у најмањој мери заступљене именице у облику генитива (3.5%) и акузатива (5.25%) множине. Нешто више именица има облик номинатива множине (7%) и генитива једнине (7%), а потом датива множине (8.53%). Најзаступљенији су облици именица у једнини и то у номинативу (27.35%), дативу (21.23%) и акузативу (20.13%).

Табела 28: Општа заступљеност флективних облика анализираних именица

	Облици са флективним наставком	Облици без флективног наставка	Свега
<i>Cædmon's Hymn</i>	10	12	22
<i>The Lord's Prayer</i>	6	5	11
<i>The dream of the Rood</i>	11	1	12
<i>The Battle of Maldon</i>	6	10	16
<i>Anglo-Saxon Chronicle</i>	91	103	194
<i>The Voyages of Ohthere and Wulfstan</i>	95	107	202
Свега	219 (47.92%)	238 (52.08%)	457

Табела 28 показује да је скоро половина анализираних именица (47.92%) имала неки флективни наставак. Овакав резултат је очекиван с обзиром на податке из Табеле 27. Наиме, примећујемо да је 47.48% именица у номинативу и акузативу једнине, који су у највећем броју примера истоветни облици без флективног наставка. Такође, облик без флексије имале су и поједине именице средњег рода (нпр. *land*) у номинативу и акузативу множине, затим мали број именица који је изражавао множину мутираним вокалом основе (нпр. *tann*) и слично.

Табела 29: Заступљеност различитих флективних наставака у оквиру флективних облика староенглеских именица

	-(E)S	-E	-AS	-A	-UM	-U	-(A)N	-(E)NA	Свега
<i>Cædmon's Hymn</i>	3	2	0	1	2	0	2	0	10
<i>The Lord's Prayer</i>	0	2	1	0	2	0	1	0	6
<i>The dream of the Rood</i>	2	3	4	0	1	0	1	0	11
<i>The Battle of Maldon</i>	1	3	1	0	0	0	1	0	6
<i>Anglo-Saxon Chronicle</i>	13	43	5	11	10	2	7	0	91
<i>The Voyages of Ohthere and Wulfstan</i>	6	38	11	9	24	2	5	0	95
Свега	25 (11.42%)	91 (41.55%)	22 (10.05%)	21 (9.59%)	39 (17.8%)	4 (1.83%)	17 (7.76%)	0 (0%)	219

Табела 29 приказује заступљеност различитих флективних наставака у староенглеском периоду, у оквиру именичких облика с флексијом ($n=219$). Примећујемо да је у анализираним рукописима, највећи број флективних облика именица (41.55%) имао

наставка *-e*. Поменути наставак је у староенглеском периоду претежно служио за грађење датива једнине. Такође, помоћу наставка *-e*, код именица женског рода јаке дефлекције, поред датива једнине градио се и генитив и акузатив једнине, а код извесног броја ових именица и номинатив и акузатив множине. Затим следи наставак *-um* (17.8%), којим се изражавао облик датива множине. Следећи по заступљености, био је наставак *-(e)s* (11.42%) за грађење генитива једнине. Потом наставак *-as* (10.05%), који је коришћен за грађење номинатива и акузатива множине код именица мушког рода јаке дефлекције. Наставак *-a* налазимо код 9.59% флективних облика. Дати наставак служио је претежно за грађење генитива множине, затим за номинатив и акузатив множине код јаке дефлекције именица женског рода. У случају мале групе именица тзв. „именице са плуралом на *-a*“, наставком *-a* се поред генитива множине изражавао и номинатив и акузатив множине, као и генитив и датив једнине. Наставак *-an*, присутан је код 7.76% именица с флексијом, а користио се за грађење генитива, датива и акузатива једнине, као и номинатива и акузатива множине, код именица сва три рода које су припадале слабој дефлекцији. У најмањој мери (свега 1.83%) јавља се наставак *-u*, којим се означавао номинатив и акузатив множине код извесног броја именица средњег рода јаке дефлекције. На крају, староенглески наставак *-ena*, за изражавање генитива множине слабе дефлекције код именица сва три рода, није пронађен ни у једном примеру. Овде бисмо скренули пажњу на то, да се неки од поменутих наставка, у ретким случајевима, налазе и у нешто другачијој употреби. Такви примери представљају изузетке (видети поглавље 7.1.1).

Табела 30: Заступљеност флективног наставка *-(e)s/'s* у савременом енглеском језику код одговарајућих преводних еквивалената анализираних староенглеских облика именица

	Облици са флективним наставком <i>-(e)s/'s</i>	Облици без флективног наставка	Свега
<i>Cædmon's Hymn</i>	7	15	22
<i>The Lord's Prayer</i>	3	8	11

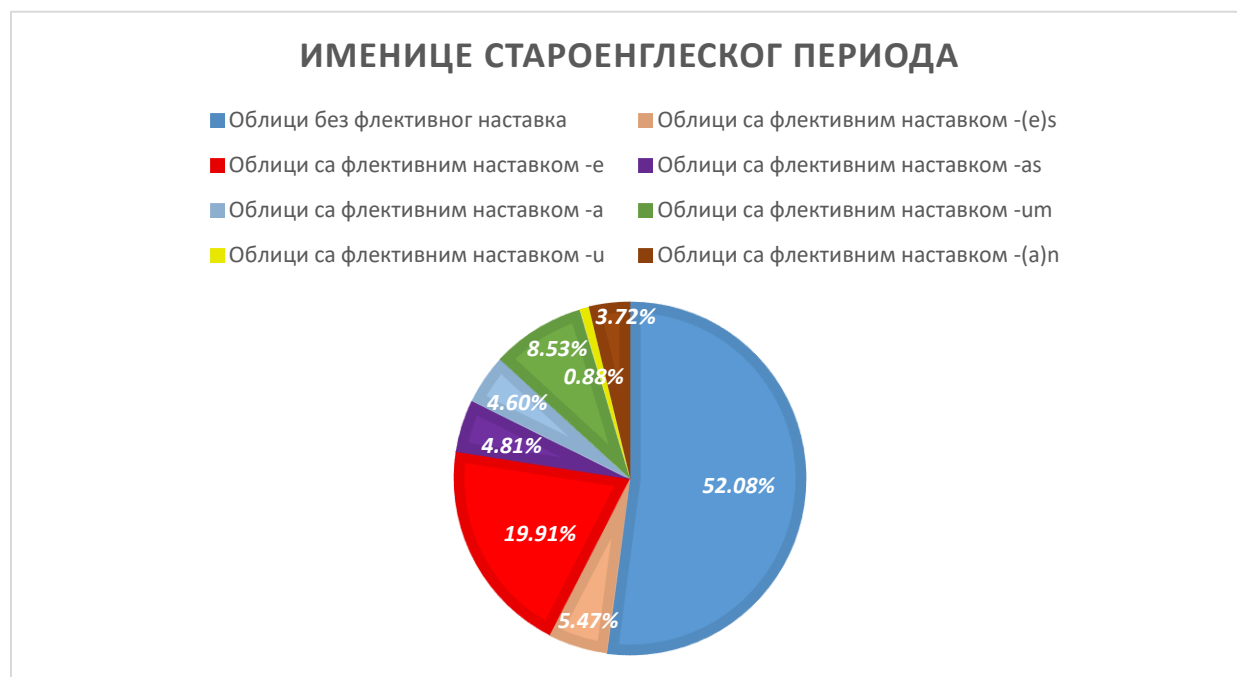
<i>The dream of the Rood</i>	6	6	12
<i>The Battle of Maldon</i>	1	15	16
<i>Anglo-Saxon Chronicle</i>	43	151	194
<i>The Voyages of Ohthere and Wulfstan</i>	44	158	202
Свега	104 (22.76%)	353 (77.24%)	457

Када је реч о флексији именица у модерном периоду, Табела 30 пружа увид у заступљеност флективних облика код савремених, преводних еквивалената анализираних староенглеских именица. Уочавамо да доминирају облици именица без флективног наставка (77.24%). А када говоримо о флективним облицима именица, присутан је само један флективни наставак $-(e)s/s'$.

7.2 Закључак о анализи резултата староенглеског корпуса

Анализом именичких облика ($n=457$) из одабраног староенглеског корпуса, дошло се до податка да је скоро половина анализираних именица, тачније 47.92%, имала неки флективни наставак. У облику без флексије било је 52.08% обрађених именица. Када су у питању падежни облици, пронашли смо примере за сваки од четири падежа за оба броја. Када је реч о различитим флективним наставцима, на основу релеванте литературе издвојили смо осам различитих наставака у староенглеском периоду (видети Табелу 29), од којих су неки имали више употреба. Међу анализираним именицама нисмо пронашли ниједан пример с наставком $-ena$, којим се означавао генитив једине код слабе деклинације. На Слици 1 приказано је у којој мери су различити именички облици присутни у анализираном староенглеском корпусу. Као што смо већ поменули, 52.08% чине именички облици без флективног наставка. Потом иду облици са наставком $-e$

(19.91%), са наставком – *it* (8.53%) и *-(e)s* (5.47%). За њима следе наставци –*as* (4.81%), –*a* (4.60%) и –*an* (3.72%). Наше истраживање је показало да су међу анализираним именицама, у најмањој мери заступљени облици с флективним наставком –*i* (0.88%). Заступљеност различитих флективних наставака код половине анализираних именица, како је наше истраживање показало, потврђује да је флективни систем именица био развијен у староенглеском периоду.

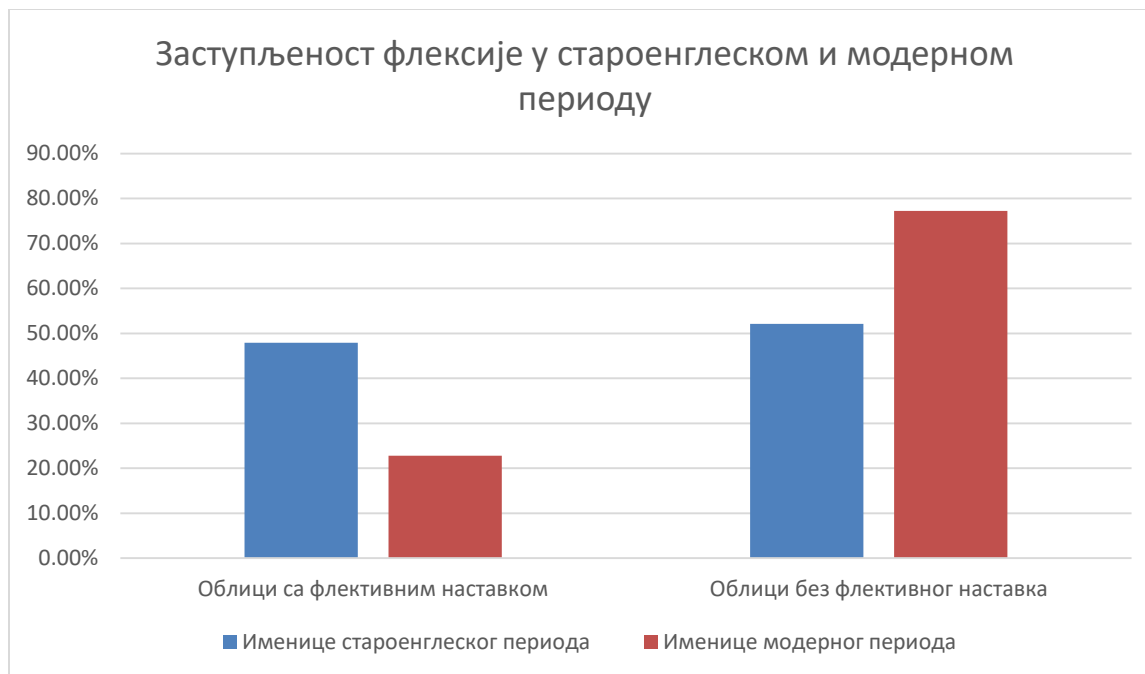
Слика 1: Процентуална заступљеност различитих облика староенглеских именица

Слика 2 односи се на именице у савременом енглеском језику, иначе одговарајуће преводне еквиваленте анализираних староенглеских облика именица. Према подацима исказаним на Слици 2, примећујемо поприличну поједностављеност флексије у модерном периоду. Наиме, присутни су само облици с флективним наставком *-(e)s/'s* и то у знатно мањој мери (22.76%) него облици без флективног наставка (77.24%).

Слика 2: Процентуална заступљеност флективних облика именица у савременом енглеском језику, одговарајућих преводних еквивалената анализираних староенглеских облика именица

Упоредни приказ заступљености флексије код анализираних староенглеских именица и њихових преводних еквивалената у савременом енглеском језику, на Слици 3, говори у прилог ишчезлој флексији модерног периода. Од 47.92% флективних облика именица у староенглеском периоду, у модерном периоду је флективни облик задржало 22.76% именица, односно 25.16% флективних облика именица је ишчезло.

Слика 3: Упоредни приказ заступљености флексије код староенглеских именичких облика и њихових преводних еквивалената у савременом енглеском језику

Резултати добијени анализом староенглеског корпуса, потврдили су присуство различитих падежних облика и флективних наставака у староенглеском периоду развоја енглеског језика. Проистекли подаци говоре у прилог тврдњи да се енглески језик у староенглеском периоду одликовао богатом флексијом, те је у типолошком смислу био синтетички тип језика. Поређењем флективних облика староенглеских именица и њихових преводних еквивалената, примећује се мања заступљеност флективних облика у савременом енглеском језику. У староенглеском периоду је било осам различитих флективних наставака, којима су се изражавале различите синтаксичке функције именица у реченици. Анализом именичких облика из одабраног староенглеског корпуса, потврдили смо присуство седам флективних наставака од поменутих осам. С друге стране, анализом њихових преводних еквивалената у савременом енглеском језику, потврдили смо само један флективни наставак $-(e)s/'s$, којим се изражава множина и генитив једине. Анализа резултата староенглеског корпуса и поређење са преводним еквивалентима у савременом енглеском језику, указује на закључак да староенглески период развоја, у погледу флективних наставака, одговара периоду тзв. „пуне флексије“ (енгл. *full inflection*), док модерно доба одговара периоду тзв. „ишчезле флексије“ (енгл. *lost inflection*).

7.3 Анализа средњеенглеског корпуса

Истраживање именичких облика средњеенглеског периода спровели смо на корпусу који обухвата одломак из „Кантерберијских прича“ (*The Canterbury Tales*), Џефрија Чосера (Geoffrey Chaucer, око 1340-1400)¹⁸⁹. Средњеенглеска верзија рукописа који смо користили за анализу потиче из књиге Волтера Скита - *The Complete Works of Geoffrey Chaucer: Edited, from Numerous Manuscripts* (Skeat, 1900). „Кантерберијске приче“ говоре о групи ходочасника који путују у Кантербери да се поклоне гробу св. Томаса Бекета. Чосерови сапутници - двадесет деветоро ходочасника, припадају свим слојевима енглеског друштва, осим највишег и најнижег (Ковачевић, 1991: 79). Ходочашће је узето као приповедачки оквир. Пре поласка на пут договорили су се да свако од њих исприча по две приче приликом одласка и по две у повратку, како би им време прошло брже и занимљивије. Аутор је планирао да то буде колекција од око 120 прича, међутим, није успео у том подухвату. „Кантерберијске приче“ се састоје из „Општег пролога“, двадесет две приче у стиху и две у прози. Кроз приповедање различитих ликова, аутор је успео да дочара начин живот у тадашњој Енглеској. Стил приповедања и метрика зависили су од приповедача и теме. Такође, у појединачним причама присутни су елементи различитих средњовековних жанрова¹⁹⁰, односно свака прича представља „мултижанровску форму“ (Andrejević i Lončar-Vujnović, 2012: 406).

Чосеров опус дели се на: француски, италијански и енглески период (Хлебец, 2015: X; Ђолић, 2002: 120; Ковачевић, 1991: 75), а „Кантерберијске приче“¹⁹¹ припадају његовом последњем, енглеском периоду стваралаштва. Чосеров живот је био испуњен разним догодовштинама, што се одразило и на његово стваралаштво¹⁹². Сусретао се с људима који су припадали различитим друштвеним слојевима, што му је послужило за обликовање ликова у делима која је писао. Увео је народни језик у књижевност, унео

¹⁸⁹ Ковачевић (Ковачевић, 1991: 79) наводи да су „Кантерберијске приче“ штампане у Какстоновој штампарији међу првих неколико штампаних књига (1478).

¹⁹⁰ Детаљније о овоме у: Andrejević i Lončar-Vujnović, 2012: 405-415.

¹⁹¹ „Кантерберијске приче“ су биле веома популарне код Чосерових савременика. У прилог томе говори велики број рукописа у XV веку, тачније 84 рукописа, што је више него и за једну другу тадашњу песму. (Хлебец, 2015: XXVI)

¹⁹² Чосер се током свог живота, поред писања, бавио различитим пословима. Имао је везе с двором, претпоставља се да је похађао вишу правну школу, учествовао је у рату с Француском где је био и у заробљеништву, био је дипломата у Италији, ишао на ходочашће у Шпанију, био је надзорник царине, посланик у Доњем дому и др. Више о Чосеровом животу погледати Хлебец (2015: V-IX).

свакодневни живот као тему и био је весник ренесансе. Хлебџ (2015: XXVII) за њега каже да је „најдаље од својих савременика у Енглеској изашао из средњовековних стега и клишеа у сусрет новој епохи хуманизма и ренесансе“.

За поменути корпус одлучили смо се из разлога што смо желели текстове за анализу писане на некој врсти стандарда за сваки од периода развоја енглеског језика. Средњеенглески период карактерише инсистирање на регионалном говору и није било чврстих правописних правила као у староенглеском добу. Иста реч се записивала на различите начине, односно ортографија је зависила од записивача. Имамо отсуство стандарда све до XIV века, односно до доба Чосерових дела¹⁹³ која су писана источноидландским дијалектом и у оквиру њега лондонским наречјем. Говор Лондона наметнуо се као стандард и почео се користити приликом штампања књига, стога сматрамо да је одабрани корпус пригодан за наше истраживање.

Облике именица из датог корпуса приказали смо прво квалитативно¹⁹⁴, алфабетним редом. Уз сваку именицу стоји преводни еквивалент на савременом енглеском и српском језику, податак о броју, флективном наставку и пореклу. Потом следи квантитативна анализа корпуса. Она пружа увид у бројчану односно процентуалну заступљеност различитих именичких облика и флективних наставака.

Скренули бисмо пажњу, да су се у корпусу који смо одабрали, извесне именице јавиле више пута у истом или различитом облику. Ми их нисмо изоставили из анализе зато што је циљ нашег истраживања да потврдимо да су се средњеенглеске именице одликовале редукованом флексијом; као и да покажемо заступљеност именичких облика са флективним наставцима који су се задржали крајем средњеенглеског периода. Усред ограниченог обима рада, анализирали смо само облике именица из „Општег пролога“ (*Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales*).

¹⁹³ У оригиналним Чосеровим текстовима иста реч се могла наћи различито написана на различитим местима. Међутим, Скит се приликом уређивања Чосерових дела одлучивао за једну варијанту писања. Он у уводном делу књиге *The Complete Works of Geoffrey Chaucer: Edited, from Numerous Manuscripts* наводи да се опредељивао за „упрошћенију“ верзију (Skeat, 1900: xix).

¹⁹⁴ Приликом квалитативне анализе именица, ослонили смо се на бројне електронске (<https://www.merriam-webster.com/dictionary>, <https://en.oxforddictionaries.com>, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english>, <https://www.etymonline.com>) и писане изворе (Babcock, 1914; Child, 1863; Mayhew and Skeat, 1888; Skeat, 1884; Stratmann and Bradley, 1891; Wedgwood, 1872).

7.3.1 „Општи пролог Кантерберијских прича“ (*Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales*) - квалитативна анализа

Чосеров „Општи пролог“ чини 858 стихова. Почиње описом природе у рано пролеће. Потом следи живописно представљање различитих мушких и женских ликова, Чосерових сапутника на путу за Кантербери. Поред описа физичких особина, аутор је „прилагодио свакој особи одговарајућу животну филозофију“ (Kovačević, 1991: 79). У описивању се кренуло од витеза, потом је приказан његов син - млади штитоноша и њихов пратилац – слободни сељак, по занимању шумар. Уследили су представници цркве: предстојница, калуђерица, три свештеника, монах и фратар. Приповедач нас упознаје с трговцем - представником грађанства, затим с богословом из Оксфорда, правозаступником и земљопоседником. Представља нам занатлије - дрводељу, торбара, ткача, бојацију и ћилимара и њиховог куvara. Следе представници слободних занимања – капетан брода, лекар и ткаља. Нижу се ликови пароха, ратара, млинара, набављача, надзорника, позивара црквеног суда, продавца опроштајница и на крају крчмара.

Издвојили смо и анализирали укупно 1231 именички облик¹⁹⁵ из Чосеровог „Општег пролога“:

1. *abbot* (167) ‘*abbot*’ (опат) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *abbod*, истог значења
2. *absolucioun* (222) ‘*absolution*¹⁹⁶’ (опроштај) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *absolucion*, истог значења.
3. *achaat* (571) ‘*purchase*’ (куповина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *achat/acat* ‘*purchase, thing bought*’.¹⁹⁷
4. *achatours* (568) ‘*buyers*’ (купци) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *achateur/acateur*, истог значења.¹⁹⁸
5. *acord* (837) ‘*accord*’ (сагласност) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *acorde/acort* ‘*agreement, alliance*’.
6. *adversitee* (484) ‘*adversity*’ (патња, недаћа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *adversite*, истог значења.

¹⁹⁵ Поред сваке именице, у загради стоји број стиха из ког је преузета, ради лакшег праћења анализе.

¹⁹⁶ ‘Formal release from guilt, obligation, or punishment’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/absolution>).

¹⁹⁷ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 5.

¹⁹⁸ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 5.

7. *age* (82, 601) ‘age’ (доба, старост) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *aage/eage* ‘age; life, lifetime, lifespan; maturity’.
8. *alderman* (372) ‘alderman’ (старешина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *ealdormann* ‘ruler, chief’.
9. *ale* (341, 382, 832) ‘ale’ (пиво) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *ealu*, истог значења.
10. *ale-stake* (667) ‘ale stake’ (биртијски знак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *ealu* ‘ale’ и *staca* ‘stake’.
11. *Algezir* (57) ‘Algeciras’¹⁹⁹ (Алгезир) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Потиче из арапског језика, од израза *Al Jazeera Al Khadra* ‘the green island’²⁰⁰.
12. *Alisaundre*²⁰¹ (51) ‘Alexandria’ (Александрија) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Настала од латинског личног, мушког имена *Alexander* и суфикса *-ia*²⁰².
13. *amblere*²⁰³ (469) ‘ambling horse’ (кљусе) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског глагола *ambler* ‘go at a steady, easy pace (of a horse)’.
14. *anlas* (357) ‘two-edged dagger’ (бодеж, кама) је именица у једнини без флективног наставка. Порекло ове именице је непознато (Skeat, 1924: 35).
15. *apes* (706) ‘apes’ (мајмуни) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *apa* (множина *apan*), истог значења.²⁰⁴
16. *apostles* (527) ‘apostles’ (апостоли) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *apostol* ‘messenger’ (множина *apostolas*).

¹⁹⁹ ‘A ferry port and resort in southern Spain’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/algeciras>).

²⁰⁰ Видети http://iberianature.com/spain_culture/tag/etymology-of-spanish-placenames.

²⁰¹ ‘Alexandria, a city on the north coast of Egypt (Egypte), founded by Alexander the Great in 331 bc’ (<http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198117650.001.0001/acref-9780198117650-e-60>).

²⁰² ‘-ia is a word-forming element in names of countries, diseases, and flowers, from Latin and Greek *-ia*, noun ending’ (https://www.etymonline.com/word/-ia?ref=etymonline_crossreference).

²⁰³ ‘A nag’ (Morris, 1889: 205); ‘an ambling horse’ (Skeat, 1924: 45). Средњеенглеска именица *amblere* се није задржала у модерном периоду. У савременом енглеском језику имамо именицу (и глагол) ‘amble’ (лак ход, лагано ходати), која је истог порекла али другачијег значења.

²⁰⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 28.

17. *apothecaries* (425) ‘apothecaries’ (апотекари) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *apotecaire*, истог значења.²⁰⁵
18. *Aprille* (1) ‘April’ (април) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од латинске именице *Aprilis*, истог значења.
19. *aqueyntaunce* (245) ‘acquaintance’ (познаник, познанство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *acointance* ‘acquaintance, friendship, familiarity’.
20. *arm* (111, 158, 393) ‘arm’ (рука) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *earn*, истог значења.
21. *array* (41, 73, 330)/*tharray* (716) ‘array, apparel, equipment’ (опрема, одећа) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *aroi/arroi*, истог значења.
22. *arrerage* (602) ‘arreage’²⁰⁶ (заостали дуг) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *arierage* ‘detriment, prejudice’.
23. *art* (476) ‘art’ (уметност) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *art*, истог значења.
24. *Artoys* (86) ‘Artois’ (Артоа²⁰⁷) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *Arteis*, истог значења.
25. *arwes* (107) ‘arrows’ (стреле) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *arwe* (множина *arwan*), истог значења.
26. *aryve* (60) ‘army, military expedition’ (армија) је именица у једнини без флективног наставка. Претпоставља се да је Чосер на овом месту хтео рећи *armee* уместо *aryve*²⁰⁸, пореклом од старофранцуске именице *armée* ‘armed troop, armed expedition’.

²⁰⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 28.

²⁰⁶ ‘An amount of money that is owed and should have been paid earlier’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/arrearage>).

²⁰⁷ Покрајина у северној Француској.

²⁰⁸ Погледати Kuhn, 1983.

27. *assent* (852) ‘assent’ (одобрење, пристанак, слагање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског глагола *assentir* ‘to assent, agree to’.²⁰⁹
28. *assoilling* (661) ‘absolving, absolution’ (разрешење) је именица у једнини без флективног наставка. Дата глаголска именица води порекло од старофранцуског глагола *assoldre* ‘acquit’.
29. *assyse* (314) ‘assize’ (порота, суђење) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *assise* ‘session, sitting of a court’.
30. *astronomye* (414) ‘astronomy’ (астрономија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *astrenomie*, истог значења.
31. *auditour* (594) ‘auditor’ (контролор) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *oieor* ‘listener, court clerk’.
32. *aventures* (795, 844) ‘adventures’ (догодoвштине) је именица у множини са флективним наставком –s. У датом облику се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *aventure* ‘chance, accident, occurrence, event, happening’.
33. *avys* (786) ‘advice, opinion’ (савет, мишљење) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *avis*, истог значења.²¹⁰
34. *awe* (654) ‘awe’ (страх) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *ege*, истог значења.²¹¹
35. *bachelor* (80) ‘bachelor’ (нежења, млади витез) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *bachelor* ‘knight bachelor, a young squire in training for knighthood; unmarried man’.
36. *baggepye* (565) ‘bagpipe’ (гајде) је именица у једнини без флективног наставка. Дата сложеница потиче од старонордијске именице *baggi* ‘bag’ и староенглеске именице *pīpe* ‘pipe’.²¹²
37. *baillif* (603) ‘bailiff’ (службеник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *baillif* ‘administrative official, deputy’.

²⁰⁹ Погледати Skeat, 1884: 20, 424.

²¹⁰ Видети Morris, 1889: 207.

²¹¹ Погледати Skeat, 1884: 24.

²¹² Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 40, 476.

38. *bargaynes* (282) ‘bargains’ (послови) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *bargaine* ‘business, trade, transaction, deal’.
39. *barge* (410) ‘barque’ (брод) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из старофранцуског, од именице *barque* ‘boat’.
40. *barres*²¹³ (329) ‘clasps’ (копче, метални украси на каишу) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *barre* ‘beam, bar, gate, barrier’.²¹⁴
41. *batailles* (61) ‘battles’ (битке) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *bataille* ‘battle, single combat’.
42. *Bathe* (445) ‘Bath’ (Бат) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. У староенглеском периоду ова именица гласила је *Badan*²¹⁵.
43. *bawdrik* (116) ‘baldric’ (ремен) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *baldre* ‘sword-belt, crossbelt’.
44. *beddes* (293) ‘bed’s’ (кревет) је именица у облику генитива једнине, присвојним значењем и флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *bedd*, истог значења.
45. *bedes* (159) ‘beads’²¹⁶, (перле, зрна, бројаница) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Именица је у анализираном тексту употребљена с предлогом *of* и представља пример норманског генитива. Води порекло од староенглеске речи *gebed* ‘prayer’ у значењу „молитва“. Значење у савременом енглеском језику (*beads* „бројаница“) повезано је са изворним значењем у смислу да свако зрно бројанице представља једну молитву²¹⁷.
46. *beggere* (252) ‘beggar’ (просјак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из старофранцуског, од именице *begart*, ‘a member of the Beghards’²¹⁸.

²¹³ ‘Ornaments of a girdle’ (Morris, 1889: 208).

²¹⁴ Скренули бисмо пажњу да је дата именица значење „копча, украс на каишу“ имала само у средњенглеском периоду. У савременом енглеском језику имамо именицу ‘bar’ која је по значењу блиска поменутој старофранцуској именици од које води порекло.

²¹⁵ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 45.

²¹⁶ ‘Rosary’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/beads>).

²¹⁷ ‘Shift in meaning came via rosary beads threaded on a string to count prayers’ (<https://www.etymonline.com/word/bead>).

²¹⁸ ‘A mendicant order of lay brothers in the Low Countries’ (<https://www.etymonline.com/word/beggar>).

47. *beggstere* (242) ‘beggar-woman’ (просјакиња) је именица у једнини без флективног наставка. Представљала је женски род од именице мушког рода *beggere*, са којом има заједничко порекло – старофранцуску именицу *begart*.
48. *belle* (263, 719) ‘bell’ (звоно) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *belle*, истог значења.
49. *Belmarye*²¹⁹ (57) ‘Benmarin’ (Белмарија) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. До порекла дате именице нисмо успели да дођемо, претпостављамо да назив потиче од назива тадашње владајуће династије (видети фусноту).
50. *belt* (105) ‘belt’ (појас, опасач) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *belt*, истог значења.
51. *benefyce/benefice* (291, 507) ‘benefice’ (свештено имање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *benefice*, истог значења.
52. *berd* (270, 332, 406, 552, 588, 627, 689) ‘beard’ (брада) је именица у једнини без флективног наставка. У датом облику се јавља седам пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *beard*, истог значења.
53. *berye* (207) ‘berry’ (бобица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *berie* ‘berry, grape’.
54. *Bible* (438) ‘Bible’ (Библија) је именица у једнини без флективног наставка. У староенглеском периоду дата именица је гласила *bibliodēce/bibliodeoco/bibliðeca* ‘library; Bible’²²⁰.
55. *binne* (593) ‘bin’ (житњак, сандук са заклопцем за жито) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *binne* ‘basket, manger, crib’.
56. *bisinesse* (520) ‘business’ (посао) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *bisignes* ‘care, anxiety, occupation’.

²¹⁹ ‘A Moorish state in North Africa (Benmarin, now Morocco), ruled in the 14th c. by the Banu Merin or Merenids, a Berber dynasty’ (<http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803095457746>).

²²⁰ Hall, 1916: 100.

57. *blade* (618) ‘blade’ (мач, сечиво) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *blæd* ‘a leaf; a leaf-like part (of a spade, oar, etc.)’, а значење „сечиво“ настало је тек у средњеенглеском периоду.
58. *blankmanger* (387) ‘blancmange’ (пихтије) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске речи *blancmengier* ‘white eating’.
59. *blood* (635) ‘blood’ (крв) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *blōd*, истог значења.²²¹
60. *bokeler* (112, 471, 558, 668) ‘buckler’ (штит) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *bocler* ‘boss (of a shield), shield, buckler’.
61. *bones* (546, 700) ‘bones’ (кости) је именица у множини са флективним наставком *-s*, као таква се јавља два пута у анализираном тексту. У староенглеском периоду је гласила исто у номинативу једнине и множине - *bān*. Међутим, у средњеенглеском и модерном периоду развоја дата именица гради множину додавањем наставка *-s*.
62. *book* (185) ‘book’ (књига) је именица у облику једнине без флективног наставка. Дата именица се у анализираном тексту јавља и два пута у облику множине - *bokes* (294, 300), са флективним наставком *-s*.²²² Потиче од староенглеске именице *bōc* (множина *bēc*), истог значења.
63. *boras* (630) ‘borax’ (боракс) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из доњолатинског, од именице *borax*, која је истог значења.²²³
64. *bote* (424) ‘remedy’ (лек) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *bōt* ‘remedy’.²²⁴
65. *botes* (203, 273) ‘boots’ (чизме) је именица која се два пута јавља у анализираном тексту, у облику множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *bote* ‘boot’.
66. *bowe* (108) ‘bow’ (лук) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *boga*, истог значења.

²²¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 78.

²²² Дата именица је у староенглеском периоду градила множину мутираним вокалом основе.

²²³ Видети Skeat, 1884: 46.

²²⁴ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 84.

67. *bracer* (111) ‘(archer’s) bracer’ (штитник) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло из старофранцуског, од именице *brace* ‘arms; length measured by two arms’ и глагола *bracier* ‘to embrace’.
68. *bras* (366) ‘brass’ (месинг) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *bræs* ‘brass, bronze’.
69. *breed* (147, 341) ‘bread’ (хлеб) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *bread*, истог значења.
70. *bream*²²⁵ (350) ‘bream’ (деверика) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *braisme*, истог значења.
71. *breeth* (5) ‘breath’ (дах) именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *bræð* ‘odor, scent, stink, exhalation, vapor’.²²⁶
72. *breost* (115, 131) ‘breast’ (груди) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *breost*, истог значења.
73. *bretheren* (252c) ‘brethren²²⁷ (brothers)’ (братство) је именица у множини са флективним наставком *-en*, по аналогији са слабом деκлинацијом староенглеског периода. Потиче од староенглеске именице *brōðor* ‘brother/brothers’ која је исто гласила у номинативу једнине и множине (без флективног наставка), али је имала и алтернативну форму номинатива множине *brōð(e)ru*²²⁸.
74. *bretherhed* (511) ‘brotherhood’ (братство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *(ge)brōðorscipe*, истог значења.
75. *brimstoon* (629) ‘brimstone’ (сумпор) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *brynstān*²²⁹, истог значења.
76. *Britayne* (409) ‘Brittany’ (Бретања) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Потиче од старофранцуског назива *Bretaigne*.

²²⁵ A type of fish (Skeat, 1884: 31; Stratmann and Bradley, 1891: 89).

²²⁶ Староенглеска именица у значењу „дах“ гласила је *æðm*.

²²⁷ Дата именица представља пример двојне множине (*double plurals*) јер је настала додавањем слабог наставка *-en* за множину на облик множине са прегласом (*umlaut plural* – *Old English brēðer*) (Robertson, 1938: 121).

²²⁸ Детаљније погледати Quirk and Wrenn, 1955: 30.

²²⁹ Hall, 1916: 121.

77. *broche* (160) ‘brooch’ (брош) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *broche* ‘long needle’.
78. *brother* (529, 737) ‘brother’ (брат) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *brōðor*, истог значења.
79. *browes* (627) ‘brows’ (обрве) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *bræw*²³⁰ (множина *bræwas*) ‘eyebrow’.
80. *brustles* (556) ‘bristles’ (чекиње) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *byrst* (множина *byrsta*), истог значења.
81. *brydel* (169) ‘bridle’ (узде) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *bridel*, истог значења.
82. *burdoun* (673) ‘burden (of a song)’ (рефрен) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *bourdon*, истог значења.²³¹
83. *burgeys*²³² (369, 754) ‘burgess’ (грађанин) је именица која се јавља два пута у тексту, у облику једнине без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *burgeois*, истог значења.
84. *ca(a)s*²³³ (323, 585, 655, 797, 844) ‘case/cases’ (случај/случајеви) је именица без флективног наставка и у једнини (585, 655, 797, 844) и у множини (323). Јавља се пет пута у анализираном тексту. Води порекло од старофранцуске именице *cas* ‘an event, situation, trial’.
85. *cake* (668) ‘cake’ (колач) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из шведског језика, од именице *kaka*, истог значења.²³⁴
86. *calf* (592) ‘calf’ (лист на ноzi) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старонордијске именице *kālfī*, истог значења.²³⁵
87. *cape* (408) ‘cape’ (рт) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из средњефранцуског, од именице *cap* ‘cape; head’.

²³⁰ Hall, 1916: 114.

²³¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 99.

²³² ‘Citizen, burgess’ (Morris, 1889: 212).

²³³ Видети Morris, 1889: 213; Skeat, 1884: 59.

²³⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 103.

²³⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 104.

88. *cappe* (683, 685) ‘cap’ (капа) је именица која се појављује два пута у анализираном одломку, у облику једнине без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cappe* ‘hood, head-covering’.
89. *carl* (545) ‘carl(e)²³⁶/churl/ceorl’ (момак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *ceorl* ‘man of low degree’.
90. *carpenter* (361, 614) ‘carpenter’ (дрводеља) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *carpentier*, истог значења.
91. *catel* (373, 540) ‘chattel’ (имовина) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *chatel/catel*, истог значења.
92. *Saunterbury* (16, 22, 27, 769, 801) ‘Canterbury’ (Кантербери) је властита именица која означава место, а јавља се пет пута у анализираном одломку. Има облик једнине без флективног наставка. У староенглеском периоду, дата именица гласила је *Cantware-buruh* ‘fortified town of the Kentish people’.
93. *cause* (419, 423, 716) ‘cause’ (узрок) је именица која се јавља три пута анализираном одломку, у облику једнине без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cause*, истог значења.
94. *ceint* (329) ‘ceinture²³⁷’ (каиш, опасач, појас) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *ceint*, истог значења.
95. *celle* (172) ‘cell²³⁸’ (метох, мали манастир) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од латинске именице *cella* ‘small room, store room, hut’.
96. *ceruce*²³⁹ (630) ‘ceruse’ (оловно белило) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *ceruse*, истог значења.
97. *chambres* (28) ‘chambers, bedrooms’ (собе) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *chambre* ‘room, chamber, apartment’.

²³⁶ ‘A man of the common people’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/carl>).

²³⁷ ‘A girdle or belt’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/ceinture>).

²³⁸ ‘A small monastery or nunnery dependent on a larger one’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/cell>).

²³⁹ ‘White lead’ (Stratmann and Bradley, 1891: 110). Видети и Skeat, 1884: 75.

98. *champioun* (239) ‘champion’ (победник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *champion* ‘combatant, champion in single combat’.
99. *chapel-belle* (171) ‘chapel bell’ (звоно капеле) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *chapele* ‘chapel’ и староенглеске именице *belle* ‘bell’.
100. *chapeleune* (164) ‘chaplain’ (капеланија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *chapelein* ‘clergyman’.
101. *chapman* (397) ‘chapman, merchant’ (трговац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *searman* ‘tradesman’.
102. *charge* (733) ‘charge’ (брига) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *charge* ‘load, burden; imposition’.
103. *charitee* (452, 532) ‘charity’ (милосрђе) је именица која се јавља два пута у анализираном тексту, у облику једнине без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *charitet*, истог значења.²⁴⁰
104. *chaunce* (475) ‘chance’ (случајност) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cheance*, истог значења.
105. *chaunterie* (510) ‘chantry’ (капела) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *chanterie*, истог значења.
106. *chekes* (633) ‘cheeks’ (образи) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *cēace/cēose* (множина *cēacan*), истог значења.²⁴¹
107. *Chepe* (754) ‘Chearpside’ (Чипсајд²⁴²) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cēape*²⁴³ ‘market’.
108. *chere* (139, 728, 747, 857) ‘cheer, behaviour’ (расположење, понашање) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *chiere* ‘face, countenance, look, expression’.

²⁴⁰ Детаљније погледати Skeat, 1884: 69.

²⁴¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 113.

²⁴² Део Лондона.

²⁴³ Hall, 1916: 133.

109. *cherubines* (624) ‘cherub’s’ (херувим) је именица у генитиву једнине са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *ceruphīn*²⁴⁴(генитив једнине *ceruphīnes*), истог значења.
110. *chevisaunce*²⁴⁵ (282) ‘money-lending’ (зајам) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског глагола *achever*²⁴⁶ ‘to bring to an end’.
111. *chiknes* (380) ‘chickens’ (пилићи) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице истог значења – *ci(c)cen*, множина - *cicenu*.²⁴⁷
112. *children*²⁴⁸ (628) ‘children’ (деца) је именица у множини са флективним наставком *-en*. Потиче од староенглеске именице *cild*, која је у множини гласила *cildru* (могла је имати и исти облик у номинативу једнине и множине - *cild*)²⁴⁹.
113. *chin* (195) ‘chin’ (брада) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cin(n)*, истог значења.
114. *chirche* (708) ‘church’ (црква) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cir(i)ce*, истог значења.
115. *chirche-dore* (460) ‘church-door’ (црквена врата) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *cir(i)ce* ‘church’ и *dor/duru* ‘door’
116. *chivachye* (85) ‘cavalry’ (коњица) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло од француског *cavalerie*, истог значења.
117. *chivalrie* (45) ‘chivalry’ (витештво) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *chevalerie* ‘knight hood, chivalry, nobility, cavalry, art of war’.
118. *clause* (715) ‘clause’ (реченица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *clause* ‘stipulation’.

²⁴⁴ Hall, 1916: 136.

²⁴⁵ ‘Gain, profit; an agreement for borrowing money’ (Morris, 1889: 214).

²⁴⁶ У савременом енглеском језику имамо глагол ‘achieve’ и именице изведене од овог глагола (‘achieving’, ‘achiever’, ‘achievement’). Међутим, именица *chevisaunce* из средњеенглеског периода, није успела да се задржи у модерном периоду и не постоји у савременом енглеском енглеском језику.

²⁴⁷ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 116.

²⁴⁸ Дата именица представља пример двојне множине (*double plurals*). Наиме, староенглески облик множине *cildru* у средњеенглеском постаје *childer* и потом добија још један наставак за множину *-en*, по аналогији са слабом деklinацијом. Настао је прво облик *childeren*, а потом *children*. Видети Eekersley and Eekersley, 1976: 29; Robertson, 1938: 121.

²⁴⁹ Погледати Quirk and Wrenn, 1945:29.

119. *clennesse* (506) ‘cleanness’ (чистота) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *clannes* ‘(moral) cleanness, purity, chastity’.
120. *clerk* (285, 480, 840) ‘clerk’ (богослов) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *cleric*, истог значења.²⁵⁰
121. *cloisterer* (259) ‘cloisterer’²⁵¹ (мантијаш) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cloistre* ‘monastery, convent; enclosure’.
122. *cloistre* (181, 185) ‘cloister’ (манастир) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *cloistre* ‘monastery, convent; enclosure’.
123. *cloke* (157) ‘cloak’ (кабаница) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cloche/cloke*, истог значења.
124. *clooth-making* (447) ‘cloth-making’ (ткање сукна) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *clap* ‘a cloth, woven or felted material’ и староенглеског глагола *macian* ‘to make’.
125. *cofre* (298) ‘coffer’ (шкриња) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cofre* ‘a chest’.
126. *cok* (823) ‘sock’ (петао) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *coc(c)*²⁵², истог значења.
127. *colpons* (679) ‘shreds’ (парчићи) је именица у множини са флективним наставком – *s*. Потиче од француске именице *coupon* ‘shred’.²⁵³
128. *commissioun* (315) ‘commission’²⁵⁴ (пуномоћ, овлашћење) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *commission*, истог значења.

²⁵⁰ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 122.

²⁵¹ Archaic: ‘a person who lives in a cloister, a monk or nun’(<https://en.oxforddictionaries.com/definition/cloisterer>).

²⁵² Hall, 1916: 145.

²⁵³ Stratmann and Bradley, 1891: 129.

²⁵⁴ Archaic: ‘the authority to perform a task or certain duties’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/commission>).

129. *compane* (24, 331, 461, 717, 764) ‘companion’ (група) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *compaignie* ‘society, friendship, intimacy; body of soldiers’.
130. *compeer* (670) ‘compeer’²⁵⁵ (друг) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *comper*, истог значења.
131. *complexioun* (333) ‘complexion’ (природа, нарав) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *complexion* ‘constitution of body, temperament’.²⁵⁶
132. *composicioun* (848) ‘composition’ (слагање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *composicion* ‘composition, literary work, agreement, settlement’.
133. *concupyn* (650) ‘concubine’ (ванбрачна жена) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од латинске именице *concupina*, истог значења.
134. *condicioun* (38) ‘condition’ (стање), именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *condicion* ‘state, behavior, social status’.
135. *confessioun* (218, 221) ‘confession’ (исповест) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *confession*, истог значења.
136. *confort* (773, 776) ‘comfort’ (угодност) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *confort* ‘consolation, solace; pleasure, enjoyment’.
137. *conscience* (142, 150, 398, 526) ‘conscience’ (савест, саосећање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *conscience* ‘conscience, innermost thoughts, desires, intentions; feelings’.
138. *contree* (216, 340) ‘district, country’ (област, крај) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *contree*, истог значења.

²⁵⁵ Archaic: ‘a companion or associate’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/compeer>).

²⁵⁶ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 130.

139. *cook* (351, 379) ‘cook’ (кувар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *cos*, истог значења.
140. *cop*²⁵⁷ (554) ‘cop’ (врх) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *copp*, истог значења.
141. *cope* (260) ‘cope, cloak’ (плашт) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cōp*, истог значења.
142. *coppe* (134) ‘cup’ (пехар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cuppe*, истог значења.
143. *corage*²⁵⁸ (22) ‘heart, feeling’ (срце) је именица у једнини без флективног наставка. У анализираном тексту се јавља и у облику множине *corages* (11), са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *corage*, истог значења.
144. *cordial* (443) ‘cordial’ (лек за срце) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француског придева *cordial* ‘of or for the heart’.
145. *corn* (562) ‘corn’ (жито) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *corn*, истог значења.
146. *cosin* (742) ‘cousin’ (сродство, рођак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cosin*, истог значења.
147. *cost* (192, 213, 799, 804) ‘cost’ (цена, трошак) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *cost*, истог значења.
148. *cote* (103, 328, 564, 612) ‘coat’ (капут) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *cote*, истог значења.
149. *counseil* (665, 784) ‘counsel’ (савет) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *cunseil*, истог значења.²⁵⁹

²⁵⁷ ‘Summit, head’ (Stratmann and Bradley, 1891: 133).

²⁵⁸ Од ове именице француског порекла, настала је у савременом енглеском именица ‘courage’ у значењу ‘храброст, одважност’.

²⁵⁹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 132.

150. *countour*²⁶⁰ (359) ‘accountant’ (рачуновођа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *comptour* ‘accountant’.
151. *cours* (8) ‘course’ (пут, кретање, правац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cors* ‘course; running; flow of a river’.
152. *court* (140, 671) ‘court’ (двор) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *cort* ‘king's court, princely residence’.
153. *courtepy*²⁶¹ (290) ‘short coat, peacoat²⁶²’ (кратки капут, доламица) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло из холандског језика од придева *kort* ‘short’ и именице *pije* ‘a coarse cloth’. Дата именица не постоји у савременом енглеском језику, али се задржао елемент *pije* ‘pea’.
154. *covenaunt* (600) ‘covenant’ (договор, уговор) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *covenant* ‘agreement’.
155. *coverchiefs* (453) ‘kerchiefs, head-dresses’ (мараме) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *couvrechief*, истог значења.
156. *covune* (604) ‘covin²⁶³’ (сплетка, подвала) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *convine* ‘intrigue’.²⁶⁴
157. *craft* (401, 692) ‘craft, skill’ (вештина) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *craft* ‘power, physical strength, might’.
158. *Crist* (698, 739) ‘Christ’ (Христ) је именица која се у облику једнине, без флективног наставка, јавља два пута у анализираном одломку. Поред поменутог, јавља се и три пута у присвојном облику, односно у генитиву једнине - *Cristes* (481, 527, 537) ‘Christ’s’, са флективним наставком -es. У староенглеском периоду дата именица је гласила *Crist* (генитив једнине *Cristes*).

²⁶⁰ ‘An accountant’ (Morris, 1889: 152; Skeat, 1924: 35). У савременом енглеском језику имамо именице ‘counter’ (бројач и др. значења) и ‘countour’ (правобранилац), које немају исто значење као дата средњенглеска именица, погледати <https://www.merriam-webster.com/dictionary>.

²⁶¹ ‘A sort of upper coat of a coarse material’ (Morris, 1889: 217).

²⁶² ‘A heavy woolen double-breasted jacket originally worn by sailors, a pea jacket’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/peacoat>).

²⁶³ Archaic: ‘fraud, trickery’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/covin>).

²⁶⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 137.

159. *Cristendom* (49) ‘Christendom’ (хришћански свет, хришћанство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *Cristendom* ‘Christianity, state of being a Christian’.
160. *croppes*²⁶⁵ (7) ‘sprouts, new leaves’ (изданци) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *cropp* ‘bird's caw; head or top of a sprout or herb’, множина *croppas*.
161. *croys* (699) ‘cross’ (крст) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *crois*, истог значења.²⁶⁶
162. *cryke* (409) ‘creek’ (драга, мали залив) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *crecca* истог значења.²⁶⁷
163. *curat* (219) ‘curate’²⁶⁸ (курат, потпарох) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из латинског, од именице *curatus* ‘one responsible for the care (of souls)’.
164. *cure* (303) ‘care’ (брига) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *caru*, истог значења.
165. *curs* (655, 661) ‘curse’ (клетва) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *curs*, истог значења.²⁶⁹
166. *cursing* (660) ‘cursing’ (проклетство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cursung*, истог значења.²⁷⁰
167. *curteisye* (46, 132, 725) ‘courtesy’ (уљудност, учтивост) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *curteisie* ‘good will, kindness’.
168. *daggere* (113, 392) ‘dagger’ (кама, бодеж) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *dagie*, која је истог значења.

²⁶⁵ У савременом енглеском језику имамо именицу ‘сгор’, насталу од дате средњеенглеске именице, али са промењеним значењем односно данас поменути именица значи „летина, принос“, а не „изданак“.

²⁶⁶ Погледати Morris, 1889: 217; Skeat, 1884: 101.

²⁶⁷ Детаљније видети Skeat, 1884: 100.

²⁶⁸ ‘A member of the clergy engaged as assistant to a vicar, rector, or parish priest’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/curate>).

²⁶⁹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 146.

²⁷⁰ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 146.

169. *daliaunce* (211) ‘dalliance, flirtation’ (ћеретање, удварање, забављање) је именица у једнини без флективног наставка. Претпостављамо да потиче из старофранцуског, од именице *daille*²⁷¹ ‘die’ (коцка, коцкица) и суфикса *-ance*.
170. *daunce* (476) ‘dance’ (игра) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског глагола *dancier* ‘dance’.
171. *daunger* (663) ‘danger’ (опасност) је именица у једнини без флективног наставка. У анализираном одломку се јавља и у облику множине - *daungers* (402), са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *dangier* ‘power, authority, control’.
172. *day* (19, 91, 354, 641, 703, 822) ‘day’ (дан) је именица у једнини без флективног наставка. У анализираном тексту, јавља се шест пута у поменутом облику. Потиче од староенглеске именице *dæg*, истог значења.
173. *dayerye* (597) ‘dairy’ (млекара, млекарство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dæge* ‘kneader of bread, housekeeper, female servant’ и англофранцуског суфикса *-erie*.²⁷²
174. *dayesye* (332) ‘daisy’ (бела рада) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског израза *dæges ēage* ‘eye of day’.²⁷³
175. *decree* (640) ‘decree’ (декрет) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *decre*, истог значења.
176. *dede* (659, 742) ‘deed’ (дело) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *dæd*, истог значења.
177. *deeth* (605) ‘death’ (смрт) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dēað*, истог значења.
178. *degree* (40, 55, 744) ‘degree’ (степен, слој, ранг) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *degré* ‘a step (of a stair), academic degree; rank, status, position’.

²⁷¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 152.

²⁷² Детаљније погледати <https://www.etymonline.com/word/dairy>.

²⁷³ Детаљније погледати Skeat, 1884: 110.

179. *del* (415) ‘deal’ (део) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dæl* ‘part, share, quantity, amount’.
180. *delyt*²⁷⁴ (335, 337) ‘delight’ (уживање, ужитак) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *delīt*, истог значења.
181. *Dertemouthe* (389) ‘Dartmouth²⁷⁵’ (Дратмут) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. У староенглеском периоду ова именица је гласила *Dertamūða*.
182. *desdeyn* (789) ‘disdain’ (надменост, охолост, презир) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *desdeigne* ‘scorn, contempt’.
183. *desire* (583) ‘desire’ (жеља) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *desir*, истог значења.
184. *dette* (280) ‘debt’ (дуг) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *dete*, истог значења.
185. *devys* (816) ‘device’ (жеља, замисао) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *devis* ‘division; desire; emblem; a bequest in a will’.
186. *deyntees* (346) ‘dainties’ (ђаконије) именица у множини са флективним наставком – *s*. Потиче од старофранцуске именице *deintie* ‘price, value; delicacy, pleasure’.
187. *deys* (370) ‘dais’ (клупа, подијум, узвишено место) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *dais* ‘table, platform’.
188. *diete* (435) ‘diet’ (исхрана) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *diete*, истог значења.
189. *diocuse* (664) ‘diocese’ (дијецеза, епархија, бискупија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *diocise*, истог значења.
190. *dispence*²⁷⁶ (441) ‘expense’ (трошак, издатак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *despense*, истог значења.

²⁷⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 157.

²⁷⁵ ‘Town and port on the Dart River in Devon, southwestern England’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Dartmouth>).

²⁷⁶ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 168.

191. *disport*²⁷⁷ (137, 755) ‘disport’ (забава, разонода) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *desport* ‘disport, sport’.
192. *doctour* (411) ‘doctor’ (доктор) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *doctour*, истог значења.
193. *domes*²⁷⁸ (323) ‘dooms’ (пресуде) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *dōm* (множина *dōmas*), истог значења.
194. *dong* (530) ‘dung’ (гнојиво, ђубриво) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dung*, истог значења.
195. *dore* (550) ‘door’ (vrata) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dor/duru*, истог значења.
196. *doseyn* (578) ‘dozen’ (туце) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *dozaine*, истог значења.
197. *doute* (487) ‘doubt’ (сумња) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *dote* ‘fear, dread; doubt’.
198. *draughte* (135, 382, 396) ‘draught’ (напитак) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *dreaht/draeht*, истог значења.
199. *drinke* (345) ‘drink’ (пиће) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *drinc*²⁷⁹, истог значења.
200. *drogges*²⁸⁰ (426) ‘drugs’ (лекови) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *drogue* ‘supply, provision, drug’.
201. *droghte* (2, 595) ‘drought’ (суша) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *drugad/drugod*, истог значења.
202. *drope* (131) ‘drop’ (кап) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dropa*, истог значења.

²⁷⁷ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 168.

²⁷⁸ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 171.

²⁷⁹ Stratmann and Bradley, 1891: 177.

²⁸⁰ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 177.

203. *dyere* (362) ‘dyer’ (бојација) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске речи *dēah/dēag*²⁸¹ ‘hue, tinge’.
204. *dyke* (536) ‘ditch’ (ров) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *dic*, истог значења.
205. *ecclesiaste* (708) ‘ecclesiast, ecclesiastic’ (духовник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из доњолатинског, од именице *ecclesiasticus*, истог значења.²⁸²
206. *ende* (15, 197) ‘end’ (крај, завршетак) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *ende* ‘end, conclusion, boundary, district, species, class’.
207. *Engelond* (16, 580) ‘England’ (Енглеска) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *Englaland*.
208. *English* (265) ‘English’ (енглески језик) је именица у једнини без флективног наставка. Ова именица настала је од староенглеског придева *Englisc* ‘English’.
209. *ensample* (496, 505, 520)/*exemple* (568) ‘example’ (пример) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *esemple*, истог значења.
210. *erchedeknes* (655, 658) ‘archdeacon’s’ (архиђакон) је именица у генитиву једнине са флективним наставком *-s*. У поменутом облику јавља се два пута у анализираном тексту Потиче од староенглеске именице *arcediacon*, истог значења.²⁸³
211. *eres* (556, 589) ‘ears’ (уши) је именица у множини са флективним наставком *-s*. У поменутом облику јавља се два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *ēare* (множина *ēaran*), истог значења.
212. *ese* (768) ‘ease’ (лагодност, благостање, доколица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *aise* ‘comfort, pleasure, well-being; opportunity’.
213. *estat* (203, 522)/*stat* (572)/*thestat* (716) ‘state, condition’ (стање, положај, сталеж) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику јавља се четири

²⁸¹ Погледати Hall, 1916: 164.

²⁸² Погледати Skeat, 1884: 130.

²⁸³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 29.

- пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *estat* ‘position, condition; status, stature, station’.
214. *even-song* (830) ‘even-song’ (вечерња молитва) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *æfensang*, истог значења.
215. *excellence* (311) ‘excellence’ (извршност, одлика) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *excellence*, истог значења.
216. *expert* (576) ‘expert’ (стручњак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског придева *expert/espert* ‘experienced, practiced, skilled’.
217. *eyen*²⁸⁴ (152, 201, 267, 625, 684, 753) ‘eyes’ (очи) је именица у множини са флективним наставком *-en* (остатак слабе староенглеске деклинације)²⁸⁵. У поменутом облику јавља се шест пута у анализираном тексту. Такође се једном јавља у облику једнине, без флективног наставка - *уѐ* (10) ‘eye’. Потиче од староенглеске именице *ēage* (множина *ēagan*).
218. *face* (199, 458, 624) ‘face’ (лице) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *face* ‘face, countenance, look, appearance’.
219. *facultee* (244) ‘faculty²⁸⁶, calling’ (професија, звање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *faculte* ‘skill, accomplishment, learning’.
220. *fader* (100, 781) ‘father/father’s’ (отац) је именица у једнини без флективног наставка, иако у другом примеру представља генитив једнине. Потиче од староенглеске именице *fæder*, истог значења.
221. *fairnesse* (519) ‘fairness’ (честитост, благост) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *fægernes* ‘beauty’.
222. *fee* (319) ‘fee²⁸⁷’ (имовина, посед) је именица у облику једнине без флективног наставка. Дата именица јавља се једном и у облику множине - *fees* (317) ‘fees’

²⁸⁴ Пример староенглеске слабе деклинације који се задржао у средњенглеском периоду, али се касније изгубио тако да дата именица у савременом енглеском језику има наставак *-s* у множини (‘eyes’).

²⁸⁵ Наставак *-en* за грађење множине у средњенглеском периоду, задржао се код неких именица које су у староенглеском периоду припадале слабој деклинацији, док се код именица које нису припадале слабој деклинацији овај наставак јавља по принципу аналогije нпр. код именице *children* (Moore, 1927: 232).

²⁸⁶ Archaic: ‘something in which one is trained or qualified’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/faculty>).

²⁸⁷ Historical: ‘an estate of land, especially one held on condition of feudal service’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/fee>).

(исплате, хонорари), са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *feoh*²⁸⁸ ‘cattle, herds; movable goods, property; money; riches, treasure’. Међутим, именица ‘fee’ је у савременом енглеском језику изгубила нека значења која је имала у прошлости.

223. *feet* (473, 495) ‘feet’ (стопала) је именица у множини без флективног наставка. Облик множине изражен је мутираним вокалом основе, што је наслеђено из староенглеског периода, а задржало се до данашњег доба. Потиче од староенглеске именице *fōt* (множина *fēt*), истог значења.

224. *feith* (62) ‘faith’ (верност, оданост) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *feid/foi* ‘faith, belief, trust, confidence, pledge’.

225. *felawe* (395, 648, 650, 653) ‘fellow’ (човек, другар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *fēolaga* ‘partner, one who shares with another’.

226. *felawshipe* (26, 32, 474) ‘fellowship’ (друштво) именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *fēolagascipe*.

227. *felicitee*²⁸⁹ (338) ‘felicity’ (блаженство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *felicite*, истог значења.

228. *ferme* (252b) ‘farm’²⁹⁰, ‘fee’ (накнада) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *ferme* ‘a rent, lease’.

229. *ferthing*²⁹¹ (134, 255) ‘farthing (a coin worth one-fourth of a penny); speck’ (новчић мале вредности; мрља, тачкица). Дата именица се јавља два пута у облику једнине без флективног наставка, али са два различита поменута значења. Потиче од староенглеске именице *feorðing* ‘quarter of a penny; a fourth part’.

230. *fetheres*²⁹² (107) ‘feathers’ (пера) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *feðer/fiðer*, истог значења.

²⁸⁸ Hall, 1916: 222.

²⁸⁹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 216.

²⁹⁰ Obsolete: ‘a sum or due fixed in amount and payable at fixed intervals’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/farm>).

²⁹¹ ‘A fourth part’, ‘a small portion’ (Morris, 1889:138).

²⁹² Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 221.

231. *figure* (499) ‘figure’ (стилска фигура) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *figure* ‘shape, body; form of a word; figure of speech; symbol, allegory’.
232. *finch* (652) ‘finch’ (птица зеба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *finc*, истог значења.
233. *fingres*²⁹³ (129) ‘fingers’ (прсти) је именица у множини са флективним наставком – *s*. Потиче од староенглеске именице *finger* (множина *fingras*), истог значења.
234. *fish* (180, 344) ‘fish’ (риба) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *fisc*, истог значења.
235. *fithele* (296) ‘fiddle’ (виолина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *fiðele*, истог значења.
236. *flaterye*²⁹⁴ (705) ‘flattery’ (улагивање, ласкање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *flaterie*, истог значења.
237. *Flaundres* (86) ‘Flanders’ (Фландрија) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од холандског *Vlaanderen*.
238. *flesh* (147, 344) ‘flesh’ (месо) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *flæsc*, истог значења.
239. *flex* (676) ‘flax’ (лан) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *fleax* ‘flax plant; cloth made with flax, linen’.
240. *flight* (190) ‘flight’ (лет) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *flyht*, истог значења.
241. *flok* (824) ‘flock’ (јато, група, скуп) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *flocc* ‘a group of persons, company, troop’.
242. *flour* (4) ‘flower’ (цвет) именица у једнини без флективног наставка. Дата именица се јавља једном и у облику множине – *floures* (90), са флективним наставком –*es*. Потиче од старофранцуске именице *flor* ‘flower, blossom; heyday; fine flour; elite; innocence, virginity’.

²⁹³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 223.

²⁹⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 226.

243. *flour-de-lys* (238) ‘fleur-de-lis, lily’ (љиљан) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *flour de lys* ‘flower of the lily’.
244. *folde* (512) ‘fold²⁹⁵’ (паства) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *falæd/falud* ‘pen or enclosure for sheep or other domestic animals’.
245. *folk*²⁹⁶ (12, 25, 519, 744) ‘folk, people’ (људи) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *folc*, истог значења.
246. *foo* (63) ‘foe’ (непријатељ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *gefā* ‘foe, enemy, adversary in a blood feud’.
247. *foot-mantel* (472) ‘foot-mantle’ (дугачак плашт) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *fōt* ‘foot’ и *mentel* ‘loose, sleeveless cloak’.
248. *forheed* (154) ‘forehead’ (чело) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *forheafod*, истог значења.
249. *forme* (305) ‘form’ (облик, начин) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *forme/fourme* ‘physical form, appearance; pleasing looks; shape, image; way, manner’.
250. *forneys* (202, 559) ‘furnace’ (пећ) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *fornais* ‘oven, furnace’.
251. *forster* (117) ‘forester’ (шумар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *forestier* ‘forest ranger, forest-dweller’.
252. *forward* (848, 852) ‘forward²⁹⁷, agreement’ (договор) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *foreweard* ‘agreement, covenant’.

²⁹⁵ ‘A flock of sheep’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/fold>).

²⁹⁶ Пример именице која се у староенглеском периоду мењала према општој деклинацији именица средњег рода и имала у множини облик без флексије, а успела је да задржи истоветан облик и у савременом енглеском језику (Robertson, 1938: 120).

²⁹⁷ Finance: ‘Agreement(s) to trade specified assets, typically currency, at a specified price at a certain future date’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/forward>).

253. *fother*²⁹⁸ (530) ‘fother/ fodder’ (товар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *foder*, истог значења.
254. *fowel* (190) ‘fowl, bird’ (птица) је именица у једнини без флективног наставка. У тексту се једном појављује и у облику множине - *fowles* (9), са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *fugel* ‘bird, feathered vertebrate’ (множина *fuglas*).
255. *fox* (552) ‘fox’ (лисица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *fox*, истог значења.
256. *frankeleyn* (331) ‘franklin²⁹⁹’ (земљопоседник) је именица у једнини без флективног наставка. У тексту се једном појављује и у облику множине - *frankeleyns* (216), са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *franc* ‘free’.
257. *fraternitee* (364) ‘fraternity’ (удружење, братство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *fraternité* ‘brotherhood’.
258. *freedom* (46) ‘freedom’ (искреност) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *freodom* ‘power of self-determination, state of free will; emancipation from slavery, deliverance’.
259. *freend* (670) ‘friend’ (пријатељ) је именица у једнини без флективног наставка. У тексту се једном појављује и у облику множине - *freendes* (299), са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *frēond*³⁰⁰ (множина *frīend/frēond(as)*), истог значења.
260. *frendshipe* (428) ‘friendship’ (пријатељство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *freondscipe*, истог значења.
261. *Frensh* (124, 126) ‘French’ (француски језик) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеског придева *frencisc*.
262. *frere* (208, 621) ‘friar’ (фратар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Дата именица се у тексту једном

²⁹⁸ ‘Fother, burden, load’ (Stratmann and Bradley, 1891: 246).

²⁹⁹ ‘A medieval English landowner of free but not noble birth’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/franklin>; <https://www.etymonline.com/word/Franklin>)

³⁰⁰ Дата именица је у староенглеском периоду придала групи именица које су изражавале множину мутираним вокалом основе, с тим што је ова именица имала и алтернативни облик множине и с флективним наставком *-as* (Quirk and Wrenn, 1954: 30).

- појављује и у облику множине - *freres* (232), са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *frere* ‘brother, friar’.
263. *game* (853) ‘game’ (игра) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *gamen* ‘joy, fun; game, amusement’.
264. *garleek* (634) ‘garlic’ (бели лук) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *gārlēac*, истог значења.³⁰¹
265. *gelding* (691) ‘gelding, eunuch’ (ушкопљеник, евнух) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из старонордијског, од именице *gelding*, истог значења.³⁰²
266. *gere* (352, 365) ‘gear³⁰³’ (опрема, одећа) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *gearwe* ‘clothing, equipment, ornament’.
267. *gerland* (666) ‘garland’ (венац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *gvirlande/garlande/gerlaunde*, истог значења.³⁰⁴
268. *Gernade* (56) ‘Granada³⁰⁵’ (Гранада) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од латинске именице *granatum* ‘pomegranate’³⁰⁶.
269. *gerner* (593) ‘granary’ (амбар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од латинске речи *granaria* ‘granary, store-house for grain’.
270. *gipoun* (75) ‘gipon, jupon³⁰⁷’ (мундир), именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске речи *jupe* ‘tunic worn under the armor’.
271. *gipser* (357) ‘purse, pouch’ (кеса, торба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске речи *gibe* ‘a bunch’³⁰⁸, није се задржала у модерном периоду.

³⁰¹ Погледати Skeat, 1884: 170, 181.

³⁰² Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 275.

³⁰³ ‘Equipment or apparatus that is used for a particular purpose’; informal: ‘personal possessions and clothes’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/gear>).

³⁰⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 283.

³⁰⁵ ‘Medieval Moorish kingdom of southern Spain’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Granada>).

³⁰⁶ Either from fruit (pomegranate) grown in the region or from some fancied resemblance (<https://www.etymonline.com/word/Granada>).

³⁰⁷ ‘A late medieval jacket similar to the surcoat’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/gipon>).

³⁰⁸ Morris, 1889: 227.

272. *girdel* (358) ‘girdle, belt’ (појас, ћемер) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица се у тексту једном појављује и у облику множине - *girdles* (368), са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *gyrdel* (множина *gyrdlas*), истог значења.
273. *girles* (664) ‘young people (male or female)³⁰⁹’ (млади) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче из доњонемачког, од именице *gōr* ‘a child’.³¹⁰
274. *glas* (152, 198, 700) ‘glass’ (стакло) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *glæs*, истог значења.
275. *gobet* (696) ‘gobbet’ (делић, део) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *gobet* ‘small piece’.³¹¹
276. *God* (533, 573, 769) ‘God’ (Бог) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Дата именица се у тексту једном појављује и у облику генитива једнине - *Goddes* (854) ‘God’s’, са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *god*, истог значења.
277. *gold* (160, 298, 443, 444, 500, 563) ‘gold’ (злато) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља шест пута у анализираном тексту. Употребљена је у једном случају (160) атрибутивно, с предлогом *of* и представља пример норманског генитива. Потиче од староенглеске именице *gold*, истог значења.
278. *goliardeys* (560) ‘goliard³¹², jester’ (лакрдияш, дворска луда) је именица у једнини без флективног наставка. Претпоставља се да потиче од латинске речи *gula* ‘throat’.³¹³
279. *good* (581, 611) ‘good, property’ (посед, имање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *gōd*, истог значења.

³⁰⁹ У савременом енглеском језику имамо именицу ‘girl’ (девојчица, девојка), међутим, са суженим значењем - односи само на младе особе женског пола.

³¹⁰ Погледати Morris, 1889: 227; Stratmann and Bradley, 1891: 283.

³¹¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 300.

³¹² ‘A wandering student of the 12th or 13th century given to the writing of satiric Latin verse and to convivial living and minstrelsy (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/goliard>).

³¹³ Детаљније погледати Skeat, 1924: 48-49.

280. *goost* (205) ‘ghost’ (дух) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *gast* ‘breath; good or bad spirit, angel, demon; person, man, human being’.
281. *goot* (688) ‘goat’ (коза) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *gāt*³¹⁴ ‘she-goat’.
282. *gospel* (481, 498) ‘gospel’ (јеванђеље) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *godspel* ‘glad tidings announced by Jesus’.
283. *goune/gowne* (93, 391) ‘gown’ (огртач) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *goune* ‘robe, coat’.
284. *governaunce*³¹⁵ (281) ‘governance’³¹⁶, ‘behaviour’ (управљање, понашање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *governance* ‘government, rule, administration; (rule of) conduct’.
285. *governing* (599) ‘governing’ (управа, управљање) је глаголска именица која потиче од старофранцуског глагола *governer* ‘steer, be at the helm of; govern, rule, command, direct’. Имамо облик једнине без флективног наставка.
286. *governour* (813) ‘governor’ (управник, вођа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *governeur* ‘prince, ruler, administrator; helmsman’.
287. *grace* (88, 573) ‘grace’ (наклоност, милост) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *grace* ‘pardon, divine grace, mercy; favor, thanks; elegance, virtue’.
288. *graunt* (252b) ‘grant’ (одобрење, потврда) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *graant* ‘promise; agreement, pact; will, wish, pleasure’.

³¹⁴ Hall, 1916: 280.

³¹⁵ ‘Management, control, management of affairs, business matters; self-control, virtuous conduct’ (Morris, 1889: 227).

³¹⁶ Дата именица у савременом енглеском језику нема значење „(лепо) понашање, опхођење“, једно од значења које је имала у средњенглеском периоду.

289. *grece* (135) ‘grease’ (масноћа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *gresse*, истог значења.
290. *grehoundes* (190) ‘greyhounds’ (хртови³¹⁷) именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *grīghund*, истог значења.
291. *Grete See*³¹⁸ (59) ‘Great Sea (the Mediterranean Sea)’ (Медитеранско море) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од староенглеског придева *grēat* ‘big, tall, thick, stout, massive; coarse’ и именице *sǣ* ‘sea’.
292. *greyn* (596) ‘grain’ (житарица, зрно) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *grain/grein*, истог значења.
293. *ground* (453) ‘ground’ (основа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *grund* ‘bottom; foundation; surface of the earth’.
294. *gyde* (804) ‘guide’ (водич) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *guide*, истог значења.
295. *haberdassher* (361) ‘haberdasher’ (трговац ситном робом) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *hapertas* ‘small wares’.³¹⁹
296. *habergeoun* (76) ‘hauberk’ (панцир кошуља) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *hauberc* ‘coat of mail’.
297. *halle* (353, 752) ‘hall’ (дворана) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *heall*, истог значења.
298. *halwes*³²⁰ (14) ‘saints’ shrines’ (мошти, места ходочашћа) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *hāлга* ‘a saint’.
299. *hand/hond* (108, 399, 495, 783, 841) ‘hand’ (шака) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Дата именица се у тексту једном појављује и у облику множине - *handes* (186), са

³¹⁷ Врста пса.

³¹⁸ Погледати Morris, 1889: 132.

³¹⁹ Погледати Skeat, 1884: 190.

³²⁰ Ова именица није успела да се задржи, односно не постоји у савременом енглеском језику (Algeo and Butcher, 2014: 135). Детаљније погледати Skeat, 1884: 192; Skeat, 1924 : 3-4.

- флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *hand*³²¹ (множина *handa*), истог значења.
300. *hare* (191, 684) ‘hare’ (зец) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hara*, истог значења.
301. *harlot* (647) ‘harlot³²², vagabond’ (протува) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *harlot* ‘disorderly person’.³²³
302. *harlotryes* (561) ‘harlotries’ (простоте) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од старофранцуске именице *herlot/arlot* ‘vagabond, tramp; rascal, scoundrel’ и латинског суфикса *-arius* ‘-(e)ry’.
303. *harm* (385, 423) ‘harm, pity’ (штета) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hearm* ‘hurt, pain; evil, grief; insult’.
304. *harping* (266) ‘harping’ (свирање харфе) је глаголска именица настала од староенглеског глагола *hearpian* ‘to play on a harp’. Облик једнине, без флективног наставка.
305. *harre* (550) ‘hinge’ (шарка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *heorr*, истог значења.³²⁴
306. *hat* (272, 470) ‘hat’ (шешир) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hæt*, истог значења.
307. *haunt* (252c) ‘haunt³²⁵’ (често посећивано место) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *hant* ‘frequentation; place frequently visited’.
308. *havenes* (407) ‘havens’ (пристаништа, луке) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *hæfene* ‘haven, port’.

³²¹ Hall, 1916: 315.

³²² У савременом енглеском језику именица ‘harlot’ има сужено значење, односи се на особу женског пола у значењу ‘prostitute’. Видети <https://en.oxforddictionaries.com/definition/harlot>; <https://www.merriam-webster.com/dictionary/harlot>.

³²³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 325.

³²⁴ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 336.

³²⁵ ‘A place frequented by a specified person’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/haunt>).

309. *hede* (303) ‘heed³²⁶’ (пажња) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *hedan* ‘observe; to take care, attend, protect, take charge of’.
310. *heed* (109, 198, 201, 267, 272, 293, 455, 470, 551, 666, 782) ‘head’ (глава) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља једанаест пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hēafod*, истог значења.
311. *heep* (575) ‘heap’ (гомила, мноштво) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *heap*, истог значења.
312. *heer* (589, 675) ‘hair’ (коса) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Дата именица се једном јавља и у облику множине - *heres* (555) ‘hairs’ у значењу „длаке“, са флективним наставком – *s*. Потиче од староенглеске именице *hær* ‘hair, a hair’. У староенглеском периоду је имала исти облик у номинативу једнине и множине. Међутим, у средњеенглеском и модерном периоду развоја дата именица гради множину додавањем наставка *-s*.
313. *heeth* (6, 606) ‘heath’ (вресиште, пустара) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hæð* ‘untilled land, tract of wasteland’.
314. *helle* (658) ‘hell’ (пакао) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *hel(l)/helle*³²⁷, истог значења.
315. *hen* (177) ‘hen’ (кокошка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *henn*, истог значења.
316. *herberwe* (403, 765) ‘harbour; inn, tavern’ (лука; крчма) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица се у поменутом облику јавља два пута у анализираном тексту, али са различитим, горе поменутиим, значењем. Потиче од староенглеске именице *herebeorg* ‘lodgings’.
317. *herde* (603) ‘(cow)herd’ (пастир, чобанин, говедар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *hierde*, истог значења.

³²⁶ ‘Careful attention’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/heed>).

³²⁷ Hall, 1916: 328, 329.

318. *herte* (150, 229, 533, 811) ‘heart’ (срце) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *heorte*, истог значења.
319. *hethenese* (49) ‘heathendom’ (пагански свет, многобоштво) именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *hæðendōm* ‘false religion’.
320. *heven* (519) ‘heaven’ (небо) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *heofon*, истог значења.
321. *hewe*³²⁸ (394, 458) ‘hue’ (боја лица) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hiw* ‘color; form, appearance; species, kind; beauty’.
322. *hipes* (472) ‘hips’ (бокови) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *hype* (множина *hypeas*), истог значења.
323. *holt* (6) ‘holt’ (гај) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *holt* ‘woods, forest, grove, thicket’.
324. *honour* (46, 582) ‘honour’ (част) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице (*h*)*onor* ‘honor, dignity, distinction, position; victory, triumph’.
325. *hood* (103, 195, 564, 612, 680) ‘hood’ (капуљача) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hod*, истог значења.
326. *hoom* (400, 512) ‘home’ (кућа, дом) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *ham* ‘dwelling place, house; estate; village; region’.
327. *horn* (116) ‘horn’ (рог) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *horn*, истог значења.
328. *hors*³²⁹ ‘horse/horses’ (коњ/коњи) је именица која се јавља у анализираном одломку пет пута у једнини (94, 168, 203, 287, 827) и два пута у множини (74, 598), без флективног наставка. Поред поменутог, постоји још једно појављивање дате

³²⁸ ‘Colour, complexion, hue’ (Morris, 1889: 230).

³²⁹ Пример именице која је у средњенглеском периоду задржала исти, непромењен, облик множине без флексије, какав је имала у староенглеском периоду (Robertson, 1938: 120). Међутим, такав облик се није задржао у савременом енглеском језику, односно дата именица прихватила је доминантан начин грађења множине додавањем наставка *-s* (*horses*).

- именице, у дативу једнине - *horse* (271), са флективним наставком *-e*. Ова именица води порекло од староенглеске именице *hors*, истог значења.³³⁰
329. *hosen* (456) ‘hoses, stockings’ (чарапе) је именица у множини са флективним наставком *-n*, који представља остатак староенглеске слабе деklinације. Потиче од староенглеске именице *hosa* ‘covering for the leg’.
330. *host(e)* (747, 751, 823, 827) ‘host’ (крчмар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *hoste* ‘host, entertainer’.³³¹
331. *hostelrye* (23, 718, 722) ‘hostelry, inn, lodging’ (гостиона, конак) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице (*h*)*ostellerie* ‘house, guest-house; kitchen; hospice, almshouse’.
332. *hostiler* (241) ‘hostler³³², innkeeper’ (гостионичар, крчмар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице (*h*)*ostelier* ‘innkeeper; steward in a monastery’.
333. *houndes* (146) ‘hounds, dogs’ (ловачки пси) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *hund* (множина *hundas*), истог значења .
334. *houres* (416) ‘hours’ (сати) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице (*h*)*ore* ‘canonical hour; one-twelfth of a day’.
335. *hous* (252, 343, 345, 578) ‘house’ (кућа) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Такође, дата именица се у једном примеру јавља у облику множине - *houses* (491), са флективним наставком *-es*. У староенглеском периоду ова именица гласила је исто у номинативу једнине и множине - *hūs*. Међутим, у средњеенглеском и модерном периоду развоја дата именица гради множину додавањем наставка *-s*.

³³⁰ Детаљније о датој именици погледати Stratmann and Bradley, 1891: 351.

³³¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 351.

³³² Именица ‘(h)ostler’ у савременом енглеском језику није задржала значење „крчмар“ (‘innkeeper’), једно од значења које је имала у старофранцуском и средњеенглеском. Поменути именица у савременом енглеском језику значи „коњушар“ - ‘a man employed to look after the horses of people staying at an inn’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/ostler>).

336. *housbondes*³³³ (460) ‘husbands’ (мужеви) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *hūsbonða/hūsbanda* (множина *hūsbondan*), истог значења.
337. *housholdere* (339) ‘householder’ (домаћин) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из немачког језика, од именице *haushalt* ‘household’.³³⁴
338. *humour* (421) ‘humour’ (нарав, ћуд) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице (*h*)*umour*, истог значења.
339. *hunters* (178) ‘hunters’ (ловци) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *hunta* (множина *huntan*), истог значења.
340. *hunting* (191) ‘hunting’ (лов) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *huntung* ‘a hunt, chase; what is hunted, game’.
341. *hyne* (603) ‘hind, servant’ (слуга, надничар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *hina/hine*, истог значења.³³⁵
342. *hyre* (538) ‘hire’ (плата, надница) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *hur* ‘wages; interest, usury’.
343. *ianglerer*³³⁶ (560) ‘chatterer’ (брбљивац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског глагола *jangler* ‘to prattle, jest, lie’.
344. *iapes* (705) ‘japes’ (шале) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуског глагола *gaber* ‘to mock, deride’.
345. *iay* (642) ‘jay’ (чавка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *jai* ‘magpie, jay’.
346. *images* (418) ‘images’ (слика, замисао) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *image*, истог значења.
347. *iren* (500) ‘iron’ (гвожђе) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *iren*, истог значења.
348. *iuge* (814) ‘judge’ (судија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *juge*, истог значења.

³³³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 356.

³³⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 356.

³³⁵ Morris, 1889: 231.

³³⁶ ‘Prater, babbler’ (Morris, 1889: 231). Дата средњенглеска именица се није задржала у модерном периоду.

349. *iugement* (778, 805, 818, 833) ‘judgement’ (суд, мишљење) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *jugement* ‘legal judgment; diagnosis’.
350. *iustyce* (314) ‘justice’ (суд, судија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *justice* ‘justice, legal rights, jurisdiction’.
351. *Jerusalem*³³⁷ (463) ‘Jerusalem’ (Јерусалим) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. У дословном преводу, Јерусалим значи „место мира”, што је у староенглеском гласило *sibgesihþ*³³⁸ ‘vision of peace’.
352. *keper* (172) ‘keeper’ (надзорник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *cepan* ‘to seize, hold; seek after, desire; to observe or carry out in practice; look out for, regard, pay attention to’.
353. *king* (324) ‘king’ (краљ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cyning*, истог значења.
354. *knee* (391) ‘knee’ (колело) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sneo/sneow*, истог значења.
355. *knight* (42, 43, 64, 72, 356³³⁹, 837, 845) ‘knight’ (витез) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља седам пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *cniht* ‘boy, youth; servant, attendant’.
356. *knobbes* (633) ‘knobs’ (приштеви, отеклине) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *snæp* ‘a hill-top, a knob, bud’.³⁴⁰
357. *knyves* (233, 366) ‘knives’ (ножеви) је именица у множини са флективним наставком –es. У поменутом облику се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *cnif* (множина *cnifas*), истог значења.
358. *laas* (392) ‘lace, cord’ (врпца) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *laz* ‘a net, string, cord, tie, ribbon’.

³³⁷ Назив води порекло од грчког назива *Hierousalem*, детаљније погледати <https://www.etymonline.com/word/Jerusalem>.

³³⁸ Погледати http://old_modern_english.enacademic.com/27088/sibgesihþ.

³³⁹ Израз из анализираног текста - knight of the shire ‘Member for the Shire’ (356), има значење „посланик за дати округ”.

³⁴⁰ Погледати Skeat, 1884: 233.

359. *lady* (88, 695, 838) ‘lady/lady’s’ (gospa, gospođa) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се три пута у анализираном тексту, а од тога два примера (88, 695)³⁴¹ имају присвојно значење и представљају генитив једнине без флексије. Потиче од староенглеске именице *hlæfdige* ‘mistress of a household, wife of a lord’.
360. *langage* (211) ‘language’ (језик, говор) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *langage* ‘speech, words, oratory; a tribe, reople, nation’.
361. *lappe* (686) ‘lap’ (крило) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *leppa*, истог значења.
362. *latoun* (699) ‘latten’ (месинг) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *latton*, истог значења.³⁴²
363. *Latyn* (638) ‘Latin’ (латински језик) је именица у једнини без флективног наставка. У староенглеском периоду дата именица је гласила *Læden*³⁴³.
364. *lawe* (309, 576) ‘law’ (право) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Употребљена је атрибутивно с предлогом *of* и представља пример норманског генитива. Потиче од староенглеске именице *lagu* ‘ordinance, rule prescribed by authority, regulation; district governed by the same laws’.
365. *lazar* (242) ‘lazar³⁴⁴, leper’ (лепраш) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица се јавља једном и у облику множине - *lazars* (245), са флективним наставком *-s*. Потиче од латинског *lazarus* ‘leper’, које је потекло од латинског личног мушког имена *Lazarus*³⁴⁵.
366. *legges* (591) ‘legs’ (ноге) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Води порекло из старонордијског, од *leggr* ‘a leg, bone of the arm or leg’. Дата

³⁴¹ Именица *lady* у поменутих примерима представља део израза *lady grace* (88), odnosno *lady veyl* (695). Ово је пример делимично сачуваног генитива једнине женског рода (Robertson, 1938: 118, Pyles, 1971: 168), односно именица *lady* у поменутих примерима није додала наставак *-es* за генитив једнине а није задржала ни староенглески флективни наставак *-e* за генитив једнине женског рода.

³⁴² Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 387.

³⁴³ Hall, 1916: 387.

³⁴⁴ Archaic: ‘a poor and diseased person, especially one afflicted by an unpleasant disease such as leprosy’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/lazar>); a leper (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/lazar>).

³⁴⁵ ‘The name of the beggar in Luke, xvi. 20’ (Skeat, 1884: 241).

- средњеенглеска именица заменила је староенглеску именицу истог значења - *sceanca* (множина *sceancan*), задржавши се и у модерном периоду.³⁴⁶
367. *lekes* (634) ‘leeks’ (празилук) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *lēac* (исти облик за једнину и множину), истог значења.
368. *lengthe* (83) ‘length’ (дужина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *lengði*, истог значења.
369. *lerninge* (300) ‘learning’ (учење) је глаголска именица која је у староенглеском периоду гласила *leorning*. Има облик једнине без флективног наставка.
370. *lessoun* (709) ‘lesson’ (поука, лекција) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *leçon*, истог значења.³⁴⁷
371. *Lettow* (54) ‘Lithuania’³⁴⁸ (Литванија) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче из латинског, где је гласила *Lituania*³⁴⁹.
372. *letuaries* (426) ‘electuaries’³⁵⁰ (сирупи, лековити напици) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *lettuaire*.³⁵¹
373. *licour* (3) ‘liquor’ (сок) именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *licor* ‘fluid, liquid; sap; oil’.
374. *limitour*³⁵² (209, 269) ‘limiter’ (мендикант, фратар-просјак) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *limite* ‘a boundary’.
375. *lippe* (133) ‘lip’ (усна) је именица у једнини без флективног наставка. У анализираном одломку се једном јавља и у облику множине - *lippes* (128), са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *lippa* (множина *lippan*), истог значења.

³⁴⁶ Детаљније погледати <https://www.etymonline.com/word/leg>.

³⁴⁷ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 395.

³⁴⁸ ‘A country on the south-eastern shore of the Baltic Sea’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/lithuania>).

³⁴⁹ Више о пореклу ове именице погледати Vammesberger, 2012.

³⁵⁰ Archaic: ‘a medicinal substance mixed with honey or another sweet substance’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/electuary>).

³⁵¹ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 396.

³⁵² ‘A friar who begs within certain limits’ (Stratmann and Bradley, 1891: 400).

376. *listes*³⁵³ (63) ‘lists’ (борилишта) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *lisse* ‘a list or tiltyard’.
377. *litarge*³⁵⁴ (629) ‘litharge’ (оловна глеђ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *litarge*, истог значења.
378. *liveree* (363) ‘livery’ (униформа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *liveree* ‘allowance, ration, pay; clothes delivered by a master to his retinue’.
379. *lodemenage*³⁵⁵ (403) ‘pilotage’ (умеће управљања бродом) је именица у једнини без флективног наставка. Ова сложеница потиче од староенглеске именице *lād* ‘a way, a course’ и старофранцуске именице *manage* ‘household, family dwelling’.
380. *logik* (286) ‘logic’ (студије логике) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *logique*, истог значења.
381. *lokkes* (81, 677) ‘locks’ (локне, увојци) је именица у множини са флективним наставком –s. У поменутом облику се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *locc* ‘lock of hair, curl’ (множина *loccas*).
382. *lond* (194, 400, 579, 702) ‘land, country’ (земља) је именица у једнини без флективног наставка. Поред четири појављивања у једнини, дата именица се једном јавља и у облику множине - *londes* (14), са флективним наставком –es. Потиче од староенглеске именице *land*, истог значења.
383. *London* (382, 509) ‘London’ (Лондон) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка и јавља се два пута у анализираном одломку. У староенглеском периоду дата именица је гласила *Lunden*.
384. *lord* (65, 172, 200, 355, 580, 601, 608, 610, 837) ‘lord’ (владар, господар, лорд³⁵⁶) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља девет пута у анализираном тексту. Такође се јавља два пута у генитиву једнине - *lordes* (47, 597) ‘lord’s’, са флективним наставком –es. Потиче од староенглеске именице *hlaford* ‘master of a household, ruler, feudal lord; husband; God’.

³⁵³ ‘Ground enclosed for a tournament’ (Skeat, 1884: 253).

³⁵⁴ ‘Litharge, white lead’ (Stratmann and Bradley, 1891: 402).

³⁵⁵ Видети Morris, 1889: 234; Skeat, 1924: 39.

³⁵⁶ Титула.

385. *lordinges*³⁵⁷ (761, 788, 828) ‘lordlings’ (господа, лордови) је именица у множини са флективним наставком *-es*. У поменутом облику се јавља три пута у анализираном тексту Представља деминутив именице *lord*, која потиче од староенглеске именице *hlaford* ‘master of a household, ruler, feudal lord; husband; God’.
386. *lore* (527) ‘lore’ (наука, знање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *lar*, истог значења.
387. *love* (475, 672) ‘love’ (љубав) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *lufu*, истог значења.
388. *love-dayes* (258) ‘love-days’³⁵⁸ (дани мира) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Настала је од староенглеских именица *lufu* ‘love’ и *dæg* ‘day’.
389. *love-knotte* (197) ‘love-knot’³⁵⁹ (љубавни чвор) је именица у једнини без флективног наставка. Настала је од староенглеских именица *lufu* ‘love’ и *cnotta* ‘knot’.
390. *lovyere* (80) ‘lover’ (заводник, љубавник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *lufend* ‘male lover’ (*lufestre* ‘female lover’).
391. *luce*³⁶⁰ (350) ‘luce’³⁶¹ (штука) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *lus*, истог значења.
392. *lust* (192) ‘lust, pleasure’ (пожуда) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *lust*, истог значења.
393. *Lueys*³⁶² (58) ‘Ayas’ (Ајас - град у Јерменији) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Назив преузет из турског језика, налази се и под називом *Layas*.

³⁵⁷ Видети Morris, 1889: 234; Stratmann and Bradley, 1891: 382.

³⁵⁸ ‘Loveday -a day appointed for a meeting with a view to the amicable settlement of a dispute’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/loveday>)

³⁵⁹ ‘A complex, ornamental knot considered to be a symbol of true love and used as a love-token; a representation of such a knot’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/love-knot>).

³⁶⁰ A type of fish (Skeat, 1884: 260; Stratmann and Bradley, 1891: 406).

³⁶¹ ‘A pike’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/luce>).

³⁶² Погледати Morris, 1889: 132.

394. *lyf* (71) ‘life’ (живот) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица се једном јавља и у облику датива једнине - *lyve* (459), са флективним наставком –*e*. Изворног је порекла, односно потиче од староенглеске именице *līf*, истог значења.³⁶³
395. *madame* (121, 376) ‘madame’ (мадам) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *ma dame*, у дословном значењу ‘my lady’.
396. *magik* (416) ‘magic’ (магија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *magique*, истог значења.
397. *maister* (261, 837) ‘magister, master’ (магистар; господар) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља два пута, док се једном јавља у облику множине - *maistres* (576), са флективним наставком –*es*. Потиче од старофранцуске именице *maistre*, истог значења.³⁶⁴
398. *maistrye* (165) ‘mastery’ (мајсторство, вичност) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *maistrie*, истог значења.
399. *maladye* (419) ‘malady’ (болест, бољка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *maladie* ‘sickness, illness, disease’.
400. *male* (694) ‘a portmanteau, bag, mail’ (торба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *male*, истог значења.³⁶⁵
401. *man* (43, 48, 55, 167, 209, 226, 228, 229, 243, 251, 279, 283, 321, 342, 424, 477, 480, 502, 516, 587, 602, 660, 731, 751, 753, 757, 841, 850) ‘man’ (човек) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља двадесет осам пута, у одломку који смо одабрали за анализу. Дата именица се два пута јавља у облику генитива једнине - *mannes* (574, 656) ‘man’s’, са флективним наставком –*es*. Такође, имамо девет пута облик множине – *men* (149, 169, 178, 232, 284, 346, 575, 620, 648) ‘men’. Множина је изражена мутираним вокалом основе, а не флективним наставком, што је наслеђе из староенглеског периода које се задржало до данашњег доба. Ова именица потиче од староенглеске именице *man(n)* (множина *men(n)*), истог значења.

³⁶³ Детаљније погледати Morris, 1889: 235; Stratmann and Bradley, 1891: 398.

³⁶⁴ Детаљније о датој именици погледати Skeat, 1884: 265.

³⁶⁵ Погледати Morris, 1889: 235.

402. *manere* (140, 858) ‘manner’ (држање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *maniere* ‘fashion, method, manner, way; appearance, bearing; custom’.
403. *manhod* (756) ‘manhood’ (мушкост) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mann* ‘man’ и староенглеског суфикса *-had* ‘-hood’.
404. *mantel* (378) ‘mantle’ (плашт) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mentel* ‘loose, sleeveless cloak’.
405. *marchant* (270) ‘merchant’ (трговац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *marcheant*, истог значења.
406. *Marche* (2) ‘March’ (март) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *marz*, истог значења.
407. *mare* (541, 691) ‘mare’ (кобила) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *myre/mere*, истог значења.
408. *mariage* (212) ‘marriage’ (брак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *marriage*, истог значења.
409. *marshal* (752) ‘marshal’ (старешина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *mareschal* ‘commanding officer of an army; officer in charge of a household’.
410. *martir* (17, 770) ‘martyr’ (мученик) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *martyr*, истог значења.
411. *mary-bones* (380) ‘marrow-bones’ (кости и срж) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеских именица *tearg* ‘marrow’ и *bān* ‘bone’.
412. *matere* (727) ‘matter’ (ствар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *matere* ‘subject, theme, topic; substance, content, material; character, education’.

413. *maunciple* (544, 567, 586) ‘manciple’ (набављач) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *mancipe* ‘servant, official, manciple’.
414. *May* (92) ‘May’ (мај) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *mai*, истог значења.
415. *mayde* (69) ‘maid’ (девојка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mægd*, истог значења.
416. *mede* (89) ‘meadow’ (ливада) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mædwe*, истог значења.
417. *melodye* (9) ‘melody’ (мелодија, песма) именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *melodie* ‘music, song, tune’.
418. *mercenarie* (514) ‘mercenary’ (најамник, плаћеник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *mercenaire*, истог значења.
419. *meschief* (493) ‘mischief’ (недаћа, мука) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *meschief*, истог значења.
420. *mete* (127, 136, 343, 345, 348) ‘meat, food’ (месо, јело, храна) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *mete*, истог значења.³⁶⁶
421. *mewe* (349) ‘mew’ (кавез) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *mue* ‘cage for hawks’.
422. *Middelburgh*³⁶⁷ (277) ‘Middelburg/Middleburgh’ (Мидлбург) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Претпостављамо да назив потиче од староенглеских елемената, придева *middel* ‘middle’ и именице *burg* ‘town’.
423. *might* (538) ‘might’ (моћ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *miht* ‘might, bodily strength, power, authority, ability’.

³⁶⁶ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 427.

³⁶⁷ Лука у Холандији (Morris, 1889: 148).

424. *milk* (147, 358) ‘milk’ (млеко) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *meolc*, истог значења.
425. *millere* (542, 545) ‘miller’ (млинар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *mylnweard* ‘mill-keeper’.
426. *mirthe* (759, 766, 767, 773) ‘mirth’ (смех, раздраганост, забава) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *myrgð* ‘joy, pleasure’.
427. *mister*³⁶⁸ (613) ‘metier, trade’ (мајсторлук, занат) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *mester*, истог значења.
428. *mone* (403) ‘moon’ (месец) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mona*, истог значења.
429. *moneye* (703) ‘money’ (новац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *monnoie*, истог значења.³⁶⁹
430. *monk* (165, 175, 179, 181) ‘monk’ (монах) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *munuc*, истог значења.
431. *month* (92) ‘month’ (месец) је именица у једнини без флективног наставка. У анализираном тексту се налази и у облику множине - *monthes* (704), са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *mōnað*, истог значења. Дата именица је у староенглеском периоду могла гласити двојачко у множини: без флексије или са флективним наставком (*mōnðas*)³⁷⁰.
432. *mormal*³⁷¹ (386) ‘mormal’ (рак рана) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче из старофранцуског, од именице *mortmal* (*mort* ‘death’ + *mal* ‘bad’).
433. *morsel* (128, 130) ‘morsel’ (комадић) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *morsel* ‘small bite, portion, helping’.

³⁶⁸ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 432.

³⁶⁹ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 435.

³⁷⁰ Погледати Quirk and Wrenn, 1954: 29.

³⁷¹ ‘A cancer or gangrene’ (Morris, 1889: 154; Skeat, 1924: 37).

434. *mortreux*³⁷² (384) ‘mortress’³⁷³ (чорба, паприкаш) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *mortreux*, истог значења.
435. *morwe* (334) ‘morning’ (јутро) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *morgen*, истог значења.
436. *morwe-song* (830) ‘morning-song’ (јутарња песма) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *morgen*³⁷⁴ ‘morning’ и *sang* ‘song’.
437. *mottelee* (271) ‘motley’ (шарено одело) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуског придева *mattele* ‘motley’ (шарен)³⁷⁵.
438. *mous* (144) ‘mouse’ (миш) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mūs*, истог значења.³⁷⁶
439. *mouth* (153, 559) ‘mouth’ (уста) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *mūþ*, истог значења.
440. *myre* (508) ‘mire’ (блато, мочвара) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *mos* ‘bog, marsh’.
441. *nacions* (53) ‘nations’ (народи) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *nacion* ‘birth; descendants; country, homeland’.
442. *name* (854) ‘name’ (име) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *nama*, истог значења.
443. *nature* (11) ‘nature’ (природа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *nature* ‘nature, being, principle of life; character, essence’.
444. *neet* (597) ‘neat’ (говеда) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *nēat*, истог значења.³⁷⁷

³⁷² ‘A sort of stew’ (Stratmann and Bradley, 1891: 436).

³⁷³ ‘A kind of thick soup or pottage, usually made with meat or fish. Also used in the names of specific dishes. Now historical’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/mortress>).

³⁷⁴ Hall, 1916: 442.

³⁷⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 437.

³⁷⁶ Дата именица је у староенглеском периоду градила множину мутираним вокалом основе (*mūs-mȳs*), што се донекле задржало и у савременом енглеском језику (‘mouse-mice’).

³⁷⁷ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891:447.

445. *neighbour* (535) ‘neighbour’ (комшија, сусед) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *neahgebur*, истог значења.
446. *nekke* (238, 393) ‘neck’ (врат, грло) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *hnecca* ‘neck, nape, back of the neck’.
447. *night* (10, 23, 268, 721) ‘night’ (ноћ) именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *niht*, истог значења.
448. *nightingale* (97) ‘nightingale’ (славуј) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *nihtegale*, истог значења.
449. *nombre* (716) ‘number’ (број) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *nombre*, истог значења.
450. *nonne* (118, 163) ‘nun’ (калуђерица) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *nunne*, истог значења.
451. *Northfolk* (619) ‘Norfolk’ (Норфок - покрајина у источној Енглеској) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *norðfolc*³⁷⁸ ‘northern folk; people of Norfolk’.
452. *nose* (123, 152, 554) ‘nose’ (нос) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *nosu*, истог значења.
453. *nose-thirles* (557) ‘nostrils’ (ноздрве) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *nosþyrl*, истог значења. У староенглеском периоду је имала исти облик у номинативу једнине и множине. Међутим, у средњенглеском и модерном периоду развоја дата именица гради множину додавањем наставка *-(e)s*.
454. *note* (235) ‘note, voice’ (глас) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од латинске именице *nota* ‘letter, character, note’.

³⁷⁸ Hall, 1916: 462.

455. *offertorie* (710)/*offring* (450, 489) ‘offertory’ (прилог) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од латинске именице *offertorium* ‘place where offerings are brought’.
456. *offyce* (292) ‘office, employment, function’ (звање, служба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *ofice* ‘place or function; divine service’.
457. *oille* (630) ‘oil’ (уље) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *oile/uile*, истог значења.
458. *oistre* (182) ‘oyster’ (острига, шкољка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *oistre*, истог значења.
459. *ooth* (120) ‘oath’ (клетва) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *othes* (810), са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *að* (множина *aðas*), истог значења.
460. *opinioun* (183, 337) ‘opinion’ (мишљење) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *opinion* ‘opinion, view’.
461. *ordre* (214, 220, 225) ‘order’ (ред) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Јавља се једном и у облику множине - *ordres* (210), са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *ordre* ‘position, estate; rule, regulation; religious order’.
462. *Orewelle*³⁷⁹ (277) ‘Orwell’ (Орвелска лука) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Наша претпоставка је да назив потиче од староенглеских именица *ðra*³⁸⁰ ‘border, bank, shore’ и *wiell(e/a)*³⁸¹ ‘well, spring, fountain’.
463. *ounces* (677) ‘ounces’³⁸² (мале количине) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *once*, истог значења.³⁸³

³⁷⁹ Орвелска лука, река Орвел у Енглеској (Morris, 1889: 148).

³⁸⁰ Hall, 1916: 490.

³⁸¹ Hall, 1916: 738.

³⁸² ‘Ounce - a very small amount of something’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/ounce>).

³⁸³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 644.

464. *out-rydere* (166) ‘outrider³⁸⁴’ (пратилац на коњу) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских елемената, прилога *ut* ‘out’ и именице *ridere* ‘rider, trooper, knight, mounted warrior’.
465. *Oxenford* (285) ‘Oxford’ (Оксфорд) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. У староенглеском период је ова именица гласила *Oxnaforda*, што дословно значи ‘where the oxen ford’.
466. *ounement* (631) ‘ointment’ (мелем, маст) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *oignement*, истог значења.³⁸⁵
467. *ounons* (634) ‘onions’ (црни лук) је именица у множини са флективним наставком – *s*. Потиче од старофранцуске именице *oignon*, истог значења.³⁸⁶
468. *pace* (175) ‘pace’ (темпо) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pas* ‘a step, pace, trace’.
469. *pacient* (415, 418) ‘patient’ (пацијент) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *pacient*, истог значења.
470. *paire* (473) ‘pair’ (пар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *paire* ‘pair, couple’.
471. *Palatye*³⁸⁷ (65) ‘Palatia³⁸⁸, Balat’ (Балат) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Представља пример норманског генитива - нема флективног наставка већ је присвојни облик изражен употребом предлога *of* уз именицу. Нисмо успели да поуздано пронађемо порекло ове речи, наша претпоставка је да потиче од латинске речи *palatium* ‘a palace’, која у множини гласи *palatia*.
472. *palfrey* (207) ‘palfrey³⁸⁹’ (коњ, парип) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *palefroi*, истог значења.

³⁸⁴ ‘A mounted attendant’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/outrider>).

³⁸⁵ Погледати Skeat, 1884: 533; Stratmann and Bradley, 1891: 462.

³⁸⁶ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 462.

³⁸⁷ ‘Balat, on the south western coast of Turkey. In the 14th c. it was an independent emirate’ (<http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198117650.001.0001/acref-9780198117650-e-1295?rskey=7hZwTD&result=1>).

³⁸⁸ ‘Palatia, which is now Balat in Anatolia, was a port’ (Rigby and Minnis, 2014: 56-57).

³⁸⁹ Archaic: ‘a docile horse used for ordinary riding, especially by women’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/palfrey>).

473. *palmeres* (13) ‘*palmeres*’ (ходочасници) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Потиче од старофранцуске именице *palmier*, истог значења.
474. *pardoner* (543, 669, 675, 693) ‘*pardoner*’ (опростилац) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуског глагола *pardon* ‘to grant; forgive’.
475. *pardoun* (687) ‘*pardon, forgiveness*’ (опроштајница) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pardon*, истог значења.
476. *Paris* (126) ‘*Paris*’ (Париз) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од латинске именице *Parisii*.
477. *parisshe* (449, 491, 494) ‘*parish*’ (парохија) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *paroisse*, истог значења.
478. *parissheens* (482, 488) ‘*parishioners*’ (парохијани) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Потиче од старофранцуске именице *paroissien*, истог значења.
479. *partrich* (349) ‘*partridge*’ (јаребица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pertis*, истог значења.
480. *parvys*³⁹⁰ (310) ‘*parvis(e)*’ (предворје, припрата) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *parvis*³⁹¹, истог значења.
481. *patente* (315) ‘*patent*³⁹²’ (отворено писмо, патент) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло од старофранцуског придева *patente* ‘open’.
482. *pecok-arwes* (104) ‘*peacock arrows*’ (паун-стреле), именица у множини са флективним наставком *-s*. Води порекло из староенглеског, од именица: ‘*peacock*’ (*rawa* ‘peafowl’ и *cocc* ‘male bird’) и *arwe* ‘arrow’ (множина *arwan*).
483. *pees* (532) ‘*peace*’ (мир) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pais*, истог значења.
484. *peire* (159) ‘*pair*’ (пар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *paire*, истог значења.

³⁹⁰ ‘Church-porch, or portico of St. Paul’s, where the lawyers were wont to meet for consultation’ (Morris, 1889: 149).

³⁹¹ Детаљније погледати Skeat, 1884: 328.

³⁹² ‘An official document conferring a privilege’ (Skeat, 1884: 334).

485. *penaunce* (223) ‘penance’ (кајање, покајање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *peueance*, истог значења.
486. *peple* (706) ‘people’ (људи) је именица у множини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *peupel*, истог значења.
487. *persone* (521) ‘person’ (особа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *persone*, истог значења.
488. *persoun* (478, 702, 704, 706) ‘parson’ (парох) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *persone*, истог значења.
489. *pestilence* (442) ‘pestilence’ (куга) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pestilence* ‘plague, epidemic’.
490. *philosopre* (297) ‘philosopher’ (филозоф) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *philosophe*, истог значења.³⁹³
491. *philosophye* (295, 645) ‘philosophy’ (филозофија) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од француске именице *philosophie* ‘philosophy, knowledge’.
492. *phisik* (411, 413, 443) ‘physic’ (лекар, медицина) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *fisike* ‘natural science, art of healing’.
493. *pigges* (700) ‘pig’s’ (прасе) је именица у генитиву једнине са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *pecg* (генитив једнине *pecges*), истог значења.³⁹⁴
494. *Pilgrimage* (21, 78, 724) ‘pilgrimage’ (ходочашће) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Јавља се једном и у облику множине - *pilgrimages* (12), са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *pelerinage*, истог значења.
495. *pilgrims* (26) ‘pilgrims’ (ходочасници) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *pelegrin*, истог значења.³⁹⁵

³⁹³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 223.

³⁹⁴ Погледати Skeat, 1884: 349; Stratmann and Bradley, 1891: 475.

³⁹⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 471.

496. *pilwe-beer* (694) ‘pillowbeer, pillowcase’ (јастучница) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *pyle* ‘pillow’ и *bere* ‘covering’.
497. *pin* (196) ‘pin’ (игла) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *pinnes* (234), са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *pinn* (множина *pinnas*), истог значења.
498. *pitaunce* (224) ‘pittance³⁹⁶’ (дар у храни) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pittance* ‘pity, mercy, compassion; refreshment, nourishment; portion of food allowed a monk or poor person by a pious bequest’.
499. *place* (607, 623, 800) ‘place’ (место) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *place*, истог значења. Дата средњеенглеска именица заменила је староенглеску именицу истог значења - *stede*, задржавши се и у модерном периоду.
500. *plowman* (529) ‘plowman/ploughman’ (ратар) је именица у једнини без флективног наставка. Дата сложеница потиче од староенглеских именица *plog/ploh* ‘plow; plowland’ и *mann* ‘man’.
501. *point* (114) ‘point’ (врх) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *point*, истог значења.³⁹⁷
502. *pompe* (525) ‘pompe’ (сјај, раскош) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pompe*, истог значења.
503. *pope* (261, 643) ‘pope’ (папа) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *papa*, истог значења.
504. *port* (69, 138) ‘port, bearing’ (држање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Води порекло од старофранцуске именице *port*, настале од глагола *porter* ‘to carry’.

³⁹⁶ ‘A pious bequest to a religious house or order to provide extra food and wine at particular festivals, or on the anniversary of the benefactor's death’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/pittance>).

³⁹⁷ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 480.

505. *post* (214, 800) ‘post, pillar’ (потпора; место) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *post*, истог значења.³⁹⁸
506. *pouches* (368) ‘pouches’ (торбе) је именица у множини са флективним наставком – *s*. Потиче од старофранцуске именице *poche* ‘purse, poke’.
507. *pound* (454) ‘pounds’ (фунте³⁹⁹) је именица у множини без флективног наставка. У староенглеском периоду ова именица је имала исти облик у номинативу једнине и множине и гласила је *pund* ‘pound(s)’.
508. *power* (218) ‘power’ (моћ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pouvoir*, истог значења.
509. *practisour* (422) ‘practitioner’ (лекар опште праксе) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *practicien*, истог значења.
510. *preest* (501, 503, 505, 524, 590) ‘priest’ (поп, свештеник) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Јавља се једном и у облику множине – *preestes* (164), са флективним наставком –*es*. Потиче од староенглеске именице *prēost* (множина *prēostas*), истог значења.
511. *prelat* (204) ‘prelate⁴⁰⁰’ (прелат, црквени великодостојник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *prelat*, истог значења.
512. *presse* (81, 263) ‘press’ (калуп, преса) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *presse*, истог значења.
513. *preye* (301) ‘prayer’ (молитва) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине – *preyeres* (231), са флективним наставком –*s*. Потиче од старофранцуске именице *prier* ‘prayer, petition, request’.
514. *pricasour* (189) ‘a hard rider, hunter’ (добар јахач, ловац) је именица у једнини без флективног наставка. Порекло дате именице нисмо успели да нађемо.⁴⁰¹

³⁹⁸ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 482.

³⁹⁹ Тежинска мера – 453 гр.

⁴⁰⁰ ‘A bishop or other high ecclesiastical dignitary’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/prelate>).

⁴⁰¹ Погледати Morris, 1889: 143; Stratmann and Bradley, 1891: 484.

515. *prioress* (118, 838) ‘prioress’ (предстојница - поглаварка женског манастира) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Води порекло од латинске именице истог значења - *priorissa*.
516. *profit* (249) ‘profit’ (профит, добит) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *profit*, истог значења.⁴⁰²
517. *Pruce* (53) ‘Prussia’⁴⁰³ (Прусија) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *Pruce*⁴⁰⁴.
518. *prys* (67, 237, 815) ‘prize’ (вредност) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *prīs* ‘prize, price, high esteem’.⁴⁰⁵
519. *pultrye* (598) ‘poultry’ (живина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *pouletrie* ‘domestic fowl’.
520. *purchas* (256) ‘purchase’ (добит) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *porchaz* ‘gain, profit; seizing, plunder; effort’.
521. *purchasing* (320) ‘purchasing’ (куповина) је глаголска именица која води порекло од старофранцуског глагола *porchacier* ‘search for; purchase; aim at, strive for, pursue eagerly’. Има облик једнине без флективног наставка.
522. *purchasour* (318) ‘purchaser’ (купац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *porchaceor*, истог значења.
523. *purs* (656, 657, 658) ‘purse’ (новчаник) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *pursa* ‘little bag made of leather’.
524. *Pycardie* (86) ‘Picardy’ (Пикардија⁴⁰⁶) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Води порекло од старофранцуске речи *pic* ‘pike’.
525. *pye* (384) ‘pie’ (пита, колач) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од латинске именице *pie* ‘meat or fish enclosed in pastry’.

⁴⁰² Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 486.

⁴⁰³ ‘Former kingdom and state of Germany’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Prussia>).

⁴⁰⁴ Погледати Skeat, 1884: 461.

⁴⁰⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 485.

⁴⁰⁶ Покрајина у северној Француској

526. *quart* (649) ‘quart’ (кварт, четврт литра) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *quarte* ‘a fourth part’.
527. *quik-silver*⁴⁰⁷ (629) ‘quicksilver, mercury’ (жива) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *cwicseolfor*, истог значења.
528. *rake* (287) ‘rake’ (грабуља) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *race*, истог значења.⁴⁰⁸
529. *ram* (8, 548) ‘ram’ (ован) именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *ramm* ‘male sheep; battering ram; the zodiac sign’.
530. *rekening* (600) ‘reckoning’ (обрачун, процена, цех) је глагоска именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *rekeninges* (760), са флективним наставком –*s*. Потиче од староенглеског глагола *gerecenian* ‘to explain, relate, recount, arrange in order’.
531. *religioun* (477) ‘religion’ (религија, вера) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *religion* ‘piety, devotion; religious community’.
532. *relikes* (701) ‘relics’ (реликвије) је именица у множини са флективним наставком –*s*. Потиче од старофранцуске именице *relique*, истог значења.
533. *remedyes* (475) ‘remedies’ (лекови) је именица у множини са флективним наставком –*s*. Потиче од старофранцуске именице *remede* ‘remedy, cure’.⁴⁰⁹
534. *remenaunt* (724) ‘remnant’ (остатак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *remanant* ‘rest, remainder, surplus’.
535. *renning* (551) ‘running’ (трчање) је глаголска именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *ærning*, истог значења.
536. *renoun* (316) ‘renown, fame’ (слава, добар глас) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *renome*, истог значења.
537. *rente* (256, 373, 579) ‘rent, income’ (најам, приход) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *rente* ‘rent, revenue’.

⁴⁰⁷ Видети Stratmann and Bradley, 1891:149, 426.

⁴⁰⁸ Видети Stratmann and Bradley, 1891: 494.

⁴⁰⁹ Видети Stratmann and Bradley, 1891: 501.

538. *reportour* (814) ‘reporter, recorder’ (известилац, летописац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *reporteur*, истог значења.
539. *resoun* (37) ‘reason, opinion’ (мишљење, смисао) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *resons* (274), са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *raison/raisun* ‘course; matter; subject; language, speech; thought, opinion’.⁴¹⁰
540. *reule* (173) ‘rule’ (владавина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *riule*, истог значења.
541. *reve* (542, 587, 615, 619) ‘reeve’ (надзорник) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Јавља се једном и у облику генитива једнине - *reves* (599) ‘reeve’s’, са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *gerefa* ‘king’s officer’, множина *gerefan*.
542. *reverence* (141, 305, 312, 525) ‘reverence, respect’ (поштовање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *reverence* ‘respect, awe’.
543. *reyn* (492, 595) ‘rain’ (киша) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *regn* ‘rain’.
544. *robes* (296, 317) ‘robes’ (одоре, рухо, одећа) је именица у множини са флективним наставком –s. У поменутом облику се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *robe* ‘long, loose outer garment’.
545. *Rome* (465, 671, 687) ‘Rome’ (Рим) је властита именица која означава место и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Има облик једнине без флективног наставка. Дата именица је у староенглеском гласила *Rōm*⁴¹¹.
546. *roost* (206) ‘roast’ (печење) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *rost*, истог значења.⁴¹²

⁴¹⁰ Видети Morris, 1889: 243; Stratmann and Bradley, 1891: 494.

⁴¹¹ Hall, 1916: 519.

⁴¹² Видети Stratmann and Bradley, 1891: 511.

547. *rote* (2, 327, 423) ‘root’ (корен) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. У староенглеском периоду дата именица је гласила *rōt(e)*⁴¹³.
548. *rote* (236) ‘psaltery’⁴¹⁴ (псалтер-жичани инструмент) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *rote*⁴¹⁵, истог значења.
549. *rouncy*⁴¹⁶ (390) ‘hack’ (кљусе, јахаћи коњ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *roncin*, истог значења.
550. *route* (622) ‘route’ (правац, путања) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *rute* ‘road, way, path’.
551. *Ruce* (54) ‘Russia’⁴¹⁷ (Русија) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче из латинског, од именице *Russi* ‘the people of Russia’.
552. *sake* (537) ‘sake’ (сврха) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sacu* ‘sake; cause; litigation; injury’.⁴¹⁸
553. *Satalye*⁴¹⁹ (58) ‘Antalya, Attalia’⁴²⁰, *Adalia*’ (Саталија⁴²¹) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Грчког је порекла, потиче од властитог мушког имена *Attalus* (видети фусноту 228).
554. *sauce* (129, 351) ‘sauce’ (сос) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *sauce/sausse*, истог значења.
555. *sautrye*⁴²² (296) ‘psaltery’ (псалтер - врста жичаног инструмента) је именица у једнини без флективног наставка. У староенглеском периоду дата именица гласила је *saltere*⁴²³ ‘psalter -collection of psalms, service book containing the psalms; psaltery’.

⁴¹³ Hall, 1916: 519.

⁴¹⁴ ‘An ancient and medieval musical instrument like a dulcimer but played by plucking the strings with the fingers or a plectrum’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/psaltery>).

⁴¹⁵ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 511.

⁴¹⁶ ‘A common hackney horse, a nag’ (Skeat, 1924: 38).

⁴¹⁷ ‘A country in eastern Europe and North Asia’ (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/russia>).

⁴¹⁸ Видети Stratmann and Bradley, 1891: 518.

⁴¹⁹ Видети Morris, 1889: 132; Skeat, 1924: 8.

⁴²⁰ ‘A coast-town of Pamphylia. It was built by Attalus Philadelphus, king of Pergamos, and named after the monarch’ (<https://www.biblestudytools.com/dictionaries/smiths-bible-dictionary/attalia.html>).

⁴²¹ Древна Аталија, град на истоку Мале Азије.

⁴²² ‘A psaltery, a musical instrument something like a harp’ (Morris, 1889: 244).

⁴²³ Hall, 1916: 527.

- Међутим, према извесним ауторима (Skeat, 1884: 374; Stratmann and Bradley, 1891: 487), дата именица потиче из старофранцуског, од именице истог значења - *psalterie*.
556. *scathe* (446) ‘scathe’ (недостатак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *sceapian* ‘to hurt, injure’.
557. *science* (316) ‘science’⁴²⁴ (знање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *science* ‘knowledge, learning, application; corpus of human knowledge’.
558. *scole* (125) ‘school’ (школа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *scol*, истог значења.
559. *scoler* (260) ‘scholar’ (учењак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *scolere* ‘student’.
560. *see* (276, 698) ‘sea’ (море) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *sǣ*, истог значења.
561. *seed* (596) ‘seed’ (семе) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sæd*, истог значења.
562. *sege* (56) ‘siege’ (престо) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *sege* ‘seat, throne’.
563. *sellers* (248) ‘sellers’ (продавци) је именица у множини са флективним наставком – *s*. Води порекло из старофризијског, од именице *seller* ‘seller, dealer, giver’.⁴²⁵
564. *semi-cope* (262) ‘semicope, short cloak’ (кратак плашт) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло од староенглеских елемената, *sam-* ‘semi- (half)’ и *cōp* ‘cope’.
565. *sendal* (440) ‘sendal/cendal’⁴²⁶ (сандал) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *cendal*, истог значења.
566. *sentence* (306, 798) ‘sentence, saying’ (реченица, исказ) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче

⁴²⁴ Archaic: ‘knowledge of any kind’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/science>).

⁴²⁵ Видети Stratmann and Bradley, 1891: 541.

⁴²⁶ ‘A thin medieval silk used for fine clothing and church vestments’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/sendal>).

- од старофранцуске именице *sentence* ‘judgment, decision; meaning; aphorism; statement of authority’.
567. *sergeant*⁴²⁷ (309) ‘sergeant’ (наредник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *sergent/serjant* ‘servant; court official; soldier’.
568. *servaunts* (101) ‘servants’ (слуге) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *servant* ‘servant; foot-soldier’.
569. *service* (122)/*servyse* (250) ‘service’ (служба у цркви; услуга) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се два пута у анализираном одломку, али у различитом (поменутом) значењу. Потиче од староенглеске именице *serfise*, истог значења.⁴²⁸
570. *seson* (19) ‘season’ (доба) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине – *sesons* (347), са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *seison/saison* ‘season, date; right moment, appropriate time’.
571. *sessiouns* (355) ‘sessions’⁴²⁹ (рочишта, заседања) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *session* ‘act or state of sitting; assembly’.
572. *seyl* (696) ‘sail’ (једро) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *segl* ‘sail, veil, curtain’.
573. *shame* (503) ‘shame’ (срам, срамота) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *scamu/sceomu*, истог значења.
574. *shamfastnesse* (840) ‘shamefacedness’ (стидљивост, срамежљивост) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског придева *scamfast* ‘bashful’.
575. *sheef* (104) ‘sheaf’ (сноп) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sceaf*, истог значења.

⁴²⁷ Израз *a sergeant of the lawe* из анализираног текста значи „правозаступник“.

⁴²⁸ Видети Stratmann and Bradley, 1891: 545.

⁴²⁹ ‘Session: a meeting of an official body, especially a legislature, council, or court of law, to conduct its business’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/session>).

576. *sheeldes*⁴³⁰ (278) ‘*scudo*⁴³¹’ (шкуде, златни/сребрни ковани новац) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Назив потиче из латинског језика, од именице *scutum* ‘shield’.
577. *sheep* (496, 504, 506, 508, 597) ‘sheep’ (стадо, овце) је именица у множини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *scēap*, истог значења. Дата именица је и у староенглеском периоду имала исти облик у номинативу једнине и множине, што је успела да задржи до данас.
578. *shepherde* (504, 514) ‘shepherd’ (пастир) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *sceaphierde*, истог значења.
579. *shine* (386) ‘shin’ (цеваница) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *scinu*, истог значења.
580. *shipman* (388) ‘shipman’ (капетан брода) је именица у једнини без флективног наставка. Ова сложеница потиче од староенглеских именица *scip* ‘ship’ и *mann* ‘man’.
581. *shire*⁴³² (356, 584) ‘shire’ (округ) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Јавља се једном и у облику генитива једнине - *shires* (15) ‘shire’s’, са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *scir* (генитив једнине *scire*), истог значења.
582. *shirreve* (359) ‘sheriff’ (шериф, окружни начелник у Енглеској) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *scirgerefa* ‘representative of royal authority in a shire’.
583. *sho* (253) ‘shoe’ (ципела) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *shoes* (457), са флективним наставком *-es*. Потиче од староенглеске именице *scōh* (множина *scōs*), истог значења.

⁴³⁰ ‘French crowns, from their having on one side the figure of a shield’ (Morris, 1889: 148).

⁴³¹ ‘A gold or silver coin formerly used in Italy; a unit of value equivalent to a scudo; plural *scudi*’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/scudo>).

⁴³² ‘Province’ (Stratmann and Bradley, 1891: 531).

584. *shoures* (1) ‘showers’ (пљускови) је именица у множини са флективним наставком *–es*. Потиче од староенглеске именице *scūr* (множина *scūras*), истог значења.⁴³³
585. *shuldres* (678) ‘shoulders’ (рамена) је именица у множини са флективним наставком *–s*. Потиче од староенглеске именице *sculdor* (множина *sculdras*), истог значења.⁴³⁴
586. *signe* (226) ‘sign’ (знак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *signe*, истог значења.
587. *significavit* (662) ‘significavit’⁴³⁵ (одлука за изопштење) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *significavit*, истог значења.
588. *siknes* (493) ‘sickness’ (болест) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *seocnes*, истог значења.
589. *silk* (329, 357) ‘silk’ (свила) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Води порекло од староенглеске именице *seol(o/u)c*⁴³⁶, истог значења.
590. *silver* (232, 367, 713) ‘silver’ (сребро) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Води порекло од староенглеске именице *seolfor*, истог значења.
591. *sinne* (561) ‘sin’ (грех) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *synn*, истог значења.
592. *sire* (355) ‘sire’⁴³⁷ (величанство) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *sire*, истог значења.
593. *sleighte*⁴³⁸ (604) ‘sleight’ (вештина, мајсторија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старонордијске именице *slægð* ‘sleight, contrivance’.

⁴³³ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 535.

⁴³⁴ Погледати Skeat, 1884: 433; Stratmann and Bradley, 1891: 535.

⁴³⁵ Historical: ‘A form of writ employed in ecclesiastical cases; specifically one issued by Chancery for the arrest of an excommunicated person’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/significavit>).

⁴³⁶ Hall, 1916: 553.

⁴³⁷ Archaic: ‘a man of rank or authority; especially : lord —used formerly as a form of address and as a title’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/sire>).

⁴³⁸ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 553.

594. *sleves* (93, 193) ‘sleeves’ (рукави) је именица у множини са флективним наставком –s. У поменутом облику се јавља два пута. Потиче од староенглеске именице *slīefe* (множина *slīefan*), истог значења.
595. *smyling* (119) ‘smiling’ (осмехивање) представља глаголску именицу односно герунд. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *smerian* ‘to laugh at, scorn’.
596. *somer* (394) ‘summer’ (лето) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sumor*, истог значења.
597. *somnour* (543, 623, 673) ‘summoner’ (позивар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *somoneor*, истог значења.
598. *Sunday* (455) ‘Sunday’ (недеља) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sunnandæg*, истог значења.
599. *son* (79, 336) ‘son’ (син) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *sunu* ‘son, descendant’.
600. *song* (711) ‘song’ (песма) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *songes* (95), са флективним наставком –es. Потиче од староенглеске именице *sang* (множина *sangas*), истог значења.
601. *sonne* (7, 30) ‘sun’ (сунце) именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *sunne*, истог значења.
602. *sop* (334) ‘sop⁴³⁹’ (колач, комадић хлеба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sora*, истог значења.
603. *soper* (348, 748, 758, 799, 815) ‘supper’ (вечера) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *soper* ‘evening meal’.
604. *sort* (844) ‘sort’ (врста, сорта) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *sorte* ‘class, kind’.

⁴³⁹ ‘A piece of food dipped or steeped in a liquid’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/sop>).

605. *sothe* (283, 845)/*sooth* (284) ‘sooth’⁴⁴⁰ (истина) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *soð* ‘truth, righteousness; certainty’.
606. *soule* (656, 781) ‘soul’ (душа) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Дата именица се два пута јавља и у облику множине - *soules* (301, 510), са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *sāwol* (множина *sāwla*), истог значења.
607. *soun* (674) ‘sound’ (глас, звук) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *son* ‘a noise’.⁴⁴¹
608. *Southwerk* (20, 718) ‘Southwark’⁴⁴² (Садерк, јужно предграђе Лондона) је властита именица у једнини без флективног наставка. Јавља се два пута у анализираном тексту. У староенглеском периоду, дата именица је гласила *Sūðgeweorc*.
609. *sowe* (552) ‘sow’ (крмача) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику генитива једнине - *sowes* (556) ‘sow’s’, са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *sū/sugu* (генитив једнине *sūe/suge*), истог значења.
610. *space* (35, 87, 176) ‘space (период, растојање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *espace* ‘period of time, distance, interval’.
611. *spade* (553) ‘spade’ (ашов) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *sradu*, истог значења.
612. *spanne* (155) ‘span’ (педаљ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *span*, истог значења.
613. *sparwe* (626) ‘sparrow’ (врабац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *spearwa*, истог значења.
614. *Sprayne* (409) ‘Spain’ (Шпанија) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Дата именица је у староенглеском периоду гласила *Ispania*.

⁴⁴⁰ Archaic: ‘truth’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/sooth>).

⁴⁴¹ Погледати Skeat, 1884: 452.

⁴⁴² ‘Borough of southern London, England’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Southwark>).

615. *speche* (307, 517, 755, 783) ‘speech’ (говор) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *spæc*, истог значења.
616. *spere* (114) ‘spear’ (копље) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *spere*, истог значења.
617. *spores* (473) ‘spurs’ (мамузе) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *spura/spora* (множина *spuran/sporan*⁴⁴³), истог значења.⁴⁴⁴
618. *squyer* (79) ‘squire’ (штитоноша) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *esquier* ‘squire - shield carrier’.
619. *stable* (168) ‘stable’ (стаја) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *stables* (28), са флективним наставком –s. Потиче од француске именице *(e)stable* ‘a stable, stall’.
620. *staf* (495, 592) ‘staff/stave’ (штап) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *stæf*, истог значења.
621. *stature* (83) ‘stature’ (стас) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *(e)stature* ‘build, structure’.
622. *statut* (327) ‘statute’ (статут) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *(e)statut* ‘(royal) promulgation, (legal) statute’.
623. *sterres* (268) ‘stars’ (звезде) именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *steorra* (множина *steorran*), истог значења.
624. *stewe*⁴⁴⁵ (350) ‘stewpond’ (рибњак) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло од именице *stau* ‘a dam’, из доњоњемачког⁴⁴⁶. Ова именица се није задржала у модерном периоду.

⁴⁴³ Већина именица које су у староенглеском периоду припадале слабој деклинацији и у множини добијале наставка –(e)n, у средњенглеском периоду, у лондонском наречју којим је писао Чосер, граде множину додавањем наставка –(e)s (Moore, 1927: 233).

⁴⁴⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 569, 570.

⁴⁴⁵ ‘Fish pond’ (Skeat, 1924 :34; Stratmann and Bradley, 1891: 578).

⁴⁴⁶ Morris, 1889: 249.

625. *stiwardes* (579) ‘stewards’ (управници, надзорници) је именица у множини са флективним наставком *–es*. Потиче од староенглеске именице *stiweard* ‘house guardian, housekeeper’ (множина *stiweardas*).⁴⁴⁷
626. *stoon* (774) ‘stone’ (камен) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *stones* (699), са флективним наставком *–es*. Потиче од староенглеске именице *stān* (множина *stānas*), истог значења.
627. *stoor* (598) ‘(live)stock’ (стока) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *estor* ‘store, farm stock’.⁴⁴⁸
628. *storie* (709) ‘story’ (прича) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *istoire/estoire* ‘story, history’.⁴⁴⁹
629. *stot*⁴⁵⁰ (615) ‘horse’ (коњ) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *stotte* ‘horse’. Дата именице се није задржала у модерном периоду.
630. *strem* (464) ‘stream’ (поток, река) је именица у једнини без флективног наставка. Јавља се једном и у облику множине - *stremes* (402), са флективним наставком *–es*. Потиче од староенглеске именице *stream* ‘a course of water’, множина *streamas*.
631. *strengthe* (84) ‘strength’ (јачина, снага) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *strengþ(u)*, истог значења.
632. *strondes* (13) ‘strands, shores’ (обале) је именица у множини са флективним наставком *–es*. Потиче од староенглеске именице *strand* ‘sea-shore’.
633. *studie* (303, 438) ‘study’ (учење, наука) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *estudie* ‘care, attention, skill, thought; study, school’.
634. *substaunce* (489) ‘substance’ (имовина, средства) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *su(b)stance* ‘goods, possessions; nature, composition’.

⁴⁴⁷ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 579.

⁴⁴⁸ Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 581.

⁴⁴⁹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 581.

⁴⁵⁰ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 581.

635. *suffisaunce* (490) ‘sufficiency’ (довољност, довољна количина) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица води порекло из латинског језика, од речи *sufficiens* ‘adequate’ и суфикса за грађење мислених именица *-cia/-tia* ‘-су’.
636. *superfluitee* (436) ‘superfluity’ (обиље) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *superfluite* ‘excess’.
637. *surcote* (617) ‘surcoat’ (капут) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *surcote* ‘outer garment’.
638. *surgerye* (413) ‘surgery’ (хирургија) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *surgerie*, истог значења.
639. *swan* (206) ‘swan’ (лабуд) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *swan*, истог значења.
640. *swerd* (112, 558) ‘sword’ (мач) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *sweord*, истог значења.
641. *swink*⁴⁵¹ (188, 540) ‘labour, work’ (напор, рад) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице (*ge*)*swinc* ‘labour, toil’⁴⁵².
642. *swinker*⁴⁵³ (531) ‘worker’ (радник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *swincan* ‘to labour’.
643. *swyn* (598) ‘swine’ (свиње) је именица у множини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *swīn* ‘pig, hog, wild boar’. Дата именица је и у староенглеском периоду имала исти облик у номинативу једнине и множине, што је успела да задржи до данас.
644. *syde* (112, 113, 558, 618) ‘side’ (страна) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *side*, истог значења.

⁴⁵¹ У модерном периоду се задржао само глагол ‘swink (toil, slave)’ који у савременом енглеском језику представља архаизам. Погледати <https://www.merriam-webster.com/dictionary/swink>.

⁴⁵² Детаљније погледати Stratmann and Bradley, 1891: 597-598.

⁴⁵³ ‘A worker, toiler’ (Stratmann and Bradley, 1891: 598). Дата средњенглеска именица се није задржала у модерном периоду.

645. *tabard* (20, 541, 719) ‘tabard⁴⁵⁴’ (кратки капут) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *tabart* ‘simple sleeveless overtunic’.
646. *table* (100, 353) ‘table’ (сто) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *table* ‘board, square panel; writing table; picture; food’.
647. *taffata* (440) ‘taffeta’ (тафт) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *taffetas*, истог значења.
648. *taille* (570) ‘tally’ (обрачун) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *taille* истог значења.⁴⁵⁵
649. *takel* (106) ‘tackle’ (прибор) је именица у једнини без флективног наставка. Води порекло из холандског и средњедоњоњемачког, од именице *takel* ‘tackle, gear, implement, arrow’.⁴⁵⁶
650. *tale* (36, 330, 731, 735, 745, 831, 847, 858) ‘tale’ (прича, приповест) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља осам пута у анализираном тексту. Такође се налази и три пута у облику множине - *tales* (792, 798, 814), са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *talū* (множина *tala*), истог значења.
651. *tapicer* (362) ‘tapestry-maker’ (ћилимар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске речи *tapicier*, истог значења.
652. *tappestere*⁴⁵⁷ (241) ‘tapstress, a female tapster⁴⁵⁸’ (крчмарица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице женског рода *tæppestre* ‘female tavern-keeper, hostess at an inn, woman employed to tap liquors’, која је у мушком роду гласила *tæppere*⁴⁵⁹.
653. *targe* (471) ‘targe⁴⁶⁰’ (мали штит) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *targe*, истог значења.

⁴⁵⁴ ‘A short loose-fitting sleeveless or short-sleeved coat’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/tabard>).

⁴⁵⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 601.

⁴⁵⁶ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 601.

⁴⁵⁷ Афикс –*ster/-stere* се користио за грађење именица женског рода, а потом је стекао значење вршиоца радње нпр. ‘youngster’ (Morris, 1889:146).

⁴⁵⁸ ‘A barman’ (<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/tapster>).

⁴⁵⁹ Погледати <https://www.etymonline.com/word/tapster>.

⁴⁶⁰ ‘A light shield used especially by the Scots’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/targe>).

654. *tartre* (630) ‘tartar’ (тартар, вински камен) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *tartre*, истог значења.⁴⁶¹
655. *tavernes* (240) ‘taverns’ (крчме) именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *taverne*, истог значења.⁴⁶²
656. *teching* (518) ‘teaching’ (подучавање) је глаголска именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске глаголске именице *tecunge*, истог значења.
657. *tempest* (406) ‘tempest’ (бура) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *tempeste* ‘storm; commotion, battle; epidemic, plague’.
658. *temple* (567) ‘temple’ (храм) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *tempel*, истог значења.
659. *termes* (323, 639) ‘terms⁴⁶³; expressions’ (судска заседања, изрази) је именица у множини са флективним наставком –s. У датом облику, али са различитом значењем, јавља се два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *terme* ‘term, period’.⁴⁶⁴
660. *text* (177, 182) ‘text’ (текст) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *texte*, истог значења.
661. *thank* (612) ‘thank’ (захвалност) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *þanc* ‘grateful thought, gratitude’.
662. *thing* (325, 490, 644, 736, 810) ‘thing’ (ствар) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Такође, ова именица се јавља два пута у облику множине – *thinges* (175, 759), са флективним наставком –es. Потиче од староенглеске именице *þing* ‘meeting, assembly; being, matter; act, event, material object, creature’, која је имала исти облик у номинативу једнине и множине.

⁴⁶¹ Погледати Skeat, 1884: 492; Stratmann and Bradley, 1891: 603.

⁴⁶² Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 603.

⁴⁶³ ‘Term: the time during which a court is in session’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/term>).

⁴⁶⁴ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 607.

663. *thought* (479) ‘thought’ (мисао) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *(ge)þoht* ‘process of thinking, a thought; compassion’.
664. *thombe* (563) ‘thumb’ (палац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *þuma*, истог значења.
665. *thonder* (492) ‘thunder’ (грмљавина) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *þunor*, истог значења.
666. *tipe⁴⁶⁵* (233) ‘tippe⁴⁶⁶’ (капуљача) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *tæppet* ‘carpet, hanging’.
667. *tonge* (265, 712) ‘tongue’ (језик) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *tunge*, истог значења.
668. *top* (590) ‘top’ (врх, теме) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *top* ‘summit, crest, tuft’.
669. *toun* (217, 240, 478, 620) ‘town’ (град, место) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља четири пута у анализираном тексту. У једном од поменутих примера (217), дата именица је употребљена атрибутивно с предлогом *of* и представља пример норманског генитива. Такође, имамо један пример дате именице у облику датива једнине - *towne* (566), са флективним наставком *-e*. Ова именица потиче од староенглеске именице *tūn* ‘enclosure, garden; farm, manor; homestead, dwelling house, mansion’, датив једнине - *tūne*.
670. *Tramissene* (62) ‘Tlemcen, Tilimsen⁴⁶⁷’ (Тлемсен) је властита именица која означава место. Има облик једнине без флективног наставка. Потиче од берберске речи *Talmist⁴⁶⁸* ‘spring’.
671. *trappe* (145) ‘trap’ (клопка) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *treppe*, истог значења.

⁴⁶⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 610.

⁴⁶⁶ ‘A long hanging end of cloth attached to a sleeve, cap, or hood’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/tippet>).

⁴⁶⁷ ‘A city in northwestern Algeria near the border with Morocco’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Tlemcen>).

⁴⁶⁸ ‘*Talmist* means ‘spring’ in certain Berber dialects, plural: *tilimsàn*—corrupted by the French in Algeria into *Tlemcen*’ (Fasi, 1978: 21).

672. *treës* (607) ‘trees’ (дрвеће) је именица у множини са флективним наставком –s. У староенглеском периоду је гласила – *trēo(w)/trēu* (множина *trēowu*).⁴⁶⁹
673. *trompe* (674) ‘trump(et)’ (труба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *trompe* ‘long, tube-like musical wind instrument’.
674. *trouthe* (46, 763) ‘troth, truth’ (верност) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *triewð* ‘faithfulness, fidelity, loyalty; veracity, quality of being true; pledge’.
675. *tuft* (555) ‘tuft’ (снопић, чуперак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *touffe* ‘tuft of hair’.
676. *Turkye* (66) ‘Turkey’ (Турска) је властита именица која означава место. Облик једнине без флективног наставка. Потиче од латинске речи *Turchia*.
677. *tydes* (401) ‘tides’ (плиме) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *tīd* ‘point or portion of time, period, season; feast-day, canonical hour’, (множина *tīde*). Међутим, добила је ново значење „плима“, које је задржала и у савременом енглеском језику.
678. *tyme* (35, 44, 52, 102, 324, 356, 720) ‘time’ (време) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља седам пута у анализираном тексту. Јавља се једном и у облику множине - *tymes* (534), са флективним наставком –s. Потиче од староенглеске именице *tīma* ‘limited space of time’, (множина *tīman*).
679. *tythes* (486, 539) ‘tithes’⁴⁷⁰ (десетине) је именица у множини са флективним наставком –s. У поменутом облику се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *tēo(go)ða* ‘tenth’.⁴⁷¹
680. *usage* (110) ‘usage’ (употреба) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *usage* ‘custom, habit, experience’.
681. *vavasour*⁴⁷² (360) ‘vavasour’ (властелин, кнез) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *vavassour/vavaseur*, истог значења.

⁴⁶⁹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 619.

⁴⁷⁰ ‘Tithe: a tenth part of something paid as a voluntary contribution or as a tax especially for the support of a religious establishment’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/tithe>).

⁴⁷¹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 606.

⁴⁷² ‘A sub-vassal’ (Morris, 1889: 253; Skeat, 1924: 35; Stratmann and Bradley, 1891: 658).

682. *venerye* (166) ‘venery⁴⁷³’ (лов) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *venerie*, истог значења.
683. *verdit* (787) ‘verdict’ (пресуда) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *voirdit* ‘sworn testimony, affidavit; judgment, written record of a verdict’.
684. *vertu* (4, 307) ‘virtue’ (врлина) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *vertu* ‘force, vigor; moral strength; qualities, abilities’.
685. *veyl* (695) ‘veil’ (вео) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *veil*, истог значења.
686. *veune* (3) ‘vein’ (жила) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *veine* ‘vein, artery, pulse’.
687. *viage* (77, 723, 792) ‘voyage’ (поход, путовање) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *voiage* ‘travel, journey, movement, mission, crusade’.
688. *vigilyës* (377) ‘vigils’ (бдења, бденија) је именица у множини са флективним наставком –s. Потиче од старофранцуске именице *vigile* ‘watch, guard; eve of a holy day’.
689. *vileinye* (70, 726, 740) ‘villainy, discourtesy’ (неучтивост, непристојност, простота) је именица у једнини без флективног наставка. У поменутом облику се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *vilenie* ‘low character, unworthy act, disgrace, degradation’.
690. *visage* (109, 628) ‘visage’ (лице) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *visage* ‘face, countenance; portrait’.
691. *vitaille* (248, 569, 749) ‘victual⁴⁷⁴’ (храна, намирнице) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *vitaille* ‘food, nourishment, provisions’.

⁴⁷³ Archaic: ‘hunting’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/venery>).

⁴⁷⁴ ‘Food usable by people’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/victual>).

692. *voys* (688) ‘voice’ (глас) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *voiz*, истог значења.
693. *walet* (681, 686) ‘wallet’ (торба) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Првобитно је у средњеенглеском гласила *watel* ‘wattle, a bag’, стога се претпоставља да води порекло од староенглеске речи *watel* ‘a hurdle’.⁴⁷⁵
694. *wandring* (467) ‘wandering’ (лутање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *wandrian* ‘move about aimlessly, wander’.
695. *wantownesse* (264) ‘wantonness’ (развратност) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица настала је од следећих староенглеских елемената: *wan-* (‘un-’) + *togen* (прошли партицип глагола *teon* ‘to train, discipline’) + суфикс *-nes(s)* (‘-ness’).⁴⁷⁶
696. *water* (400) ‘water’ (вода) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wæter*, истог значења.
697. *watering* (826) ‘watering’ (појило) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wæterunge* ‘a carrying water’.
698. *webbe* (362) ‘weaver’ (ткач) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *webba*⁴⁷⁷, истог значења.
699. *weping* (231) ‘weeping’ (плакање) је глаголска именица и представља једину без флективног наставка. Потиче од староенглеског глагола *wepan* ‘to shed tears, cry; bewail, mourn over; complain’.
700. *werk* (479) ‘work’ (посао, рад) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од старофранцуске именице *weorc*, истог значења.
701. *werre* (47) ‘war’ (рат) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *werre* ‘large-scale military conflict’.
702. *werte* (555) ‘wart’ (брадавица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *weart*, истог значења.
703. *wex* (675) ‘wax’ (восак) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *weax*⁴⁷⁸, истог значења.

⁴⁷⁵ Погледати Skeat, 1884: 554.

⁴⁷⁶ Детаљније погледати <https://www.etymonline.com/word/wanton>.

⁴⁷⁷ Погледати Hall, 1916: 724; Stratmann and Bradley, 1891: 673.

704. *wey(e)*⁴⁷⁹ (33, 467, 771, 774, 780, 791, 806, 834, 856) ‘way’ (пут) је именица у једнини без флективног наставка. У датом облику се јавља девет пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *weg*, истог значења.
705. *whelkes* (632) ‘whelks, small pimples’ (бубуљице) је именица у множини са флективним наставком *-s*. Представља деминутив именице ‘wheal (pimple)’, која је у староенглеском периоду гласила *hwēle*.⁴⁸⁰
706. *whelp* (257) ‘whelp’⁴⁸¹ (куче, штене) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *hwelp*, истог значења.
707. *widwe* (253) ‘widow’ (удовица) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wuduwe*, истог значења.
708. *wight* (71, 280, 326, 537, 842, 846) ‘wight, person, creature’ (створ, особа) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља шест пута у анализираном тексту. Поменути именица је изворног порекла, односно потиче од староенглеске именице *wiht*, истог значења.
709. *wimpe* (151) ‘wimple’ (вео) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wimpe*, истог значења.
710. *wind* (170) ‘wind’ (ветар) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wind*, истог значења.
711. *winning* (275) ‘winning’ (добит, добитак) је глаголска именица настала од староенглеског глагола *winnan* ‘to labor, toil, struggle for, strive, fight’. Има облик једнине без флективног наставка.
712. *wisdom* (371, 575) ‘wisdom’ (знање, мудрост, памет) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од старофранцуске именице *wisdom* ‘knowledge’.
713. *wit* (279, 746) ‘wit’ (ум) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *witt* ‘understanding, intellect, sense; knowledge, consciousness’.

⁴⁷⁸ Hall, 1916: 724.

⁴⁷⁹ Дата средњенглеска именица је гласила двојачко у облику једнине без флексије: *wey* и *weye*, односно *-e* на крају облика *weye* није представљало флективни наставак (Babcock, 1914: 62).

⁴⁸⁰ Погледати Skeat, 1884: 558.

⁴⁸¹ Archaic: ‘a puppy’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/whelp>).

714. *wode-craft* (110) ‘woodcraft’ (лов; сналажење у шуми; дрворезбарење) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *wudu* ‘wood’ и *cræft* ‘craft’.
715. *wolf* (513) ‘wolf’ (вук) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wulf*, истог значења.
716. *womman* (459) ‘woman’ (жена) је именица у једнини без флективног наставка. Дата именица се два пута појављује и у облику множине - *wommen* (213, 217) ‘women’, такође без флективног наставка. Множина је у овом случају изражена мутираним вокалом основе, што је наслеђено из староенглеског периода и задржало се до данашњег доба. У староенглеском периоду дата именица је у једнини гласила *wīfmann*, а у множини *wīfmenn*⁴⁸².
717. *wone* (335) ‘wont’ (обичај, навика) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wuna* ‘custom, use, wont’.⁴⁸³
718. *woning* (606) ‘woning’⁴⁸⁴ (кућа) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wunung* ‘habitation, mansion’.⁴⁸⁵
719. *word* (304, 638, 733, 738, 856) ‘word’ (реч) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља пет пута у анализираном тексту. Такође налазимо осам примера, где дата именица има облик множине - *wordes* (313, 498, 728, 729, 736, 742, 808, 849), са флективним наставком *-es*. У староенглеском периоду гласила је исто у номинативу једнине и множине - *word*. Међутим, у средњеенглеском и модерном периоду развоја, ова именица гради множину додавањем наставка *-(e)s*.
720. *world* (176, 187, 412) ‘world’ (свет) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља три пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *woruld/worold* ‘human existence; a long period of time; the human race, mankind, humanity’.
721. *worthinesse* (50) ‘worthiness’ (поштовање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *weorðlicnes*, истог значења.

⁴⁸² Детаљније погледати Quirk and Wrenn, 1945: 30.

⁴⁸³ Детаљније погледати Skeat, 1884: 564.

⁴⁸⁴ ‘Dwelling’ (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/woning>).

⁴⁸⁵ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 700.

722. *wrastling* (548) ‘wrestling’ (рвање) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wraestlung*, истог значења.
723. *wrighte* (614) ‘wright, craftsman’ (занатлија, радник) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *wyrhta* ‘worker’.
724. *writ*⁴⁸⁶ (739) ‘(Holy) Writ’ ((Свето) писмо) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *writ* ‘something written, piece of writing’.
725. *wryting* (326) ‘writing’ (документ, запис, писање) је глаголска именица која потиче од староенглеске именице *writing*⁴⁸⁷, истог значења. Има облик једнине без флективног наставка.
726. *wyf* (445, 449) ‘wife’ (жена) је именица у једнини без флективног наставка и као таква се јавља два пута у анализираном тексту. Такође се два пута јавља у облику множине - *wyves*⁴⁸⁸ (234, 374), са флективним наставком *-s*. Потиче од староенглеске именице *wīf* ‘woman, female, lady’, која је имала исти облик у номинативу једнине и множине.
727. *wyn* (334, 396, 635, 637, 649, 750, 819, 832) ‘wine’ (вино) је именица у једнини без флективног наставка. Поменути облик се јавља осам пута у анализираном тексту. Потиче од староенглеске именице *win*, истог значења.
728. *yeddynges*⁴⁸⁹ (237) ‘ballads’ (баладе) је именица у множини са флективним наставком *-es*. Претпостављамо да води порекло од староенглеске именице *giddung*⁴⁹⁰ ‘song, recitation, poetry’.
729. *yeer*⁴⁹¹ (82) ‘year(s)’ (година/године) је именица која се јавља четири пута у истом облику, без флективног наставка. Међутим, дати облик у два примера представља једнину (347, 764), а у два множину (82, 601) . Потиче од староенглеске именице *gēar*, која је имала исто значење и исти облик у номинативу једнине и множине.

⁴⁸⁶ Дата именица је у тексту део израза *holy writ* у значењу „Библија, Свето писмо“ (‘Holy Writ - the Bible’).

⁴⁸⁷ Hall, 1916: 764.

⁴⁸⁸ Код дате именице у облику множине долази до вокализације. Наиме, безвучни фрикатив *-f* прелази у звучни фрикатив *-v-*, што се задржало и у модерном периоду (‘wife – wives’).

⁴⁸⁹ ‘Songs embodying some popular tales or romances’ (Morris, 1889:146).

⁴⁹⁰ Hall, 1916: 289.

⁴⁹¹ Пример именице која је у средњеенглеском периоду задржала исти, непромењен, облик множине без флексије, какав је имала у староенглеском периоду. Међутим, такав облик се није задржао у савременом енглеском језику, односно дата именица прихватила је доминантан начин грађења множине додавањем наставка *-s* (‘years’).

730. *yeldehalle* (370) ‘guildhall’ (еснафска сала) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеских именица *gegiel* ‘guild, brotherhood’ и *heall* ‘hall’.
731. *yelding* (596) ‘yield⁴⁹²’ (летина, принос) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *giel* ‘payment, sum of money; service, offering, worship’, која није укључивала значење „летина, принос”.
732. *yeman* (101) ‘yeoman’ (слободан сељак) је именица у једнини без флективног наставка. Сматра се да је изворног порекла, односно да је настала скраћивањем староенглеског израза *iunge man* ‘young man’.
733. *yerde*⁴⁹³ (149) ‘yard⁴⁹⁴, rod, stick’ (штап) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *giel* ‘rod, staff, stick; measure of length’.
734. *youth* (613) ‘youth’ (младост) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од староенглеске именице *geogid* ‘youth; young people, junior warriors; young of cattle’.
735. *Zephirus* (5) ‘Zephyrus/Zephyr’ (Зефир, ветар развигорац) је именица у једнини без флективног наставка. Потиче од француске именице *zephyre* ‘the west wind’.⁴⁹⁵

⁴⁹² ‘An amount produced of an agricultural or industrial product’ (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/yield>).

⁴⁹³ Modern English ‘yard (measure)’ (Stratmann and Bradley, 1891: 282).

⁴⁹⁴ Именица ‘yard’ у савременом енглеском језику није задржала значење „штап“ (‘rod’), једно од значења које је имала у староенглеском и средњеенглеском периоду.

⁴⁹⁵ Детаљније погледати Skeat, 1884: 576.

7.3.1.1 Дискусија

Анализом датог корпуса, који припада касном средњеенглеском периоду, примећује се упрошћавање флективног система именица. Наиме, већина анализираних именица имала је облик једнине без флективног наставка. Од флективних наставака за грађење различитих облика именица у једнини, налазимо примере с флективним наставком *-e*, за датив једнине (свега три примера: *horse*, *lyve*, *towne*) и примере с флективним наставком *-(e)s*⁴⁹⁶, за генитив једнине (укупно шеснаест примера: *Cristes*, *erchedeknes*, *Goddes*, *reves*, *shires* и др.). Поред генитива једнине који је изражен флективним наставком *-(e)s* (тзв. саксонски генитив), срећемо примере генитива односно присвојног облика који је изражен фразом⁴⁹⁷ (тзв. нормански генитив). Примери норманског генитива су: *(the lord) of Palatye*, *(a broche) of gold*, *(a sergeant) of the lawe* итд. У анализираном корпусу се јављају и три примера генитива једнине без флективног наставка: *lady grace* (88) ('lady's grace'), *lady veyl* (695) ('lady's veil') и *fader soule* (781) ('father's soul').

Када је реч о множини, изван број именица (укупно двадесет и шест примера) имао је облик множине без флективног наставка, што је наслеђено из староенглеског периода. Тако су нпр. именице *cas* (323), *hors* (74, 598) и *yeer* (82, 601), које су у староенглеском периоду припадале јакој деклинацији именица средњег рода, задржале непромењен облик множине и током средњеенглеског периода. Међутим, поменуте именице су у модерном периоду развоја прихватиле правилан начин грађења множине - додавањем наставка *-(e)s*, тако да у савременом енглеском језику имамо облике 'case-cases', 'horse-horses' и 'year-years'. Мали број именица из ове групе, попут *sheep* ('sheep') и *swyn* ('swine'), задржао је непромењен облик и у савременом енглеском језику. С друге стране, налазимо примере именица које у средњеенглеском периоду граде множину додавањем наставка *-(e)s*, а које су у староенглеском периоду такође биле средњег рода и имале множину без флексије. Неки од примера из нашег корпуса су: *bones* ('bones'), *nose-thirles* ('nostrils'), *wordes* ('words'), *lekes* ('leeks'), *houses* ('houses'), *londes* ('lands'), *strondes* ('strands') итд. Такође, у оквиру примера облика множине без флективног наставка, имамо

⁴⁹⁶ Скренули бисмо пажњу на то да у савременом енглеском језику разликујемо у писању наставак *-s*, *-'s* и *-s'*, што није био случај у средњеенглеском периоду (Robertson, 1938: 118), већ се овај вид дистинкције флективног наставка *-s* у писању јавља тек у XVIII веку.

⁴⁹⁷ Предлог *of* + именица

именичке облике код којих је множина изражена мутираним вокалом основе. Ту спадају примери: *feet*, *men* и *wommen*, који су у истом облику успели да се задрже у модерном периоду. Такође, у анализираном корпусу имамо пример *bokes* ('books'), именицу која је у староенглеском периоду градила множину мутираним вокалом основе, а која је у средњенглеском периоду прихватила наставка *-s*. Ту је затим и именица *freendes* ('friends'), која је у староенглеском периоду такође припадала деklinацији са мутираним вокалом основе у множини, мада је имала и алтернативни облик множине с флективним наставком *-as*. Дата именица у средњенглеском и модерном периоду гради множину додавањем наставка *-s*.

Када су у питању флективни наставци за грађење множине, претежно је присутан наставка *-(e)s* (сто четрдесет три примера), који води порекло од јаке староенглеске деklinације именица мушког рода. У девет примера наилазимо на наставка *-en*, који представља остатак староенглеске слабе деklinације и успео је да се задржи код извесног броја именица у средњенглеском периоду. У анализираном корпусу имамо примере попут *eyen* ('eyes'), *hosen* ('hoses') и *bretheren* ('brethren'), од чега је једино последња именица успела да се задржи у модерном периоду у датом облику и то поред облика множине с наставком *-s* ('brothers'). Такође, наставка *-en* налазимо код именице *children*, која није припадала слабој деklinацији у староенглеском периоду, већ је дати наставка прихватила по принципу аналогije. Такав облик множине, поменута именица, задржала је и у модерном периоду. У анализираном корпусу налазимо примере именица које су у староенглеском периоду припадале слабој деklinацији, али су у средњенглеском периоду прихватиле наставка *-(e)s* за грађење множине. То су, на пример: *sterres* ('stars'), *spores* ('spurs'), *apes* ('apes'), *arwes* ('arrows'), *chekes* ('cheeks'), *eres* ('ears'), *housbondes* ('husbands'), *hunters* ('hunters'), *tymes* ('times') и друге. Додали бисмо и то да овде налазимо примере именица попут *knyves* и *wyves*, које се према извесним универзитетским граматицама уврштавају у неправилну множину у савременом енглеском језику, зато што код датих именица долази до озвучавања безвучног фрикатива *-f* приликом додавања наставка *-(e)s*.

На основу одговарајућих преводних еквивалената у савременом енглеском језику, уочавамо даље упрошћавање флексије и свођење флективних наставака на један наставак *-(e)s/-'s* (за изражавање множине и присвојног облика односно генитива једнине).

Поред поменутих промена, када је реч о именицама средњеенглеског периода, дотакли бисмо се у кратким цртама и извесних промена које се тичу речника енглеског језика. Услед присуства три језика (енглеског, француског и латинског) на британском тлу током средњеенглеског периода, дошло је до интеракције која је значајно утицала на вокабулар. У анализираном корпусу имамо знатан број позајмљеница из француског језика, од којих су неке успеле да се задрже и у модерном периоду (нпр. *age* 'age', *lessoun* 'lesson', *manere* 'manner', *palmer* 'palmer', *seson* 'season', *signe* 'sign', *soper* 'supper' итд.), а неке не (нпр. *achaat* 'purchase', *achatour* 'buyer', *pricasour* 'a hard rider' итд.). Такође, последице се огледају и у томе што се неке именице из староенглеског периода нису задржале, већ су замењене позајмљеницама у средњеенглеском периоду (нпр. *place* и *leg* потиснуле су староенглеске именице истог значења - *stede* и *sceanca*), а такво стање се задржало и у савременом енглеском језику. Међу анализираним именицама налазимо и примере попут *bote* 'remedy' и *yeddyng* 'ballad', које су изворног порекла али које се нису задржале у енглеском језику након средњеенглеског периода. Затим су ту позајмљенице које су промениле значење у модерном периоду, из нашег корпуса нпр. *countour* 'accountant' у модерном периоду мења значење у 'sergeant-at-law'. Ту је и именица изворног порекла *crop*, која је у староенглеском и средњеенглеском периоду имала је значење 'sprout', а које је у модерном периоду замењено значењем 'harvest'. Неке именице изворног порекла, успеле су да се задрже упоредо са позајмљеницама, нпр. *tale* 'tale' (потиче из староенглеског) и *storie* 'story' (потиче из старофранцуског). У анализираном корпусу имамо примере именица изворног порекла, које су одолеле времену и присутне су у вокабулару савременог енглеског језика (нпр. *day* 'day', *night* 'night', *hat* 'hat', *hare* 'hare', *hen* 'hen', *heed* 'head', *hoom* 'home', *hous* 'house', *man/men* 'man/men', *feet* 'feet', *knif* 'knife', *lerninge* 'learning', *love* 'love', *lond* 'land', *swan* 'swan', *name* 'name', *mone* 'moon', *wind* 'wind' итд.).⁴⁹⁸

⁴⁹⁸ Видети етимолошки речник (Прилог 10) на крају рада, који је проистекао из анализе средњеенглеског корпуса.

7.3.2 Квантитативна анализа средњеенглеског корпуса

У овом делу рада табеларно ћемо представити бројчани однос различитих облика именица из средњеенглеског корпуса ($n=1231$). Потом ћемо уопштено приказати заступљеност флективних облика средњеенглеских именица и њихових преводних еквивалената у савременом енеглеском језику. Последња табела у овом одељку (Табела 33) пружа увид у заступљеност различитих флективних наставака у оквиру флективних облика анализираних средњеенглеских именица.

Табела 31: Учесталост различитих облика средњеенглеских именица

	Датив једине с наставком <i>-e</i>	Генитив једине с наставком <i>-(e)s</i>	Једнина без флексије	Множина с наставком <i>-en</i>	Множина с наставком <i>-(e)s</i>	Множина без флексије	Свега
<i>Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales</i>	3 (0.24%)	16 (1.3%)	1034 (84%)	9 (0.73%)	143 (11.62%)	26 (2.11%)	1231

Резултати из Табеле 31 указују на то да доминирају именице у једнини, тачније именице у облику једине без флексије (84%). Када је реч о флективним облицима, у највећој мери су заступљене именице у множини са флективним наставком *-(e)s* (12.92%), док у најмањој мери налазимо примере датива једине с флективним наставком *-e* (0.24%).

Табела 32: Општа заступљеност флективних облика анализираних именица у средњеенглеском и модерном периоду

	Облици са флективним наставком	Облици без флективног наставка	Свега
<i>Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales</i> (Middle English)	171 (13.89%)	1060 (86.11%)	1231
<i>Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales</i> (Modern English)	175 (14.22%)	1056 (85.78%)	1231

Подаци из Табеле 32 показују да се већина анализираних именица налази у облику без флективног наставка. Добијени резултати указују на то да су се именице средњеенглеског, али и модерног периода развоја енглеског језика, одликовале генерално смањеном заступљеношћу флективних облика. Примећујемо да су код одговарајућих преводних еквивалената датих именица у савременом енглеском језику, флективни облици присутни у занемарљиво већем броју – свега четири примера. То бисмо објаснили чињеницом да су у средњеенглеском периоду неке именице задржале староенглески облик множине без флексије. На пример, именице *yeer*, *cas* и *hors*, из анализираних средњеенглеског корпуса, гласиле су исто у једнини и множини (видети поглавље 7.3.1). Међутим, у савременом енглеском језику, поменуте именице у множини добијају наставак *-s* и гласе 'years', 'cases' и 'horses'.

Табела 33: Заступљеност различитих флективних наставака у оквиру флективних облика средњеенглеских именица

	-E	-EN	-(E)S	Свега
<i>Chaucer's Prologue to the Canterbury Tales</i>	3 (1.75%)	9 (5.26%)	159 (92.98%)	171

Табела 33 нам приказује заступљеност различитих флективних наставака у оквиру флективних облика средњеенглеских именица ($n=171$). Може се приметити да су се флективни наставци именица у касном средњеенглеском периоду редуковали на свега три различита наставка: *-e* (за датив једине), *-en* (за множину) и *-(e)s* (за изражавање множине и генитива једине). Такође, уочавамо да су међу флективним облицима именица најзаступљенији они са флективним наставком *-(e)s*, док су примери облика именица с наставцима *-e* и *-en* ретки.

7.4 Закључак о анализи резултата средњеенглеског корпуса

Анализом именичких облика ($n=1231$) из одабраног средњеенглеског корпуса, показало се да је највише анализираних именица имало облик без флексије (86%), затим облик с флективним наставком *-(e)s* (12.92%), а најмање је било оних с флективним наставцима *-en* (0.73%) и *-e*⁴⁹⁹ (0.24%), што показују подаци са Слике 4. Добијени резултати указују на то да је флексија средњеенглеских именица била редукована, што се може приметити како у смањеном броју различитих наставака (свега три), тако и у смањеној заступљености флексије уопште (свега 13.89% анализираних именица има флективни наставак). С обзиром на то да је наше истраживање спроведено на корпусу који

⁴⁹⁹ Напоменули бисмо да се именички облици са флективним наставком *-e* налазе у статистички занемарљивом проценту (0.24% од укупног корпуса), стога се не могу јасно приказати на графикону (Слика 4).

припада касном средњеенглеском периоду⁵⁰⁰, примећујемо да анализирани облици именица показују тенденцију ка ишчезавању флективних наставака, што се догодило у периоду који следи, односно у модерном периоду развоја када су се флективни наставци свели на један наставак *-(e)s*.

Слика 4: Процентуална заступљеност флективних облика средњеенглеских именица

Када је реч о флексији именица у касном модерном периоду развоја енглеског језика, односно у савременом енглеском језику, уочавамо ишчезавање флективног система. Наиме, различити флективни наставци из староенглеског периода, редуковали су се током средњеенглеског периода, да би се у модерном периоду свели на један наставак *-(e)s/s* за означавање множине и присвојног облика. Слика 5 односи се на именице у савременом енглеском језику, иначе одговарајуће преводне еквиваленте анализираних средњеенглеских облика именица. Према подацима исказаним на Слици 5, видимо да

⁵⁰⁰ Мур (Moore, 1928: 238) наводи да су се у средњеенглеском периоду до 1300. године одиграле огромне морфолошке промене. Оне су допринеле да се богата флексија којом се енглески језик одликовао у староенглеском периоду поједностави и сведе на релативно мали број флективних наставака у касном средњеенглеском периоду.

дате именице у савременом енглеском језику имају претежно облик без флексије (85.78%). Такође, код флективних облика именица налазимо један граматички наставак $-(e)s/s'$, што указује на отсуство флективног система у модерном периоду развоја енглеског језика.

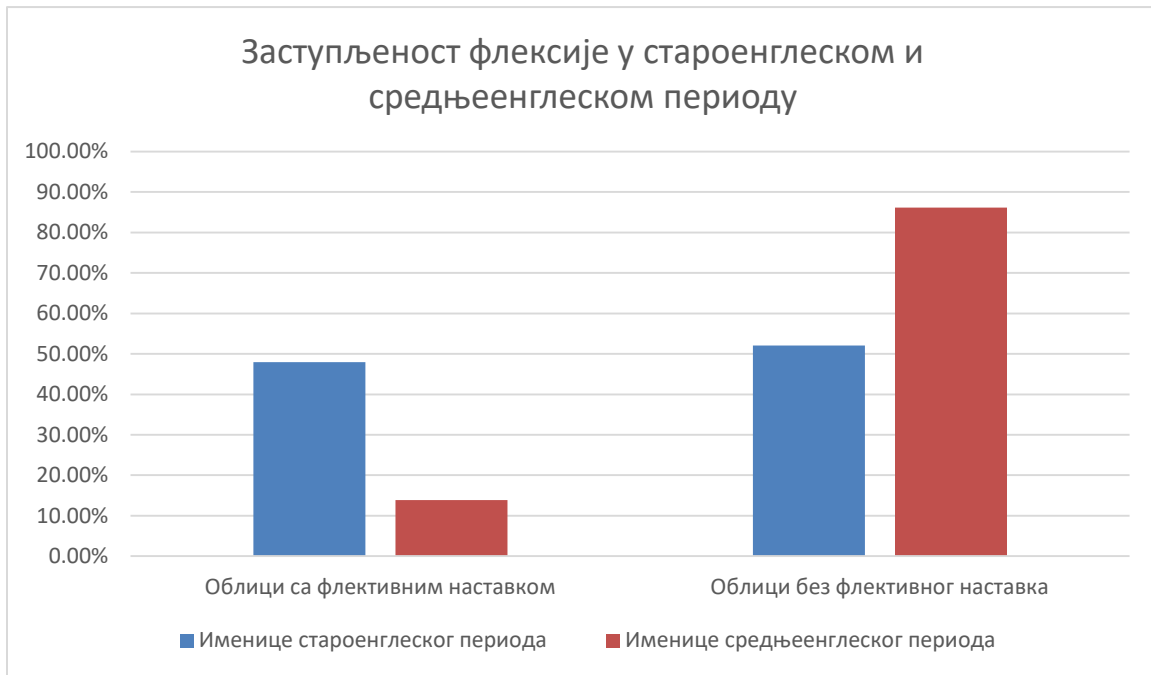
Слика 5: Процентуална заступљеност флективних облика именица у савременом енглеском језику, одговарајућих преводних еквивалената анализираних средњеенглеских облика именица

Разматрајући средњеенглеске именичке облике и њихове преводне еквиваленте у савременом енглеском језику, приметили смо да и код једних и код других доминирају облици без флективног наставка и то у готово истој мери. Разлика је што у средњеенглеском корпусу, поред наставка $-(e)s$, налазимо и наставке $-en$ и $-e$, мада у веома малом броју.

7.5 Поређење резултата староенглеског и средњеенглеског корпуса

Ако упоредимо заступљеност флективних облика именица у одабраном корпусу староенглеског и средњеенглеског периода (Слика 6), уочавамо да је 47.92% староенглеских именица било у облику с флективним наставком, док у средњеенглеском корпусу имамо свега 13.89% флективних облика. Поређење датих резултата јасно упућује,

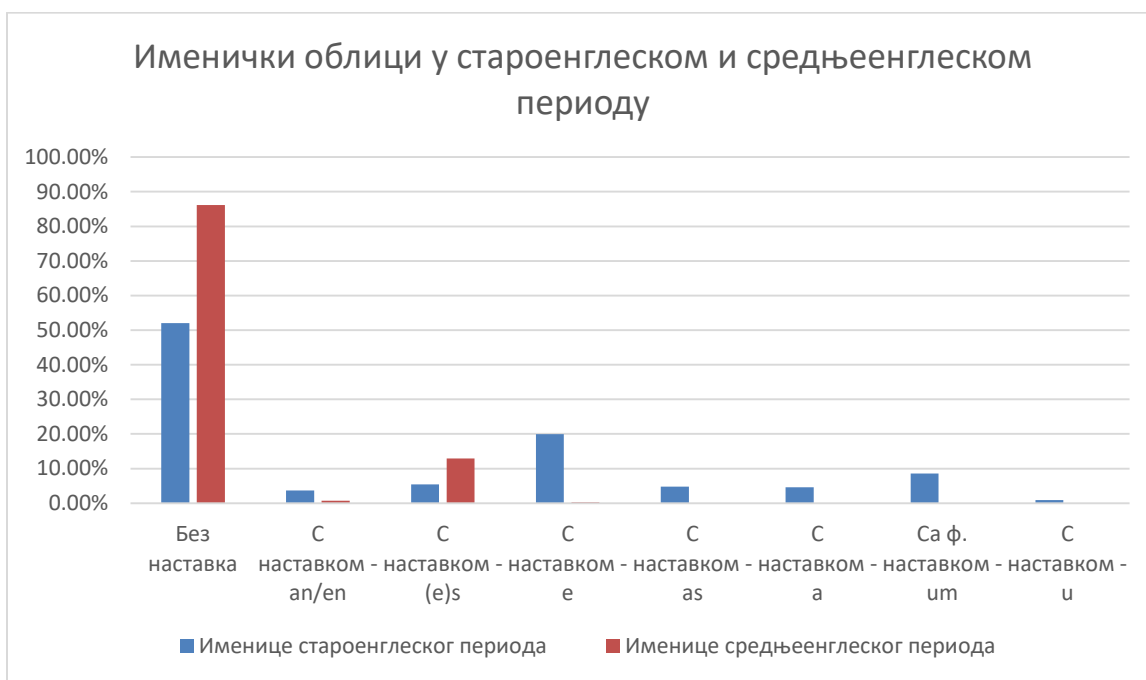
да су флективних облика именица, током историјског развоја, показивали тенденцију ка редукцији.

Слика 6: Упоредни приказ заступљености флексије код староенглеских и средњеенглеских именичких облика

Поређењем анализираних староенглеских и средњеенглеских именичких облика, примећујемо да је највише именица имало облик без флексије, у староенглеском корпусу 58.02%, а у средњеенглеском корпусу чак 86.11%. Када је реч о облицима с различитим флективним наставцима, у староенглеском корпусу налазимо седам различитих наставака којима су се означавали различити падежни облици. За разлику од староенглеског, у средњеенглеском корпусу присутни су облици с три различита флективна наставка. Средњеенглески наставак *-(e)s* за изражавање присвојног облика, води порекло од истоветног староенглеског наставка за генитив једине јаке деklinације. Док истоветни наставак за изражавање множине потиче од стареоенглеског наставка *-as*, који се користио за грађење номинатива множине код јаке деklinације именица мушког рода. Међутим, услед слабљења самогласника *-a-* у финалном, ненаглашеном слогу и изједначавања са самогласником *-e-* у средњеенглеском периоду, добијен је наставак *-(e)s* за множину. Средњеенглески наставак *-en*, води порекло од староенглеског наставка *-an*

који се употребљавао за грађење номинатива множине множине код слабе деκлинације, за сва три рода. И код овог флективног наставка примећујемо промену односно изједначавање самогласника *-a-* са самогласником *-e-*. Када је реч о средњеенглеском наставку *-e* за датив једине, дати граматички наставак потиче од истоветног староенглеског наставка из јаке деκлинације, који се користио за сва три рода.

Слика 7: Упоредни приказ заступљености различитих именичких облика у староенглеском и средњеенглеском периоду

Сагледавајући флексију староенглеских и средњеенглеских именица, у квантитативном и квалитативном смислу, закључујемо да су флективни облици именица током историјског развоја били склони упрошћавању и тежили су ишчезавању.

7.6 Закључак о развојном путу облика неправилне множине у савременом енглеском језику добијен на бази резултата истраживања корпуса староенглеских и средњеенглеских именица

Прегледом релевантних извора (видети поглавље 4.1) издвојили бисмо следеће именице изворног порекла, које у савременом енглеском језику имају тзв. „неправилну множину“:

1. именице са мутираним вокалом основе у множини⁵⁰¹: *foot/feet, tooth/teeth, man/men, woman/women, goose/geese, mouse/mice* и *louse/lice*;
2. именице са наставком *-en* у множини: *ox/oxen, child/children* и *brother/brethren*;
3. именице са множином без флексије, односно са истим обликом у једнини и множини: *sheep, swine, deer*;
4. именице код којих долази до тзв. озвучавања (енгл. *voicing*) безвучног фрикатива *-f*, односно поменути сугласник прелази у звучни фрикатив *-v*-приликом додавања наставка *-(e)s* за множину: *calf/calves, elf/elves, half/halves, knife/knives, leaf/leaves, life/lives, loaf/loaves, self/selves, sheaf/sheaves, shelf/shelves, thief/thieves, wife/wives* и *wolf/wolves*.⁵⁰²

Од поменутих именица, које су задржале извесне „неправилности“ из прошлости у облицима множине у савременом енглеском језику, налазимо укупно четрдесет примера међу анализираним именичким облицима староенглеског корпуса ($n=457$) – Слика 8. У одломку песме „Битка код Молдона“ срећемо један пример именице (*men*), која је у староенглеском периоду изражавала множину мутираним вокалом основе, што је задржала и у савременом енглеском језику. Такође, срећемо једну именицу (*healfe*⁵⁰³) која је у савременом енглеском језику задржала прелазак безвучног фрикатива *-f* у звучни *-v*-, испред флективног наставка *-(e)s*. У „Молитви господњој - Оче наш“ налазимо именицу *hlāf* ‘loaf’, код које долази до озвучавања фрикатива *-f* приликом флексије. У анализираним одломцима из „Англосаксонске хронике“ имамо четрнаест примера именичких облика, који су у савременом енглеском језику задржали стари облик множине. То су различити облици именице ‘*man/men*’: *man(n)* (четири пута), *mann* (два пута), *mannit* и *men(n)* (четири пута). Затим, две сложенице - *ealdorman* и *Nordmanna*, које као други елемент у свом саставу имају именицу *man* и задржале су начин грађења множине као и сама именица *man(n)*. Налазимо и један пример именице мушког рода која

⁵⁰¹ Овде припадају и сложенице које у свом саставу садрже неку од седам поменутих именица.

⁵⁰² Постоје аутори који дате именице не сврставају у групу с неправилном множином (видети поглавље 4.1). Ми смо одлучили да се приклонимо универзитетским граматицама које их сматрају примерима с неправилним облицима у множини, с обзиром на то да дате именице представљају малобројну групу код које долази до озвучавања безвучног сугласника приликом флексије.

⁵⁰³ Овде бисмо скренули пажњу да је озвучавање фрикатива *-f* у староенглеском периоду било присутно у говору, али не и у писању. Тек у средњенглеском периоду дошло је до увођења графеме *v* у фонд графема средњенглеског језика, услед тзв. цепања фонема, када су извесни алофони добили статус фонеме.

је припадала групи са множином без флексије – *gebroðra* ‘brethren, brothers’. Дата именица је у средњеенглеском периоду добила и наставак *-en* за множину, по аналогији са слабом деklinацијом. У савременом енглеском језику задржала је „неправилан“ облик множине, упоредо с обликом који у множини има наставак *-s*, с извесним разликама у значењу. У одломцима из „Путовања Охтера и Вулфстана“ налазимо двадесет три примера именичких облика, који су у савременом енглеском језику задржали тзв. „неправилности“ у облицима множине. Од тога је двадесет именичких облика са мутираним вокалом основе у множини. Реч је о различитим облицима именице ‘man/men’: *monn/man(n)* (дванаест пута), *men* (три пута); као и о различитим облицима сложенице ‘Northman/Northmen’: *Norðmanna*, *Norðmonna* и *Norðmenn* (три пута). Ту су и три примера једног именичког облика – *healfe*, који је у савременом енглеском језику задржао прелазак безвучног фрикатива *-f* у звучни *-v-*, испред флективног наставка *-(e)s*. Примере именица које су у савременом енглеском језику задржале старе облике множине, не налазимо у анализираном одломку религиозног пева „Сан о распећу“ и „Кедмоновој химни“.

Слика 8. Учесталост именичких облика у староенглеском корпусу, који у савременом енглеском језику представљају примере именица с неправилним обликом множине

Када је реч о староенглеском корпусу, додали бисмо да су извесни примери именица које су у староенглеском периоду имале облик множине с мутираним вокалом основе (нпр. *burh/burg/byrig* ‘burgh’, *ealo* ‘ale’ и *meolc* ‘milk’) или множину без флексије (нпр. *monað* ‘month’, *dohtor* ‘daughter’ и *modor* ‘mother’), временом промениле групу и у савременом енглеском језику граде множину додавањем наставка *-(e)s*. Такође, имамо један пример именице *hrōfe* ‘roof’, код које у савременом енглеском језику не долази до озвучавања фрикатива *-f*, приликом додавања наставка за множину (*roof/roofs*⁵⁰⁴).

Од именица које су задржале извесне „неправилности“ из прошлости у облицима множине у савременом енглеском језику, налазимо укупно шездесет шест примера међу анализираним именичким облицима средњенглеског корпуса (*n=1231*) – Слика 9. Од тога имамо четрдесет седам примера именица које су задржале мутирани вокал основе у множини: *man* (двадесет осам пута), *mannes* (два пута), *men* (девет пута), *shipman*, *yeman*, *womman*, *wommen* (два пута), *feet* (два пута) и *mous*. Када је реч о именицама које су задржале исти облик у једнини и множини (без флексије), налазимо шест примера⁵⁰⁵: *swyn* ‘swine’ и *sheep* ‘sheep’ (пет пута). Облици с наставком *-en* у множини, јављају се два пута: *children* и *bretheren*⁵⁰⁶. Када је реч о именицама које су у савременом енглеском језику задржале прелазак безвучног фрикатива *-f* у звучни *-v-*, испред флективног наставка *-(e)s*, налазимо једанаест примера. То су: *calf*⁵⁰⁷ ‘calf’ (лист на ноzi), *knyves* ‘knives’ (два пута), *lyf* ‘life’, *lyve* ‘life’, *sheef* ‘sheaf’, *wyf* ‘wife’ (два пута), *wyves* ‘wives’ (два пута) и *wolf* ‘wolf’.

⁵⁰⁴ Quirk and Greenbaum, 1979: 85.

⁵⁰⁵ Сви примери представљају облик множине у анализираном корпусу.

⁵⁰⁶ Поновили бисмо овде, да ове две именице представљају заправо примере тзв. двојне множине (*double plurals*). Наиме, староенглески облик множине *cildru* у средњенглеском постаје *childer* и потом добија још један наставак за множину *-en*, по аналогiji са слабом дефлексијом. Настао је прво облик *childeren*, а потом *children*. Староенглески облик множине *brothru* постаје *brether* у средњенглеском периоду, добија наставак за множину *-en*, по аналогiji са слабом дефлексијом. Из средњенглеског облика *bretheren* развио се данашњи облик *brethren*.

⁵⁰⁷ Скренули бисмо пажњу да именица *calf* у савременом енглеском језику има два потпуно различита значења - ‘the fleshy back part of the leg below the knee’ и ‘a young bovine animal’. У оба случаја множина гласи - *calves*. Видети <https://en.oxforddictionaries.com/definition/calf>; <https://www.merriam-webster.com/dictionary/calf>.

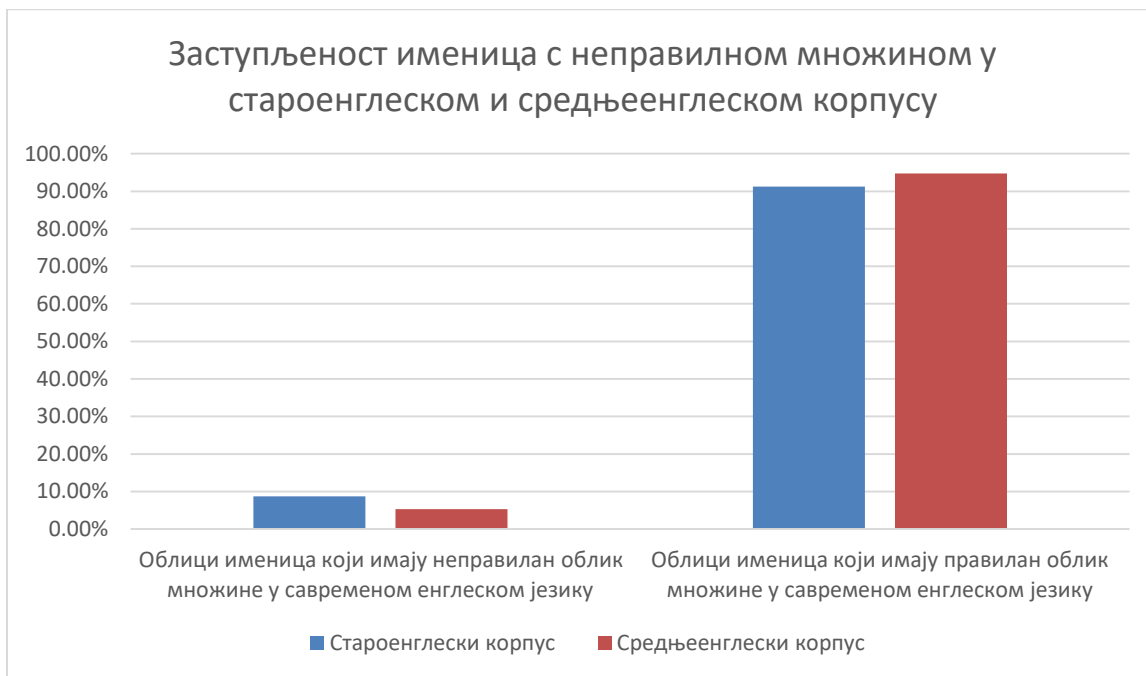
Слика 9. Учесталост именичких облика у средњеенглеском корпусу, који у савременом енглеском језику представљају примере именица с неправилним обликом множине.

У средњеенглеском корпусу налазимо извесне примере именица које су и током средњеенглеског периода задржале староенглески облик множине. То су, на пример, именице с истим обликом у једнини и множини (без флексије): *cas* ‘case/case’, *hors* ‘horse/hoses’ и *yeer* ‘year/years’). Затим примери именица с наставком *-en* у множини: *eyen* ‘eyes’ и *hosen* ‘hoses’. Међутим, у савременом енглеском језику, поменути примери, граде множину додавањем наставка *-(e)s*. Такође, у средњеенглеском корпусу срећемо пример *bokes* (‘books’), именицу која је у староенглеском периоду градила множину мутираним вокалом основе, међутим, променила је групу и у средњеенглеском периоду прихватила наставак *-s*. Имамо и пример именице *staf* ‘staff’, која у савременом енглеском језику има два облика множине: са безвучним фрикативом *-f-* испред флективног наставка за множину (*staffs*) и са звучним фрикативом *-v-* испред наставка (*staves*)⁵⁰⁸.

Ако упоредимо учесталост именичких облика из староенглеског и средњеенглеског корпуса – Слика 10, који у савременом енглеском језику представљају примере именица с

⁵⁰⁸ Dorđević, 1996: 43.

неправилним обликом множине, примећујемо нешто већу заступљеност поменутих облика у староенглеском корпусу. Односно у староенглеском корпусу, поменути облици су заступљени с 8.75%, док их у средњеенглеском корпусу има 5.28%.

Слика 10: Упоредни приказ заступљености именичких облика који у савременом енглеском језику представљају примере именица с неправилним обликом множине, у староенглеском и средњеенглеском корпусу.

Од укупно двадесет шест различитих именица, које смо издвојили као примере с неправилним обликом множином у савременом енглеском језику, у анализираном корпусу присутно је шеснаест: *foot/feet*, *man/men*, *woman/women*, *mouse/mice*, *child/children*, *brother/brethren*, *sheep*, *swine*, *calf/calves*, *half/halves*, *knife/knives*, *life/lives*, *loaf/loaves*, *sheaf/sheaves*, *wife/wives* и *wolf/wolves*. У Табелама 34, 35, 36 и 37, приказан је историјски развој поменутих облика, што подразумева облике из староенглеског, средњеенглеског и модерног периода развоја енглеског језика.

Табела 34: Развојни пут именица с мутираним вокалом основе у множини

Староенглески период	Средњеенглески период	Модерни период
fōt - fēt	foot - feet	foot - feet
man(n) - men(n)	man - men	man - men
wīfmann - wīfmenn	womman - wommen	woman - women
mūs - mȳs	mous – muis/mis(e)/mice ⁵⁰⁹	mouse - mice

Табела 35: Развојни пут именица с наставком *-en* у множини

Староенглески период	Средњеенглески период	Модерни период
cild - cildru	child - children	child - children
brōðor - brōðor/brōð(e)ru	brether - bretheren	brother - brethren

Табела 36: Развојни пут именица с истим обликом, без флексије, у једнини и множини

Староенглески период	Средњеенглески период	Модерни период
scēap	sheep	sheep
swīn	swyn	swine

⁵⁰⁹ Погледати Stratmann and Bradley, 1891: 441-442.

Табела 37: Развојни пут именица код којих долази до озвучавања безвучног фрикатива *-f* приликом флексије

Староенглески период	Средњеенглески период	Модерни период
- (cealf - cealfu) ⁵¹⁰	calf - calves	calf - calves
healf - healfa	half - halves	half - halves
cnif - cnifas	knif - knyves	knife - knives
līf - līf	lyf - lyves	life - lives
hlāf - hlāfas	hlāf - hlāfes	loaf - loaves
sceaf - sceafas	sheef - sheeves	sheaf - sheaves
wīf - wīf	wyf - wyves	wife - wives
wulf - wulfas	wolf - wolves	wolf - wolves

На основу именичких облика приказаних у Табелама 34, 35, 36 и 37, примећујемо да су именице са неправилним облицима множине у савременом енглеском језику, успеле да задрже старе облике у готово истоветном облику. Истакли бисмо и да смо потврдили присуство именица с неправилном множином из све четири групе: с мутираним вокалом основе у множини, с наставком *-en* у множини, с истим обликом (без флексије) у једнини и множини и именице код којих долази до озвучавања безвучног фрикатива *-f* приликом флексије. Такође бисмо додали, да су именице са мутираним вокалом основе у множини, одолеле времену, упркос чињеници да су и на почетку развоја енглеског језика, у староенглеском периоду, биле малобројне. Припадале су тзв. „малој/неправилној“ дефлексији, јер су у множини, уместо флективног наставка, имале промењен самогласник основе. Малобројној групи у староенглеском периоду, припадали су и

⁵¹⁰ Именица *calf* као део тела потиче од старонордијске именице *kālf* „лист на нози“. Док *calf* као младунче животиње потиче од староенглеске именице *cealf* „теле“. О пореклу дате именице погледати - Stratmann and Bradley, 1891: 104. У савременом енглеском језику дата именица у множини гласи *calves*, било да стоји у значењу ‘the fleshy back part of the leg below the knee’ или ‘a young bovine animal’.

примери *child/children* и *brother/brethren*. Затим *calf/calves*, именица која је у староенглеском периоду припадала малобројној деклинацији с наставком *-ri* у номинативу множине (попут *cild/cildru*). У средњеенглеском периоду, дата именица је променила групу и прихватила наставак *-es* у множини, међутим, прихватила је и „озвучавање“ безвучног фрикатива *-f* приликом додавања наставка за множину. Остали примери из корпуса, мењали су се према јакој деклинацији у староенглеском периоду. А реч је о именицама сва три рода – мушког (*cnif/cnifas*, *half/hlāfas*, *sceaf/sceafas*, *wulf/wulfas*), средњег (*scēap*, *swīn*, *līf/līf*, *wīf/wīf*) и женског (*healf/healfa*).

Хог (Hogg, 2002: 30) истиче да нам мутирана множина открива два опречна принципа у вези са развојем језика. Прво, да када парадигма постане нејасна услед фонолошких промена, чланови те парадигме настоје да се прикључе парадигми са постојанијим правилима. Такав је случај, на пример, с именицом *book*, која се током свог развоја приклонила доминантној деклинацији, тежећи правилности услед нејасноћа око појединих облика. Као други принцип, поменути аутор наводи учесталу употребу речи. Наиме, именице које су биле често коришћене (нпр. именица *foot*), одолевале су времену и променама и успеле су да сачувају првобитни облик, односно ту своју „неправилност“.

VIII Закључак

Наше истраживање, базирано на корпусу староенглеских и средњеенглеских именичких облика и њиховим преводним еквивалентима у савременом енглеском језику, говори у прилог тврдњама од којих смо у истраживању кренули. У раду смо се ослонили на теоријске поставке у вези са историјским развојем енглеског језика и то превасходно на аспекте који се тичу дијахронијског развоја именица.

Општа тенденција у историји развоја језика јесте симплификација, што се уочава и на примеру ишчезавања флективног система енглеског језика. Када је реч о именицама, оне су у староенглеском периоду имале различите флективне облике, односно развијену флексију. Претпоставља се да је на почетку развоја, у раном староенглеском периоду, док још није било писаних текстова, било више различитих деклинација и флективних облика именица, него што се налази у рукописима. Односно, сматра се да је флексија именица била комплекснија пре периода писмености. За староенглески период, у литератури налазимо општу поделу на јаку и слабу деклинацију, као и изван број малих/неправилних деклинација. У оквиру поменутих деклинација, постоји даља, комплексна подела деклинација на групе и подгрупе, која је у вези са граматичким категоријама именица. Иако је у староенглеским рукописима присутна разноликост флективних облика именица, примећујемо да је било извесних преклапања у наставцима за различите падеже. Код именица које су припадале јакој деклинацији, облици номинатива и акузатива су у великом броју случајева били истоветни. Када је реч о слабој деклинацији, имамо наставак *-an*, који се користио за грађење неколико падежних облика за сва три рода и оба броја. Тако је, на пример, староенглеска именица женског рода - *fōlde* 'earth', гласила *fōldan* у генитиву, дативу и акузативу једнине, као и у номинативу и акузативу множине. Поменути примери, где се један облик именице користио за изражавање више различитих падежних облика, говори у прилог тенденцији именичких облика ка редукцији флективних наставака. Постојање алтернативних облика одређених староенглеских именица, такође, указује на тежњу поменутих облика ка поједностављивању. Наиме, именице су биле склоне промени групе, то јест, често су прихватале доминантан начин промене. Међутим, тај процес је био постепен, стога су до

одређеног момента у употреби били и стари и нови облици. На пример, именица *here* ‘army’ је у староенглеском периоду прихватила општу деклинацију именица мушког рода којој првобитно није припадала. Међутим, дата именица је задржала широк спектар облика, како у једнини (*here, heriges, herges, heres, herige, herge*), тако и у множини (*herigeas, hergeas, heras*)⁵¹¹.

У средњеенглеском периоду, промена деклинације била је много учесталија појава у односу на староенглески период. Такође, дошло је до радикалних промена староенглеског флективног система, услед слабљења и једначења вокала у ненаглашеним слоговима. Када је реч о именицама, изједначавање староенглеских вокала - *a, o, u*, са вокалом -*e*, у флективним наставацама, одразило се на морфолошком и синтаксичком плану, односно као последица тога различити падежни завршеци свели су се на исти наставак. Наступило је напуштање староенглеског система промене именица. Редукција флективних наставака у средњеенглеском периоду, постепено је довела и до типолошке промене језика, односно до преласка енглеског из изворног, синтетичког језика у аналитички тип језика, какав је данас савремени енглески језик. Различите синтаксичке функције именица нису се више изражавале различитом флективним облицима, већ утврђеним местом у реченици и употребом предлога. Модерни период развоја представља доба ишчезле флексије, односно дошло је до губљења свих граматичких наставака код именица, осим наставка *-(e)s/s* за изражавање множине и присвојног облика (генитива). Изузетак су именице које су успеле да задрже начин промене какав су имале у прошлости и представљају примере тзв. *неправилне множине* у савременом енглеском језику.

Резултати анализе су, као што смо се могли уверити у претходним деловима рада, у највећој мери потврдили полазна одредишта, доприносећи разумевању историјског развоја именица у енглеском језику. На примерима различитих именичких облика, из одабраног староенглеског корпуса, илустровали смо развијену флексију староенглеских именица и утврдили доследност у наставацама. Међу анализираним староенглеским именицама (*n=457*), налазимо примере за сва четири падежа и оба броја. У најмањој мери имамо присуство именица у облику генитива (3.5%) и акузатива (5.25%) множине. Потом

⁵¹¹ Пример преузет из литературе (Hogg, 2002: 27).

следе именице у облику номинатива множине (7%), генитива једнине (7%) и датива множине (8.53%). Најзаступљенији су облици именица у једнини и то у номинативу (27.35%), дативу (21.23%) и акузативу (20.13%). Такође, скоро половина анализираних именица (47.92%) имала је неки флективни наставак. Од укупно осам различитих флективних наставака у староенглеском периоду, које смо издвојили на основу релевантне литературе, код анализираних примера потврдили смо присуство седам наставака, који су служили за изражавање различитих падежних облика. Најзаступљенији су облици са наставком *-e* (19.91%), потом с наставком *-um* (8.53%) и *-(e)s* (5.47%). За њима следе наставци *-as* (4.81%), *-a* (4.6%) и *-an* (3.72%). Примери с флективним наставком *-i* (0.88%) заступљени су у најмањој мери, док примере с наставком *-ena*, којим се означавао генитив једнине код слабе деклинације, нисмо пронашли у анализираном корпусу. Такође, квантитативни и квалитативни резултати упоредне анализе староенглеских облика именица и њихових преводних еквивалената у савременом енглеском језику, упућују на закључак, да је више од половине анализираних староенглеских флективних облика изгубило флексију у модерном периоду, као и да се седам различитих флективних завршетака свело на један наставак. Наиме, као што смо навели, 47.92% анализираних староенглеских именичких облика имало је неки од седам поменутих наставака, док код преводних еквивалената у савременом енглеском језику налазимо флексију у 22.76% случајева и то у виду једног наставака *-(e)s/'s*, што указује на ишчезавање флективног система именица у модерном периоду развоја енглеског језика.

Када је реч о средњеенглеском корпусу, резултати анализе указују на редукованост флексије у одмаклој фази. Наиме, од укупног броја анализираних именичких облика ($n=1231$), 13.89% примера је имало флективни наставак, док се 86.11% налазило у облику без флексије. Међу флективним облицима, јављају се свега три различита наставка. У највећем броју случајева то је наставак *-(e)s*, присутан код 12.92% примера, док се наставци *-en* (0.73%) и *-e* (0.24%) налазе код малог броја именица. Овакво стање је очекивано, узимајући у обзир да одабрани корпус потиче из касног средњеенглеског периода, када је већина наставака ишчезла. Закључујемо да анализирани облици средњеенглеских именица показују тенденцију ка ишчезавању флективних наставака, што се догодило у периоду који следи, односно у модерном периоду развоја када су се флективни наставци свели на наставак *-(e)s/'s*. Овде бисмо додали да анализа

средњеенглеског корпуса, упућује и на промене енглеског језика на пољу лексике, а не само на пољу граматике. Наиме, поред именица изворног порекла, приметили смо да је знатан број анализираних средњеенглеских именица страног, најчешће француског, порекла. У Прилогу 10, дали смо кратак етимолошки речник који је проистекао из анализе средњеенглеског корпуса и представља наш скроман допринос етимологији енглеских именица.

Разматрањем модерних преводних еквивалената анализираних староенглеских и средњеенглеских именичких облика, утврдили смо присуство једног флективног наставка *-(e)s/'s*, за означавање множине и присвојног облик (генитива). У неколицини случајева, имамо одступање од поменутог, регуларног начина грађења множине и такви изузеци представљају примере неправилне множине у савременом енглеском језику. Када је реч о именицама изворног порекла, издвојили смо четири групе и у оквиру њих двадесет шест именица, које имају нетипичан облик множине. Ту спадају: 1. именице са мутираним вокалом основе у множини (нпр. *man/men*); 2. именице са наставком *-en* у множини (нпр. *child/children*); 3. именице са множином без флексије, односно са истим обликом у једнини и множини (нпр. *sheep*); и 4. именице код којих долази до тзв. озвучавања безвучног фрикатива *-f*, приликом додавања наставка *-(e)s* за множину: (нпр. *calf/calves*). Од двадесет шест оваквих именица, у анализираним корпусима се јавило њих шеснаест - *foot/feet, man/men, woman/women, mouse/mice, child/children, brother/brethren, sheep, swine, calf/calves, half/halves, knife/knives, life/lives, loaf/loaves, sheaf/sheaves, wife/wives* и *wolf/wolves*. Када је реч о заступљености различитих облика датих именица, налазимо већу заступљеност у староенглеском корпусу, 8.75% од укупног броја анализираних староенглеских именичких облика. Док се у средњеенглеском корпусу јављају у 5.28% случајева. У последњем одељку (7.6), у оквиру седмог поглавља које се бави анализом резултата истраживања, приказали смо развојне форме свих шеснаест примера именица из анализираних књижевних текстова, које су у савременом енглеском језику задржале стари облик множине. Додали бисмо и то, да смо у анализираним текстовима потврдили присуство именица с неправилном множином из све четири наведене групе. Резултати у вези са анализираним примерима именица које имају неправилан облик множине у савременом енглеском језику, показују постојаност датих облика и одолевање променама, током петнаестовековног развоја енглеског језика.

Генерално посматрано, анализа, разматрање и поређење именичких облика из различитих развојних периода енглеског језика, указује на закључак да се разноликост флективних облика именица током историје смањивала. Од развијеног флективног система у староенглеском добу, у савременом енглеском језику остао је само флективни наставак $-(e)s/s'$, за означавање множине и генитива. Примери *children*, *oxen* и *brethren* представљају изузетке, који су задржали староенглески наставак *-en* у множини. Остатке староенглеских деклинација, налазимо у примерима без флективног наставка у множини и код облика с мутираним вокалом основе у множини. Такође, код тринаест именица које се завршавају на $-f/-fe$ дошло је до фонолошке промене озвучавања безвучног фрикатива $-f$, приликом додавања наставка $-(e)s$ за множину, стога се и оне убрајају у изузетке, када говоримо о облицима множине у савременом енглеском језику.

Сматрамо да наше истраживање, у теоријском смислу, представља допринос историјској лингвистици јер су добијени резултати поткрепили теоријске поставке у вези са развојем именица у енглеском језику, као и да може бити од користи другим истраживачима у овој области. Односно, надамо се да анализа и теоријске основе, представљене у раду, могу послужити као аналитички модел, или бар као смернице приликом истраживања и анализе других врста речи, значајних за развој енглеског језика. Или пак могу послужити приликом изучавања историјског развоја неког другог језика.

Када је реч о практичној примени добијених резултата, издвојили бисмо неколико ставки. Наиме, исцрпан опис староенглеских и средњеенглеских именичких облика и поређење са преводним еквивалентима у савременом енглеском језику, могу се искористити у преводилаштву. Сматрамо, затим, да резултати нашег истраживања могу допринети развоју теорије наставе енглеског језика и могу се применити у учионици. Наставници енглеског језика би могли искористити неке делове истраживања у циљу развоја мотивације ученика за учење страног језика. Као значајна тема издваја се, на пример, упознавање ученика с историјским развојем облика неправилне множине у савременом енглеском језику. Затим, сазнање да енглески и српски језик имају заједничког претка – протоиндоевроски језик, енглески језик је у прошлости био сличан српском у погледу структуре, нпр. имао је падеже (био је синтетички језик). Такође, етимологија именица може бити занимљива ученицима, нарочито ако им се укаже на

сличности са извесним облицима у матерњем језику и друго. Наведени примери, који се тичу примене резултата нашег истраживања у настави страног језика, могу допринети проширивању интересовања за учење енглеског језика и ван формалних оквира образовања.

Корпус⁵¹²

Cædmon's Hymn. U: Đolić, S. (2002). *The English Language: the story of its development* (str.74). Beograd: Zavet.

The Lord's Prayer. Old English version. U: Đolić, S. (2002). *The English Language: the story of its development* (str. 53). Beograd: Zavet.

The Lord's Prayer. Matthew 6:9-13 King James Version (KJV). Retrieved from:
<https://www.biblegateway.com/passage/?search=Matthew+6%3A9-13&version=KJV>

The Lord's Prayer. Matthew 6:9-13 English Standard Version (ESV). Retrieved from:
<https://www.biblegateway.com/passage/?search=Matthew+6%3A9-13&version=ESV>

The dream of the Rood (an extract). U: Đolić, S. (2002). *The English Language: the story of its development* (str. 43). Beograd: Zavet.

The Battle of Maldon (an extract). U: Đolić, S. (2002). *The English Language: the story of its development* (str. 51). Beograd: Zavet.

The Anglo-Saxon Chronicle (an extract). In: Algeo, J. and Pyles, T. (1966). *Problems in the Origins and Development of the English Language* (126-129). New York: Harcourt, Brace and World, Inc.

The Voyages of Ohthere and Wulfstan (an extract). In: Sweet, H. (1879). *An Anglo-Saxon reader in prose and verse: with grammatical introduction, notes, and glossary* (19-20). Oxford: Clarendon Press.

The Canterbury Tales. Group A. *The Prologue*. In: Skeat, W. W. (1900). *The Complete Works of Geoffrey Chaucer: Edited, from Numerous Manuscripts. Second edition* (1-25). Oxford: The Clarendon Press.

⁵¹² Корпус уврштен у анализу налази се у Прилогу 1-9, поређан је редоследом којим се јавља у раду.

The General Prologue. In: Chaucer, G. (2007). *The Canterbury Tales*. A Complete Modernisation by A. S. Kline (5-30). Poetry in Translation. Retrieved from <https://www.poetryintranslation.com/inc/unzip/unzip.php?filename=CanterburyTalespdf.zip>

Општи пролог. У: Чосер, Џ. (2015). *Кантерберијске приче*. Превод и објашњења Борис Хлебец (3-28). Београд: НК интернационал.

Литература

Велимировић, Н. (2001). *Вера светих*. Евро-Ћунти: Београд. (електронска верзија)
Преузето са https://www.rastko.rs/svecovek/duhovnost/vlnikolaj/vnikolaj-katihizis.html#_Точ520735243 (05.01.2018.)

Клеут, М. (2010). *Научно дело од истраживања до штампе. Техника научноистраживачког рада* (треће издање). Нови Сад: Академска књига.

Ковачевић, И. (1975). *Из старе енглеске књижевности. Избор, коментар и превод*. Београд: Научна књига.

Павић Панић, А. (2017). Концепт енглеског језика као лингве франке и његова улога у формирању образовних језичких политика у Европи. *Иновације у настави - часопис за савремену наставу*, 30(1), 130-137.

Пешикан, М., Јерковић, Ј. и Пижурица, М. (2010). *Правопис српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.

Раичевић, В. (2009). *Методологија истраживања у методици наставе страних језика*. Београд: Чигоја штампа.

Станојчић, Ж., и Поповић, Љ. (1992). *Граматица српскога језика. Уџбеник за I, II, III и IV разред средње школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Хлебец, Б. (2015). Предговор. У: Чосер, Џ. (2015). *Кантерберијске приче*. Превод и објашњења Борис Хлебец (V-XXVII). Београд: ННК интернационал.

Чосер, Џ. (2015). *Кантерберијске приче*. Превод и објашњења Борис Хлебец. Београд: ННК интернационал.

Aitchison, J. (1996). *The seeds of speech : language origin and evolution*. Cambridge: Cambridge University Press.

Aitchison, J. (2001). *Language change: progress or decay?* (third edition). Cambridge: Cambridge University Press.

- Alexander, H. (1940). *The story of our language*. Toronto: Thomas Nelson and Sons Ltd.
- Algeo, J. (2010). *The origins and development of the English language* (sixth edition). Boston: Cengage Learning.
- Algeo, J. and Pyles, T. (1966). *Problems in the Origins and Development of the English Language*. New York: Harcourt, Brace and World, Inc.
- Algeo, J., and Butcher, C. A. (2014). *Workbook: Problems in the origins and development of the English language*. Boston, MA : Wadsworth Cengage Learning.
- Andrejević, A. M. i Lončar-Vujnović, M. N. (2012). Mešanje žanrova u Čoserovim 'Kenterberijskim pričama'. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, (42-1), 405-415.
- Babcock, C. F. (1914). A study of the metrical use of the inflectional e in Middle English, with particular reference to Chaucer and Lydgate. *Publications of the Modern Language Association of America*, 59-92. Retrieved 27. 07. 2017. from <http://www.jstor.org/stable/457034>
- Bammesberger, A. (2012). Lietuvà, Lithuania, and Chaucer's Lettow. *Lituanus*, 58(1). Retrieved 05. 09. 2017. from http://www.lituanus.org/2012/12_1_01Bammesberger.html
- Barber, C. (1993). *The English language: A historical introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Barber, C., Beal, J. C., and Shaw, P. A. (2009). *The English language: A historical introduction* (2nd edition). Cambridge: Cambridge University Press.
- Baugh, A. C., and Cable T. (2002). *A History of the English Language* (5th edition). London: Routledge.
- Björkman, E. (1900). *Scandinavian loan-words in middle english*. Halle a. S.: E. Karras.
- Blake, N. F. (1996). *A History of the English Language*. London: Macmillan Press Ltd.
- Bloomfield, W. M., and Newmark L. (1963). *An Introduction to the History of English*. New York: Alfred A. Knoph, Inc.

- Bourcier, G. (1981). *An Introduction to the History of the English Language* (4th edition). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Bradley, H. (1904). *The making of English*. London: Macmillan and Co.
- Brink, B. ten. (1920). *Chaucers sprache und verskunst*. 3. Aufl., Leipzig: C. H. Tauchnitz.
- Brinton, L. (1990). *History of the English Language*. Vancouver, Canada: University of British Columbia.
- Brook, G. L. (1958). *A History of the English language*. London: Andre Deutsch.
- Bugarski, R. (2003). *Uvod u opštu lingvistiku*. Beograd: Čigoja štampa.
- Burchfield, R. (2002). *The English Language*. Oxford: Oxford University Press.
- Burnley, D. (1993). *The History of the English Language: A Source Book*. London: Longman.
- Burrow, J. A., and Turville-Petre, T. (2005). *A Book of Middle English*. Oxford UK: Blackwell Publishing Ltd.
- Bynon, T. (1977). *Historical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Campbell, A. (1959). *Old English Grammar*. Oxford: Clarendon Press.
- Carmichael, C. (2000). Conclusions: Language and National Identity in Europe. In: Barbour, S. & Carmichael, C. (Eds.) *Language and Nationalism in Europe* (280–289). Oxford: Oxford University Press.
- Child, F. J. (1863). Observations on the Language of Chaucer (Based on Wright's Edition of the Canterbury Tales, Harleian MS. No. 7334.). *Memoirs of the American Academy of Arts and Sciences*, 8(2), 445-502. Retrieved 14.11.2017. from <http://www.jstor.org/stable/pdf/25057982.pdf?refreqid=excelsior%3A1f409f0ea251f30c7b1493b02ccc353e>
- Crystal, D. (1988). *The English Language*. London: Penguin Books.
- Crystal, D. (1995). *The Cambridge Encyclopedia of the English language*. Cambridge: CUP.

Crystal, D. (1997, November). *Language: medium, barrier, or Trojan horse?* (Contribution to: Cultural Diplomacy at the Crossroads: Cultural Relations in Europe and the Wider World, Wilton House, 26 November, 1997). Retrieved December 12, 2014. from: <http://www.davidcrystal.community.librios.com>

Crystal, D. (2000). The future of English as a World Language. pp. 1-4. Retrieved December 12, 2014. from: <http://www.davidcrystal.community.librios.com>.

Crystal, D. (2003). 1st edition 1997. *English as a global language*. (2nd edition). Cambridge: Cambridge University Press.

Crystal, D. (2003, March 10). *Crossing the Great Divide: Language Endangerment and Public Awareness*. pp. 1-10. (Keynote Speech to the International Expert Meeting on Endangered Languages, UNESCO, Paris). Retrieved December 12, 2014. from: <http://www.davidcrystal.community.librios.com>

Crystal, D. (2006, June 28). *Towards a philosophy of language management*. pp. 1-9. (Keynote paper at the conference *Integrating Content and Language in Higher education*, Maastricht). Retrieved December 12, 2014. from: <http://www.davidcrystal.community.librios.com>

Crystal, D. 2001. Languages on the Internet. pp. 1-5. Retrieved December 12, 2014. from: <http://www.davidcrystal.community.librios.com>

Curme, G. O. (1931). *A Grammar of the English Language, Syntax*. Boston: Heath. U: Đorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.

Dekanić-Janoski, S. (1998). *Kritička istorija stare engleske književnosti*. Drugo izdanje. Beograd: Filološki fakultet; Kragujevac: „Nova svetlost“.

Dörnyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics. Quantitative, Qualitative, and Mixed Methodologies*. Oxford: Oxford University Press.

Downing, A., and Locke, P. (2006). *English Grammar. A University Course* (second edition). London and New York: Routledge.

Đolić, S. (2002). *The English Language: the story of its development*. Beograd: Zavet.

- Đolić, S. (2013). *Globalizacija i menadžment u nastavi stranih jezika: Engleski jezik na početku III milenijuma*. Kosovska Mitrovica: Filozofski fakultet.
- Dorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.
- Eckersley, C. E., and Eckersley, J. M. (1976). *A comprehensive English grammar: For foreign students*. London: Longman.
- Fasi, M. E. (1978, July). Toponymy and ethnonymy as scientific aids to history. In: *African ethnonyms and toponyms*. Reports and papers of the meeting of experts organized by Unesco in Paris (pp. 18-22).
- Filipović, J. (2009). *Moć reči. Ogledi iz kritičke sociolingvistike*. Beograd: Zadužbina Andrejević.
- Filipović, R. (1986). *An Outline of English Grammar: with exercises* (seventeenth impression). Zagreb: Školska knjiga.
- Francis, W. N. (1958). *The Structure of American English*. New York: The Ronald Press. U: Dorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.
- Görlach, M. (1995). *New Studies in the History of English*. Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter. U: Đolić, S. (2002). *The English Language: the story of its development*. Beograd: Zavet.
- Hall, J. R. C. (1916). *A Concise Anglo-Saxon Dictionary*. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hearne, T. (1726). *Johannis Confratris et Monachi Glastoniensis Chronica sive Historia de Rebus Glastoniensibus*. Editio princeps. London. U: Dekanić-Janoski, S. (1998). *Kritička istorija stare engleske književnosti*. Drugo izdanje. Beograd: Filološki fakultet; Kragujevac: „Nova svetlost“.
- Hinton, L. (2003). Language revitalization. *Annual Review of Applied Linguistics*, 23, 44-57.
- Hogg, R. (2002). *An Introduction to Old English*. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.

Hornby, A. S. (1995). *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. Oxford: Oxford University Press.

Horobin, S., and Smith, J. J. (2002). *An Introduction to Middle English*. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.

Huber, L. (1998). Lingua franca und Gemeinsprache. Gehört zur Allgemeinen Bildung eine gemeinsame Sprache? In: Breidbach, S. (2003). *Plurilingualism, democratic citizenship in Europe and the role of English* (1–24). Conference on Languages, diversity, citizenship: policies for plurilingualism in Europe, Strasbourg, 13–15 November, 2002. Strasbourg: Council of Europe.

Huddleston, R., and Pullum J. (2005). *A Student's Introduction to English Grammar*. Cambridge: CUP.

Imerovski, M. (2005). *Biblija: studijska biblija: Sveto pismo: Stari i Novi zavet: sa objašnjenjima i ilustracijama*. Veternik: Dijam-m-pres.

Janssen, H. (1999). Linguistic dominance or acculturation – problems of teaching English as a global language. In: Gnutzmann, C. (Ed.) *Teaching and Learning English as a Global Language, Native and Non- Native Perspectives* (41–55). Tübingen: Stauffenburg.

Jaspersen, O. (1905). *Growth and Structure of the English Language*. Leipzig: B. G. Teubner.

Jenkins, J. (2006). Current perspectives on teaching world Englishes and English as a lingua franca. *TESOL Quarterly*, 40, 157–181.

Korać, G. (1993). *An Outline of Old English Grammar*. Beograd: Institut za strane jezike.

Korać, G. (2002). *An Outline of Middle English Grammar*. Beograd: Narodna knjiga.

Kovačević, I. (1991). Anglosaksonska hrišćanska poezija. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (17-19). Sarajevo: Svjetlost.

Kovačević, I. (1991). Anglosaksonska junačka poezija. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (23-31). Sarajevo: Svjetlost.

- Kovačević, I. (1991). Anglosaksonsko doba. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (9-14). Sarajevo: Svjetlost.
- Kovačević, I. (1991). Opšti pogled na anglosaksonsku književnost. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (15-16). Sarajevo: Svjetlost.
- Kovačević, I. (1991). Poezija XIV veka. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (63-86). Sarajevo: Svjetlost.
- Kovačević, I., Kostić, V. i Frajnd, M. (1991). Rečnik pisaca i anonimnih dela. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (357-404). Sarajevo: Svjetlost.
- Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M. (1991). *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I*. Sarajevo: Svjetlost.
- Kristal, D. (2003). *Smrt jezika*. Beograd: Biblioteka XX vek.
- Kuhn, S. M. (1983). Chaucer's ARMEE: Its French Ancestors and its English Posterity. In: *Medieval Studies Conference Aachen* (pp. 85-102).
- Kundačina, M. i Bandur, V. (2007). *Akademsko pisanje*. Užice: Učiteljski fakultet.
- Kuzmanović Jovanović, A., Andrijević, M. i Filipović, J. (2012). *Priručnik iz akademskog pisanja: uputstva i sugestije za izradu seminarskih, naučnih, stručnih radova*. Beograd: Čigoja.
- Larsen-Freeman, D. and Long, H. M. (2014). *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. London and New York: Routledge.
- Lončar-Vujnović, M. N. (2014). Moderne psihoanalitičke teorije i eksperimentalna proza. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, (44-3), 45-66.
- Luick, K. (1921). *Historische Grammatik der englischen Sprache*. Leipzig, C.H.: Tauchnitz.
- Marckwardt, A. H. (1942). *Introduction to the English language*. New York: Oxford University Press.

- Marković, M. (2014). Veliko pomeranje vokala nekad i sad. U: Prčić, T. i sar. (ur), *Zbornik u čast Draginji Pervaz: Engleski jezik i anglofone književnosti u teoriji i praksi*. (str. 291-305). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Mayhew, A. L., and Skeat, W. W. (1888). *A concise dictionary of Middle English from AD 1150 to 1580*. Oxford: The Clarendon Press.
- McKnight, G. H. with the assistance of Bert Emsley. (1956). *The Evolution of the English Language. From Chaucer to the Twentieth Century*. New York: Dover Publications.
- Mihailović, Lj. (1962). *Gramatika engleskog jezika (morfologija i sintaksa)*. Beograd: Naučna Knjiga. U: Đorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.
- Millward, C. M. (1989). *A Biography of the English Language*. Orlando, Florida: Holt, Rinehart & Winston, Inc.
- Mitchell, B. (1968). *A guide to Old English*. Oxford: Basil Blackwell.
- Moore, S. (1927). Loss of final n in inflectional syllables of Middle English. *Language*, 3(4), 232-259.
- Moore, S. (1928). Earliest morphological changes in Middle English. *Language*, 4(4), 238-266.
- Morris, R. (1889). *Geoffrey Chaucer. The prologue, the knightes tale, the nonne prestes tale from the Canterbury tales: A revised text edited by Rev. Richard Morris*. Oxford: The Clarendon Press.
- Morsbach, L. (1896). *Mittelenglische grammatik*. Halle: M. Niemeyer.
- Myers, L. M. (1966). *The Roots of Modern English*. Boston and Toronto: Little, Brown and Co.
- Neuner, G. (2002). *Policy approaches to English*. Strasbourg: Language Policy Devison.
- Palmer, H. E. (1969). *A Grammar of Spoken English*. Revised and rewritten by Roger Kingdon. Cambridge: W. Heffer & Sons. U: Đorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.

- Partridge, A. C. (1982). *A companion to Old and Middle English studies*. London: Andre Deutsch.
- Pervaz, D. (1958). *The Survival of Grammatical Gender in Lazamon's Brut, the Southern Legendary and Robert of Gloucester's Chronicle*. PhD dissertation. Edinburgh: University of Edinburgh, Department of English Language. Retrieved July 20, 2017. from: <https://www.era.lib.ed.ac.uk/handle/1842/6706>
- Pervaz, D. (1991). Anglosaksonska književnost u prozi. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (37-43). Sarajevo: Svjetlost.
- Pervaz, D. (1991). Osobine anglosaksonskog stiha. U: Kovačević, I., Kostić, V., Pervaz, D. i Frajnd M., *Engleska književnost (650-1700). Knjiga I* (21-22). Sarajevo: Svjetlost.
- Pervaz, D. (1996). Vreme i reč: etimološke beleške. U: Đolić, S. (ur), *Istraživanja jezika i oko jezika*. Zbornik radova posvećen profesoru Naumu Dimitrijeviću. (str. 53-60). Beograd: Čigoja štampa.
- Phillipson, R. (1999). Voice in global English: unheard chords in Crystal loud and clear. *Applied Linguistics*, 20/2, 265-276.
- Popović, Lj. i Mirić, V. (1982). *Gramatika engleskog jezika sa vežbanjima* (drugo izdanje). Beograd: Naučna knjiga.
- Potter, S. (1959). *Our language*. Baltimore: Penguin Books.
- Poutsma, H. (1914). *A Grammar of Late Modern English, Part II, Parts of Speech, Section I A, Nouns, Adjectives and Articles*. Groningen: Noordhoff. U: Đorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.
- Pyles, T. (1971). *The Origins and Development of the English Language* (2nd edition). New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Quirk, R., and Greenbaum, S. (1979). *A university grammar of English* (9th impression (corrected)). London: Longman.
- Quirk, R., and Wrenn, C. L. (1955). *An Old English Grammar*. London: Methuen & Co Ltd.

- Raasch, A. (1999). Breaking down borders – through languages. In: Krumm, H.-J. (Ed.). *The Languages of our Neighbours – our Languages* (78–91). Proceedings of the Symposium, Vienna 29. 10–31. 10. 1998. Vienna: Eviva. In: Breidbach, S. (2003). *Plurilingualism, democratic citizenship in Europe and the role of English* (1–24). Conference on Languages, diversity, citizenship: policies for plurilingualism in Europe, Strasbourg, 13–15 November, 2002. Strasbourg: Council of Europe.
- Rigby, S. H., and Minnis, A. J. (Eds.). (2014). *Historians on Chaucer: The 'general Prologue' to the Canterbury Tales*. USA: Oxford University Press.
- Robertson, S. (1938). *The Development of Modern English*. USA: Prentice-Hall, Inc.
- Sapir, E. (1921). *Language: An introduction to the study of speech*. New York: Harcourt, Brace & Co.
- Saussure, F. de (1959). *Course in general linguistics*. Translated from the French by Wade Baskin. New York: The Philosophical Library.
- Schibsbye, K. (1967). *A Modern English Grammar*. London: Oxford University Press. U: Đorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.
- Sievers, E. (1903). *An Old English Grammar*. Translated and edited by Albert S. Cook. Boston: Ginn and Company.
- Skeat, W. W. (1884). *A concise etymological dictionary of the English language*. Oxford: The Clarendon Press.
- Skeat, W. W. (1900). *The Complete Works of Geoffrey Chaucer: Edited, from Numerous Manuscripts*. Second ed. Oxford: The Clarendon Press.
- Skeat, W. W. (Ed.). (1924). *Notes to the Canterbury Tales*. Oxford: The Clarendon Press.
- Stratmann, F. H., & Bradley, H. (1891). *A Middle-English dictionary: containing words used by English writers from the twelfth to the fifteenth century*. USA: Oxford University Press.
- Swan, M. (2005). *Practical English Usage* (3rd edition). Oxford: Oxford University Press.

- Sweet, H. (1879). *An Anglo-Saxon reader in prose and verse: with grammatical introduction, notes, and glossary*. Oxford: Clarendon Press.
- Thomson, A. J., and Martinet, A. V. (1986). *A Practical English Grammar* (fourth edition). Oxford: Oxford University Press.
- Thorpe, B. (Ed.). (1861). *The Anglo-Saxon chronicle, according to the several original authorities* (No. 23). London: Longman, Green, Longman, and Roberts. In: Algeo, J. and Pyles, T. (1966). *Problems in the Origins and Development of the English Language*. New York: Harcourt, Brace and World, Inc.
- Trask, R. L. (2000). *The Dictionary of Historical and Comparative Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Wakelin, M. (1988). *The Archeology of English*. London: B.T. Batsford.
- Wedgwood, H. (1872). *A dictionary of English etymology*. London: Trübner & CO.
- Wood, F. T. (1961). *An outline history of the English language*. London: Macmillan & Co.
- Wright, J., and Wright, E. M. (1914). *Old English Grammar*. Humphrey Milford: Oxford University Press.
- Wright, J., and Wright, E. M. (1928). *An elementary middle English grammar*. Oxford: Oxford University Press.
- Wyatt, A. J. (1897). *An Elementary Old English Grammar (early West Saxon)*. Cambridge: University Press.
- Zandvoort, R. W. (1977). *A Handbook of English Grammar*. London: Longman. U: Đorđević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.

Електронски извори

<https://www.merriam-webster.com/dictionary>

<https://en.oxforddictionaries.com>

<https://www.etymonline.com>

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english>

<http://www.oxfordreference.com>

http://iberianature.com/spain_culture/tag/etymology-of-spanish-placenames/

<https://www.biblestudytools.com/dictionaries/smiths-bible-dictionary>

<http://www.dictionary.com>

<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>

http://old_modern_english.enacademic.com

<https://www.britannica.com>

Прилог 1: *Cædmon's Hymn*

Nū sculon hērigean hēofonrices Mētodes mēahte wēorc Drȳhten, He ærest sceōp hēofon to hrōfe, þa middangēard, ēce Drȳhten, firum fōldan,	Wēard, and his mōdgebānc, Wūldorfæder: swā he wūndra gehwæs, ēce ōr onstēalde. ēorðan bēarnum hālig Scȳppend; mōnncȳnnes Wēard, æfter tēode Frēa ælmihtig.
Now we are bound to praise the Creator's might the works of the Glory-Father: the eternal Lord, He first shaped heaven as a roof, then a middle-dwelling (the earth) the eternal Lord, for the men of earth,	heaven-kingdom's Guardian, and his heart-thought, how he of wonders of each the beginning established for earth's children the holy Creator; mankind's Guardian, afterwards prepared the Lord almighty.

Прилог 2: *The Lord's Prayer*

<p>Old English version: Fæder ure þū þe eart on heofonum, sī þīn nama gehalgod. Tō becūme þin rice. Gewurpe ðīn willa on eorðan swā swā on heofonum. Ūrne gedæghwāmlican hlāf syle ūs tōdæg. And forgyf ūs ure gyltas, swā swā wē forgyfað ūrum gyltendum. And me gelæd þū ūs on costnunge, ak alȳs ūs of yfele. Sōðlice.</p>	<p>Matthew 6:9-13 King James Version (KJV) ⁹ After this manner therefore pray ye: Our Father which art in heaven, Hallowed be thy name. ¹⁰ Thy kingdom come, Thy will be done in earth, as it is in heaven. ¹¹ Give us this day our daily bread. ¹² And forgive us our debts, as we forgive our debtors. ¹³ And lead us not into temptation, but deliver us from evil: For thine is the kingdom, and the power, and the glory, for ever. Amen.</p> <hr/> <p>Matthew 6:9-13 English Standard Version (ESV) ⁹ Pray then like this: “Our Father in heaven, hallowed be your name. ¹⁰ Your kingdom come, your will be done, on earth as it is in heaven. ¹¹ Give us this day our daily bread, ¹² and forgive us our debts, as we also have forgiven our debtors. ¹³ And lead us not into temptation, but deliver us from evil.</p>
---	--

Прилог 3: *The dream of the Rood* (an extract)

<p>Þæt wæs geara iu – ic þæt gyta geman – þæt ic wæs aheawen holtes on ende astyred of stefne minum. Genaman me ðær strange feondas, geworhton him ðær to wæfersyne, heton me heora wergas hebban; bæron me þær beornas on eaxlum, oð ðæt hie me on beorg asetton; gefæstnodon me þær feondas genoge. Geseah ic þa Frean mancynnes efstan elne micle, þæt he me wolde on gestigan.</p>	<p>That was very long ago – I remember it still that I was cut down at the forest’s edge stirred from my root. Strong enemies took me there, made me into a spectacle there for themselves, ordered me to lift up their criminals; men carried me there on shoulders, until they set me on a hill; many enemies fastened me there. I saw then the Lord of mankind hastening with great courage, that he intended to climb on me.</p>
--	--

Прилог 4: *The Battle of Maldon* (an extract)

Byrhtwold mabelode, Sē wæs eald genēat hē ful baldlice “Hige sceal þē heardra, mōd sceal þē mære, Her līp ūre ealdor gōd on grēote. sē þē nū fram þīs wīgplegan ic eom frōd fēores: ac ic mē be healfe be swā lēofan men,	bord hafenode, æsc ācwehte; beornas lærde: heorte þē cēnre, þē ūre mægen lytlaþ. eall forhēawen, Ā mæg gnornian wendan þenceþ. fram ic ne wille, mīnum hlāforde licgan þence.”	Byrhtwold spoke, he was an old retainer, he full boldly exhorted ”The mind must be firmer, The heart the more valiant, Courage must be greater, Here lies our lord, The noble man in the dust. Who now thinks to depart I am old of life; But by the side By the man so dear,	lifted his shield, shook his ash (spear), the warriors: the heart the more valiant, as our strength diminishes. quite hewn down. Ever will have cause to mourn from this battle. hence I will not, of my lord, I intend to lie.“
---	--	--	--

Прилог 5: *The Anglo-Saxon Chronicle* (an extract)

<p>1. Brittene igland is ehta hund mila lang 2. and twa hund brad, and her sind on þis 3. iglande fif geþeode: Englisc and 4. Brytwylsc and Scyttisc and Pyhtisc and 5. Bocleden. Erest weron bugend þises 6. landes Brittes; þa coman of Armenia 7. and gesætan suðewearde Bryttene 8. ærost....</p>	<p>[PROLOGUE] Britain island is eight hundred miles long and two hundred broad, and here are in this island five languages: English and British-Welsh and Scottish and Pictish and book-Latin. First were inhabitants of this land Britons; they came from Armenia and settled southern Britain first.</p>
<p>9. An. CCCC.XLIX. Her Martianus and 10. Ualentinus onfengon rice and rixadon 11. VII. winter, and on heora dagum 12. gelaðode Wyrtegeorn Angelcin hider, 13. and hi þa comon on þrim ceolum hider 14. to Brytene</p>	<p>A.D. 449 Here Marcian and Valentinian received the kingdom and ruled 7 years, and in their days invited Vortigern English people hither, and they then came in three ships hither to Britain.</p>
<p>15. An. D.XCVI. Her Gregorius papa sende 16. to Brytene Augustinum mid wel 17. manegum munucum, þe Godes word 18. Engla leoda godspellodon.</p>	<p>A.D. 596 Here Gregory the Pope sent to Britain Augustine with very many monks, who God's word to English people preached.</p>
<p>19. An. DCC.LXXXVII. Her ... comon 20. ærest III. scipu Norðmanna of 21. Hereðalande, and þa se gerefa þær to 22. rad, and hi wolde drifan to þes cininges 23. tune, þy he nyste hwæt hi wæron, and</p>	<p>A.D. 787 [789]⁵¹³ Here came first 3 ships of Northmen from Hörthaland, and then the reeve there to rode, and them wished to force to the king's manor, for he knew not what they were, and him one slew then. Those were</p>

⁵¹³ The dates in the *Chronicle* are occasionally mistaken; they are corrected in brackets.

<p>24. hine man ofsloh þa. Þæt wæron þa 25. erestan scipu Deniscra manna þe 26. Angelcynnes land gesohton.</p>	<p>the first ships of Danish men that English people's land sought.</p>
<p>27. An. DCC.XCIII. Her wæron reðe 28. forebecna cumene ofer Norðanhymbra 29. land, and þæt folc earmlice bregdon; 30. þæt wæron ormete ligræscas, and wæron 31. geseowene fyrene dracan on þam lyfte 32. fleogende. Þam tacnum sona fyligde 33. mycel hunger, and litel æfter þam þæs 34. ilcan geares on VI Id. Ianr. earmlice 35. heþenra manna hergung adiligode 36. Godes cyrican in Lindisfarena ea þurh 37. reaflac and mansleht....</p>	<p>A.D. 793 Here were terrible foresigns come over Northumbrians' land, and the people wretchedly terrified; they were intense lightnings and were seen fiery dragons in the air flying. On the tokens immediately followed great hunger, and a little after that in the same year on January 8 wretchedly the heathen men's harrying destroyed God's church in Lindisfarne island through plunder and manslaughter.</p>
<p>38. An. DCC.XCIII. Her ... þa hæðenan on 39. Norðhymbrum hergodon, and Ecgferðes 40. mynster æt Donemuðe berefodon</p>	<p>A.D. 794 Here the heathens among the Northumbrians harried, and Ecgferth's monastery at Donmouth [Jarrow] plundered.</p>
<p>41. An. DCCC.LXV. Her sæt se hæþene 42. here on Tenet and genam frið wið 43. Cantwarum, and Cantware heom feoh 44. beheton wið þam friðe, and on þam 45. feohbehate se here hine on niht up 46. bestæl, and oferhergode ealle Cent 47. eastewarde.</p>	<p>A.D. 865 Here camped the heathen army in Thanet and made peace with Kentmen, and Kentmen them money promised for the peace, and for the money-promise the army itself at night up stole, and overran all Kent eastward.</p>
<p>48. An. DCCC.LXXI. Her ... feng Ælfred 49. Æþelwulfing ... to West Seaxna rice, 50. and þæs ymb I. monað gefeagt Ælfred</p>	<p>A.D. 871 Here succeeded Alfred Ethelwulf's son to the West Saxons' kingdom, and after that I month fought Alfred the king against all</p>

<p>51. cining wið ealne þone here litle werede 52. æt Wiltune, and hine lange on dæg 53. geflymde, and þa Deniscan ahton 54. wælstowe geweald</p>	<p>the army with a little force at Wilton, and it far into the day put to flight, and the Danish owned the slaughter-place's control.</p>
<p>55. An. DCCC.LXXVIII. Her ... Ælfred 56. cyning ... gefeaht wið ealne here, and 57. hine geflymde, and him æfter rad oð þet 58. geweorc, and þær sæt XIII niht, and þa 59. sealde se here him gislas and myccl 60. aðas, þet hi of his rice woldon, and him 61. eac geheton þet heora cyng fulwihte 62. onfon wolde, and hi þæt gelaston</p>	<p>A.D. 878 Here Alfred the king fought with the whole army, and it put to flight, and after it rode to the fortress, and there camped 14 nights, and then gave the army him hostages and great oaths, that they from his kingdom would [go], and him also they promised that their king baptism receive would, and they that did.</p>
<p>63. An. DCCCC.I. Her gefor Ælfred cyning, 64. VII K1. Nouembris, and he heold þet 65. rice XXVIII wintra and healf gear</p>	<p>A.D. 901 [899] Here passed away Alfred the king, October 26, and he held the kingdom 28 winters and a half year.</p>
<p>66. An. DCCCC.XCI. Her wæs Gypeswic 67. gehegod, and æfter þam swyðe raðe 68. wæs Brihtnoð ealdorman ofslægen æt 69. Mældune, and on þam gearre man 70. gerædde þæt man geald ærest gafol 71. Deniscum mannum for þam mycclan 72. brogan þe hi worhton be þam særiman; 73. þæt wæs ærest X. Pusend punda</p>	<p>A.D. 991 Here was Ipswich harried, and after that very quickly was Byrhtnoth the ealdorman slain at Maldon, and in this year one decided that one yielded first tribute to Danish men for the great terror that they caused along the sea coast; it was first 10 thousand pounds.</p>
<p>74. An. DCCCC.XCIII. Her on þisum 75. gearre com Anlaf and Swegen to 76. Lundenbyrig on Natiuitas Sancte Marie 77. mid IIII and hundnigontigum scipum,</p>	<p>A.D. 994 Here in this year came Olaf and Svein to London town on the Nativity of St. Mary with 4 and ninety ships, and they then the town continuously attacking were.</p>

<p>78. and hi þa on þa burh festlice feohtende 79. wæron</p>	
<p>80. Millesimo. XVII. Her on þisum geare 81. feng Cnut cyning to eall Angelcynnes 82. rice ... and þa toforan K1. Aug. het se 83. cyng feccan him Æðelredes lafe þes 84. oðres cynges him to cwene, Ricardes 85. dohtor.</p>	<p>1017 Here in this year succeeded Cnut the king to all the English people's kingdom and then before August 1 commanded the king to be brought him Ethelred's widow (this other king's) for him as queen (Richard's daughter).</p>
<p>86. Millesimo. XLI. Her forðferde 87. Hardacnut cyng æt Lambhyðe on VI. 88. Idus Iun. and he wæs cyng ofer eall 89. Englalund twa gear buton X. nihtum, 90. and he is bebyrged on ealdan mynstre 91. on Winceastre mid Cnute cynges his 92. fæder; and ear þan þe he bebyrged 93. wære, eall folc geceas Eadward to cynges 94. on Lundene, healde þa hwile þe him 95. God unne</p>	<p>1041 [1042] Here passed away Harthacnut the king at Lambeth on June 8, and he was king over all England two years less 10 nights, and he is buried in the old minster at Winchester with Cnut the king his father; and before he buried was, all the people chose Edward as king at London, may he rule the while that him God grants.</p>
<p>96. Millesimo. XLII. Her wæs Æðward 97. gehalgod to cyng on Winceastre on 98. Æster dæg mid mycclum wurðscipe ... 99. and raðe þæs se cyng let geridan ealle þa 100. land þe his modor ahte him to handa, 101. and nam of hire eall þæt heo ahte on 102. golde and on seolfre and on 103. unasecgendlicum þingum forþan heo hit 104. heold to feste wið hine.</p>	<p>1042 [1043] Here was Edward consecrated as king at Winchester on Easter day with great honor and quickly after that the king caused to be seized all the lands that his mother owned into his own hands, and took from her all that she owned in gold and in silver and in indescribable things because she it held too firmly from him.</p>

<p>105. Millesimo. LXVI. On þissum gearum man 106. halgode þet mynster æt Westmynstre on 107. Cyldamæsse dæg, and se cyng Eadward 108. forðferde on Twelfta mæsse æfen, and 109. hine mann bebyrgede on Twelftan 110. mæssedæg innan þære niwa halgodre 111. circean on Westmynstre, and Harold 112. eorl feng to Englalandes cynerice swa 113. swa se cyng hit him geuðe, and eac men 114. hine þærto gecuron ... and þa hwile com 115. Willelm eorl upp æt Hestingan, on 116. Sancte Michaelles mæssedæg, and 117. Harold com norðan, and him wið 118. gefeagt ear þan þe his here come eall, 119. and þær he feoll, and his twægen 120. gebroðra, Gyrð and Leofwine, and 121. Willelm þis land geode and com to 122. Westmynstre, and Ealdred arcebiscop 123. hine to cyngge gehalgode</p>	<p>1066 In this year they consecrated the monastery at Westminster on Childermas day, and the king Edward passed away on Epiphany eve, and him they buried on Epiphany day within the newly consecrated church at Westminster, and Harold the earl succeeded to England's realm as the king it him promised, and also men him thereto chose and meanwhile came William the earl up at Hastings on St. Michael's massday, and Harold came from the north, and with him fought before his army came entirely, and there he fell, and his two brothers Gurth and Leofwine, and William this land occupied and came to Westminster, and Ealdred the Archbishop him as king consecrated.</p>
--	--

Прилог 6: *The Voyages of Ohthere and Wulfstan* (an extract)

<p>1. Ōhthēre sǣde his hlāforde, Ælfrēde 2. cyninge, ðæt hē ealra Norðmonna 3. norðmest būde. Hē cwæð ðæt hē būde 4. on ðǣm lande norðweardum wið ðā 5. Westsǣ. Hē sǣde ðēah ðæt land sie 6. swiðe lang norð ðonan; ac hit is eal 7. wēste, būton on fēawum stōwum 8. styccemǣlum wīcīað Finnas, on 9. huntoðe on wintra, ond on sumera on 10. fīscade be ðære sǣ. Hē sǣde ðæt hē æt 11. sumum cirre wolde fandian hū longe 12. ðæt land norðryhte lǣge, oððe hwæðer 13. ænig monn be norðan ðǣm wēstenne 14. būde. Ðā fōr hē norðryhte be ðǣm 15. lande; lēt him ealne weg ðæt wēste land 16. on ðæt stēorbord, ond ðā wīdsǣ on ðæt 17. bæcbord ðrie dagas. Ðā wæs hē swā 18. feor norð swā ðā hwælhuntan firrest 19. farað. Ðā fōr hē ðāgiet norðryhte swā 20. feor swā hē meahte on ðǣm oðrum 21. ðrim dagum gesiglan. Ðā bēag ðæt land 22. ðær ēastryhte, oððe seō sǣ inn on ðæt 23. land, hē nysse hwæðer, būton hē wisse 24. ðæt hē ðær bād westanwindes ond 25. hwōn norðan, ond siglde ðā ēast be 26. lande swā swā hē meahte on fēower 27. dagum gesiglan. Ðā sceolde hē ðær 28. bīdan ryhtnorðanwindes, for ðǣm ðæt</p>	<p>Ohthere told his lord, Alfred the king, that he of all Northmen northmost dwelt. He said that he dwelt in the land northward by the West Sea. He said although the land is very long northward thence, yet it is all waste, except that in a few places here and there encamp Finns, for hunting in winter, and in summer for fishing in the sea. He said that he at one time wanted to find how far that land due north lay, or whether any man on the north of the wasteland dwelt. Then went he due north along the land; he kept all the way the waste land on the starboard, and the open sea on the larboard for three days. Then was he as far north as the whale hunters farthest go. Then went he still due north as far as he might in the next three days sail. Then bent the land there due east, or the sea in on the land, he knew not which; but he knew that he there awaited a west wind and somewhat from the north, and sailed then east along the land as far as he might in four days sail. Then must he there await a due north wind, because the land bent there due south, or the sea in on the land, he knew not which. Then sailed he thence due south near land as far as he might in five days sail. Then lay there a great river up into the land. Then turned they</p>
--	--

29. land bēag ðær sūðryhte, oððe seō sǣ
30. inn on ðæt land, hē nysse hwæðer. Ðā
31. siglde hē ðonan sūðryhte be lande swā
32. swā hē mehte on fif dagum gesiglan.
33. Ðā læg ðær ān micel ēa up inn on ðæt
34. land. Ðā cirðon hie up inn on ðā ēa, for
35. ðǣm hie ne dorstan forð bi ðære ēa
36. siglan for unfriðe; for ðǣm ðæt land
37. wæs eall gebūn on oðre healfe ðære
38. ēas. Ne mētte hē ær nān gebūn land,
39. siððan hē from his āgnum hām fōr; ac
40. him wæs ealne weg wēste land on ðæt
41. stēorbord, būtan fiscerum and
42. fugelerum ond huntum, ond ðæt wæron
43. ealle Finnas; ond him wæs ā wīdsǣ on
44. ðæt bæcbord.

45. Hē sǣde ðæt Norðmanna land wære
46. swīðe lang ond swīðe smæl. Eall ðæt
47. his man āwðer oððe ettan oððe erian
48. mæg, ðæt līð wið ðā sǣ; ond ðæt is
49. ðēah on sumum stōwum swīðe clūdig;
50. ond licgað wilde mōras wið ēastan ond
51. wið uppon emnlange ðǣm bȳnum
52. lande. On ðǣm mōrum eardiað Finnas.
53. Ond ðæt bȳne land is ēasteward
54. brādost, ond simle swā norðor swā
55. smælre. Eāsteward hit mæg bīon
56. sixtig mīla brād, oððe hwēne brādre;
57. ond middeward ðritig oððe brādre;
58. ond norðeward hē cwæð, ðær hit

up into the river, because they did not dare
past the river sail for hostility, because the
land was all inhabited on the other side of the
river. Nor had met he before any inhabited
land, since he from his own home came. But
for him it was all the way waste land on the
starboard, except for fishers and fowlers and
hunters, and they were all Finns; and for him
it was ever open sea on the larboard.

He said that the land of the Northmen was
very long and very narrow. All that a man
can either graze or plough extends alongside
the sea; but it is however in certain places
very rocky; and wild moors lie to the east and
above, beside the inhabited land. On the
moors live Finns. The inhabited land is
broadest to the east, and ever narrower
further north. To the east it may be sixty
miles wide, or somewhat more; and towards
the middle, thirty or more. To the north, he
said, there it was narrowest, so that it might
be three miles wide towards the moor; the
moor afterwards, in some places, as wide as

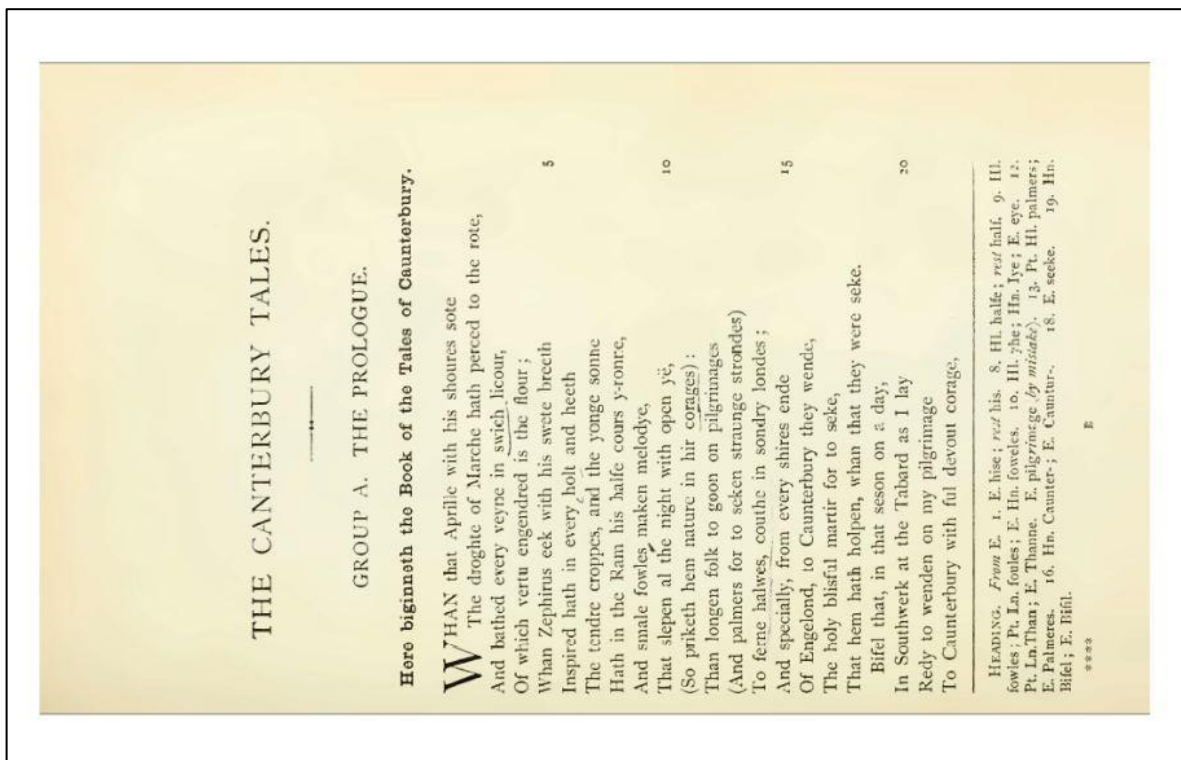
<p>59. smaloſt wære, ðæt hit mihte bēon 60. ðrēora mīla brād tō ðæm mōre; ond se 61. mōr ſiððan, on ſumum stōwum, swā 62. brād swā man mæg on twæm wucum 63. oferfēran; ond on ſumum stōwum swā 64. brād swā man mæg on ſix dagum 65. oferfēran. Ðonne is tōemnes ðæm lande 66. sūðewardum, on oðre healfe ðæs 67. mōres, Swēoland, oð ðæt land 68. norðeward; ond tōemnes ðæm lande 69. norðewardum, Cwēna land. Ðā 70. Cwēnas hergiað hwīlum on ðā 71. Norðmenn ofer ðone mōr, hwīlum ðā 72. Norðmenn on hie. Ond ðær ſint swīðe 73. micle meras fersce giond ðā mōras; ond 74. berað ðā Cwēnas hira ſcipu ofer land 75. on ðā meras, ond ðanon hērgiað on ðā 76. Norðmenn. Hie habbað swīðe lytlu 77. ſcipu ond swīðe lēoht. Ōthhēre sǣde 78. ðæt sīo ſcīr hātte Hālgoland, ðe hē on 79. būde. Hē cwæð ðæt nān mann ne būde 80. be norðan him. Ðonne is ān port on 81. sūðewardum ðæm lande, ðone man 82. hǣtt Scīringes heal. Ðider hē cwæð ðæt 83. man ne mihte geſiglan on ānum mōnðe, 84. gif man on niht wīcode, ond ælce dæge 85. hǣfde ambyrne wind; ond ealle ðā 86. hwīle hē ſceal ſiglan be lande. Ond on 87. ðæt stēorbord him bið ærest Īraland, 88. ond ðonne ðā īgland ðe ſint betux 89. Īralande ond ðiſſum lande. Ðonne is</p>	<p>one might cross in two weeks; and in some places as wide as one might cross in six days. Then alongside that land on the south, on the other side of the moors, (is) Sweden, as far as that land to the north; and alongside that land on the north, the land of the Cwena people. The Cwenas sometimes conduct raids against the Northmen across the moor, sometimes the Northmen against them. There are very large fresh-water lakes throughout the moors; the Cwenas carry their ships over the land onto the lakes, and from there raid the Northmen; they have very small and very light ships. Ohthere said that the district is called Helgeland, which he lived in. He said that no one lived north of him. There is a port in the south of that land, which one calls Skiringssal. He said that one could not sail there in a month, if one anchored at night, and each day had a favorable wind; and all the while he shall sail near land. To the starboard of him is first Ireland, and then the islands that are between Ireland and this land. Then this land continues until one comes to Skiringssal, and all the way on the port side (is) Norway. To the south of the Skiringssal a very large sea flows up into that land; it is wider than any man is able to see across. Jutland is on the other side, opposite, and thereafter Zealand. The sea extends many hundreds of miles up into that land.</p>
---	---

90. ðis land oð hē cymð tō Scīringes heale,
 91. ond ealne weg on ðæt bæcbord
 92. Norðweg. Wið sūðan ðone Scīringes heal
 93. filð swīðe micel sǣ up inn on ðæt
 94. land; sēo is brādre ðonne ænig mann
 95. ofersēon mæge. Ond is Gēotland on
 96. oðre healfe ongēan, ond siððan
 97. Sillende. Sēo sǣ līð manig hund mīla
 98. up inn on ðæt land.

99. Ðæt Estland is swyðe micel, ond ðær
 100. bið swiðe manig burg, ond on ælcere
 101. byrig bið cyning. Ond ðær bið swiðe
 102. micel hunig, ond fiscað; ond se cyning
 103. ond ðā rīcostan menn drincað meran
 104. meolc, ond ðā unspēdigan ond ðā
 105. ðēowan drincað medo. Ðær bið swiðe
 106. micel gewinn betwēonan him. Ond ne
 107. bið ðær nænig ealo gebrowen mid
 108. Estum, ac ðær bið medo genōg. Ond
 109. ðær is mid Estum ðēaw, ðonne ðær bið
 110. mann dēad, ðæt hē līð inne
 111. unforbærned mid his māgum ond
 112. frēondum mōnað, ge hwīlum twegen;
 113. ond ðā cyningas, ond ðā oðre
 114. hēahðungene menn, swā micle leng
 115. swā hi māran spēda habbað, hwīlum
 116. healf gēar ðæt hie bēoð unforbærned,
 117. ond licgað būfan eorðan on hiera
 118. hūsum. Ond ealle ðā hwīle ðe ðæt līc
 119. bið inne, ðær sceal bēon gedrinc ond

The Eastland is very large, and there are very many towns, and in each town is a king. And there is very much honey and fishing; and the king and the richest men drink mare's milk, and the poor and the slaves drink mead. There is very much strife between them. And neither is there any ale brewed by Estonians, but there is mead enough. And there is among Estonians a custom, when there is a man dead, that he lies indoors unburned with his kinsmen and friends a month, and sometimes two; and the kings, and the other high-ranking men, as much longer as they more wealth have, sometimes (it is) half a year that they are unburned, and lie above ground in their houses. And all the while that the body is within, there must be carousal and sports, until the day that they him burn. Then the same day that they him to the pyre will bear, then divide they his property, what there as remnant is after the carousal and the sports,

<p>120. plega, oð ðone dæg ðe hie hine 121. forbærnað. Ðonne ðý ilcan dæge ðe hie 122. hine tō ðæm āde beran willað, ðonne 123. tōdælað hie his feoh, ðæt ðær tō lāfe 124. bið æfter ðæm gedrince ond ðæm 125. plegan, on fīf oððe six, hwīlum on mā, 126. swā swā ðæs fēos andēfn bið. Ālecgað 127. hit ðonne forhwega on ānre mīle ðone 128. mæstan dæl fram ðæm tūne, ðonne 129. oðerne, ðonne ðone ðriddan, oð ðe hit 130. eall ālēd bið on ðære ānre mīle; ond 131. sceal bēon se læsta dæl nēhst ðæm 132. tūne, ðe se dēada mann on līð. Ðonne 133. sceolon bēon gesamnode ealle ðā menn 134. ðe swiftoste hors habbað on ðæm 135. lande, forhwæga on fīf mīlum oððe on 136. six mīlum fram ðæm fēo. Ðonne irnað 137. hie ealle tōweard ðæm fēo: ðonne 138. cymeð se mann se ðæt swiftoste hors 139. hafað tō ðæm ārestan dæle ond tō ðæm 140. mæstan, ond swā ælc æfter oðrum, oð 141. hit bið eall genumen; ond se nimð ðone 142. læstan dæl se nēhst ðæm tūne ðæt feoh 143. geirneð. Ond ðonne rīdeð ælc his 144. wegese mid ðæm fēo, ond hit mōton 145. habban eall; ond for ðý ðær bēoð ðā 146. swifstan hors ungefōge dýre.</p>	<p>into five or six (parts), sometimes into more, as the property's amount may be. They place it then away one mile (the largest portion) from the dwelling, then another, then the third, until it all is laid out within the one mile; and must be the least portion nearest the dwelling that the dead man lies in. Then must be gathered all the men that swiftest horses have in the land, about five miles or six miles from the property. Then run they all toward the property; then comes the man who the swiftest horse has to the first portion and to the greatest, and so each after another, until it is all taken; and he takes the least portion who next to the dwelling the property reaches. And then rides each his way with the property, and it they may keep entirely; and therefore in that place are the swiftest horses excessively dear.</p>
---	---

⁵¹⁴ Middle English version.

At night was come in-to that hostelrye
 Wel nyne and twenty in a companye,
 Of sondry folk, by aventure y-falle
 In felawshipe, and pilgrims were they alle,
 That toward Caunterbury wolden ryde;
 The chambres and the stables weren wyde,
 And wel we weren esed atte best.
 And shortly, whan the some was to reste,
 So hadde I spoken with hem everichon,
 That I was of hir felawshipe anon,
 And made forward erly for to ryse,
 To take our wey, ther as I yow devyse.
 But natheles, why! I have tyme and space,
 Er that I ferther in this tale pace,
 Me thinketh it accordaunt to reson,
 To telle yow al the condicioun
 Of ech of hem, so as it somed me,
 And whiche they weren, and of what degree;
 And eek in what array that they were inne;
 And at a knight than wol I first biginne.

A KNIGHT ther was, and that a worthy man,
 That fro the tyme that he first bigan
 To ryden out, he loved chivalrye,
 Trouthe and honour, fredom and curteisye.
 Ful worthy was he in his lordes werre,
 And therto hadde he riden (no man ferre)
 As wel in Cristendom as hethenesse,
 And ever honoured for his worthinesse.
 At Alisaundre he was, whan it was wonne;
 Ful ofte tyme he hadde the bord bigonne
 Aboven alle nacions in Pruce.
 In Lettow hadde he reysed and in Ruce,
 No Cristen man so ofte of his degree.
 In Gernade at the sege eek hadde he be
 Of Algezir, and riden in Belmarye.
 At Lyceys was he, and at Satalye,

23. E. were; *rest* was. 24. E. Hn. compaignye. 26, 22. E. felawshipe.
 Hl. pilgrims; E. pilgrimes. 34. E. oure. 35. E. Hn. natheles. 40. Hl.
 weren; *rest* were, were. 49. Hn. Hl. as; *rest* as in. 53. E. nacions.
 56. E. sege.

Whan they were womne; and in the Grete See
 At many a noble aryve hadde he be.
 At mortal batailles hadde he been fitene,
 And foughten for our feith at Tramisene
 In listes thrys, and ay slayn his foo.
 This ike worthy knight had been also
 Somtyme with the lord of Palatye,
 Aȝeyn another hethen in Turkye;
 And evermore he hadde a sovereyn prys,
 And though that he were worthy, he was wys,
 And of his port as meke as is a mayde.
 He never yet no vileinye ne scyde
 In al his lyf, un-to no maner wight.
 He was a verray parfit gentil knight.
 But for to tellen yow of his array,
 His hors were gode, but he was nat gay.
 Of fastian he wered a gipoun
 Al bismotered with his habergoun;
 For he was late y-come from his viage,
 And wente for to doon his pilgrimage.
 With him ther was his sone, a yong Squyer,
 A lowyere, and a lusty bacheler,
 With lokkes crulle, as they were leyd in presse.
 Of twenty year of age he was, I gesse.
 Of his stature he was of evene lengthe,
 And wonderly deliver, and greet of strengthe.
 And he had been somtyme in chivachye,
 In Flaundes, in Artoys, and Picardye,
 And born him wel, as of so litel space,
 In hope to stonden in his lady grace.
 Embrouded was he, as it were a mede
 Al ful of fresshe floures, whyte and red.
 Singinge he was, or floytinge, al the day;
 He was as fresh as is the month of May.

60. Hl. arive; Cm. aryve; E. Hn. arnee; Cj. Ln. arme. 62. E. oure.
 64. Pt. had; *rest* hadde. 67. E. -moore. 68. E. Hn. Cm. were; *rest* was.
 74. E. Pt. weren; Hl. Ln. was; *rest* were. Hl. Hn. he ne was. 83. Ln.
 euen; *rest* euene. 84. Hl. Ln. de, yuer; *rest* de, yuer. E. Hn. of greet;
 Cm. of greet; *rest* gret of. 85. Ln. had. 87. E. weel. 89, 90. E. meede,
 reede. 92. E. fresshe. E. in; *rest* is. E. Hn. Monthe; Cp. month; Hl. Pt.
 Ln. moneth; Cm. month.

Short was his gounce, with sleeves longe and wyde.
Wel coude he sitte on hors, and faire ryde.

He coude songes make and wel endyte,
Inste and eek daunce, and wel puttreve and wryte.

So hote he lovede, that by nightentale

He sleep namore than dooth a nightingale.

Curteys he was, lowly, and servysable,

And curf biforn his fader at the tible.

A YEMAN hadde he, and servaunts namo

At that tyme, for him liste ryde so ;

And he was clad in cote and hood of grene ;

A sheef of pekok-arwes brighte and kene

Under his belt he bar ful thriftily :

(Wel coude he dress his takel yemanly :

His arwes drouped noght with fetheres lowe),

And in his hand he bar a mighty bowe.

A not-head hadde he, with a broun visage.

Of wode-craft wel coude he al the usage.

Upon his arm he bar a gay brace,

And by his syde a sword and a bokelet,

And on that other syde a gay daggere,

Harnesed wel, and sharp as point of spere ;

A Cristofre on his brest of silver shene.

An horn he bar, the kywardrik was of grene ;

A forster was he, soothly, as I gesse.

That was also a Nonne, a PRIORESSE,

That of hir smyling was ful simple and coy ;

Hir gretteste ooth was but by seynt Loy ;

And she was cleped madame Eglentyne.

Ful wel she song the service divyne,

Entuned in hir nose ful semely ;

And French she spak ful faire and fetisly,

After the scole of Stratford atte Bowe,

For French of Paris was to hir unknowe.

At mete wel y-taught was she with-alle ;

96. E. weel. 98. H. Cp. sleep; *rest* slepte. E. -moore. 99. H. Cp. Ln. lowly; E. Hn. Pt. lowly. 101. E. servantz. 102. E. soo. 104. H. Cp. Pt. Ln. pekok. Cm. bryghte; *rest* bright. 107. E. Hise. 108. H. E. baar. 113. E. oother. 115. Hn. Cristofre; E. Cristosphere. E. shene. 122. E. soong. 123. E. semely.

She leet no morsel from hir lippes falle,
Ne wette hir fingres in hir sauce depe.

Wel coude she carie a morsel, and wel kepe,

That no drope ne fille up-on hir brest.

In curteisye was set ful muche hir lest.

Hir over lippe wypped she so clene,

That in hir coppe was no ferthing sene

Of grece, whan she dronken hadde hir draughte.

Ful semely after hir mete she raughte,

And sikerly she was of greet disport,

And ful plesaunt, and amiable of port,

And peyned hir to countrefete chere

Of court, and been estadlich of manere,

And to ben holden digte of reverence.

She was so charitable and so pitous,

She wolde wepe, if that she sawe a mous

Caught in a trappe, if it were deed or bledd.

Of smale houndes had she, that she fedde

With rosted flesh, or milk and wastel-breed.

But sore weep she if oon of hem were deed,

Or if men smoot it with a yerde smerte :

And al was conscience and tendre herre.

Ful semely hir wimpel pinched was ;

Hir nose trety; hir eyen greye as glas ;

Hir mouth ful smal, and ther-to softe and reed ;

But sikerly she hadde a fair forheed ;

It was almost a spanne brood, I trowe ;

For, hardily, she was nat undergrowe.

Ful fetis was hir cloke, as I was war.

Of smal coral aboute hir arm she bar

A peire of bedes, gauded al with grene ;

And ther-on beng a broche of gold ful shene,

On which ther was first write a crowned A,

131. Cm. brest; E. Hn. brist. 132. Cp. moche; Cm. meche; E. Hn. machel. Hl. list; E. Hn. Cm. list. 134. Hl. was; *rest* ther was. 137. E. Hn. desport; *rest* disport. 140. E. to been; Hl. Hn. omit to. 144. Hl. Hn. Cp. Ln. sawe; E. saugh; Cm. sawe. 146. Pt. Ln. had; *rest* hadde. 148. Ln. wepped; *rest* wepte; *read* weep; cf. 1. 2878. E. any; *rest* oon, on, one. 151. E. semly. E. wympul; Hn. wympel. 160. E. Hn. brooch; *rest* broche.

And after, *Amor vincit omnia*.
 Another NONNE with hir hadde she,
 That was hir chapelayne, and PREESTES three.
 A MONK ther was, a fair for the maistrye,
 An out-tydere, that lovede venerye;
 A manly man, to been an abbot able.
 Ful many a deyntee hors hadde he in stable:
 And, when he rood, men mighte his brydel here
 Gynge in a whistling wind as clere,
 And eek as loude as dooth the chapel-belle,
 Ther as this lord was keper of the celle.
 The reule of saint Maure or of saint Beneit,
 By-cause that it was old and som-del streit,
 This ilke monk leet olde thinges pace,
 And held after the newe world the space.
 He yaf nat of that text a pulled hen,
 That seith, that hunters been nat holy men;
 Ne that a monk, when he is cloisterles,
 Is lykned til a fish that is waterles;
 This is to seyn, a monk out of his cloistre.
 But thilke text held he nat worth an oistre;
 And I seyde, his opinioun was good.
 What sholde he studie, and make him-selven wood,
 Upon a book in cloistre alwey to poure,
 Or swynken with his handes, and labour,
 As Austin bit? How shal the world be served?
 Iat Austin have his swink to him reserved.
 Therefore he was a pricasour aright;
 Grehounde he hadde, as swifte as fowel in flight;
 Of priking and of hunting for the hare
 Was al his lust, for no cost wolde he spare.
 I seigh his sleeves purfild at the hond
 With grys, and that the fyneste of a lond;
 And, for to festne his hood under his chin,

170. Hl. Cp. whistlyng; E. whistlyng; E. Cm. als; Ln. al-so; Hl. so; rest as
 176. E. Hn. heeld; Cm. held. 178. Hn. Hl. been; E. beh. 179. Hl. cloy.
 sterles; E. Hn. reccheles; Cp. Pt. Ln. recheles; Cm. rkeles (Ten. Brink
propriet reccheles). 182. E. Hn. heeld; Cm. held. 188. E. his owene;
rest om. owene. 190. Hl. swifte; rest swif. 193. Hl. Hn. purfild;
 Cm. purfild; E. ypurfild.

He hadde of gold y-wrought a curious pin;
 A love-knotte in the gretter ende ther was.
 His heed was balled, that shoon as any glas,
 And eek his face, as he had been anoint.
 He was a lord ful fat and in good point;
 His eyes stepe, and rollinge in his heed,
 That stemed as a forneys of a leed;
 His botes souple, his hors in greet estat.
 Now certeinly he was a fair prelat;
 He was nat pale as a for-pyned goost.
 A fat swan loved he best of any roost.
 His palfrey was as broun as is a berye.
 A FRERE ther was, a wantoun and a merye,
 A linitour, a ful solempne man.
 In alle the ordres four is noon that can
 So muche of daliaunce and fair langage-
 He hadde maad ful many a mariage
 Of yonge women, at his owne cost.
 Un-to his ordre he was a noble post.
 Ful wel biloved and famulier was he
 With frankeleyns over-al in his contree,
 And eek with worthy women of the toun;
 For he had power of confessioun,
 As seyde him-self, more than a curat,
 For of his ordre he was licentiat.
 Ful swetely herde he confessioun,
 And plesaunt was his absoliutioun;
 He was an esy man to yeve penaunce
 Ther as he wiste to fan a good pitaunce;
 For unto a pouvre ordre for to yive
 Is signe that a man is wel y-shrive.
 For if he yaf, he dorste make avaunt,
 He wiste that a man was repentaunt.
 For many a man so hard is of his herte,
 He may nat wepe al-thogh him sore smerte.
 Therefore, in stede of weping and preyeres,

196. Hl. a; rest a ful. 196, 218. Ln. had; rest hadde. 199. E. li; rest he.
 203. 4. E. estaat, prehat. 208. E. wantowne. 211. Hn. muche; E. muelch.
 213. Hl. owene; E. owene. 215. E. And; rest Ful. 217. Hl. Hn. eek;
 rest omif. 224. Hl. Cm. han; E. have. 229. E. hardé. 231. E. wepyng.

Men moot yeve silver to the povre freres.
 His tipet was ay farsed ful of knyves
 And pinnes, for to yeven faire wyves.
 And certainly he hadde a mery ncte ;
 Wel coude he singe and pleyen or a rote.
 Of yeddinges he bar uterly the pys.
 His nekke whyt was as the flour-de-lys ;
 Ther-to he strong was as a champ'oun.
 He knew the tavernes wel in every toun,
 And everich hostiler and tappestere
 Bet than a lazar or a beggestere ;
 For un-to swich a worthy man as he
 Accorded nat, as by his facultee,
 To have with seke lazars aqueyntaunce.
 It is nat honest, it may nat avaunce
 For to delen with no swich poraille,
 But al with riche and sellers of viaille.
 And over-al, ther as profit sholde aryse,
 Curteys he was, and lowly of servyse.
 Ther nas no man no-wher so vertuous.
 He was the beste beggere in his hous ;
 [And yaf a certeyn ferme for the graunt ;
 Noon of his bretheren cam ther in his haunt ;]
 For thogh a widwe hadde nought a sho,
 So plesaunt was his "*In principio*,"
 Yet wolde he have a ferthing, er he wente.
 His purchas was wel better than his rente.
 And rage he coude, as it were right a whelpe.
 In love-dayes ther coude he muchel helpe.
 For there he was nat lyk a cloisterer,
 With a thredbar cope, as is a povre scoler,
 But he was lyk a maister or a pope.
 Of double worsted was his semi-cope,
 That rounded as a belle out of the presse.

232. E. Hn. moale; see note. 234. E. youge; rest faire. 235. Hl. mery; E. marrye. 237. E. baar. Pt. vitirly; Hl. vitirly; E. Hn. outrely. 240. E. al the; rest every. 245. E. Hn. Cm. sike; Pt. Ln. seke; see l. 18. 246. Cm. honest; E. honeste. 248. E. selleres. 250. E. lovely. After l. 252, Hn. alone inserts ll. 252 b and 252 c. 259. Hl. Cm. cloysterer; E. Hn. Cloyster. 260. See all the MSS. (but with -bare) ; cf. l. 290. 262. All worstede (badly).

Somwhat he lipsed, for his wantownesse,
 To make his English swete up-on his tonge ;
 And in his harping, whan that he had songe,
 His eyen twinkled in his heed aright,
 As doon the sterres in the frosty night.
 This worthy limitour was cleped Huberd.
 A MARCHANT was ther with a forked berd,
 In mottelee, and hyc on horse he sat,
 Up-on his heed a Flaundrish bever hat ;
 His botes clasped faire and fetisly.
 His resons he spak ful solempnely,
 Souninge alway thencres of his winning.
 He wolde the see were kept for any thing
 Bitwixe Middelburgh and Orewelle.
 Wel coude he in eschaunge sheeldes selle.
 This worthy man ful wel his wit bisette ;
 Ther wiste no wight that he was in dette,
 So esiatly was he of his governaunce,
 With his bargaynes, and with his chevisaunce.
 For sothe he was a worthy man with-alle,
 But sooth to seyn, I noot how men him calle.
 A CLERK ther was of Oxenford also,
 That un-to logik hadde longe y-go.
 As lene was his hors as is a rake,
 And he nas nat right fat, I undertake ;
 But joked holwe, and ther-to soberly.
 Ful thredbar was his overest courtepy ;
 For he had gotten him yet no benefeyce,
 Ne was so worldly for to have offyce.
 For him was lever have at his beddes heed
 Twenty bokes, clad in blak or reed,
 Of Aristotle and his philosophye,
 Than robes riche, or fithele, or gay sautrye.
 But al be that he was a philosopre,
 Yet hadde he but litel gold in cofre ;

266. Pt. Ln. had; rest hadde. 271. Ln. motteley; Hl. motteley; E. Hn. motlee. 272. E. beare. 273. Cp. Pt. clasped; Hl. claspaud. 274. E. Hisc. 281. Cp. stady. 287. E. And; Hl. Al so; rest As. 289. E. Hn. sobrelly; rest sobarly. 290. All -bare. Hl. ouerest; E. Hn. Cm. ouereste. 291. Cp. Ln. had; rest hadde. 293. Cp. Ln. Hl. leuer; rest leuere.

Clerk.

286

(290)

290

295

(300)

But al that he mighte of his freendes hente,
On bokes and on lerninge he it sçente,
And bisily gan for the soules prey?

Of hem that yaf him wher-with to scoleye.

Of studie took he most cure and most hede.

Noght o word spak he more than was nedde,

And that was seyð in forme and reverence,

And short and quik, and ful of hy sentence.

Souninge in moral vertu was his speche,

And gladly wolde he lerne, and gladly teche.

A SERGEANT OF THE LAWE, war and wys,

That often hadde been at the parrys,

Ther was also, ful riche of excellence.

Discreet he was, and of greet reverence:

He semed swich, his wordes werer so wyse.

Iustyce he was ful often in assyse,

By patente, and by pleyn commissioun;

For his science, and for his heigh renoun

Of fees and robes hadde he many oon.

So greet a purchasour was no-whet noon.

Al was fee simple to him in effect,

His purchasing mighte nat been infect.

No-wher so bisy a man as he ther nas,

And yet he semed bisier than he was.

In termes hadde he caas and domes alle,

That from the tyme of king William were falle.

Therto he coude endyte, and make a thing,

Ther coude no wight pinche at his wryting;

And every statut coude he pleyn by rote.

He rood but boonly in a medlee cote

Girt with a beemt of silk, with barris smale;

Of his array telle I no lenger tale.

A FRANKLEYN was in his companye;

Whyt was his berd, as is the dayesy.

Of his complexioun he was sangwyn.

Wel loved he by the morve a sop in wyn.

300. E. Hl. his; *rest* ou.

324. E. yfalle; *rest* falle.

326. E. Hn.

pynech; *rest* pyneche, pinche.

332. L. heed; *rest* berd, berde.

E. ar

rest the.

To liven in delyt was ever his wone,

For he was Epicurus owne sone,

That heeld opinioun, that pleyn delyt

Was verraily felicitye parfyt.

An housholdere, and that a greet, was he;

Seint Iulian he was in his contree.

His breed, his ale, was alwey after oon;

A bettre envyd man was no-wher noon.

With-oute bake mete was never his hous,

Of fish and fesh, and that so plenteuous,

It snewed in his hous of mete and drinke,

Of alle deyntees that men coude thinke.

After the sondry sesons of the year,

So changed he his mete and his soper.

Ful many a fat partrich hadde he in mewe,

And many a breem and many a lucc in stewe.

Who was his cook, but-if his sauce were

Poyxant and sharp, and redy al his gere.

His table dormant in his halle alwey

Stood redy covered al the longe day.

At sessions ther was he lord and sire;

Ful ofte tyme he was knight of the shire.

An anlas and a gipser al of silk

Heng at his girdel, whyt as morne milk.

A shirreve hadde he been, and a countour;

Was no-wher such a worthy vavasour.

AN HABERDASSHER and a CARPENTER,

A WEBBE, a DYERE, and a TAPICER,

Were with us eek, clothed in o liverec,

Of a solempne and greet fraternitee.

Ful fresh and newe hir gere apyked was;

Hir knyves were y-chaped noght with bras,

But al with silver, wrought ful clene and weel,

Hir girdles and hir pouches every-deel.

335. ever] Hl. al.

336. E. Hn. Cm. owene; *rest* owne.

338. Hl. verraily;

rest veray, verrey, uery.

340. E. was he; *rest* he was.

341. Cm.

Ln. alwey; Hl. alwey; E. Hn. Cp. alweys.

342. Hl. Pt. nowher; Cm.

nowher; *rest* newere; cf. l. 360.

349, 350. E. Hn. muwe, stuwe.

357.

E. Hn. anlaas; Hl. Cm. anlas.

358. E. Hn. beeng.

359. E. Hn. Cm.

om. a.

363. So Hl.; *rest* And they were clothed alle.

364. *All but* Hl.

and a.

366. Hl. l-chapud; Cm. c'napud; *rest* chapel.

Wel semed ech of hem a fair bugeys,
 To sitten in a yeldhalle on a deys.
 Everich, for the wisdom that he can,
 Was shaply for to been an alderman.
 For catel hadde they y-nogh and rente,
 And eek hir wyves wolde it wel assente ;
 And elles certain were they to blame.
 It is ful fair to been y-clept "*ma dame*,"
 And goon to vigilyës al bifore,
 And have a mantel royallee y-bore.
 A Cook they hadde with hem for the nohes,
 To boille the chiknes with the mary-bones,
 And poudre-marchant tart, and galingale.
 Wel coude he knowe a draughte of London ale.
 He coude roste, and sethe, and broille, and frye,
 Maken mortreux, and wel bake a pyc.
 But greet harm was it, as it thoughte me,
 That on his shine a mormal hadde he ;
 For blankmanger, that made he with the beste.
 A SHIPMAN was ther, woving fer by weste :
 For aught I woot, he was of Derremouthe.
 He rood up-on a rouncy, as he couthe,
 In a gowne of falding to the knee.
 A daggere hanging on a laas hadde he
 Aboute his nekke under his arm adoun.
 The hote somer had maad his hewe al broun ;
 And, certainly, he was a good fekwe.
 Ful many a draughte of wyn had he y-drawe
 From Burdeux-ward, whyl that the chapman sleep.
 Of nyce conscience took he no keep.
 If that he faught, and hadde the hyer hond,
 By water he sente hem boorn to every lond.
 But of his craft to rekene wel his tydes,
 His streames and his daungers him bisydes,
 His herberwe and his mone, his lodemenage,
 Ther nas noon swich from Hulle to Cartage.

370. E. yeldhalle. 376. E. Hn. yelped ; Hl. clept ; *rest* cleped, clepid.
 380. Hl. *om.* *1st* the. 383. E. Hl. boille ; Cm. boyle ; *rest* broille, broile.
 388. E. wonyng ; Hn. wonyng. 396. Cm. I-drawe ; *rest* drawe.

Hardy he was, and wys to undertake ;
 With many a tempest hadde his berd been shake.
 He knew wel alle the havenes, as they were,
 From Gootlond to the cape of Finistere,
 (410)
 And every cryke in Britayne and in Spayne ;
 His barge y-cleped was the Maudeelayne.
 410
 With us ther was a Doctour of PHISYK,
 Doctour.
 In al this world he was ther noon him lyk
 To speke of phisik and of surgerye ;
 For he was grounded in astronomye.
 He keppe his pacient a ful greet del
 In houres, by his magk naturel.
 415
 Wel coude he fortunen the ascendent
 Of his images for his pacient.
 (420)
 He knew the cause of everich maladye.
 Were it of hoot or cold, or moiste, or drye,
 420
 And where engendred, and of what humour ;
 He was a verrey parit practisour.
 The cause y-knowe, and of his harm the rote,
 Anon he yat the seke man his bote.
 425
 Ful redy hadde he his apothecaries,
 To sende him drogges and his letuaries,
 For ech of hem made other for to winne ;
 Hir frendschipe nas nat newe to biginne.
 (430)
 Wel knew he the olde Esculapius,
 430
 And Deiscorides, and eek Rufus,
 Old Ypocras, Haly, and Galien ;
 Serapion, Rasis, and Avicen ;
 Averrois, Damascien, and Constantyn ;
 Bernard, and Gatesderi, and Gilbertyn.
 435
 Of his diete mesurable was he,
 For it was of no superfluitee,
 But of greet norissing and digestible.
 His studie was but litel on the Bible.
 (440)
 In sangwin and in pers he clad was al.

407. Hl. *ins.* wel ; *rest om.* 415. Hl. woudrily wel ; *rest* a ful greet dede (del).
 416. E. Hn. naturel. 418. E. Hn. hise ; Cm. hese. 421. E. Cm. Hl.
 where they ; Hn. where it. 424. Cm. Ln. seke ; *rest* sake. 425. E. hise.
 426. E. Hn. Cm. drogges ; Cp. Pt. Ln. drugges ; Hl. draggis. 430. Pt.
 Rufus ; Cm. Rufis ; Hn. Cp. Ln. Hl. Kusus ; E. Risus. 431. Hl. Pt. Old ;
rest Olde.

Lyned with taffata and with senkl;
And yet he was but esy of dispence;
He kepte that he wan in pestilence.

For gold in phisik is a cordial,
Therefore he lovede gold in special.

A good Wyf was ther of bisyæe BATHÉ,
But she was soun-del deaf, and that was scathe.
Of clooth-making she hadde swicre an haunt,

She passed hem of Ypres and of Gaunt.

In al the parisshe wyf ne was ther noon

That to the offring before hir sholde goon;

And if ther dide, certeyn, so wroth was she,
That she was out of alle charitee.

Hir coverchiefs ful fyne were of gold;

I dorste swere they weyeden ten pound

That on a Sonday were upon hir heed.

Hir hosen weren of fyn scarlet reed,

Ful streite y-teyd, and shoos ful moiste and newe.

Bold was hir face, and fair, and reed of hewe.

She was a worthy woman al hir lyve,

Housbondes at chirche-dore she hadde fyve,

Withouten other companye in youthe;

But therof nedeth nat to speke as nouthe.

And thryes hadde she been at Ierusalem;

She hadde passed many a straunge streem;

At Rome she hadde been, and at Boloigne,

In Galice at seint Ianne, and at Coloigne.

She coude muche of wandring by the weye.

Gat-tothed was she, soothly for to seye.

Upon an amblere esily she sat,

Y-wimpled wel, and on hir heed an hat

As brood as is a bokeler or a trige;

A foot-mantel aboute hir hippes large,

And on hir feet a paire of spores sharpe.

In fellowship wel coude she laughe and carpe.

Of remedies of love she knew per-chaunce,

For she coude of that art the olde daunce.

452. Hl. was tharne out. 453. 455. E. weren. 457. Cp. Hl. schoos;
E. Pt. La. shoes. 458. E. Hn. Boold. 463. La. had. 467. La. muche;
Hl. Pt. Cp. moche; E. Hn. machel. 474. E. Hn. felaweschip. 476. Hl.
For of that art sche knew.

A good man was ther of religioun,
And was a povre Persoun of a toum;

But riche he was of holy thought and werk.

He was also a lerned man, a clerk,

That Cristes gospel trewely wolde preche;

His parissshens devoutly wolde he teche.

Benigne he was, and wonder diligent,

And in adversitee ful pacient;

And swich he was y-preved ofte sythes

Ful looth were him to cursen for his trythes,

But rather wolde he yeven, out of doute,

Unto his povre parissshens aboute

Of his offring, and eek of his substaunce.

He coude in litel thing han suffisaunce.

Wyf was his parisshe, and houses for a-sonder,

But he ne lafte nat, for reyn ne thonder,

In siknes nor in meschief, to visyte

The ferreste in his parisshe, muche and lyte,

Upon his fec, and in his hand a staf.

This noble ensample to his sheep he yaf,

That first he wroughte, and afterward he taughte;

Out of the gospel he tho wordes caughte;

And this figure he added eek ther-to,

That if gold ruste, what shal iren do?

For if a preest be foul, on whom we truste,

No wonder is a lewed man to ruste;

And shame it is, if a preest take keep,

A shiten shepherde and a clene sheep.

Wel oghte a preest ensample for to yive,

By his clenness, how that his sheep shold live.

He sette nat his benefite to hyre,

And leet his sheep encombred in the myre,

And ran to London, un-to seynt Poules,

To seken him a chaunterie for soules,

Or with a brethered to been withholde;

485. Hl. I-preved; E. Cp. Pt. preued. 486. E. hise. 490. Hl. Cm. Pt.
han; E. Hn. Cp. Ln. hane. 493. E. siknesse. 497. E. firste. E. *ins.*
that (*by mistake*) before he. 503. Hl. *alone ins.* that offer-if. 505. Hl.
sine; E. yeue. 509. Hl. Cp. seute. 510. Cp. Pt. Ln. Hl. chaunterie;
E. Hn. chaunterie.

- But dwelte at hoom, and kepte wel his folde,
 So that the wolf ne made it nat miscarie;
 He was a shepherde and no mercenarie. 515
 And though he holy were, and virtuous,
 He was to sinful man nat despitous, 520
 Ne of his speche daungerous ne digne,
 But in his teching discret and benigne.
 To drawn folk to heven by fairnesse
 By good ensample, was his bisnesse: 525
 But it were any persone obstinat,
 What-so he were, of heigh or lewe estat,
 Him wolde he snibben sharply for the nones.
 A better preest, I trowe that nowher noon is.
 He wayted after no pompe and reverence,
 Ne maked him a spyced conscience, 535
 But Cristes lore, and his apostles twelve,
 He taughte, and first he folwed it him-selve.
 With him ther was a **PLOWMAN**, was his brother, **PLOWMAN**. 539
 That hadde y-lad of dong ful many a fother,
 A trewe swinker and a good w's he,
 Livinge in pees and parfit charitee.
 God loved he best with al his hole herte
 And thanne his neighbour right as him-selve. 545
 He wolde threshe, and tier-to dyke and delve,
 For Cristes sake, for every poure wight,
 Withouten hyre, if it lay in his might.
 His tythes payed he ful faire and wel,
 Bothe of his propre swink and his catel. 550
 In a tabard he rood upon a mere.
 Ther was also a Reve and a Millere,
 A Somnour and a Pardoner also,
 A Maunciple, and my-self; ther were namo.
 The MILLER was a stout carl, for the nones, 555
Miller.

512. E. dwelleth; *rest* dwelte. E. keepeth; Ln. kepted; *rest* kepte. 514.
 Hl. no; *rest* not a. 516. Hl. 10. senial man nouht; *rest* nat to sinful man.
 520. *All but* Hl. this was. 522. Hn. lowe; E. lough. 523. E. nonys.
 525. E. waiteth; *rest* waitet. 527. E. hise. 528. Hl. and; *rest* but.
 534. E. Pt. Ln. he; *rest* him. 537. *for*] Hn. Hl. with. 539. Cp. Pt.
 payed; Cm. Hl. payede; E. Hn. payde. 540. *proprie*] Hl. ownc.

- Ful big he was of braun, and cek of bones;
 That proved wel, for over-al ther he cam,
 At wastling he wolde have alwey the ram. 546
 He was short-sholdred, brood, a thikke knarre,
 Ther nas no dore that he nolde heve of harré,
 Or breke it, at a reuning, with his heed.
 His berd as any sowe or fox was reed,
 And ther-to brood, as though it were a spade,
 Up-on the cop right of his nose he hade 555
 A werre, and ther-on stood a tuft of heres,
 Reed as the bristles of a sowes eres;
 His nose-thirles blake were and wyde.
 A sword and bokeler bar he by his syde;
 His mouth as greet was as a greet forneys. 560
 He was a langlere and a goliardeys,
 And that was most of sinne and harlotryes,
 Wel coude he stelen corn, and tollen thyres;
 And yet he hidde a thombe of gold, pardee.
 A whyt cote and a blew hood wered he.
 A baggepye wel coude he blowe and sowne,
 And ther-withal he broghte us out of towne. 565
 A gentil MAUNCIPLE was ther of a temple,
 Of which achatours mighte take exemple
 For to be wyse in bying of vitaille.
 For whether that he payde, or took by taille,
 Algate he wayted so in his achat,
 That he was ay biforn and in good stat.
 Now is nat that of God a ful fair grace,
 That swich a lewed mannes wit shal pace 575
 The wisdom of an heep of lerned men?
 Of maistres hadde he mo than thyres ten,
 That were of lawe expert and curious;
 Of which ther were a doseyn in that hous,
 Worthy to been stwardes of rente and lond 580
 Of any lord that is in Engelond,

550. Cp. Hl. nolde; Hn. nolde; E. ne wolde. 555. E. toft; Ln. tafte;
rest tuft. E. hers. 556. Hn. bristles; E. brusles; Pt. brysteles; Hl. Cr.
 bristles. E. crys. 558. *All but* Cp. and a. 559. Hl. wyde; *rest* greet, gret.
 565. Hl. *om.* wel. 570. E. Hn. whitther. 571. E. Achaat. 572. E.
 staat. 577. E. weren. 578. E. whiche. Cm. doseyn; E. duszycyn.

C

To make him live by his propre good,
 In honour detteles, but he were wood,
 Or live as scarsly as him list des re;
 And able for to helpen al a shire
 In any cas that mighte falle or tappe;
 And yit this mannciple sette hir aller cappe.

The REVE was a splendre colerik man,
 His berd was shawe as ny as eve: he can.
 His heer was by his erus round y-shorn.
 His top was dokked lyk a preest biforn.
 Ful longe were his legges, and ful lene,
 Y-lyk a staf, ther was no calf y-sene.

Wel coude he kepe a gerner and a binne;
 Ther was noon auditour coude on him winne.
 Wel wiste he, by the droghte, and by the reyn,
 The yelding of his seed, and of his greyn.
 His lordes sheep, his neet, his deyerre,
 His swyn, his hors, his stoor, and his pultrye,
 Was hoolly in this reve's governing.

And by his covenant yaf the rekening,
 Sin that his lord was twenty year of age;
 Ther coude no man bringe him in arerage.
 Ther nas baillif, ne herde, ne other hyme,
 That he ne knew his sleighte and his covyne;

They were adrad of him, as of the death.
 His woning was ful fair up-on an heeth,
 With grene trees shadwed was his place.
 He coude better than his lord purchace.
 Ful riche he was astored prively,

His lord wel coude he plesen subtilly,
 To yene and lene him of his owne good,
 And have a thank, and yet a cote and hood.
 In youthe he lerned hadde a good mister;

581. E. maken. 582. Cm. but; Cp. Pt. but if that; *rest* but if. 585.
 E. Hn. ceas. 589. *All but* Hl. Ln. *for*, ful *after* eres. 590. E. doket.
 594. E. of; *rest* on. 603. *ne* (2) E. Hn. Cp. Pt. nor. 604. Hl. they
 (*for* he). E. Cm. *om.* ne. 606. Hl. fair; E. faire. 607. E. Hn. shadwed; Hl.
 I-schadewid; Cm. I-schadewid; Cp. Pt. shadewid; Ln. schadowed. 611.
 Hl. owne; E. owene. 612. E. *om.* and. E. gowne; *rest* cote. 613. So
 Hl. Hl.; E. and *rest* hadde lerned. Cp. Hl. mester.

He was a wel good wrighte, a carpenter.
 This reve sat up-on a ful good stot,
 That was al pomely grey, and highte Scot.

A long surcote of pers up-on he hadde,
 And by his syde he bar a rusty blade.
 Of Northfolk was this reve, of which I telle,
 Bisyde a town men clepen Baldeswelle.

Tukked he was, as is a frere, aboute,
 And ever he rood the hindreste of our route.

A SOMNOUR was ther with us in that place,
 That hadde a fyre-reed chertubines face,
 For sawcefeen he was, with eyen narwe.
 As hoot he was, and lecherous, as a sparwe;
 With scalled browes blake, and pild berd;

Of his visage children were aferd.
 Ther nas quik-silver, barge, ne brimstoon,
 Boras, ceruce, ne oille of tarte noon,

Ne oynement that wolde clense and byte,
 That him mighte helpen of his whelkes whyte,
 Nor of the knobbes sittinge on his chekes.

Wel loved he garteek, oynons, and eek lekkes,
 And for to drinken strong wyn, reed as blood.

Thanne wolde he speke, and crye as he were wood.
 And when that he wel dronken hadde the wyn,
 Than wolde he speke no word but Latyn.

A feve termes hadde he, two or thre,
 That he had lerned out of som decree;
 No wonder is, he herde it al the day;

And eek ye knowen wel, how that a Jay
 Can elepen 'Watte,' as well as can the pope.
 But who-so coude in ether thing him grope,

Thanne hadde he spent al his philosophye;
 Ay 'Questio quid iuris' wolde he crye.
 He was a gentil harlot and a kinde;

A better felawe sholde men noight finde.
 He wolde suffre, for a quart of wyn,
 A good felawe to have his concubyn

618. E. haar. 623. Cm. Pt. Somnour; Hl. scamnour; E. Hn. Somnour.
 627. E. Hn. Cm. scaled. 629. Cp. Pt. Hl. bremston. 632. E. the; *rest* his.

A twelf-month, and excuse him ette fullie;
 Ful prively a finch eek coude he pulle.
 And if he fond o-wher a good felawe,
 He wolde techen him to have non awe,
 In swich cas, of the archekekes curs,
 But-if a mannes soule were in his purs;
 For in his purs he shoulde y-punissished be.
 'Purs is the archekekes helle,' seyde he.
 But wel I woot he lyed right in dede;
 Of cursing oghte ech gilty man him drede—
 For curs wol slee, right as assouling saveth—
 And also war him of a *significavit*.
 In daunger hadde he at his owne gyse
 The yonge girtles of the dioycse.
 And knew hir counseil, and was al hir reed.
 A gerland hadde he set up-on his heed,
 As greet as it were for an ale-stake;
 A bokeler hadde he maad him of a cake.
 With him ther rood a gentil PARDONER
 Of Rouncival, his freend and his compeer,
 That streight was comen fro the court of Rome.
 Ful loude he song, 'Com hidre, love, to me.'
 This somnour bar to him a stif burdoun,
 Was never trompe of half so greet a soun.
 This pardonere hadde ~~hete~~ as yelow as wex,
 But smothe it heng, as dooth a strik of flex;
 By ounces henge his lokkes that he hadde,
 And ther-with he his shuldres overspradde;
 But thinne it lay, by colpons oon and oon;
 But hood, for Tolitec, ne wered he noon,
 For it was trussed up in his walet.
 Him thoughte, he rood al of the newe let;
 Dischevele, save his cappe, he rood al bare.
 Swiche glarunge eyen hadde he as an hare.
 A vernicle hadde he sowed on his cappe.

652. E. Ln. Hl. And; rest Ful. 655. Cm. Cp. enche; E. erce; Hl. arche.
 660. Cp. Ln. him; Hl. Pt. to; rest om. 661. Hl. Pt. saueh; E. sauth.
 663. Hl. owne; E. owene. 668. E. bokeler. 669. E. was; rest rood, rode.
 670. E. Cm. Pt. Rouncivale. 672. E. soorg. 676. E. heng. 677, 678. E. hise. 680. Dat.] Cm. Hl. And. Hl. ne; rest omit.
 683. E. Dischevelee. 683. Hl. Cp. on; rest vp on.

His walet lay biforn him in his lappe,
 Bretful of pardoun come from Rome a. hoot.
 A voys he hadde as smal as hath a goot.
 No berd hadde he, ne never sholde have,
 As smothe it was as it were late y-shave;
 I trowe he were a gelding or a mare.
 But of his craft, fro Berwik into Ware,
 Ne was ther swich another pardonere.
 For in his made he hadde a pilwe-beer,
 Which that, he seyde, was our lady veyl;
 He seyde, he hadde a gobet of the sey!
 That seynt Peter hadde, whan that he wente
 Up-on the see, til Iesu Crist him hent.
 He hadde a croys of latoun, ful of stones,
 And in a glas he hadde pigges bones.
 But with thise relikes, whan that he fond
 A povre person dwelling up-on lond,
 Up-on a day he gat him more moneye
 Than that the person gat in monthes tweye.
 And thus, with feyned flaterye and lapes,
 He made the person and the peple his apes.
 But trewely to tellen, atte laste,
 He was in chirche a noble ecclesiaste.
 Wel coude he rede a lessoun or a storie,
 But alderbest he song an offertorie;
 For wel he wiste, whan that song was songe,
 He moste preche, and wel affyle his tonge,
 To winne silver, as he ful wel coude;
 Therefore he song so mercely and loude.
 Now have I told you shortly, in a clause,
 Thestat, tharray, the nombre, and eek the cause
 Why that assembled was this companye
 In Southwerk, at this gentil hostelrye,
 That highte the Tabard, faste by the Belle.
 But now is tyme to yow for to telle

686. Hl. lay; which the rest omit. 687. Hl. Cm. come; rest conen.
 688. Hl. eny (for hath a). 690. Hl. yshauc; E. shauc. 695. All oute.
 713. Hl. right (for ful). 714. Cp. Pt. Ln. so mercely; E. Hl. Cm. the
 murterly. 715. E. Hl. shortly; rest soothly. 716. Hl. Thestat; Hl.
 Thestaat; E. The staat; Cm. Cp. The estat. 718. E. as; rest at.

How that we baren us that ilke night,
 When we were in that hostelrye alight.
 And after wol I telle of our viage,
 And al the remenaunt of our pilgrimage.
 But first I pray yow, of your vyleinye,
 That ye narette it nat my vyleinye,
 Though that I pleynty speke in this matere,
 To telle yow hir wordes and hir chere;
 Ne thogh I speke hir wordes properly.
 For this ye knowen also wel as I,
 Who-so shal telle a tale after a man,
 He moot reherce, as ny as ever he can,
 Everich a word, if it be in his charge,
 Al speke he never so rudeliche and large;
 Or elles he moot telle his tale untrewe,
 Or feyne thing, or finde wordes newe.
 He may nat spare, al-though he vere his brother;
 He moot as wel seye o word as another.
 Crist spak him-self ful brode in joly writ,
 And wel ye woot, no vyleinye is it.
 The wordes mote be cosin to the dede.
 Also I prey yow to foryeve it me,
 Al have I nat set folk in hir degree
 Here in this tale, as that they shoiden stonde;
 My wit is short, ye may wel understonde.
 Greet chere made our hoste us everichon,
 And to the soper sette he us anon;
 And served us with vitaille at the beste.
 Strong was the wyn, and wel to drinke us leste.
 A semely man our hoste was with-alle
 For to han been a marschal in an halle;
 A large man he was with eyen stepe,
 A fairer burgeys is ther noon in Chepe:
 Bold of his speche, and wys, and wel y-taught,
 And of manhod him lakkede right naught.

724. E. oure (*but our in l. 723*). 725. E. youre; Hl. your. 726. E. Hn. Cm. narette; Cp. It. Hl. ne rette. 734. E. or; Hl. ne; rest and. 741. *All but Hl. om.* that. 747. E. chiere. E. hoost (*see l. 751*). 752. Hl. han; rest om. 754. E. Hn. was. 755. E. Hn. Boole. 756. Cm. Cp. lakkete; E. lakked.

Eek therto he was right a mery man,
 And after soper pleyen he bigan,
 And spak of mirthe amounges othere thinges,
 When that we hadde maad our rekeninges;
 And seyde thus: 'Now, lordinges, trewely,
 Ye been to me right welcome hertely:
 For by my trouthe, if that I shal nat lye,
 I ne saugh this yeer so mery a companye
 At ones in this herberwe as is now.
 Fayn wolde I doon yow mirthe, wiste I how.
 And of a mirthe I am right now bithoght,
 To doon yow ese, and it shal coste right.
 Ye goon to Caunterbury; God yow spede,
 The blisful martir quyte yow your mode.
 And wel I woot, as ye goon by the weye,
 Ye shapen yow to talen and to pleye;
 For trewely, confort ne mirthe is noon
 To ryde by the weye doomb as a stoon;
 And therfore wol I maken yow disport,
 As I seyde erst, and doon yow som confort.
 And if yow lyketh alle, by oon assent
 Now for to stonden at my Jugement,
 And for to werken as I shal yow seye,
 To-morwe, whan ye ryden by the weye,
 Now, by my fader soule, that is deed,
 But ye be merye, I wol yeve yow myn heed.
 Hold up your hond, withouten more speche.'
 Our counseil was nat longe for to seche;
 Us thoughte it was neght worth to make it wys,
 And graunted him withouten more avys,
 And bad him seye his verdit, as him leste.
 'Lordinges,' quod he, 'now herkneth for the beste;
 But tak it not, I prey yow, in desdeyn;
 This is the poynt, to speken short and pleyn,
 That ech of yow, to shorte with your weye,

761. now] Hl. lo. 764. Hl. ne saugh; rest saugh nat (*seigh not, &c.*). Hl. Cm. mery; E. myric. 774 a] E. the; Hn. om. 778. *All but Hl. om.* Now. 782. E. But if; rest But. E. myric. Hl. merye smyeth of. 785. Hl. nas. 787. Cp. verdit; Pt. veredit; Hl. La. verdit; Cm. verdit; E. Hn. vordit. 789. E. taak; La. tak; Cp. Pt. take; Hl. Hn. taketh. 791. Cp. Hl. your; rest our; Cf. l. 823.

In this viage, shal telle tales tweye,
 To Caunterbury-ward, I mene it so,
 And hom-ward he shal tellen othere two,
 Of adventures that whylom han bifalle.
 And of which of yow that bereth him best of alle,
 That is to seyn, that telleth in this cas
 Tales of best sentence and most solas,
 Shal have a soper at our aller cest
 Here in this place, sitting by this post,
 And for to make yow the more mery,
 I wol my-selven gladly with yow ryde,
 Right at myn owne cost, and be your gyde.
 And who-so wol my Iugement withseye
 Shal paye al that we spenden by the weye.
 And if ye vouches-sauf that it be so,
 Tel me anon, with-outen wordes mo,
 And I wol erly shape me therfore.'

This thing was graunted, and our othes swore
 With ful glad herte, and preyden him also
 That he wolde vouches-sauf for to do so,
 And that he wolde been our governour,
 And of our tales Iuge and reportour,
 And sette a soper at a certeyn prys;
 And we wolde reuled been at his devys,
 In heigh and lowe; and thus, by oon assent,
 We been accorded to his Iugement.
 And ther-up-on the wyn was fet anon;
 We dronken, and to reste wente echon,
 With-outen any lenger taryinge.

A-morwe, whan that day bigan to springe,
 Up roos our host, and was our aller cok,
 And gadrede us togidre, alle in a flok,
 And forth we riden, a liel more than pas,

795. Hl. ther (*for* whylom). 797, 798. E. caas, schuas. 802. E. Hn. Cp. mury. 803. Hl. my seluen gladly; E. my self goodly. 805. E. wole (*but* wol in l. 800). 812. E. wold. 816. Hl. wolde; Pt. wold; *rest* wol, wolen, wilo, wil. 817. Hl. lowe; E. lough. 822. E. Hn. that; Hl. that the; *rest* the. E. gan for; Hn. Cp. Hl. bigan. 823. E. Hn. aller; Hl. althur; Cp. alther; Pt. Ln. alder. 825. E. poas.

Un-to the watering of seint Thomas.
 And there our host bigan his hors areste,
 And seyde; 'Lordinges, herkneth, if yow leste.
 Ye woot your forward, and I it yow recorde.
 If even-sorig and morwe-song acorde,
 Lat se now who shal telle the firste tale.
 As ever mote I drinke wyn or ale,
 Who-so be rebel to my Iugement
 Shal paye for al that by the weye is spent.
 Now draweth cut, er that we ferrer twinne;
 He which that hath the shortest: shal biginne.
 Sire knight,' quod he, 'my maister and my lord,
 Now draweth cut, for that is myn acord.
 Cometh neer,' quod he, 'my lady prioresses;
 And ye, sir clerk, lat be your shamfastresse,
 Ne studieth noght; ley hond to, every man.'
 Anon to drawn every wight bigan,
 And shortly for to tellen, as it was,
 Were it by aventure, or sort, or cas,
 The sothe is this, the cut fil to the knight,
 Of which ful blythe and glad was every wight:
 And telle he moste his tale, as was resoun,
 By forward and by composicioun,
 As ye han herd; what nedeth wordes mo?
 And whan this gode man saugh it was so,
 As he that wys was and obedient
 To kepe his forward by his free assent,
 He seyde: 'Sin I shal biginne the game,
 What, welcome be the cut, a Goddes name!
 Now lat us ryde, and herkneth what I seye.'
 And with that word we riden forth our weye;
 And he bigan with right a mery chere
 His tale anon, and seyde in this manere.

Here endeth the prolog of this book; and here biginneth the first tale, which is the Knightes Tale.

829. E. foreward (*badly*). E. Hn. *ov. l.* 831. Hl. first a tale. 835. Cp. Pt. Ln. ferther; Hl. forther. 836. E. Fin. shorteste. 840. E. shamfastresse. 848, 852. E. foreward (*badly*). 850. *All insert that after* saugh (*needlessly*). 854. Hl. thou (*for* the). 857. Cm. mery; E. myrie. 858. *So* E. Hl.; *rest* as ye may here. COLOPHON: *from* MS. Sloane 1685, which has Heere endith, heere, knyghte (*etc.*).

The General Prologue

THE GENERAL PROLOGUE

When that April with his showers sweet
The drought of March has pierced root deep,
And bathed each vein with liquor of such power
That engendered from it is the flower,
When Zephyrus too with his gentle strife,
To every field and wood, has brought new life
In tender shoots, and the youthful sun
Half his course through the Ram has run,
And little birds are making melody,
Who all the night with open eye do sleep —
Nature their hearts in every way so pricks —
Then people long to go on pilgrimage,
And palmers who seek out foreign strands,
To far-off shrines, renowned in sundry lands;
And specially, from every shire's end
Of England, down to Canterbury they wend,
The holy blissful martyr there to seek,
Who had aided them when they were sick.
It befell that in that season on a day,
In Southwark at *The Tabard* as I lay,
Ready to set out on my pilgrimage
To Canterbury with pious courage,
There came at night to that hostelry
Quite nine and twenty in a company
Of sundry folk who had chanced to fall
Into a fellowship, and pilgrims all,
That towards Canterbury meant to ride.
The chambers and the stables were full wide,
And we housed at our ease, and of the best;
And shortly, when the sun had gone to rest,
I had such speech with each and everyone,

The Canterbury Tales

Dinner in the Olden Times

⁵¹⁵ Modern English translation.

That of their fellowship I soon made one,
 Agreeing I would make an early rise,
 To take our way there, as I now advise.
 Nonetheless while I have time and space,
 Before a step more of my tale I pace,
 It seems to me in full accord with reason,
 To tell you everything of their condition,
 Of each of them, as they appeared to me,
 And who they were, and of what degree,
 And what apparel they were travelling in;
 And with a knight then I will first begin.
 There was a KNIGHT and he a worthy man,
 That from the day on which he first began,
 To ride abroad, had followed chivalry,
 Truth, honour, courtesy and charity.
 He had fought nobly in his lord's war,
 And ridden to the fray, and no man more,
 As much in Christendom as heathen place,
 And ever honoured for his worth and grace.
 When we took Alexandria was there;
 Often at table held the place of honour,
 Above all other nations too in Prussia;
 Campaigned in Lithuania and Russia,
 No Christian man of his rank more often.
 At the siege of Algeiras had he been,
 In Granada, and on Moroccan shore;
 He was at Ayash and Antalya
 When taken, and many times had been
 In action on the Mediterranean Sea.
 Of mortal battles he had seen fifteen,
 And fought for the faith at Tramisene
 Thrice in the lists and always slain his foe.
 This same worthy knight had been also
 With the Emir of Balat once, at work
 With him against some other heathen Turk;
 Won him a reputation highly prized,
 And though he was valiant, he was wise,

And in his manner modest as a maid.
 And never a discourtesy he said
 In all his life to those who met his sight;
 He was a very perfect gentle knight.
 But to tell of his equipment, his array,
 His horses fine, he wore no colours gay
 Sported a tunic, padded fustian
 On which his coat of mail left many a stain;
 For he was scarcely back from his voyage,
 And going now to make his pilgrimage.
 With him there was his son, a young SQUIRE,
 Lover and lively bachelor entire
 With locks as crisp as from a curling-press;
 Of twenty years of age he was, I guess.
 Of his stature, he was of middle height,
 Wonderfully agile, powerful in a fight.
 And had served a while in the cavalry,
 In Flanders, in Artois and Picardy,
 And done so well, and in so short a space,
 He hoped for favour from his lady's grace.
 Like to a meadow he was embroidered,
 One full of fresh flowers white and red.
 Singing he was, or playing flute all day;
 He was as fresh as is the month of May.
 Short was his gown, with sleeves both long and wide;
 He knew how to sit a horse, and could ride.
 He could make songs, and compose aught,
 Joust and dance, and draw things well and write.
 He loved so holy night through without fail
 He slept no more than does the nightingale.
 Courteous he was, humble, attentive, able,
 And carved for his father at the table.
 A YEOMAN had he (servants did forgo
 Other than this, and chose to travel so),
 One who was clad in coat and hood of green.
 A sheaf of peacock arrows, bright and keen
 Sheathed in his belt he bore right properly —

The General Prologue

Well could he dress his gear, yeomanly;
His arrows never drooped with feathers low —
And in his hand he bore a mighty bow.
Cropped hair he had, and a nut-brown visage;
Of woodcraft he well knew all the usage.
On his arm an archer's brace he wore,
And by his side a buckler and a sword,
And at the other side a jaunty dagger
Ornamented, and sharp as any spear;
On his breast St Christopher did gleam.
He bore a horn, the baldric was of green.
He truly was a forester, I guess.
There was also a nun, a **PRIORESS**,
Her smile itself ingenuous and coy.
Her greatest oath was only 'by Saint Loy',
And she was called Madame Eglentine.
Full well she sung the service, divine,
Intoning through her nose, all seemly,
And fair French she spoke, all elegantly,
After the school of Stratford-atte-Bowe;
For French of Paris was not hers to know.
At meals she had been taught well withal;
And from her lips she let no morsel fall,
Nor dipped her fingers in the sauce too deep;
Well could she take a morsel and then keep
The slightest drop from falling on her breast;
Courtesy it was that pleased her best.
Her upper lip she would wipe so clean
That in her cup no trace of grease was seen
When she had drunk her draught; and to eat,
In a most seemly manner took her meat.
And certainly she had a cheerful manner,
Pleasant and amiable in her behaviour,
Took pains to imitate the ways of court,
Display a stately bearing as she ought,
And be considered worthy of reverence,
As for consideration of her conscience,

9

The Canterbury Tales

She was so charitable, tender, anxious,
She would weep if she but saw a mouse
Caught in a trap, if it were dead or bled.
Of slender hounds she had, that she fed
With roasted flesh, or milk, and fine white bread;
But wept sorely when one of them was dead
Or if men struck it with a stick too hard,
And all was sentiment and tender heart.
Her wimple was pleated in a seemly way,
Her nose was elegant, her eyes blue-grey,
Her lips quite fine, and also soft and red,
But certainly she had a fair forehead,
It was almost a span broad, I deem,
For she was not small of build, I mean.
Her cloak was very elegant, I saw;
Fine coral round her arm she wore
A rosary, the larger beads were green,
And from it hung a brooch of golden sheen,
On which there first was writ a crowned A,
And after: 'Amor vincit omnia'.
Another **NUN** she had with her, and she
Was her chaplain, and with them priests three.
A **MONK** there was, of the highest degree,
Who loved to hunt, agent of a monastery,
A manly man, for an Abbot's role quite able.
Full many a fine horse had he in his stable,
His bridle, when he rode, men might hear
Jingling in a whistling wind as clear,
And quite as loud as does the chapel bell.
Now as this lord was prior of his cell,
The rule of Saint Benedict and Saint Mawr,
As old and somewhat strict he would ignore,
This same monk scorned the old world's pace,
And spurred after the new world, apace.
He gave not for that text a plucked hen
That says that hunters are not holy men,
And that a monk when he grows heedless

10

Is like a fish that's all waterless —
 That is to say a monk out of his cloister —
 But he held that text not worth an oyster.
 And I agreed his views were scarcely bad:
 What! Should he study, drive himself quite mad,
 In his cloister over a book must pore,
 Or labour with his hands, and toil the more
 As Augustine bids? How would the world run?
 Let Augustine keep his labour for his own!
 Therefore he was a hunting man outright.
 Greyhounds he had, as swift as birds in flight;
 Tracking with dogs and hunting the hare
 Was all his pleasure, no cost did he spare.
 I saw his sleeves were trimmed at the wrist
 With grey fur, and of the country's finest;
 And to fasten his hood beneath his chin,
 He had a wrought-gold elaborate pin;
 A love-knot in the larger end there was.
 His head was bald, and shone like any glass,
 And his face, as if he had been anointed;
 He was a lord full fat, and well appointed.
 His bulging eyeballs, rolling in his head,
 Glowing like a cauldron-fire well-fed;
 Supple his boots, his horse in perfect state.
 Now certainly he was a fair prelate;
 He was not pale like some tormented ghost.
 A fat swan he loved best of any roast;
 His palfrey was as brown as is a berry.
 A FRIAR there was, a wanton one and merry,
 A Limiter, a very jovial man.
 In all the friars' four orders none that can
 Lead a discussion in fairer language.
 And he had arranged many a marriage
 Of young women, granting each a dowry.
 He was a noble pillar of his Order.
 Well-beloved and intimate was he
 With Franklins within his boundary.

And also worthy women of the town;
 Had power to confess coat and gown —
 As he said himself — more than a curate,
 Having licence from his bishop to do it.
 Full sweetly he would hear confessions,
 And very pleasant were his absolutions.
 He was an easy man at granting penance
 From which he made more than a pittance.
 When to a poor Order alms are given
 It is a token that a man's well-shriven;
 Since he dared claim that from the intent,
 Of giving, then the man was penitent.
 For many a man is so hard of heart
 He cannot weep, though he feels the smart.
 Therefore instead of weeping and prayer,
 Better to give the poor friars silverware.
 His sleeve's end was stuffed with pocket-knives
 And gilded pins, to give to pretty wives.
 He could hold a note for sure; could sing
 And play quite sweetly on the tuneless string.
 Such competitions he won easily.
 His neck was white as the fleur-de-lis;
 And he was as strong as any champion.
 He knew the taverns well in every town,
 And all the barmaids and innkeepers,
 Rather than the lepers and the beggars
 Since such a worthy man as he
 It suited not his calling or degree,
 With such lepers to maintain acquaintance.
 It is not seemly — helps no man advance —
 To have dealings with such poor people,
 Only with the rich, sellers of victuals.
 An everywhere a profit might arise,
 He wore a courteous and humble guise;
 There was no man half so virtuous.
 He was the finest beggar of his house
 — and paid a fixed fee for the right,

None of his brethren poached in his sight.
 For though a widow lacked a shoe
 So pleasant was his *'In principio'*,
 He yet would gain a farthing as he went.
 His income was far greater than his rent,
 And he romped around, like any whelp.
 In scolding disputes he could help,
 Not like a friar from a cloister,
 With threadbare cloak, like needy scholar,
 But he was like a doctor or a pope;
 Of double worsted was his demi-cloak,
 A bell shaped from the mould, its fashion.
 He lisped a little out of affectation,
 To sound his English sweet upon the tongue;
 And in his harping, whenever he had sung,
 His eyes would twinkle in his head aright
 As do the stars on high in frosty night.
 Hubert his name, this worthy Limiter.
 A MERCHANT was there, with a forked beard,
 Dressed in motley, high on horse he sat.
 Upon his head a Flemish beaver hat,
 Buckled his boots were, fair and neaty.
 He made his comments solemnly, fully,
 Boasting of profits ever increasing,
 Wishing sea-trade secure, more than anything,
 Twixt Middleburgh and the River Orwell.
 He could exchange monies, buy and sell.
 This worthy man made such use of his wits;
 No one knew he was beset by debts,
 So stately his manner of behaving,
 In his bargaining, and money-lending.
 Truly a worthy man then, all in all,
 But truth to tell, I know not what he's called.
 A CLERK there was of Oxford town also,
 Who had set himself to logic long ago.
 Thinner was his horse than many a rake,
 And he was none too fat, I'll undertake,

But gazed quite hollowly, and soberly.
 His jacket threadbare, where the eye could see;
 For he had not yet found a benefice,
 Far too unworldly ever to seek office.
 He would rather have at his bed-head
 Twenty books, clad in black or red,
 Of Aristotle and his philosophy,
 Than rich robes, fiddle, and sweet psaltery.
 But though he was a true philosopher
 No stone for making gold lay in his coffir!
 But every single penny his friends lent,
 On books and on learning it was spent,
 And for the souls he offered up a prayer,
 Of those who funded him to be a scholar.
 Of study he took most care, and most heed.
 He spoke not one word more than he need,
 And that was formal, said with reverence,
 Short, and quick, and in a noble sentence.
 Agreeing with moral virtue all his speech,
 And gladly would he learn, and gladly teach.
 A SERGEANT AT LAW, wise and cautious,
 Was also there, rich in excellence.
 Discreet he was, a man for reverence —
 Or so he seemed, his words being so wise.
 He had often been a Justice at assize,
 By letters patent and by full commission.
 By his science and his high renown
 Of fees and robes he garnered many a one.
 So great a buyer of land was never known;
 All was his in fee-simple, in effect.
 His purchases were not the least suspect.
 More business than he had, no man has,
 And yet he seemed busier than he was.
 He had correctly cases, judgements, all
 From King William's time in men's recall.
 Moreover he could draw up anything,

That no man might find fault with its drafting;
 And every statute he could cite by rote,
 He rode along in a simple striped coat,
 Tied with a silken belt, its clasps of metal;
 Of his array I will no further tell.

A FRANKLIN was in his company;
 White was his beard as is the daisy.

Of his complexion he was sanguine;
 He loved a sop in wine each morning.

To live in delight was ever his wont,
 For he was Epicurus' very son,

Who held the view that perfect delight
 Was the true felicity outright.

A hospitable householder was he
 Saint Julian he was to his country.

His bread and ale always second to none;
 And no better wine than his was known.

His house was never short of fish and flesh,
 Of pastry dishes, and all so plenteous

It snowed in his house with meat and drink,
 And all the dainties of which men might think.

In accordance with the seasons of the year,
 So he changed his dinner and his supper.

Full many a fat partridge had he in coop,
 And many a bream and pike in the pool.

Woe to his cook unless his sauces were
 Pungent and tasty, and every dish prepared!

His table fixed in his hall stood always
 Ready set with covers, every day.

At court-sessions he was lord and sire;
 And oftentimes was Member for the Shire.

A two-edged dagger and a purse of silk
 Hung at his girdle, white as morning milk.

A Sheriff had he been, and a lawyer;
 Nowhere lived so worthy a landowner.

A HABERDASHER, CARPENTER, a WEAVER
 A DYER too, and TAPESTRY-MAKER,

Were there all clothed in the livery
 Of their imposing guild fraternity.

Full fresh and new their costume was;
 Their knives were mounted not with brass

But all with silver, wrought clean and well,
 Their girdles and their pouches as befall.

Each of them seemed a splendid burgess
 Fit to grace a guildhall on a dais.

Each owning as much wisdom as man can,
 Was suitable to be an alderman,

For they had property enough and rent,
 And wives too who would give their assent.

They would be blamed for sure were it not done;
 It is a fine thing to be called 'Madame',

And go to vigil before the celebration,
 With mantle royally carried, on occasion.

A COOK they had with them I own
 To boil the chickens with the marrow-bones,

And pungent flavouring, spices without fail,
 Well could he distinguish London ale;

He could roast and seethe and boil and fry,
 Make thick soup and bake a tasty pie.

But a mortal pity, it seemed to me,
 That on his shin an ulcerous sore had he.

Yet a fricassee, he made it with the best.
 A SHIPMAN was there, from out the west;

A Dartmouth man for all I understood.
 He rode a hired hack, as best he could,

In a woollen gown that reached his knee,
 A dagger hanging on a cord had he,

About his neck, under his arm, and down.
 The summer heat had tanned his visage brown.

And certainly he was a splendid fellow;
 Full many a draught of wine he made flow

From Bordeaux, the merchant fast asleep,
 The nicer rules of conscience did not keep:

If he fought, and gained the upper hand,

He sent men home by water to every land.
 As for his skill in calculating tides,
 Currents, and every other risk besides,
 Harbours and moons, on every voyage,
 There was none such from Hull to Carthage.
 Hardy he was, wise in his undertakings,
 In many a tempest had his beard been shaken.
 He knew all the heavens that there were
 From Gotland's Isle to Cape Finisterre,
 And every creek in Brittany and Spain;
 The barque he owned was called the *Magdalene*.
 With us there was a DOCTOR OF PHYSIC.
 In all this world none ever saw his like
 On points of physic and of surgery,
 For he was grounded in astronomy.
 He knew the best hours for the sick,
 By the power of his natural magic.
 And could select the right ascendant
 For making talismans for his patient.
 He knew the cause of every malady,
 Whether of hot or cold, or moist and dry,
 And where engendered, of what humour;
 He was a truly perfect practitioner.
 The cause known, and of the ill its root,
 He gave the sick man remedy to suit.
 To send him medicines, his apothecaries
 And potions too, they were ever ready,
 For each enhanced the other's profiting –
 There needed no new friendship there to win.
 He was well-versed in Aesculapius,
 And Dioscorides and likewise Rufus,
 Old Hippocrates, Hali and Galen,
 Serapion, Rhazes and Avicen,
 Averroes, Damascenus, Constantinus,
 Bernard, and Gaddesden, and Gilbertus.
 In his diet quite moderate was he,
 For it avoided superfluity,

But nourishing it was, digestible.
 He made little study of the Bible.
 In red and blue, and colours of that ilk,
 Lined with taffeta, was clad, and silk.
 And yet he was most careful of expense;
 He kept the money won from pestilence.
 For gold in physic is a cordial;
 Therefore he loved gold above all.
 A good WIFE was there from next to BATH,
 But pity was that she was somewhat deaf.
 In cloth-making she was excellent,
 Surpassing those of Ypres and of Ghent.
 In all the parish there was no wife, so
 Before her to the Offertory might go –
 And if they did, indeed, so angry she
 That she was quite put out of charity.
 Her kerchiefs were finely wove I found;
 I dare to swear those weighed a good ten pounds,
 That on a Sunday she wore on her head.
 Here hose were of a fine scarlet red,
 And tightly tied: her shoes full soft and new.
 Bold was her face, and fair and red of hue.
 Had been a worthy woman all her life;
 Husbands at the church-door she had five,
 Besides other company in her youth –
 No need to speak of that just now, in truth.
 And thrice had she been to Jerusalem;
 She had crossed many a foreign stream.
 At Boulogne she had been, and Rome,
 St James of Compostella, and Cologne,
 And she knew much of wandering by the way,
 Gap toothed was she, truthfully to say:
 At ease upon a saddle-horse she sat,
 Well wimpled, and on her head a hat
 As wide as a small buckler or large shield,
 Her large hips an over-skirt concealed,
 And on her feet a pair of sharp spurs sat.

In fellowship she loved to laugh and chat;
 And remedies for love she had, by chance,
 For in that art she knew the oldest dance.
 A holy man there was of good renown,
 Who was a poor PARSON to a town,
 But rich he was in holy thought and works.
 He also was a learned man, a clerk,
 That Christ's gospel earnestly would preach;
 His parishioners devoutly he would teach.
 Benign he was and wondrous diligent,
 And in adversity extremely patient,
 And proven to be such as many times.
 He was loth to curse men over tithes,
 But preferred to give, without a doubt,
 To the poor parishioners round about,
 From his own goods and the offerings,
 He found sufficiency in little things.
 Wide was his parish, and houses far asunder,
 But he neglected naught, in rain or thunder,
 In sickness or affliction went to all
 The farthest in his parish, great or small,
 Upon his feet, and in his hand a stave.
 This fine example to his flock he gave,
 That first he wrought, and afterward he taught.
 Out of the gospel he those words had caught;
 And this maxim he would add thereto,
 That if gold rust, what should iron do?
 For if the priest be foul in whom we trust,
 No wonder if the layman turn to rust!
 And shame it is, and let priests note, to see
 The shepherd doused in shit, the sheep still clean.
 The true example the priest ought to give
 Is by his cleanness how the sheep should live.
 He did not set his benefice to hire
 And leave his sheep encumbered in the mire,
 Running off to London to Saint Paul's,
 To work a wealthy chantry for dead souls,

Or in guild brotherhood remain enrolled
 But dwellt at home and cared well for his fold,
 So that no wolf should make his task miscarry.
 He was a shepherd not a mercenary.
 And though he was holy and virtuous,
 He did not scorn the sinful, nor because
 Of it in speech was proud or over-fine,
 But in his teaching was discreet, benign;
 To draw folk towards heaven by gentleness,
 By good example — such was his business.
 But if anyone proved obstinate,
 Whoever he was, of high or low estate,
 He would rebuke him sharply, him to punish.
 A better priest I think there nowhere none is.
 He never looked for pomp or reverence,
 Nor showed a too fastidious conscience,
 But Christ's lore, and his Apostles' twelve,
 He taught, but first he followed it himself.
 With him there was a PLOUGHMAN, was his brother,
 Many a load of dung, one time or other,
 He had carted, a good true worker he,
 Living in peace and perfect charity.
 God loved he best with all his whole heart
 At all times, whether with delight or smart,
 Then his neighbour loved he as himself.
 He would thresh the corn, and dig and delve,
 For Christ's sake, grant the poor their hour,
 Without reward, if it lay in his power.
 His tithes he paid in full, fair and well,
 Both of his labour and his capital.
 In a loose tunic he rode on a mare.
 There was a REEVE also and a MILLER,
 A SUMMONER and a PARDONER as well,
 A college MANCIPIE, and then myself.
 The MILLER was a strong man I own;
 A stout fellow, big in brawn and bone.
 It served him well, for, everywhere, the man,

At wrestling, always looked to win the ram.
 Broad, thick-set, short in the upper arm,
 Off its hinges, he lifted any door,
 Or ran at it and broke it with his head.
 His beard, as any sow or fox, was red,
 And broad as well, as if it were a spade.
 On the tip of his nose he displayed
 A wart, and on it stood a tuft of hair,
 Red as the bristles in a sow's ear.
 His nostrils were as black as they were wide;
 A sword and buckler he wore at his side.
 His mouth as great was as a great furnace.
 He was a loudmouth and to his disgrace
 Told stories most of sin and harlotry.
 He stole corn, and made one toll pay three;
 Yet had the golden thumb, a mystery!
 A white coat and a blue hood wore he;
 The bagpipes he could blow well and sound,
 And that was how he piped us out of town.

The MANCIPIE was of the Inner Temple,
 All purchasers might follow his example
 Of wisdom in the buying of victuals;
 For whether he paid cash or owed it all
 He was so careful always in his purchase,
 That he was all prepared and acted first.
 Now is it not a wonder of God's grace
 That a man so illiterate can outpace
 The wisdom of a host of learned men?
 Of masters he had more than thrice ten,
 Expert in the law and meritorious,
 Of whom there were a dozen in that house
 Worthy to be stewards of rent and land
 For any lord who lives in England,
 And show him the income to be had
 Debt-free, from his estates, less he were mad,
 Or be as frugal as he should desire;
 And they were able to assist a shire

In any case that chanced to arise –
 And yet this Manciple outdid the wise.
 The REEVE was a slender, choleric man.
 His beard was shaved as close as any can;
 His hair by his ears was fully shorn;
 The top was cropped like a priest before.
 His legs were long, and very lean,
 Like sticks they were – no calves to be seen.
 He kept a tidy granary and bin;
 No auditor could get the best of him.
 We'll could he judge from drought or rain
 The yield of his seed and of his grain.
 His lord's sheep, beef-cattle, and his dairy,
 His swine, his horses, stock and poultry,
 Was wholly in this Reeve's governance
 And he made reckoning by covenant,
 Since his lord had only twenty years;
 No man could find him ever in arrears.
 No bailiff, cowherd, servant of any kind
 But their deceits and tricks were in his mind;
 They feared him like the plague, is my belief.
 He had a pleasant dwelling on a heath,
 With green trees shadowed was the sward.
 He could purchase better than his lord;
 He had riches of his own privately.
 He could please his lord subtly,
 Giving and lending of his own goods,
 And earn his thank you and a coat and hood.
 In youth he had a good and learned master;
 He was a fine craftsman, a carpenter.
 This Reeve sat on a farm-horse that was
 All dappled grey and bore the name of Scot.
 A long bluish top-coat he displayed,
 And by his side he bore a rusty blade.
 Of Norfolk was this Reeve of whom I tell,
 Near a town that men call Bawdeswell.
 His gown was tucked up like a friar's about,

And he always rode the hindmost on the route.
 A SUMMONER was with us in that place,
 Who had a fiery-red cherubim's face,
 Carbuncled so, and his eyes were narrow.
 He was hot and lecherous as a sparrow,
 With scabby black brows and scrubby beard;
 Of his visage children were a-fered.
 No quicksilver, lead salve, or brimstone,
 Borax, ceruse, or oil of tartar known,
 No ointment that would cleanse and bite,
 Could cure him of his pimples white,
 Or of the lumps rising from his cheeks.
 Well loved he garlic, onions, and leeks,
 And to drink strong wine, as red as blood;
 Making him speak, and cry, as madman would.
 And when he had drunk, and the wine was in,
 Then he would speak no word but Latin.
 A few tags he had, some two or three,
 That he had learned out of some decree —
 No wonder, since he heard them every day.
 And you well know moreover how a jay
 Can say 'Walter' better than the Pope —
 But try any other matter's scope,
 Then had he spent all his philosophy;
 Ay 'Quæstio quid iuris' was his plea.
 He was a noble rogue and a kind;
 A better fellow no man could find.
 A good friend to keep a concubine
 A twelvemonth and excuse him fully;
 And he could pluck a fool privately.
 And if he made a good friend anywhere,
 He would teach him not to have a care
 In such a case of the Archdeacon's curse,
 Unless a man's soul lay in his purse,
 For in his purse he should punished be.
 'The purse is the Archdeacon's hell,' said he.

But well I know he lied in what he said;
 For his curse each guilty man should dread,
 Since absolutiō saves, but slays that writ,
 And so ware of that word *Significanti*.
 He had in his power as he pleased
 All the young folk of the diocese,
 Knew their secrets, they by him were led.
 A garland had he set upon his head,
 Big as an inn-sign's holly on a stake;
 A buckler he had made him of a cake.
 With him there rode a noble PARDONER
 Of Charing Cross, his friend and his peer,
 Returned directly from the Court of Rome.
 He sang out loud: 'Come hither, love, to me!
 The Summoner sang a powerful bass around;
 Never a trumpet of half so great a sound.
 The Pardoner had hair as yellow as wax,
 But smooth it hung like a hank of flax.
 In clusters hung the locks he possessed,
 With which his shoulders he overspread;
 But thin they fell, in strands, one by one.
 But hood, to adorn them, he wore none,
 For it was trussed up in his wallet —
 He thought he rode fashionably set;
 Dishevelled, save his cap, he rode all bare.
 Such bulging eyeballs had he as a hare.
 A pilgrim badge had he sewn on his cap;
 His wallet lay before him in his lap,
 Brimful of pardons, come from Rome hoof-foot.
 A voice he had as small as has a goat;
 No beard had he, nor ever looked to have;
 As smooth it were as it were lately shaved —
 I judge he was a gelding or a mare.
 But of his craft, from Berwick unto Ware,
 Never was such another Pardoner.
 And in his bag a pillow-case was there,
 Which he claimed was Our Lady's veil;

The General Prologue

He said he had a fragment of the sail
That Saint Peter used, when he skimmed
Upon the sea till Jesus summoned him.
He had a cross of brass set with stones,
And in a glass, he had pigs' bones.
And with these relics, when he had to hand

Some poor parson living on the land,
In one day he gathered in more money
Than the parson in a month of Sundays.
And thus with feigned flattery, his japes
Made people and the parson his apes.
But to tell true from first to last,
He was in church a noble ecclesiast.

He read a lesson well or a story,
But best of all he sang an Offertory.
For well he knew, when that song was sung,
He must preach and well tune his tongue
To win silver, as he well knew how;
Therefore he sang more sweetly and loud.

Now I have told you in a brief clause,
The array, condition, number and the cause
Whereby assembled was this company,
In Southwark at that noble hostelry
Called *The Tabard*, fast by *The Bell*.

But now the time has come for me to tell
How we behaved on that same night,
At that hostelry where we did alight,
And after will I tell, at every stage,
All the remainder of our pilgrimage.
But first I pray you of your courtesy,
Not to consider me unmannerly
If I speak plainly in this matter,
In telling you their words hereafter,
Though I speak their words literally,
For this you know as well as me,
Whoso tells the tale of another man
Must repeat as closely as he can

The Canterbury Tales

Assembling the Canterbury Pilgrims

Every word, if it be in his power,
 However coarse or broad his dower
 Of words, or else his tale will be untrue,
 Or feign things, inventing words anew.
 He may spare none, though it were his brother,
 Must say the one word if he says the other.
 Christ himself spoke plain in Holy Writ,
 And you well know no coarseness is in it.
 As Plato says, to any who can read,
 The words must be cousin to the deed.
 Also I beg you, if you will, forgive me
 If I have not placed folk in due degree
 Here in this tale, as they indeed should stand;
 I lack the wit, you may well understand.
 Our HOST¹ made great cheer for everyone,
 And down to supper set us all anon.
 He served us with victuals of the best:
 Strong was the wine, we drank with zest,
 A handsome man our Host was withal,
 And fit to be a marshal in a hall.
 A large man he was with striking eyes,
 No fairer burgess was there in Cheapside.
 Bold in his speech, and wise, and well taught,
 And of honest manhood he lacked naught.
 Add that he was a truly merry man;
 And after supper jokingly began
 To speak of entertainment and other things,
 After we had paid our reckonings,
 Saying to us: 'Now lordings, truly
 To me you are right welcome, heartily!
 For by my troth and telling you no lie,
 I have not seen this year such folk go by
 As gathered together in this tavern now.
 And I would entertain, if I knew how,
 Yet there is an entertainment, in my thoughts,
 To amuse you and it will cost you naught.
 You go to Canterbury – God you speed!

May the blissful martyr bless you indeed! –
 And well I know, as you go on your way
 You intend to chatter and make hay.
 For truly, comfort and delight is none
 In riding on the way dumb as a stone.
 And therefore I offer you some sport,
 As I first said, to give you some comfort.
 And if you agree as one and consent
 Each of you to accept my judgement,
 And to work it as I to you will say,
 Tomorrow when you ride on your way,
 Now, by my father's soul, he being dead,
 If you lack merriment, be it on my head!
 Hold up your hands, without longer speech.
 Our decision was not long to seek:
 We thought it not worth serious debating,
 And gave him leave, without deliberating,
 And bade him give his orders as he wished,
 'Lordings,' quoth he, 'now listen to the rest –
 But hear me out, I pray, without disdain –
 Here is the point, to tell you short and plain:
 That each of you, to speed you on your way,
 On the journey there, shall tell two tales,
 Till Canterbury, I mean it so,
 And on the homeward way another two,
 Of adventures that did once befall.
 And which of you that bears them best of all –
 That is to say, who tells in this case
 Takes the most serious that most solace –
 Shall have a supper and we pay the cost,
 Here in this place, sitting by this post,
 When that we come again from Canterbury:
 And to make you all the more merry,
 I will myself gladly with you ride,
 All at my own cost, and be your guide.
 And whoever my judgement does gainsay
 Shall pay all that we spend by the way.

The General Prologue

And if you will agree it shall be so,
Tell me now, without more ado,
And I will get me ready for the dawn.'
The thing was agreed, and our oath sworn
With right good heart, and we begged also
That he accordingly would do so,
And that he act then as our governor,
And of our tales be judge and recorder,
And fix the supper at a certain price,
And we would be ruled by his device,
In high and low, and thus by one assent
We all agreed to his true judgement.
And the wine was brought, thereupon
We drank, and to rest went everyone,
Without our any longer tarrying.
Next morning, when the day began to spring,
Up rose our Host and roused us like the cock,
And gathered us together in a flock,
And forth we rode, at barely walking-pace
To Saint Thomas, and his watering place.
And there our Host held the reins still,
And said: 'Lordings, hearken if you will!
You know what you agreed, as I record.
If even-song and morning-song accord,
Let us see who shall tell the first tale.
As ever I hope to drink wine and ale,
Whoever is a rebel to my judgement
Shall pay for all that on the way is spent.
Now draw a straw before our journeying;
And he that has the shortest shall begin.
'Sir Knight,' quoth he, 'my master and my lord,
Now make the draw for that is our accord.
Come near,' quoth he, 'my lady Prioresse,
And you, Sir Cleric, hide your bashfulness,
No pondering now – a hand from everyone!
At once by each the draw was begun;
And to tell you how it was, as I relate,

29

The Canterbury Tales

Whether by happenstance or chance or fate,
The truth is this: the lot fell to the Knight,
Which filled us all with joy and delight.
And tell his tale he must, in due season,
According to our pact and our decision,
As you have heard – what needs more ado?
And when this good man saw that it was so,
As he was wise and given to obedience
And keeping promises with free assent,
He said: 'Since I shall begin the game,
Why, welcome is the outcome, in God's name!
Now let us ride, and hark at what I say.'
And with that word we rode forth on our way,
And he began, all merry and full of cheer
His tale anon, and spoke as you may hear.

End of the General Prologue

30

ОПШТИ ПРОЛОГ

Кад оно Април својом кишом благом
До жила сушу Марта прожме влагом,
И сваки корен таквим соком купа
Од чије силне снаге бежар пуца,
Кад Зефир својим благим дахом гане
У вресишту и гају сваком грање
Што нежне су, а младо Сунце плута
У знаку Овна на по свога пута,
И када песма птичица се точи,
Што сву ноћ снију не склапајућ очи
(Јер природа надахњује им груди);
На ходочашћа тада крећу људи,
И на хаџилук, пут обала страних,
До светих мошти надалеко знаних;
А нарочито из Енглеске целе
У Кантербери сви да пођу желе,
До благог мученика¹ због ког боље
Бејаше њима кад имаху боље.
И зби се једног дана у том добу —
Код садершшког „Капута“² нађох собу

10

20

¹ Томас Бекет (1118-1170), кантерберијски надбискуп, убијен по наређењу Хенрија II и ускоро потом проглашен за свеца. (Сва објашњења су преводичева.)

² Гостионица која је постојала у Садерку (Southwark), јужном предграђу Лондона.

⁵¹⁶ Превод на српски језик.

Пре кантерберijsког ходочашћа,
 Са срцем препуним благочашћа,³
 У конаку се томе ноћу скупи
 Двадесет дветоро њих у групи,
 Са разних страна — случај их све сабра,
 И сваки ходочасништво изабра,
 У Кантербери хтео би да јаше.
 Големе стаје су и собе наше,
 И свак се добро погости и смести.
 И ускоро, пре ноће Сунце сести,
 Са њима разговарао сам тако
 Да одмах ме у друштво прими свако,
 И сложисмо се да се рано крене
 На пут о коме слушате од мене.

Али, док могу још да време нађем,
 У ову приповест пре но што зађем,
 Све ми се чини да то смисла има
 Да испричам вам све о њима свима,
 А износиће запажања моја,
 И ко су они и кога су слоја,
 И каква им је опрема такође;
 Од витеза нек онда прича пође.

Ту беше ВИТЕЗ, и то човек врли,
 Што откад поче да на ату хрли
 У походе, витештво бј му страст,
 У људност, верност, човечност и част.
 Јуначина у рату свог владара,
 Где све не прође, томе нема пара —
 Хришћанским и паганским светом целим.
 И поштовање стече срцем смелим.
 У Александрији бј кад град паде.
 Он често софру зачелават знаде
 Пред народима свим у Прусији;
 Чешће у Литви и у Русији,
 Не војеваше хришћанин тог соја.
 Гранаду је походио код боја

³ Побожност.

За Алгезир,⁴ и Белмаријом⁵ прође.
 У Ајас⁶ и у Саталију⁷ дође
 При заузећу; на Медигерану
 Служаше многу армију ваљану.
 За њим оста многа битка љута;
 На мегдану код Тлемсена⁸ три пута
 За веру душманину главе дође.
 Тај исти врли витез је, такође,
 На страни био балатског⁹ владара,
 А против турског паганског главара.
 И увек достиже врхунац славе;
 И премда храбар, беше мудре главе,
 А држањем ко нека млада чедан.

Од њега није чуо створ ниједан
 Реч ружну; клетве биле су му стране —
 Баш прави витез, племенит, без мане.
 Но, каква му је одећа и орма¹⁰ —
 Ваљани коњи, слаба униформа.
 У чоханом је јахао мундиру,
 Свем мрљавом јер беше у панциру;
 Тек недавно из похода је дош
 На ходочашће да би затим пош.

С њим син је, ведар ШТИТОНОША, млад,
 Заводник, и да буде витез рад;
 Ко да је увојке у кашуп мето.
 У двадесето, ваљда, зађе лето.
 По стасу беше осредње висине,
 Жив необично, велике јачине.
 Обиш је у коњичкоме боју
 Пикардију, па Фландрију, Артоу,¹¹

⁴ Град на југу Шпаније, Algeciras.

⁵ Маварско краљевство у области данашњег Марока.

⁶ Град у Јерменији.

⁷ Град на југоистоку Мале Азије, древна Аталија.

⁸ Маварско краљевство у данашњем Алжиру.

⁹ Из града Балата, у Анадолији.

¹⁰ Коњска опрема.

¹¹ Пикардија и Артоа — покрајине у северној Францу-

ској.

За кратко време се показа добро,
 Све да би гопину наклоност побрђ.
 Кô ливада му везено одело,
 Где росно цвеће је црвено, бело.
 Ђурлико вазда је, за песму био;
 Кô месец мај — толико свеж и чио;
 С рукав'ма дугим, с кратким огртачем.
 Са добрим могу мерит се јакачем.
 Да компоњује, стихове да пише,
 Да бори се и плеше, лепо рише —
 Све уме. Љубав тако жарку зна
 Да од славуја нема више сна.
 И учтив, смеран, рад да помоћ пружи,
 За трпезом свог оца месом служи.
 Имаде СТРЕЛЦА једног као слугу —
 У време то не хтеде пратњу другу.
 У зелен капут с кукуљом¹² одевен,
 Сноп оштрих паун-стрела му задевен
 За пас, где их је како ваља смешто,
 (Стрељачки прибор опремо је вешто:
 Погађ је без мане циљ) а рука
 Од снажног му се не одваја лука.
 Преплакуо је, кратке косе. Уме
 Да добро снађе се у свету шуме.
 На руди штитник искићен га кити,
 Са стране мачем се и штитом штити,
 А с друге стране кâмом с лепом дршком
 И, кô да коцље је, са оштрим вршком;
 На груд'ма сребрн амајлија-брош.
 Он доиста је шумар, то знам још;
 И рог и зелен ремен за рог има.
 И дувна,¹³ ПРЕДСТОЈНИЦА¹⁴ беше с њима,
 Са тихим осмехом и смерним, која
 У клетви зваше само светог Лоја.¹⁵

¹² Капуљача.

¹³ Калуџерица.

¹⁴ Полгаварка женског монастира.

¹⁵ Елџије, заштитник златара, ковача и колара.

Име јој беше мадам Еглентина.
 Милозвучна би била миса, фина,
 Кад би је она кроз нос појала;
 Са француским је добро стојала,
 Већ како јој га Стратфорд-школа¹⁶ дала —
 Париза говор она није знала.
 За столом владање јој је без мане;
 Из уста не би пао ни трун хране
 Нит прсте у свој сос дубоко мочи.
 Отворила би увек добро очи
 Да не би пала јој ни кап на груди.
 Веома се око бонтона труди.
 Горњу је усну брисала од мрља
 Да пехар не би масноћа да прља
 Кад би из њега напитак потегла.
 За храном увек пристојно је сегла.
 И свакако је била врло ведра
 И пријатна, у љубазности штедра;
 На дворски свет угледала се она
 И отменом држању била склона,
 Све да би била вредна поштовања.
 А беше препуна саосећања,
 Жалостивнога и мекога срца
 Да морала би почети да грца
 Кад миш у клонци цркне ил' се рани.
 Малене псиће има, које храни
 Печењем, млекоом, дајућ им колаче.
 Кад који крепа, тада горко плаче,
 Ил' кад га јако шталоом бије неко;
 Болећива је сва и срце меко.
 Веома згодно вео је намакла;
 Прав нос јој, очи сиве попут стакла;
 У ње је збиља врло лепо чело,
 Широко скоро педаљ је, зацело;
 Усташца ситна, мека и румена;

¹⁶ Манастир Св. Леонарда у Стратфорду на Боу, где је предстојница научила англормански дијалект француског језика, за разлику од стандардног париског наречја.

Не беше, стварно, растом баш малена.
Приметих, лепа јој кабаница.
Корална ниска јој бројаница
И с окаченим златним брошем њеним,
На ком је било с круном слово А,
А испод, *Атот висит отија*.¹⁷
Још једна КАЛУЂЕРИЦА с њом бй —
Нбој капеланија, и попа три.
Ту МОНАХ беше, човек фина кова,
Имања надзорник, љубитељ лова;
Мушкарчина — за опата би могђ.
У стаји држи врских коња много,
А док би јакђ, узде су му јасно
Кроз фијук ветра звецкале, и гласно,
Кђ звону што узвисује капелу.
У метоху¹⁸ где бејаше на челу
До прописа му древног¹⁹ није стало,
Јер беше строг и застарео мало;
Тај Монах гуштђ је да старо прође
И затим током новог свега пође.
За текст не даваше ни пара пет,
Што вели, ловац није човек свет,²⁰
И монах када из свог братства оде
Да сличи риби када је ван воде;
Већ беше мишљења да није вредна
Та прича ни колико шкољка једна;
И рекох да је исправан му суд.
Зашто да учи као да је луд,
Над књигом вазда копнећи од муке,

¹⁷ „Љубав све побеђује.“

¹⁸ Мали манастир који су дародавци приложили већем.
¹⁹ Бенедиктински канон из VI века, назван по св. Бенедикту.

²⁰ Алузивија се односи на легенду о Невроду, који се у Библији (Мојсије I, 10, 9) помиње као ловац и за кога се каже да је зидео Вавилонску кулу, увео идолопоклонство и обожаване вагре.

Ил', по Августиновом,²¹ жуљџи руке?
Јер како онда да се служи пуку?
Августин нек задржи за се муку!
Но зато лов је знао ловити;
Кђ пгигце хрги му стреловити;
Уживања у следу зецџег трага
Тај не би лишио се за сва блага.
Обрубио је на крају рукаве
Најлепшим крзном што у земљи праве;
Капуљачу да прикачи на врату
Имаше иглу китњасту, у злагу,
Са чвором љубавним²² на ширем крају.
Ђела му беше у пуноме сјају,
А лице кђ од миропомазања.
Дебељко беше, држећега стања.
Колутале су очи му у глави
И жариле се као казан прави.
Имаде гипке чизме, добра ата.
Без сумње је од згоднијих прелата;²³
Не беше као авет, боје бледе.
Најрадије лабуда масног једе.
На парипу мркану јахат воли.

А сад о ФРАГРУ — весељаку, лоли;
Мендикант²⁴ беше, светковању склон.
У четир' реда²⁵ нико као он
Ђеретат не зна ни говори т слатко.
Са момама би многим везу саткђ,
Па би о својме трошку њих удаво.
Својм реду племенит је пример давђ.
Веома воле га и добро знају
Имања власници у целом крају
И градске жене што за врле важе;

²¹ Аурелије Августин (354—430), хришћански теолог и филозоф.

²² Врста замршеног чвора.

²³ Црквени великодостојник.

²⁴ Фратар-просјак.

²⁵ Доминиканци, фрањевци, кармелићани и августинци.

Јер од курата,²⁶ и сам како каже,
 Истоведа он боље; на то право
 Његовог реда лиценц му је даво.
 Све саслушао би што неко згреши,
 Па пријатно га грехова тад реши;
 И лако сваком опроштење даде
 Где какав добар дар у храни знаде.
 Сиромашноме реду кад се даје,
 То знак је да се човек стварно каје;
 Кад овај даје, може да се хвали
 Да зна да човек тај искрено жали;
 Јер многи човек кад га јако боли
 Од тврда срца ни сузу не проли.
 Па, место други да плачу и моле,
 Сироти фратри више сребро воле.
 Гомила у капуљачу му стала,
 За zgodне жене, ножева, игала.
 А глас му мио, како ми се чини,
 Док пева пратећ се на виолини;
 Баладе су му најбоље, зацело.
 Кò љиљан његово је грло бело.²⁷
 Не беше делије толико јаког.
 Познаво крчме је из града сваког
 И сваку крчмарицу и биргаша
 Од просјакиње боље и лепраша;
 Јер врлој личности кò што је ова
 С лепрашима да болесним се дружи.
 Та не може да неку вајду пружи
 Отићи тамо где је бедна раја,
 Већ имућним, оним из шпецераја.
 И где год може добит да се јави
 На услугу се учтив, смеран стави.
 Нема толико врлога ниједног,
 Ни просјака у манастиру вредног.

²⁶ Свештеник, парох.

²⁷ Бео враг и врскање сматрали су се знаком развратности и порочности.

И нешто плаћо је за папир тај
 Да нико не запоседне му крај;²⁸
 Нек има удова и табан го,
 Толико фин му „*In printisrio*“,²⁹
 Да морала би испратит га паром.
 Од плате боље је што доби даром.
 Баш као куче разигра се могò.
 У дане мира³⁰ помагò је много,
 Јер ту не беше кò мантијаш један,
 Са старим плаштом, кò школарац бедан,
 Већ као папа ил' магистар какав.
 Од камгарна му плашт, обликом такав
 Кò да из калуца изиђе звоно.
 Помало врскао²⁷ је, јер се понò,
 Све да би прича у њег' била медна;
 И као звезде када ноћ је ледна
 Светлуцале су очи му у глави,
 Кад харфу свира и песмом се јави.
 Тај фратар честити се Хуберд зваше.
 Ту ТРГОВАЦ је — на високом јаше,
 270 Сав у шареном, а рачнасте браде;
 Од дабра шешир фламански имаде,
 А елегантно чизме је везивò.
 Веома важно суд је свој казивò,
 Све да би добит стално ишла горе.
 Захтевао је да се штити море³¹
 Од милдлбуршке до орвелске луке.³²
 Шкуде³³ је вешто мењò испод руке.
 Пријашка ум је добро служио —
 Не сумња свет да се задужио,
 Јер отмено се он опходило

²⁸ Двостих 252 а-б налази се у само неколико рукописа.

²⁹ Почетак Јеванђеља по Јовану.

³⁰ Дани предвиђени за мирно, споразумно решавање спорова.

³¹ Мисли се на заштиту од гусара.

³² Милдлбуршка лука — лука у холандском граду Милдлбургу; орвелска лука — лука у Енглеској на ушћу реке Орвел.

³³ у оригиналу: *sheeldes*, француске круне.

Кад зајмио је, посб водио.
 Он честит човек био је у свему,
 Ал' не знам како име беше њему.
 БОГОСЛОВ оксфордски је ту такође,
 На студиј логике што давно пође.
 Кб сарага је мршав његов боба;
 Он није дебљи, мишљења сам тога,
 Већ сув је, и још озбиљнога лица.
 Излизала се њему доламина;
 Јер не стече још свештено имање,
 Нит' беше светован за друго звање.
 Јер му, да има, већа беше брига,
 Двадесет лепо увезаних књига
 О Аристотелу и тога духа,
 Но псалтер³⁴ леп, ћемане или руха.
 Ал' мада је филозоф³⁵ од заната,
 У шкрињи има сасвим мало злата;
 Већ све што тај од пријатеља стече,
 На књиге и на учење му тече,
 И силно се за душе оних моли
 Што дадоше га да учи у школи.
 Од учења он нема посб пречи.
 Сувишне није трошио он речи,
 А и то срочи учтиво и красно;
 И врло умно, кратко, а и јасно;
 А истицб је оно што је прво,
 И радо учио и подучаво.
 И ПРАВОЗАСТУПНИКА с нама ето,
 Што често се са клијентима сретб,
 По одликама најбољима сличан.
 Веома уман, опрезан и дичан
 Мудровб је, те тако је изгледб.
 У суду врло често је заседб,

³⁴ Врста жичаног инструмента.

³⁵ Реч филозоф односила се и на алхемичаре. Према томе, иако је Богослов био филозоф, што имплицира да се могао бавити алхемijом, није имао злата. Чосеров став према алхемiji види се у „Причи Канониковог слуге“.

На што му пуномоћ је дала права.
 У њега знање силно је и слава,
 Те новца, руха имб је толико.
 Кб он да стиче земљу не зна нико;
 Укол'ко пренос имовине тражи,
 Документ без ограничења важи. 320
 Не ради нико са толико жара,
 Па ипак тол'ка запосленост вара.
 Све процесе је знао до детаља
 Што збили су се од Виљема краља.
 Састављб говоре је, документа,
 Да ману не нађе сва будумента;
 Наизуст све је знао у статуту.
 У шареном је јахао капуту.
 Пас украшен му ситно и свилено;
 О одећи сам доста већ поменб. 330
 С њим беше ЗЕМЉОПОСЕДНИК, а брада
 Беше му бела као бела рада.
 По природи сангвиничан је био,
 С колачем вино јутром радо пио;
 Уживањем је увек био вођен,
 Јер беше син Еликурејев рођен,
 Што сматраше да се блаженство јави
 Несумњиво где је ужитак прави.
 Домаћин добар беше — сви то знају;
 Јулијан свети³⁶ у свом беше крају.
 Првокласни му увек хлеб и пиво;
 У вину све је друге надмашиво.
 Без пите кућа никад није била,
 Без рибе, мяса, и то таква сила
 Да пљуштало је све од пића, јела,
 Ђаконија свих што би душа хтела.
 У различита годишња се доба
 Ту увек могло друго шта да проба.
 Јаребице је многе држб гојне,
 Деверике, а још и штуке бројне. 350

³⁶ У средњем веку познат по гостопримству.

Изашло би већ кувару на нос
 Да прибор није спреман, и љут сос.
 Сто у двора̀ни преко целог дана
 Бежаше спреман да се служи храна.
 У суду имао је важно место;
 Посланик за свој округ беше често.
 О снежнобелом њемуру су биле
 Кама и кеса од најбоље свиле.
 Контролор негда беше, глава среза.
 Не виде нико честиџејг кнеза.
 ДРВОДЕЉЕ још ево, и ТОРБАРА,
 И ТКАЧА, БОЈАЦИЈЕ, ЋИЛИМАРА,
 У униформи истој, сви до једног,
 Свог цеха — великог и славе вредног.
 Тек скројена им одећа, и нова;
 Ни ножеви им нису медног³⁷ кова,
 Већ сребрног, рађени како ваља,
 И појаси и торбе до детаља.
 Ниједном нема ништа баш да фали
 Да председава у еснафској сали.
 А сваки од њих био је у стању
 Старешина да буде по свом знању
 Јер довољно имаду имовине,
 С чим сложиле би се и жене њине;
 У противноме, нека их је срам.
 Баш лепо је да зову вас „мадам“,
 На бденије³⁸ да идете напо́се
 И као краљици да плашт вам носе.
 Са њима КУВАР пошб је на пут
 Да спрема галанту³⁹ и зачин љут
 И пиљиће са костима и сржи.
 Тај знао је да кува, бари, пржи
 И сласно справља чорбу, пече торге.
 Познавб пиво лондонске је сорте.
 Ал', авај, грдну имао је ману —

³⁷ Од меди, месинган.

³⁸ Ноћ уочи празника проведена у молитвама.

³⁹ Врста ароматичне биљке.

На цеваници имб је рак-рану.
 Најбоље шикгије му, ја бих реко.
 КАПЕТАН БРОДА живљаше далеко —
 У Дартмуту⁴⁰ дом налазио му се.
 По свом умећу јакао је кљусе
 У абеном дутачком огртачу.
 На вршци бодеж му је, налик мачу,
 Висио око врата и низ тело.
 Опалило му лице лето врело;
 И, богме, био је он сорта фина.
 Преточио је многе литре вина
 Из Бордоа, док трговац је спавб.
 Баш није значај савести придавб.
 У билци кад за победу би знао,
 Он све је водом кући тада слао.⁴¹
 Од њега бољег нема да се нађе
 Да израчуна струје око лађе,
 Опасност, плиму, Месечеве мене,
 Луке од Хала⁴² па до Картахене.⁴³
 Бејаше смео, мудар у свом раду,
 А многе буре тресле су му браду.
 И сва је пристаништа распростра
 Од Готланда⁴⁴ до Финистерског рта,⁴⁵
 Све драге шпанске и брегтањске знао.
 „Мадлена“ — тако брод се његов звао.
 У друштву ту имамо и ЛЕКАРА;
 У целом свету њему нема пара
 На тлу хирургије и медицине,
 Јер астрологију зна у танчине.
 Он бдуно мотри кад су прави сати
 Кад природном ће магијом⁴⁶ лек даги.
 И добро зна кад повиљан је час

⁴⁰ Лука у јужном Девону, у Енглеској.

⁴¹ Бацао их је у воду да се подаве.

⁴² Лука у северној Енглеској.

⁴³ Вероватно лука у Шпанији, а не античка Картагина.

⁴⁴ Острво у Балтичком мору.

⁴⁵ Рт у Брегтањи или шпанској покрајини Галицији.

⁴⁶ Магија у којој се не призивају духови.

За члџни болесном што носе спас.
 За сваку врсту бољке узрок шта је,
 Од топлог, хладног, влажног, сувог⁴⁷ да је, 420
 Где ствара се — те ствари су му знане.
 То прави лекар је и нема мане;
 Чим узрок сазна, корен тога зла,
 Већ болеснику медицину да.
 За њ увек спремени су апотекари,
 Лековите да пошалу му твари,
 И сваки би да ћар и други вуче —
 То пријатељство није тек од јуче.
 Зна добро Ескулапа⁴⁸ из давнина,
 Диоскорида,⁴⁹ а и Гилбергина,⁵⁰
 Хипократа,⁵¹ Халија⁵² и Галена,⁵³
 Серапија, Разиса, Авицена,⁵⁴
 О Руфу,⁵⁵ Авероу,⁵⁶ Дамаскену,⁵⁷
 Константину,⁵⁸ Бернаруду,⁵⁹ Гатесдену.⁶⁰
 Он узимљо је умерену храну,
 Ни преобилну, а ни претерану,
 Већ хранљиву, а да се вари лако.
 Библије му се наук мало тако.
 Одело плаво му и крв-цраено,

430

⁴⁷ То су била четири елементарна својства чијим се спајањем по паровима добијају четири елемента: земља (хладно и суво), ваздух (топло и влажно), вода (хладно и влажно), ватра (топло и суво).

⁴⁸ Римско име старогрчког бога лекарства Асклепија.

⁴⁹ Грчки лекар из I века.

⁵⁰ Аутор медицинских написа из XIII века, Британац.

⁵¹ Старогрчки лекар из V и IV века пре н.е., „отац“ медицине.

⁵² Вероватно персијски лекар из I века.

⁵³ Грчки лекар из II века, оснивач експерименталне физиологије.

⁵⁴ Арапски лекари који су живели између IX и XII века.

⁵⁵ Руфус, грчки лекар из II века.

⁵⁶ Авероес, маварски лекар и филозоф из XII века.

⁵⁷ Вероватно арапски лекар из IX века.

⁵⁸ Монах из Монте Касина, који је живео у XI веку.

⁵⁹ Професор медицине у Монпељеу, XIII век.

⁶⁰ Оксфордски лекар из XIV века.

Сандалом, тафтом све је постављено;
 А ипак није новац свој раздуб;
 За време куге стечено је чувљо.
 Јер у лекарству срце лечи злато,
 Па му је лек тај омилео заго.

Из околине БАТА⁶¹ добра ЖЕНА
 Ту беше; наглувост је мана њена.
 У ткању сукна зато нема мана —
 Боља од свих је из Ипра и Гана.⁶²
 Парохија сва нема нити једне
 Да дар испред ње приносити смедне,⁶³
 А кад би било, тол'ки јед јој дође
 Да тад је свако милосрђе прође.
 Од финог су јој мараме текстила,
 А тешке, смем се заклет, и пет кила,
 Што недељом на глави њеној стоје.
 Чарапе су јој лепе, гримиз-боје,
 Уз ногу — меке, нове ципелице.
 Румено јој и наочито лице.
 Живота целог била је поштена;
 Петорици у цркви беше жена —
 Не бројим оне кад је била млада —
 Но о том не говоримо за сада.
 Три пута прошла је кроз Јерусалим,
 Водама страним, великим и малим;
 У Риму била је и у Булоњи,⁶⁴
 Код светог Јакова⁶⁵ и у Колоњи.⁶⁶
 Путовала је много светом белим.
 Бејаше зуба ретких,⁶⁷ то вам велим.
 На седленику седела је лако,

450

⁶¹ Град у Енглеској, у близини Бристола.

⁶² Градови у Фландрији.

⁶³ Односи се на прилог у храни који су верници давали пред црквом чекајући у реду.

⁶⁴ Вероватно Булоњ-сир-Мер, у близини Калеа.

⁶⁵ Мошти св. Јакова чувају се у Компостели, у шпанској покрајини Галицији.

⁶⁶ Келн, у коме су мошти Три краља.

⁶⁷ В. „Причу Жене из Бага“, нап. 25.

460

А шешир с велом широк јој је тако, 470
 Кб да на глави штит некакав има;
 До ногу плашт на луним боковима,
 А доле оштре мамузе док каска.
 У друштву лепо шали се и ћаска.
 За љубав умела је наћи лека,
 Јер зна ту игру од када је века.
 Добростив један човек у тој групи
 Бејаше: ПАРОХ, сиромах у жуши,
 Ал' богат светом мишљу и поштењак.
 Још беше начитан, прави учењак; 480
 Јеванђеље је проповедо право
 И паству побожно је подучаво,
 Благородан, веома предан раду
 И врло стрпљив када је у јаду;
 Потврда за то није била ретка.
 Не желећи да куне због десетка,
 Он је, без сумње, сам давао радо
 За оно своје сиромашно стадо
 Од дарова, па и од имовине.
 И мале ствари њега срећним чине.
 Широка жупа, куће на све стране,
 Ал' он ће увек, и кад киша пане,
 Отићи, у болести и у муци,
 Све пешке идућ, са штапом у руци,
 До најдаљих, и богатих и раје.
 Тај светли пример своје стаду даје,
 Да друге учи тек пошто сам ради.
 Те речи из јеванђеља он вади,
 И овај израз додао је уз то:
 Кад злато рђа, шта ће гвожђе пусто?
 Јер ако узданица-поп је рђа,
 Ни паства не може да буде тврђа;
 А срам је, уколико пастир хаје,
 Да поган је, а стадо чисто да је.
 Свештенство нека пример да чистогом,
 Да стадо живи честитим живогом.
 Свој посб није другоме остављо,

Нит се у цркви светог Павла јављо 58
 Да појањем за душе стекне плату,⁶⁸
 А стадо пусти до гуше у блату.
 Поповат не хтеде код неког цеха,
 Већ оста паству да чува од греха,
 Да овчице због вука не заблуде;
 Не плаћеник, већ пастир би да буде.
 И мада угодник безгрешан беше,
 Не беше надмен када људи згреше,
 И није зборио високопарно,
 Већ учењем племенит беше стварно.
 Сви се од њега честитости уче,
 И тиме к небу жели да привуче.
 Но зато када особа је која 520
 Тврдоглава, ма кога да је соја,
 Тад оштро он би знао је изгрит.
 То најбољи је свештеник, смем тврдит.
 За себе сјај и почаст није биро,
 И савесношћу није парадиро,
 Већ проповедао је наук Христа
 И апостола — први за њим приста.
 Са њиме је и РАТАР — беху браћа — 530
 Што гнојива се тешког вредно лаћа.
 Бејаше прави тежак, добар човек,
 У љубави и миру живећ до век.
 Најводео је Бога, пуног срца,
 Кад смејо се и када би да грца,
 Па затим суседа ко себе исто.
 За сиромаха сваког он би присто
 Да, Христа ради, копа, жито млати,
 И овај не би моро да му плати.
 Ваљано увек даваше десетка
 Од властитога рада и иметка.
 Кобилу јаше, у кратком капуту.
 Позивар, Млинар, Надзорник, на путу,

⁶⁸ Овај парох није тражио годишњу службу у лондонској Катедрали светог Павла, где би добијао прилоге од верника.

Укључујући мене, ту још бише —
 Опростилац, Набављач — нико више.
 МЛИНАР је био момак силно стамен,
 Веома кошчат, мишица кó камен.
 То видело се добро — кад се рвó,
 Тад овна стекó би за место прво.
 Бејаше плећат, чворнат, врата јака;
 Из шарки тај извали врата свака,
 Ил' главом их, кад се залети, скрши.
 Риђа кó крмак или лија стрши
 Широка брада, као ашов какав.
 На самом врху носа снопић длакав
 Из брадавице кó чекиње ниче;
 На риђе длаке свињског уха личе.
 Он има црну носницу, широку.
 Штит мален и мач носаше о боку.
 Голема су му уста попут пећи.
 Уз буку и лакрдију ће рећи
 Простоте — махом порок је у њима.
 На житу краде, трипут ујам прима;
 А ипак има златан палац,⁶⁰ велим.
 С кукуљом плавом је, с капутом белим.
 Дувó је лепо кад се гајди лаги —
 Том свирком нас из вароши он праги.
 НАБАВЉАЧ фин, ког држе адвокати,
 Ту беше; купцу може пример даги,
 Јер мудар беше он у куповини
 На кредит или пак у готовини;
 На опрезу је увек код пазара,
 Па увек беше први и гун пара,
 Зар није права милост то од Бога,
 Да може памет тако неукога
 Ум целог мноштва мудрих глава прећи?
 Број господара му од триест већи,
 Што беху добри стручњаци за право;
 Тај колегиј је туче садржавó

⁶⁰ Пословица гласи: „У поштена воденичара златан па-
 лац“.

Кадрих да брину о новцу и њиви
 Ма кога газде, па да овај живи 580
 Од онога што стекао је лично
 (Сем ако није луд), без дуга, лично,
 Ил' живи штедљиво, већ како жели;
 И кадрих округ свој помоћи цели
 У сваком случају што би се збивó;
 Ал' тај НАДЗОРНИК је, вижљаст, жучљив госа.
 Ту НАДЗОРНИК је, вижљаст, жучљив госа.
 У круг уз уши пишана му коса;
 А браду брије он што боље може 590
 И попут попа теме све до коже.
 Дугачких је, кó штап таначких ногу —
 Ни листове му видети не могу.
 О житњаку⁷⁰ се старó и амбару;
 Контролор од њег' не ћари ни пару.
 И кад је суша и кад киша пада
 Знао је каквом роду да се нада.
 Што год је било ту оваца, брава,
 Живине, свиња, стоке, коња, крава
 У власништву његовог господара,
 По уговору он се о том стара 600
 У двадесету откад овај зађе.
 О дугу доказ нико да му нађе.
 Пастира нема, службеника, слуге
 Да подвале им не зна; кó од куте
 Од њега они боје се и стреле.
 Зеленило му око куће леле,
 А свуд окоо вресово је поље.
 Од свога газде трговó је боље.
 У потаји је ствари нагомилó;
 Додворит се свом газди уме мило,
 Да даје, зајми од тог што он има,
 И још захвалност и награду прима.
 Мајсторлуком је још кó момче младо,
 Дунђерском струком, ваљано овладó.

⁷⁰ Сандук за жито.

Ковића добра надзорник тај јаше,
 Зеленка право, који Скот се зваше.
 У другом је капуцу модре боје,
 Са стране носи мач што зарђо је.
 Норфочана⁷¹ описујем вам сада,
 Што је из околине Бодвел-града.
 Кô какав фратар носио је пас
 И увек јакô најзадњи од нас.
 ПОЗИВАР судски сà нама је кренô.
 Херувимско му лице плам-црвено;
 Сав оспичав је, узане му очи.
 Похотљив је, кô петлић би да скочи,
 А веђа шугавих и слабе браде.
 Он деци ликом страх зна да зададе.
 Ни живе ни оловне глеђи нема,
 Тâ какав сумпор, боракс, тартар-крема — 630
 Белила нема, нема мелем-масти,
 Што могли би инојаница га спасти;
 По лицу сами приштени му сели.
 Обожава лук млади, црни, бели,
 И радо крепко ружно вино пије;
 Галамио би кô да читав није.
 А када год би вина више цуџо,
 Тад латински би везо — ништа друго.
 Два-три се могô израза да сети,
 Што их садрже некакви декрети — 640
 Па јест, кад слушао их је целог дана;
 И сојка уме, истина је знана,
 Баш као папа сáм да „Ваг! Ваг!“⁷² виче.
 Ал' кад ко пита што се другог тиче,
 Сву своју ученост он тада разда;
 Па „*Questio quid iuris*“⁷³ виче вазда.
 То племенит је чова, јаран прави;
 Још нигде нема бољег да се јави.
 Дозволио би, за вина квартал један,

⁷¹ Становник Норфока, покрајине у источној Енглеској.

⁷² Мушко име, скраћено од Валтер, којем су учили сојке.

⁷³ „Питање је како гласи закон.“

Пријашку ком да је метреси предан 650
 Месеци дванаест — још опрост да му;
 Зна потајно да удари чарламу.
 А кад га сретне добар човек који,
 Поучио би га да се не боји
 Да клетва архиђаконова бије,
 Сем ако душа у новчарки није;
 Јер казна треба да новчаник стреса.
 „За пречасног је“, вели, „пакô — кеса.“
 Ал' знам да лагô је, ту нема спора;
 Проклетства грешник плашити се мора, 660
 (Јер клетва смрт је, а спас разрешење)
 Као и одлуке за изопштење.
 У дијецези под собом имаде
 И држи он у шакама све младе;
 И тајне им је знао, савет давô.
 Од цвећа сплет је главу му венчавô,
 Да биргијски би могао знак бити.
 Колачем грдним кô штитом се штити.
 С њим пријатељ је и друг из шпитала,⁷⁴
 ОПРОСТИЛАЦ⁷⁵ отмен од Рунсивала, 670
 Што право чак са римског двора стиже.
 Запевао је гласно: „Душо, ближе!“
 Позивар га је пратио кô бас;
 Од сваке трубе јачи му је глас.
 Опростиоца коса жута краси,
 Кô ланено му пãсмô⁷⁶ висе власи;
 Са оно нешто коврца што има
 Рамена покри, све у праменима;
 Ал' кô резанци да су, а не коса.
 Капуљачу у торби рађе носа
 Због тога што му тако боље годи.

⁷⁴ Болница; овде се помиње манастирска болница Блажене Марије Рунсивалске, у близини Черинг Кроса.

⁷⁵ Продавац индугенција (опроштајница), повеља са папним потписом, често фалсификата, којима се купац „откупљивао“ од грехова.

⁷⁶ Повесмо.

Он мисли да по последњој је моди;
 И тако, с капом само, гршав језди,
 Кô неки зец, с очима попут звезде.
 Вероника⁷⁷ на капи пришивена,
 На крилу торбица му препуњена
 Још тазе опроштајница из Рима.
 Кô да је коза, глас пискутав има.
 Ђосавко је, без имало брадице;
 Кô сада да се бријô — голо лице.
 Шкопљеник, бабоња је, све бих рекô.
 Ал' нема у Енглеској целој неко
 Да вичнији би опросништву био.
 Јер је у торбу јастучницу свио,
 За коју вели да је Госпин вео;
 Говораше да има једра део
 Са којим Петар на море се дигô,
 Све док га Исус Христос није стигô.
 Крст има меден, камичци су прости,
 Под стаклом држи од прасета кости.
 С реликвијама када овим дела,
 Сиротог збуни пароха са села;
 За дан он више новца стећи зна
 Но што ће овај за месеца два.
 Те тако, док се улагивô, врдô,
 Са парохом и народом се спрдô.
 Ал' је у цркви, нек се зна на крају,
 Духовник био у пуноме сјају.
 Из Библије да чита текст, то воли,
 Ал' пева најбоље кад прилог моли;
 Јер добро знао је да уз тај пој
 Подмазат добро треба језик свој
 Да стекне сребра, а то уме красно;
 Због тог је певô умилно и гласно.
 Испричах кратко, у некол'ко реди,
 О стању, броју и шта је посрѣди
 Да садрешка отмена гостиона,

⁷⁷ Минијатура са Христовим ликом.

„Капутом“ звана, а до самог „Звона“,
 У дружбу тако окупи све нас.
 Но, да вам причам, дошао је час,
 О нашем владању те исте ноћи
 Кад овде решисмо на конач доћи.
 Па ћу о путовању причат вама
 И свему другом што се збило нама.
 Ал' прво молим вас за ту доброту:
 Не узмите ми за неку простоту,
 Иако причам без околицења
 Шта зборе и ког су расположења,
 И речи преносим недотерано.
 И вама је баш као мени знано:
 Ко год би да се држи туђег збора,
 Реч сваку верно да пренесе мора,
 Већ ако му је то задатак постô,
 Иако никад не говори просто;
 Иначе морô би да прича лажи
 Ил' измишља и друге речи тражи.
 Ни брата не би смео да поштеди;
 То једнако за беседе све вреди.
 Христ збори слободно — гле Свето писмо,
 А никад тамо гадост нашли нисмо.
 Платона мисô је, ко само зна је:
 Реч треба с делима у сродству да је.
 Још молим да ми опроштено буде
 Што према рангу нисам сврстô људе
 У причи, као што је ред да стоје.
 То све због кратке памети је моје.
 Наш КРЧМАР гостољубиво нас смести
 И вечеру нам одмах даде јести.
 Најбољом храном подвори нас фино;
 И баш је годило нам јако вино.
 А поред тога наш домаћин вреди
 Да буде главни што за софром реди.
 Сјајног је ока, људина голема;

У Чипсајду⁷⁸ честитијега нема,
 Толико отресита, васпитана
 И мудра, док му мушкост нема мана.
 Још уз то волео је да се шали,
 И тако поче кад смо вечерали;
 А још нас је нагонио на смех
 Кад требало је да се плаћа цех.
 Па рече: „Господо, шалу на страну,
 Од срца сам вас дочеко у хану;
 Јер, части ми, у томе нема лажи,
 Ниједни гости ми не беху дражи
 У овој години, ни ведри тако.
 Забављо би' вас радо, да знам како.
 Баш једна игра паде ми на памет,
 А неће вам по цепу бити намет.
 На ходочашћу сте — нек Бог вас прати,
 А мученик вам благи право плати!
 И добро знам да путем док идете
 Уз шалу приче све расподаћете;
 Јер збиља, кога може да весели
 Да ко заливен пут прећути цели?
 Па, стога, забаву вам добру желим
 И, ко што рекох већ, да вас веселим.
 И ако свима вам по вољи буде
 Да моји назори вам у том суде,
 И поступите све по моме збору,
 Кад сутра појашете ви у зору,
 Е, тако ли ми очевога гроба,
 Буде ли неког мучила тескоба,
 Тад слободно ми главу моју сец'те!
 Сад горе руке, друго ми не рец'те.“
 Ми нисмо хтели да лупамо главу,
 Но сместа казасмо да је у праву,
 Па нека пресуди од своје воље.
 „Господо“, рече, „слушајте што боље;
 Ал', молим вас, не ругајте се томе.

⁷⁸ Део Лондона.

Да одмах кажем, посреди је, боме,
 На путу да у Кантербери свако
 Две приче исприповеда, баш тако,
 Да путовање ово нам окраћа,
 И две још приде док се амо враћа,
 О догодовштинама што се збише.
 И онај чија вреди од свих више,
 То јест, ко приче исприча том згодом
 Са добром поуком и разонодом,
 Од свију вечеру ће да завреди
 У истом овом конаку док седи,
 Кад Кантербери остане за нама.
 И да веселије би било вама
 И сâм ћу радо с вама сад да пођем
 О своме трошку, да вам будем вођем.
 И чији год се суд са мојим коси,
 Све трошкове ће наше сâм да сноси.
 И ако сад се тако баш изгласа,
 Саопштите ми овог истога часа
 Да пораним на путу да вас пратим.“
 Ствар доконча се заклетвама датим
 Са срцем ведрим, па га сколисмо
 Да спремно потврди, и молисмо
 Да буде вођа наше групе људи,
 И оцени нам приче, и да суди,
 И вечеру нам за наш новац даде,
 А сви ће како каже он да раде;
 Те тако рекосмо у један глас
 Да може да одлучује за нас.
 А после тога већ се вино точи;
 Пођосмо затим да склопимо очи,
 На починак, чим попили смо пиће.
 Сутрадан, када поче дан да свиће,
 Домаћин уста, буди све ко пето,
 Па када нас је заједно све шчето,
 Пођосмо од пешака малко брже.
 Кад ли домаћин коњу узде трже
 Код појила кад бесмо светог Томе,

И рече: „Чујте сад, господо, боме,
Да подсетим вас договор шта каже.
Пој јутра ако с вечерњим се слаже,
Да видим ко ће први беседити.
Не мога никад вина, пива пити,
Сав трошак уз пут ако сам не плати
Ко год мом суду смедне на пут стати.
Сад вуц'те сламке пре нег' што се пође:
Започеће ко до најкраће дође.
Господине мој, Витеже, ја велим,
Извучите сад жреб: ја тако желим.
Ви, Предстојнице часна, ближе стан'те,
А ви се, Богослове, књиже ман'те,
Не стидите се; амо, свако, руку!“
Сви одмах затим почеше да вуку;
Да кажем кратко како се то збило,
Да л' судбином је или срећом било,
Тек — избор је на Витеза баш пао,
А том се свако много радовао,
И беше ред да своју причу збори,
Јер тако се та дружба договори,
Ко што сте чули; чему приче дуге?
Кад добри човек виде: нема друге,
Онако мудар, виде да је боље
Да реч одржи дату с пуно воље,
Он рече: „Са мном игра креће, стога
Тај жреб ја поздрављам, у име Бога!
Сад појаш'мо уз пажњу нашег слуха.“
И кренусмо тад, а он ведро духа,
Ниједног часа не желећ да часи,
Започе причу; ево како гласи.

830

840

850

Прилог 10: Етимолошки речник⁵¹⁷

Old English	Middle English	Modern English
	A	
abbod	abbot	abbot
-	absolucioun	absolution
-	achaat	- ('purchase')
-	achatour	- ('buyer')
-	acord	accord
-	adversitee	adversity
-	age	age
ealdormann	alderman	alderman
ealu	ale	ale
ealu+ staca	ale-stake	ale stake
-	Algezir	Algeciras
-	Alisaundre	Alexandria
-	amblere	ambling horse
-	anlas	- ('two-edged dagger')
apa	ape	ape
apostol	apostle	apostle
-	apothecarie	apothecary
-	Aprille	April
-	aqueyntaunce	acquaintance
earm	arm	arm
-	array	array
-	arriage	arreage
-	art	art
-	Artoys	Artois
arwe	arwe	arrow
-	aryve/armee	army
-	assent	assent
-	assoilling	absolving
-	assyse	assize
-	astronomye	astronomy
-	auditour	auditor
-	aventure	adventure
-	avys	advice
ege	awe	awe
	B	
-	bachelor	bachelor

⁵¹⁷ Овај етимолошки речник је проистекао из анализе средњеенглеског корпуса.

(Old Norse baggi) + pīpe	baggepype	bagpipe
-	baillif	bailliff
-	bargayne	bargain
-	barge	barque
-	barre	- ('clasp')
-	bataille	battle
Baðan	Bathe	Bath
-	bawdrik	baldric
bedd	bed	bed
gebed ('prayer')	bede	bead
-	beggere	beggar
-	beggestere	beggar-woman
belle	belle	bell
-	Belmarye	Benmarin
belt	belt	belt
-	benefyce/benefice	benefice
beard	berd	beard
berie	berye	berry
bibliodēce/bibliodēoco/bibliðeca	Bible	Bible
binne	binne	bin
bisignes	businesse	business
blæd	blade	blade
-	blankmanger	blancmange
blōd	blood	blood
-	bokeler	buckler
bān	bone	bone
bōc	book	book
-	boras	borax
bōt	bote	- ('remedy')
-	bote	boot
boga	bowe	bow
-	bracer	bracer
bræs	bras	brass
bread	breed	bread
-	breem	bream
bræð ('odor, scent')	breeth	breath
breost	breth	breast
brōðor/brōð(e)ru	bretheren	brethren/brothers
(ge)brōðorscipe	bretherhed	brotherhood
brynstān	brimstoon	brimstone
-	Britayne	Brittany
-	broche	brooch
brōðor	brother	brother
bræwas	browes	brows
byrst	brustle	bristle
bridel	brydel	bridle

-	burdoun	burden
-	burgeys	burgess
	C	
-	ca(a)s	case(s)
-	cake	cake
-	calf	calf
-	cape	cape
cæppe	cappe	cap
ceorl	carl	carl(e)/churl/ceorl
-	carpenter	carpenter
-	catel	chattel
Cantware-buruh	Caunterbury	Canterbury
-	cause	cause
-	ceint	ceinture
-	celle	cell
-	ceruce	ceruse
-	chambre	chamber
-	champioun	champion
(Old French chapele) + belle	chapel-belle	chapel bell
-	chapeleyne	chaplain
ceapman	chapman	chapman
-	charge	charge
-	charitee	charity
-	chaunce	chance
-	chaunterie	chantry
cēace/cēoce	cheke	cheek
cēape ('market')	Chepe	Cheapside
-	chere	cheer
ceruphīn	cherubin	cherub
-	chevisaunce	- ('money-lending')
ci(c)cen	chiken	chicken
cildru	children	children
cin(n)	chin	chin
cir(i)ce	chirche	church
cir(i)ce + dor/duru	chirche-dore	church-door
-	chivachye	cavalry
-	chivalrie	chivalry
-	clause	clause
clænnes	clenness	cleanness
cleric	clerk	clerk
-	cloisterer	cloisterer
-	cloistre	cloister
-	cloke	cloak
clap + macian ('to make')	clooth-making	cloth-making
-	cofre	coffer

coc(c)	cok	cock
-	colpon	- ('shred')
-	commissioun	commission
-	companye	company
-	compeer	compeer
-	complexioun	complexion
-	composicioun	composition
-	concubyn	concubine
-	condicioun	condition
-	confessioun	confession
-	confort	comfort
-	conscience	conscience
-	contree	country
coc	cook	cook
copp	cop	cop
cōp	cope	cope
cuppe	coppe	cup
-	corage ('heart')	courage ('boldness')
-	cordial	cordial
corn	corn	corn
-	cosin	cousin
-	cost	cost
-	cote	coat
-	counseil	counsel
-	countour ('accountant')	countour ('sergeant-at-law')
-	cours	course
-	court	court
-	courtesy	- ('peacoat')
-	covenaunt	covenant
-	coverchief	kerchief
-	covyne	covin
cræft	craft	craft
Crist	Crist	Christ
Cristendom	Cristendom	Christendom
cropp ('sprout')	crop ('sprout')	crop ('harvest')
-	croys	cross
crecca	cryke	creek
-	curat	curate
caru	cure	care
curs	curs	curse
cursung	cursing	cursing
-	curteisye	courtesy
	D	
-	daggere	dagger
-	daliaunce	dalliance

-	daunce	dance
-	daunger	danger
dæg	day	day
dæge ('housekeeper') + (-erie)	dayerye	dairy
dæges ēage	dayesyē	daisy
-	decree	decree
dǣd	dede	deed
dēað	deeth	death
-	degree	degree
dæl	del	deal
-	delyt	delight
Dertamūða	Dertemouthe	Dartmouth
-	desdeyn	disdain
-	desire	desire
-	dette	debt
-	devys	device
-	deyntee	dainty
-	deys	dais
-	diete	diet
-	diocyse	diocese
-	dispence	- ('expense')
-	disport	disport
-	doctour	doctor
dōm	dom	doom
dung	dong	dung
dor/duru	dore	door
-	doseyn	dozen
-	doute	doubt
dreaht/dræht	draughte	draught
drinc	drinke	drink
-	drogge	drug
drugað/drugoð	droghte	drought
dropa	drope	drop
dēah/dēag ('hue, tinge')	dyere	dyer
dic	dyke	ditch
	E	
-	ecclesiaste	ecclesiast(ic)
ende	ende	end
Englaland	Engelond	England
Englisc (adj.)	English	English
-	ensample/exemple	example
arcediacon	erchedekne	archdeacon
ēare	ere	ear
-	ese	ease
-	(e)stat/thestat	state

æfensang	even-song	even-song
-	excellence	excellence
-	expert	expert
ēage – ēagan	yë – eyen	eye – eyes
	F	
-	face	face
-	facultee	faculty
fæder	fader	father
fægernes	fairnesse	fairness
feoh	fee	fee
fēt	feet	feet
-	feith	faith
fēolaga	felawe	fellow
fēolagascipe	felowshipe	fellowship
-	felicitee	felicity
-	ferme	farm
feorðing	ferthing	farthing
feðer/fiðer	fethere	feather
-	figure	figure
finc	finch	finch
finger	finger	finger
fisc	fish	fish
fiðele	fithele	fiddle
-	flaterye	flattery
-	Flaundres	Flanders
flæsc	flesh	flesh
fleax	flax	flex
flyht	flight	flight
flocc	flok	flock
-	flour	flower
-	flour-de-lys	fleur-de-lis
falæd/falud	folde	fold
folc	folk	folk
gefā	foo	foe
fōt + mentel	foot-mantel	foot-mantle
forheafod	forheed	forehead
-	forme	form
-	forneys	furnace
-	forster	forester
foreweard	forward	forward
foðer	fother	fother/ fodder
fugel	fowel	fowl
fox	fox	fox
-	frankeleyn	franklin
-	fraternitee	fraternity

freodom	fredom	freedom
frēond	freend	friend
freondscipe	friendshipe	friendship
frencisc (adj.)	Frensh	French
-	frere	friar
	G	
gamen	game	game
gārlēac	garleek	garlic
-	gelding	gelding
gearwe	gere	gear
-	gerland	garland
-	Gernade	Granada
-	gerner	granary
-	gipoun	gipon/jupon
-	gipser	- ('purse, pouch')
gyrdel	girdel	girdle
-	girl ('young people')	girl ('young female person')
glæs	glas	glass
-	gobet	gobbet
God	God	God
gold	gold	gold
-	goliardeys	goliard
gōd	good	good
gast	goost	ghost
gāt	goot	goat
godspel	gospel	gospel
-	goune/gowne	gown
-	governaunce	governance
-	governing	governing
-	governour	governor
-	grace	grace
-	graunt	grant
-	grece	grease
grīghund	grehound	greyhound
grēat (adj.) + sǣ ('sea')	Grete See	Great Sea
-	greyn	grain
grund	ground	ground
-	gyde	guide
	H	
-	haberdassher	haberdasher
-	habergeoun	hauberk
heall	halle	hall
- (hālga 'a saint')	halwe	- ('shrine')
hand	hand/hond	hand

hara	hare	hare
-	harlot ('vagabond')	harlot ('prostitute')
-	harlotry	harlotry
hearm	harm	harm
hearpian ('to play on a harp')	harping	harping
heorr	harre	- ('hinge')
hæt	hat	hat
-	haunt	haunt
hæfene	havene	haven
hedan ('to take care')	hede	heed
hēafod	heed	head
heap	heep	heap
hær	heer	hair
hæð	heeth	heath
hel(l)/helle	helle	hell
henn	hen	hen
herebeorg	herberwe	harbour
hierde	herde	(cow)herd
heorte	herte	heart
hæðendōm	hethenesse	heathendom
heofon	heven	heaven
hiw	hewe	hue
hype	hipe	hipe
holt	holt	holt
-	honour	honour
hod	hood	hood
ham	hoom	home
horn	horn	horn
hors	hors	horse(s)
hosa	hose	hose
-	host(e)	host
-	hostelry	hostelry
-	hostiler	hostler
hund	hound	hound
-	houre	hour
hūs	hous	house
hūsbonda/hūsbanda	housbonde	husband
-	housholdere	householder
-	humour	humour
hunta	hunter	hunter
huntung	hunting	hunting
hina/hine	hyne	hind
hyr	hyre	hire
-	I	- ('chatterer')
-	ianglere	

-	iape	jape
-	iaiy	jay
-	image	image
iren	iren	iron
-	iuge	judge
-	iugement	judgement
-	iustyce	justice
	J	
sibgesihþ	Jerusalem	Jerusalem
	K	
cepan ('to seize')	keper	keeper
cyning	king	king
cneo/cneow	knee	knee
cniht	knight	knight
cnæp	knobbe	knob
cnif	knif	knife
	L	
-	laas	lace
hlæfdige	lady	lady
-	langage	language
læppa	lappe	lap
-	latoun	latten
Læden	Latyn	Latin
lagu	lawe	law
-	lazar	lazar
-	leg	leg
lēac	lek	leek
lengðu	lengthe	length
leornung	lerninge	learning
-	lessoun	lesson
-	Lettow	Lithuania
-	letuarie	electuary
-	licour	liquor
-	limitour	limiter
lippa	lippe	lip
-	liste	list
-	litarge	litharge
-	liveree	livery
lād ('a way') + (Old French manage)	lodemenage	- ('pilotage')
-	logik	logic
locc	lokke	lock
land	lond	land

Lunden hlaford - (hlaford 'lord')	London lord lording (diminutive form of lord)	London lord lordling
lar	lore	lore
lufu	love	love
lufu 'love' + dæg 'day'	love-day	love-day
lufu 'love' + cnotta 'knot'	love-knotte	love-knot
lufend	lovyere	lover
-	luce	luce
lust	lust	lust
-	Lyeys	Ayas
lif	lyf	life
-	M	
-	madame	madame
-	magik	magic
-	maister	magister/master
-	maistrye	mastery
-	maladye	malady
-	male	mail ('bag')
man(n) - men(n)	man - men	man - men
-	manere	manner
man(n) + -had '-hood'	manhod	manhod
mentel	mantel	mantle
-	marchant	merchant
-	Marche	March
myre/mere	mare	mare
-	mariage	marriage
-	marshal	marshal
martyr	martir	martyr
mearg 'marrow + bān 'bone'	mary-bones	marrow-bones
-	matere	matter
-	maunciple	manciple
-	May	May
mægð	mayde	maid
mædwe	mede	meadow
-	melodye	melody
-	mercenarie	mercenary
-	meschief	mischief
mete	mete	meat
mue	mewe	mew
middel 'middle' (adj.) + burg 'town'	Middelburgh	Middelburg/Middleburgh
miht	might	might
meolc	milk	milk

mylnweard	millere	miller
myrgð	mirthe	mirth
-	mister	metier
mona	mone	moon
-	moneye	money
munuc	monk	monk
mōnað	month	month
-	normal	normal
-	morsel	morsel
-	mortreux	mortress
morgen	morwe	morning
morgen ‘morning’ + sang ‘song’	morwe-song	morning-song
-	mottelee	motteley
mūs	mous	mouse
mūþ	mouth	mouth
mos	myre	mire
-	N	
naman	nacion	nation
-	name	name
nēat	nature	nature
neahgebur	neet	neat
hnecca	neighebour	neighbour
niht	nekke	neck
nihtegale	night	night
-	nightingale	nightingale
nunne	nombro	number
norðfolc	nonne	nun
nosu	Northfolk	Norfolk
nosþyrl	nose	nose
-	nose-thirl	nostril
-	note	note
-	O	
-	offertorie/offring	offertory
-	offyce	office
-	oille	oil
-	oistre	oyster
að	ooth	oath
-	opinioun	opinion
-	ordre	order
ōra ‘shore’ + wiell(e/a) ‘well’	Orewelle	Orewell
-	ounce	ounce
ut ‘out’ (adv.) + ridere ‘rider’	out-rydere	outrider
Oxnaforda	Oxenford	Oxford
-	oynement	ointment

-	oynon	onion
	P	
-	pace	pace
-	pacient	patient
-	paire	pair
-	Palatye	Palatia/Balat
-	palfrey	palfrey
-	palmer	palmer
-	pardoner	pardoner
-	pardoun	pardon
-	Paris	Paris
-	parissh	parish
-	parisshen	parishioner
-	partrich	partridge
-	parvys	parvis(e)
-	patente	patent
'peacock' (pawa 'peafowl' + cocc 'male bird') + arwe 'arrow'	pecok-arwe	peacock arrow
-	pees	peace
-	peire	pair
-	penaunce	penance
-	peple	people
-	persone	person
-	persoun	parson
-	pestilence	pestilence
-	philosophre	philosopher
-	philosophye	philosophy
-	phisik	physic
-	pigge	pig
pecg	pilgrimage	pilgrimage
-	pilgrim	pilgrim
pyle 'pillow' + bere 'covering'	pilwe-beer	pillowbeer
pinn	pin	pin
-	pitaunce	pittance
-	place	place
plog/ploh 'plow; plowland' + mann 'man'	plowman	plowman/ploughman
-	point	point
-	pompe	pomp
papa	pope	pope
-	port	port
post	post	post
-	pouche	pouch
pund	pound	pound(s)

-	power	power
-	practisour	practitioner
prēost	preest	priest
-	prelat	prelate
-	presse	press
-	preye	prayer
-	pricasour	- ('a hard rider')
-	prioresse	prioress
-	Pruce	Prussia
-	prys	price
-	pultrye	poultry
-	purchas	purchase
-	purchasing	purchasing
-	purchasour	purchaser
pursa	purs	purse
-	Pycardie	Picardy
-	pye	pie
	Q	
-	quart	quart
cwicseolfor	quik-silver	quiksilver
	R	
race	rake	rake
ramm	ram	ram
gerecenian ('to recount')	rekening	reckoning
-	religioun	religion
-	relike	relic
-	remedye	remedy
-	remenaunt	remnant
ærning	renning	running
-	renoun	renown
-	rente	rent
-	reportour	reporter
-	reso(u)n	reason
-	reule	rule
gerefa	reve	reeve
-	reverence	reverence
regn	reyn	rain
-	robe	robe
Rōm	Rome	Rome
-	roost	roast
rōt(e)	rote	root
-	rote	- ('psaltery')
-	rouncy	'hack'
-	route	route

	Ruce	Russia
-		
sacu	S	sake
-	Satalye	Antalya/Attalia/Adalia
-	sauce	sauce
saltere	sautrye	psaltery
sceaþian ('to hurt')	scathe	scathe
-	science	science
scol	scole	school
scolere	scoler	scholar
sǣ	see	sea
sæd	seed	seed
-	sege	siege
-	seller	seller
sam- 'semi-' + cōp 'cope'	semi-cope	semicope
-	sendal	sendal/cendal
-	sentence	sentence
-	sergeant	sergeant
-	servaunt	servant
serfise	service/servyse	service
-	seson	season
-	sessioun	session
segl	seyl	sail
scamu/sceomu	shame	shame
scamfæst, adj. 'bashful'+ -nes(s)	shamfastnesse	shamefacedness
'-ness'		
sceaf	sheef	sheaf
-	sheeld	scudo
scēap	sheep	sheep
sceaphierde	shepherde	shepherd
scinu	shine	shin
scip 'ship' + mann 'man'	shipman	shipman
scir	shire	shire
scirgerefa	shirreve	sheriff
scōh	sho	shoe
scūr	shour	shower
sculdor	shuldre	shoulder
-	signe	sign
-	significavit	significavit
seocnes	siknes	sickness
seol(o/u)c	silk	silk
seolfor	silver	silver
synn	sinne	sinn
-	sire	sire
-	sleighte	sleight

slīefe	sleves	sleeve
smerian ('to laugh at')	smyling	smiling
sumor	somer	summer
-	somnour	summoner
sunnandæg	Sonday	Sunday
sunu	sone	son
sang	song	song
sunne	sonne	sun
sopa	sop	sop
-	soper	supper
-	sort	sort
soð	sothe/sooth	sooth
sāwol	soule	soul
-	soun	sound
Sūðgeweorc	Southwerk	Southwark
sū/sugu	sowe	sow
-	space	space
spadu	spade	spade
span	spanne	span
spearwa	sparwe	sparrow
Ispania	Spayne	Spain
spæc	speche	speech
spere	spere	spear
spura/spora	spore	spur
-	squyer	squire
-	stable	stable
stæf	staf	staff/stave
-	stature	stature
-	statut	statute
steorra	sterre	star
-	stewe	- ('stewpond')
stiweard/stigweard	stiward	steward
stān	stoon	stone
-	stoor	store
-	storie	story
stotte	stot	- ('horse')
stream	strem	stream
strengþ(u)	strengthe	strength
strand	strond	strand
-	studie	study
-	substaunce	substance
-	suffisaunce	sufficiency
-	superfluitee	superfluity
-	surcote	surcoat
-	surgerye	surgery
swan	swan	swan

sweord (ge)swinc swincan ('to labour')	swerd swink swinker swyn syde	sword - (swink 'to labour') - ('worker')
swīn side		swine side
-	T	
-	tabard	tabard
-	table	table
-	taffata	taffeta
-	taille	tally
-	takel	tackle
talū	tale	tale
-	tapicer	- ('tapestry-maker')
tæppestre	tappistere	tapstress
targe	targe	targe
-	tartre	tartar
-	taverne	tavern
tecunge	teching	teaching
-	tempest	tempest
tempel	temple	temple
-	terme	term
-	text	text
þanc	thank	thank
þing	thing	thing
(ge)þoht	thoght	thought
þuma	thombe	thumb
þunor	thonder	thunder
tæppet ('carpet, hanging')	tippet ('hood')	tippet ('hood')
tunge	tonge	tongue
top	top	top
tūn	toun/town	town
-	Tramissene	Tlemcen/Tilimsen
treppe	trappe	trap
trēo(w)/trēu	treē	tree
-	trompe	trump(et)
triewð	trouthe	troth/truth
-	tuft	tuft
-	Turkye	Turkey
tīd	tyde	tide
tīma	tyme	time
tēo(go)ða	tythe	tithe
	U	
-	usage	usage

-	V	vavasour
-	venerye	venery
-	verdit	verdict
-	vertu	virtue
-	veyl	veil
-	veyne	vein
-	viage	voyage
-	vigilyë	vigil
-	vileinye	villainy
-	visage	visage
-	vitaille	victual
-	voys	voice
	W	
watel	walet	wallet
wandrian ('to wander')	wandring	wandering
wan- 'un-' + togen (past participle of teon 'to train') + - nes(s) '-ness'	wantownesse	wantonness
wæter	water	water
wæterunge	watering	watering
webba	webbe	weaver
wepan ('to shed tears')	weping	weeping
-	werk	work
werre	werre	war
wert	werte	wart
weax	wex	wax
weg	wey(e)	way
hwēle ('wheal')	whelke (a diminutive of hwēle)	whelk
hwelp	whelp	whelp
wuduwe	widwe	widow
wiht	wight	wight
wimpel	wimpel	wimple
wind	wind	wind
winnan ('to labor')	winning	winning
-	wisdom	wisdom
witt	wit	wit
wudu 'wood' + cræft 'craft'	wode-craft	woodcraft
wulf	wolf	wolf
wīfmann - wīfmenn	womman – wommen	woman – women
wuna	wone	wont
wunung	woning	woning
word	word/wordes	word/words

<p>woruld/worold weorðlicnes wræstlung wyrhta writ wriþing wif wyn</p> <p>giddung gēar gegielð ‘guild, brotherhood’ + heall ‘hall’ gielð iunge man (‘young man’) gierd geoguð</p> <p>-</p>	<p>world worthinesse wrastling wrighte writ wryting wyf win</p> <p>Y yeddyng yeer yeldehalle</p> <p>yelding yeman yerde youthe</p> <p>Z Zephirus</p>	<p>world worthiness wrestling wright writ writing wife wine</p> <p>- (‘ballad’) year(s) guildhall</p> <p>yield yeoman yard youth</p> <p>Zephyrus/Zephyr</p>
--	--	---

Биографија ауторке

Александра Павић Панић рођена је 25.01.1983. у Лесковцу, где је завршила основну школу и гимназију као носилац Вукове дипломе. На Филолошком факултету у Београду завршила је основне и мастер академске студије, на катедри за енглески језик и књижевност. На истом факултету је 2013. године уписала докторске студије на студијском програму: Језик, књижевност, култура (модул Језик). Завршила је предвиђене испите и студијске истраживачке радове у року, са просечном оценом 9,25. Докторске студије наставља на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици 2017. године, на студијском програму: Језик и књижевност.

Александра је активна у погледу научно-истраживачког рада, примењена лингвистика, социолингвистика и историјска лингвистика представљају сфере њеног најужег интересовања. Учествовала је на међународним научним скуповима у земљи и ауторка је неколико стручних и научних радова.

На професионалном плану, Александра је тренутно запослена као преводилац у компанији за информационе технологије „Pera Cloud“. Такође, бавила се превођењем дипломских и мастер радова из различитих области. Александра је своју радну биографију обогатила десетогодишњим искуством у настави енглеског као страног језика. Као професор енглеског језика радила је у приватним школама, где је, између осталог, успешно припремала полазнике за полагање међународно признатих испита (KET, PET, FCE, CPE и TOEFL). Поред приватних школа, радила је и у две државне школе – основној школи „1300 каплара“ и средњој школи „Техноарт Београд“. У наведеним државним школама, поред редовне наставе, припремала је ученике и за такмичења из енглеског језика, међу којима се истиче међународно такмичење „Нипро“ и освајање трећег места односно бронзане медаље у финалу, одржаном у Италији 2014. године. Присуствовала је бројним семинарама и конференцијама из области англистичке лингвистике и методике наставе енглеског језика. Боравила је у Великој Британији 2006. и 2009. године, у циљу стручног усавршавања.

Изјава о ауторству

Потписани-а Александра Павић Панић

број индекса 20/17

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом

Дијахронијски развој именица почев од староенглеског до модерног периода развоја енглеског језика на корпусу из књижевности, са посебним освртом на неправилну множину именица

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио интелектуалну својину других лица.

Потпис докторанда

А.П.Панић

У Косовској Митровици, 05.11.2018.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Име и презиме аутора Александра Павић Панић
Број индекса 20/17
Студијски програм Језик и књижевност
Наслов рада Дијахронијски развој именица почев од
староенглеског до модерног периода развоја
енглеског језика на корпусу из књижевности, са
посебним освртом на неправилну множину именица
Ментор Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић
Потписани/а Александра Павић Панић

Изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици.**

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Потпис докторанда

А. П. Панић

У Косовској Митровици, 05.11.2018.

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици унесе моју докторску дисертацију под насловом:

Дијахронијски развој именица почев од староенглеског до модерног периода развоја енглеског језика на корпусу из књижевности, са посебним освртом на неправилну множину именица

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију похрањену у Дигитални репозиторијум Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство
2. Ауторство - некомерцијално
3. Ауторство – некомерцијално – без прераде
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима
5. Ауторство – без прераде
6. Ауторство – делити под истим условима

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци, кратак опис лиценци дат је на полеђини листа).

Потпис докторанда

А. П. Панић

У Косовској Митровици, 05.11.2018.